

AZ ALAPFOKÚ MŰVÉSZETOKTATÁS ALAPPROGRAMJA

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI ÁG

2022

AZ ALAPFOKÚ MŰVÉSZETOKTATÁS ALAPPROGRAMJA

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI ÁG

Tartalomjegyzék

A) KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZET MŰFAJ	4
A képző- és iparművészet műfaj képzési szerkezete.....	7
KÉPZŐMŰVÉSZETI TANSZAK.....	10
VIZUÁLIS ALAPOZÓ GYAKORLATOK TANTÁRGY	10
GRAFIKA ÉS FESTÉSZET ALAPJAI TANTÁRGY	12
VIZUÁLIS ALKOTÓ GYAKORLAT TANTÁRGY	19
VIZUÁLIS ALKOTÓ GYAKORLAT TANTÁRGY	25
TANSZAKI MŰHELYGYAKORLATOK TANTÁRGYAI.....	44
FÉM- ÉS ZOMÁNCMŰVES TANSZAK.....	44
FÉM- ÉS ZOMÁNCMŰVES MŰHELYGYAKORLAT TANTÁRGY	44
FOTÓ ÉS FILM TANSZAK.....	64
FOTÓ ÉS FILM MŰHELYGYAKORLAT TANTÁRGY	64
GRAFIKA ÉS FESTÉSZET TANSZAK	80
GRAFIKA ÉS FESTÉSZET MŰHELYGYAKORLAT TANTÁRGY	80
KÖRNYEZET- ÉS KÉZMŰVES KULTÚRA TANSZAK	96
KÖRNYEZET- ÉS KÉZMŰVES KULTÚRA MŰHELYGYAKORLAT TANTÁRGY	96
SZOBRÁSZAT ÉS KERÁMIA TANSZAK	117
SZOBRÁSZAT ÉS KERÁMIA MŰHELYGYAKORLAT TANTÁRGY.....	117
TEXTIL- ÉS BŐRMŰVES TANSZAK.....	131
TEXTIL- ÉS BŐRMŰVES MŰHELYGYAKORLAT TANTÁRGY	131
VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK.....	151
NÉPMŰVÉSZET.....	151
B) NÉPMŰVÉSZET MŰFAJ	186
A Népművészet műfaj képzési szerkezete	188
NÉPMŰVÉSZET MŰFAJ TANTÁRGYAI.....	192
NÉPI JÁTÉK GYAKORLATOK TANTÁRGY	192
NÉPI JÁTÉK GYAKORLATOK TANTÁRGY	198
NÉPMŰVÉSZETI VIZUÁLIS ALAPISMERETEK TANTÁRGY	205

BEVEZETÉS A MESTERSÉGEK VILÁGÁBA TANTÁRGY	213
TANSZAKI ALKOTÓ GYAKORLATOK / TANSZAKI MŰHELYGYAKORLATOK	218
FAMŰVES TANSZAK	218
FAMŰVES ALKOTÓ GYAKORLAT TANTÁRGY	218
FAMŰVES MŰHELYGYAKORLAT TANTÁRGY	224
FAZEKAS TANSZAK	230
FAZEKAS ALKOTÓ GYAKORLAT TANTÁRGY	230
FAZEKAS MŰHELYGYAKORLAT TANTÁRGY	235
NÉPI BŐRMŰVES TANSZAK	241
NÉPI BŐRMŰVES ALKOTÓ GYAKORLAT TANTÁRGY	241
NÉPI TEXTILMŰVES (szövés, hímzés, nemezművesség) TANSZAK	255
NÉPI TEXTILMŰVES ALKOTÓ GYAKORLAT TANTÁRGY	255
SZÁLASANYAG TANSZAK	270
SZÁLASANYAG – CSUHÉ, GYÉKÉNY, VESSZŐ, SZALMATÁRGYKÉSZÍTŐ ALKOTÓ GYAKORLAT TANTÁRGY	270
SZÁLASANYAG – CSUHÉ, GYÉKÉNY, VESSZŐ, SZALMA TÁRGYKÉSZÍTŐ MŰHELYGYAKORLAT TANTÁRGY	274
VÁLASZTHATÓ TANTÁRGY	281
NÉPRAJZ TANTÁRGY	281

II.

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI ÁG

A) KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZET MŰFAJ

A képző- és iparművészet műfajának célrendszere és funkciói

Az alapfokú képző- és iparművészet oktatás célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a külvilág tudatos érzékeléséhez, tanulmányozásához, valamint a látás és a képzelet finomításához. A tanulók belső világának gazdagítása teszi lehetővé, hogy egész személyiségük használni és hasznosítani tudja az összegyűjtött és egyre tudatosabban szelektált vizuális információkat. Az élményszerű tapasztalások és képzetek teremtik meg az önmeghatározások és önkifejezések egyre differenciáltabb formáit.

Az alapfokú művészetoktatás *tantervi programja és követelménye* lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység, nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság alakítására, a látás kiművelésére. A követelmény és tantervi program bővíti a képi műveltséget, a képi emlékezetet és képzeletet. A tervező, konstruáló, anyagformáló, eszközhasználó, tárgykészítő és környezetalakító tevékenységek finomítják a kézügyességet, technikai érzékenységet, valamint erős motivációs bázist teremtenek, melyek fejlesztik az érzelmek, gondolatok, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel való megjelenítésének képességét is.

A tanulók érdeklődésére, a kézműves hagyományokra, valamint a klasszikus és kortárs képző- és iparművészeti, médiaművészeti értékekre építve gyarapítja ismereteiket, alakítja készségeiket. A vizuális művészeti oktatás megismerteti a tanulókkal az adott tanszak sajátosságait, a művészi kommunikáció megjelenítési módjait. A képzés célja az is, hogy a múlt értékeit megismertesse és tovább éltesse, segítsen a hagyománytisztelet megteremtésében.

A program integrált óraszervezési lehetőséget biztosít arra, hogy a főtárgy órakeretéhez közvetlenül kapcsolódhasson valamely kötelező tantárgy tananyagának elsajátítása, feldolgozása. A tanuló mindkét tantárgyból osztályzatot kap, és a helyi tantervben rögzített feladatok szerint tehet művészeti alapvizsgát, illetve művészeti záróvizsgát.

A képző- és iparművészet műfaj oktatás fejlesztési követelményei

Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges

Kiemelt kompetenciák az alapfokú képző- és iparművészeti oktatás területén

A kiemelt kompetenciaterületek a vizuális művészeti alkotótevékenység által a személyiség fejlesztését, az önkifejezés kibontakoztatását segítik. Olyan tulajdonság-együttest alakítanak ki, amely lehetővé teszi a változó élethelyzetekhez való rugalmas alkalmazkodást, a problémafelismerést, a problémamegoldást.

Szakmai kompetenciák

- A környezet által közvetített üzenetek befogadása
- A környezet által közvetített üzenetek értelmezése
- Tervezési-alkotási készség
- Kreativitás
- Vizuális gondolkodás és kifejezőkészség
- Manuális és digitális eszközhasználati készség
- Anyaghasználati készség
- Komplex szemlélet
- Az esztétikum iránti igény
- Problémaérzékenység
- Biztonságos munkavégzés képessége

Személyes kompetenciák

- Nyitottság
- Fejlődőképesség
- Önállóság
- Önkifejezés
- Rugalmasság
- Érzékenység
- Kísérletező kedv
- Interaktivitás (személyközi kapcsolatok aktivitása, kooperáció)

Társas kompetenciák

- Motiválhatóság
- Empatikus készség

Kezdeményezőkézség
Együtműködési készség

Módszerkompetenciák

Figyelem összpontosítás
Gyakorlatias feladatértelmezés
Ismeretek helyén való alkalmazása
Ötletgazdagság
Módszeres munkavégzés
A munkakörnyezet tisztántartása

A képző- és iparművészet műfaj oktatásának sajátosságai

- *Tevékenységek központúság* - a tanulók a vizuális tananyag tartalmakat, feladatokat különböző gyakorlati tevékenységek által, komplex témákba ágyazottan dolgozzák fel, amelyben a cselekvésből származó tapasztalat adja a tanulás alapját.
- *Feladattudatosság* - egy témával, témakörrel való hosszabb idejű elmélyült foglalkozás, mely elősegíti a tanulók türelmének, kitartásának fejlődését.
- *Alkotói magatartás* - amelyben fontos szerepet kap a nyitottság, az egyéni látásmód, a lényegkiemelés, a problémaérzékenység és problémamegoldás képessége.
- *Komplexitás* - amely átjárhatóságot biztosít a képző- és iparművészeti és médiaművészeti területek között, illetve az egyéb művészeti ágak között.
- *Folyamatszerűség* az egyes feladatok végigvitelében és a szervesen kapcsolódó, egymásra épülő feladatsorokban, projektekben.
- *Kreatív cselekvőképesség* - melynek fontos részterülete a kísérletezőkedv, lényeglátás, szituativitás, döntésképeség, nézőpontváltás.
- *Interaktivitás és együtműködési készség* - mely feltételezi a személyközi kapcsolatokat aktivitását, a kooperációt és innovációt.

A képző- és iparművészet műfaj tantárgyainak tartalma

A *vizuális alapozó gyakorlatok tantárgy* az előképző két évfolyamának komplex művészeti tantárgya, mely sokszínű alkotó játékokra ad lehetőséget. A legkülönbözőbb anyagok, eszközök, technikák megismerése segíti a tanulók kreativitásának kibontakozását és a tradicionális kézművesség értékeinek továbbadását.

Az alapfok és a továbbképző kötelező tárgya: a *vizuális alkotó gyakorlat tantárgy*, a főtárgy: az alapfok 1-3. évfolyamáig a *grafika és festészet alapjai tantárgy*, majd az alapfok 4. évfolyamától a tanszakonként különböző *szakmai műhelygyakorlat tantárgy*.

Szabadon választható tantárgyak: *népművészet; művészettörténet*.

A *vizuális alkotó gyakorlat tantárgy* a képző- és iparművészet, a kézműves tárgyformálás és a médiaművészet sokféle tevékenységének megismertetésére szolgál. Feladata a vizuális eszköztár bővítése, a művészi kifejezési formanyelv kialakítása, gazdagítása változatos kreatív feladatsorokon keresztül.

A *grafika és festészet alapjai* tantárgy a képi kifejezés változatos módjainak elsajátítását és alkalmazását teremti meg. Előkészíti és megalapozza a művészi igényű szakmai munkát.

A *tanszakonként különböző műhelygyakorlat tantárgy* lehetővé teszi az ősi, a hagyományos és a kortárs képző- és iparművészeti, valamint médiaművészeti szakirányú tevékenységek megismerését, elsajátítását. A tanuló a helyi intézményi lehetőségektől függően, a tanszaki műhelygyakorlatok közül érdeklődésének és képességének megfelelően választ.

A képző- és iparművészet műfaj képzési szerkezete

TANSZAKOK

A Képző- és iparművészet műfaj közös tanszaka az előképző évfolyamokon és az alapfok 1-3. évfolyamain:

- KÉPZŐMŰVÉSZETI TANSZAK

A Képző- és iparművészet műfaj hat egyedi szakmai tanszaka az alapfok 4. évfolyamától a továbbképző 10. évfolyamáig:

- FÉM- ÉS ZOMÁNCMŰVES TANSZAK
- FOTÓ ÉS FILM TANSZAK
- GRAFIKA ÉS FESTÉSZET TANSZAK
- KÖRNYEZET- ÉS KÉZMŰVES KULTÚRA TANSZAK
- SZOBRÁSZAT ÉS KERÁMIA TANSZAK
- TEXTIL- ÉS BŐRMŰVES TANSZAK

Az előképző, az alapfok és a továbbképző évfolyamok tantárgyi felépítése

Főtárgyak

Előkészítő 1-2. évfolyam - *Vizuális alapozó gyakorlatok*

Alapfok 1-3. évfolyam - *Grafika és festészet alapjai*

Kötelező tárgy

Alapfok 1-6. és a továbbképző 7-10. évfolyam - *Vizuális alkotó gyakorlat*

Főtárgyak az egyedi tanszakokon az alapfok 4-6. és a továbbképző 10. évfolyamáig

- Fém- és zománcműves tanszak - *Fém- és zománcműves műhelygyakorlat*
- Fotó és film tanszak - *Fotó és film műhelygyakorlat*
- Grafika és festészet tanszak - *Grafika és festészet műhelygyakorlat*

Helyi Tanterv – Kiss Zenede Alapfokú Művészeti Iskola

- Környezet- és kézműves kultúra tanszak - *Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat*
- Szobrászat és kerámia tanszak - *Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat*
- Textil- és bőrműves tanszak - *Textil- és bőrműves műhelygyakorlat*

Választható tantárgyak:

Alapfok 1-6. és továbbképző 7-10. évfolyam - *Népművészet*

Alapfok 3-6. és továbbképző 7-10. évfolyam - *Művészettörténet*

ÓRATERV

A) KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZE MŰFAJ

<i>Tanszakok</i>		<i>Képzőművészeti tanszak</i>				<i>Egyedi szakmai tanszakok</i>							
Évfolyamok		Előképző (E)		Alapfok évfolyamok (A)						Továbbképző évfolyamok (T)			
		(1.)	(2.)	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgyak	<i>Vizuális alapo- zó gyakorlatok</i>	2-4	2-4										
	<i>Grafika és festészet alapjai</i>			2	2	2							
	<i>Tanszaki műhelygyakorlat</i>						2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tárgy	<i>Vizuális alkotó gyakorlat</i>			2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgyak	<i>Népművészet</i>			(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)
	<i>Művészettörténet</i>					(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)
Összes óra:		2-(4)	2-(4)	4 -(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)

Az összes óra rovatában az első szám a heti minimális óraszámot jelöli, a második szám a szakmai program megvalósítása során az egyéni, páros, kis-és nagycsoportos tehetséggondozás számára is időkeretet biztosít.

Az összevont osztályok működéséből következően, valamint az integrált órászervezés lehetőségét figyelembe véve a tanéven belül a tantárgyi óraszámok átcsoportosíthatók.

A tanítási órák időtartama: 45 perc

A KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZET MŰFAJ

MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA TANTÁRGYAI

A művészeti alap- és záróvizsga követelményeit az egyes tantárgyi programok záró szakasza tartalmazza.

Az alapfokú művészeti vizsga és záróvizsga tantárgyak a Képző- és iparművészet oktatásban:

Vizuális alkotó gyakorlat

Tanszaki műhelygyakorlat:

- **Fém- és zománcműves tanszak:** *Fém- és zománcműves műhelygyakorlat*
- **Fotó és film tanszak:** *Fotó és film műhelygyakorlat*
- **Grafika és festészet tanszak:** *Grafika és festészet műhelygyakorlat*
- **Környezet- és kézműves kultúra tanszak:** *Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat*
- **Szobrászat és kerámia tanszak:** *Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat*
- **Textil- és bőrműves tanszak:** *Textil- és bőrműves műhelygyakorlat*

A fentiekén felül szabadon választható vizsgatantárgyak:

- Művészettörténet
- Népművészet

A KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZET MŰFAJ TANTÁRGYAI

KÉPZŐMŰVÉSZETI TANSZAK

Az előképző 1-2. és alapfok 1-3. évfolyamok közös tanszaka

VIZUÁLIS ALAPOZÓ GYAKORLATOK TANTÁRGY

A vizuális alapozó gyakorlatok tantárgy célja az érzékelés, a befogadó készségek fejlesztése. A művészettel való játékos ismerkedésen keresztül a pozitív lelki tulajdonságok gyarapítása, az esztétikai érzékenység, a nyitottság kialakítása. A képi kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek fejlesztése.

Az *tantárgy feladata* az alkotói képességek fejlődéséhez való hozzájárulás komplex, játékos, élményszerű művészeti tevékenységek által.

Előkészítő (E/1-2. évfolyam)

Fejlesztési feladatok

- A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) útján megszerzett élmények képi, plasztikai feldolgozása
- A természeti és tárgyi környezet szépségeinek felfedeztetése
- A hagyományok élményszerű megismertetése
- Egyszerű kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- Az arányok, színek, formák, felületek, tömegek és a tér felfedezése
- Az önkifejezés változatos formáinak megismerése
- Az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek elsajátítása.
- Személyes megnyilvánulásokkal teli alkotótevékenység megélése

Tananyag

Feladatcsoportok

E/1-2. évfolyam

Érzékszervi tapasztalások

- Színek, formák, hangok megfigyelése, hasonlóságok észrevétele
- Hangokkal, mozgással, látvánnyal való analogikus játékok
- Dramatizálással, mozgással, hanggal érzelmek, élmények kifejezése
- A ritmus és a megélt mozgás vizuális megjelenítése

Vonal, forma

- A vonal és a folt megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben
- A forma gazdasága
- Pont-, vonal-, folt- és formaképző játékok

Felületek

- A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok biztosításával
- Felületképzési játékok síkban és plasztikában változatos anyagokkal

Méret és arány

- A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb)
- Játékos arányváltó feladatok

A színek világa

- A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása
- Színkeverési játékok

Téri élmények

- A sík és a tér megtapasztalása
- Térjátékok (kinn, benn fent, lent). Zárt és nyitott terek
- Téri élmények rajzi, plasztikai megjelenítése

Idő élmények

- Az idő múlásának és a változás megtapasztalása
- Eseménysort kifejező képsorozat, leporelló készítése
- Egyszerű animációs játékok

Mese és valóság

- A mesebeli világok, lények, történetek síkban és plasztikában
- Környezetünk formái, szereplői sík és plasztikus formában

Tárgykészítés

- Játékok, használati és ajándéktárgyak létrehozása (textilfonatok, papírhajtogatások, papírdombormű, agyag- vagy gipszfigurák)

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET ALAPJAI TANTÁRGY

A grafika és festészet alapjai tantárgy célja a képi világ, a képi kifejezés különféle módjainak megismertetése. A fantázia kibontakoztatása, a valósággal való összekapcsolása. Változatos felfedező és alkotó folyamatokon keresztül hozzásegíteni a tanulókat az önálló, kreatív tevékenységekhez.

A tantárgy feladata előkészíteni és megalapozni a művészi igényű szakmai munkát.

Alapfokú évfolyamok (A/1-3. évfolyam)

A/1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezet esztétikumára érzékeny nyitott szemlélet kialakítása
- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok játékos gazdagítása
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek
A vonal megjelenési formái
A szín szerepe az érzelmek, hangulat kifejezésében
A forma, folt, felület és textúra jelentése és létrehozásának lehetőségei
A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai
Részlet és nagyítás
A díszítés sajátosságai
A nyomhagyás egyszerű technikái
Kompozíciós alapismeretek
Az illusztratív ábrázolás
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A/1. évfolyam

A vonal

- A vonal megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben - játékos felfedezések
- A vonal, mint mozgásnyom
- Eltérő célú és irányú mozgások megfigyelése, létrehozása
- Változatos mozdulatokkal, mozgással hagyott nyomok más-más felületeken és anyagokon

A szín

- Szín és mozgás
- Különböző mozgások, mozdulatok (simogatás, dobolás) által keltett érzelmek kifejezése színekkel
- Mozdulatok, mozdulatsorok színes lenyomatai nagyméretű felületeken kézzel, szivaccsal, széles ecsettel
- Színek és élmények közti asszociatív kapcsolat
- Érzelmek, hangulatok megjelenítése különböző formájú és anyagú felületeken absztrakt színfoltokkal
- A kedvenc tárgy, lény tulajdonságainak, jellemének kifejező ábrázolása színekkel szokatlan formájú felületeken
- A tárgy megszemélyesítése, a lény hangulatváltozásainak megjelenítése színek segítségével

Felület és forma

- Különböző felületek és formák által kiváltott érzelmek
- Játékos forma- és felületalakítási kísérletek
- Gesztusok által létrehozott foltok, felületek
- Különböző érzelmi állapotok lenyomata

Felület és textúra

- A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok által
- Vizuális és taktilis érzékelés közti kapcsolat
- Különböző felületű, textúrájú anyagok gyűjtése, meghatározott szempontok szerinti csoportosítása
- A gyűjtött anyagok kollázsként való felhasználása
- Különböző anyagok felületének tapintással való érzékelése

Minta a környezetben

- Környezetünk tárgyain található mintákból gyűjtemény létrehozása
- A gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése

Díszítés, díszítmények

- Lapok felületek díszítése grafikai és festészeti technikákkal, jelentést hordozó motívumokkal

Nyomhagyás

- Különböző formájú, felületű tárgyakkal foltok, rajzolatok létrehozása
- Az elkészített nyomatok kiegészítése, továbbfejlesztése jelentést hordozó illusztratív alkotássá tussal, filctollal, festékekkel

Kompozíció

- Képi elemek rendezése
- Ugyanazon elemekből eltérő hatású, egyensúlyú kompozíciók összeállítása monokróm festéssel, kollázssal, egyszerű nyomhagyással

Képalkotás

- Illusztrációk készítése mesék, események szereplőinek nagyméretű ábrázolásával

- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív megfogalmazása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal (grafit, toll, kréta, vízfesték, kollázs)

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a vonal megjelenési formáit
- a szín szerepét az érzelmek, hangulat kifejezésében
- a forma, folt, felület és textúra jelentését és létrehozásának lehetőségeit
- a díszítés sajátosságait
- a nyomhagyás egyszerű technikáit
- a kompozíciós alapismereteket
- az illusztratív ábrázolás alapjait

Legyen képes:

- mozgásnyomok vonallal történő rögzítésére
- az érzelmek vonallal, színnel történő ábrázolása
- forma, folt, felület és textúra létrehozására
- a nyomhagyás egyszerű technikáinak alkalmazására
- képalkotásra
- gyűjtemény létrehozására
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására

A/2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek
A vonal a térábrázolásban
A szín szerepe és hatása a tárgyakon és a térben
A színek és lelki minőségek
Felület és textúra kontrasztok és létrehozása

A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai
A díszítés sajátosságai
A tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolat
Egyszerű nyomatok
A kiemelés
Az illusztratív ábrázolás
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A/2. évfolyam

A vonal

- Vonalak a térben
- Vonalszerű anyagokkal (kötél, szalag) térjátékok, installációk létrehozása
- A létrehozott vonalterek megjelenítése különböző grafikai eszközökkel
- Az elkészült grafika továbbfejlesztése, alakítása variációk, sorozatok formájában

A szín

- A színek és térbeli formák kapcsolata a mesékben és a valóságban
- Színes terek, téri formák létrehozása, térátalakítások
- A létrehozott terek által nyújtott élmények megjelenítése festéssel, kollázssal
- Tulajdonságok, fogalmak rokonítása, összekapcsolása színekkel és egyszerű térbeli formákkal, tárgyakkal
- Térbeli formák, tárgyak felületének átalakítása festéssel, tárgymesék létrehozása
- Egy konstruált tér hangulatának, jelentésének módosítása színcserével

Felület és forma

- Ellentétek, felületi kontrasztok
- Semleges, nyugodt felületeken markáns ellentétek, felületi kontrasztok létrehozása
- A gesztusokkal létrehozott foltok, felületek által közvetített információk

Felület és textúra

- Különböző felületeket, textúrákat ábrázoló képek, fotók gyűjtése, csoportosítása
- A gyűjtött fotók, fénymásolatok grafikai kiegészítései, átalakításai
- Az elkészült lapokból illetve a gyűjtött fotókból kollázsok, képtárgyak készítése

Minta a környezetben

- Növények, állatok fotóin, illetve mikroszkopikus felvételeken található mintázatok
- A gyűjtött mintakincs szabad felhasználása méret és léptékváltással

Díszítés, díszítmények

- Funkcióval, jelentéssel bíró plasztikus tárgyak felületének megmunkálása, díszítése grafikai és festészeti technikákkal

Egyszerű nyomatok

- Képi üzenetek létrehozása egyszerű sokszorosítási technikákkal (papírdúc, papír- vagy műanyagkarc, sablon átfújással)

Kompozíció

- A kiemelés szerepe és lehetőségei a valóságban, a mesékben és a művészetben
- A kép egyes szereplőinek, elemeinek hangsúlyozása (formával, mérettel, színnel, aránnyal, nézőponttal, felülettel, kontraszt alkalmazásával, elhelyezéssel)

Képalkotás

- Illusztrációk készítése
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal, valamint ezek kombinált megoldásaival (festett ceruzarajz, színezett tollrajz, kollázs, vegyes technika)

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a vonalak térképző szerepét
- a szín szerepét, hatását a tárgyakon és a térben
- felület és textúra kontrasztok létrehozásának lehetőségeit
- a gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjait
- a díszítés sajátosságait
- a kiemelés módjait
- az illusztratív ábrázolás sajátosságait

Legyen képes:

- vonalas térábrázolás létrehozására
- a lelki minőségek kifejezésére
- felület és textúra kontrasztok létrehozására
- egyszerű nyomatok készítésére
- képalkotásra
- gyűjtemény létrehozására
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására

A/3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyagháználati készség fejlesztése

- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés
- Az önkifejezés változatos formáinak alkalmazása

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek
A vonal és a mozgás-változás
A színek egymáshoz való viszonya
A színek érzelmi minősége
Színharmóniák, színkontrasztok
A forma, folt, felület és textúra kifejező használata
A gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségei
A funkció és díszítés
Egyedi motívumok, motívumrendszer
Dombornyomat
Kompozíciós variációk
Illusztratív sorozatok
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A/3. évfolyam

A vonal

- Változások vizuális nyomai
- A valóságos és képzeletbeli változások nyomainak megjelenítése különböző grafikai és festészeti technikákkal
- Improvizatív és tudatos vonal- és hangjátékok
- Különböző hatású, karakterű hangok, zajok, zenék inspiráló hatására különböző karakterű vonalak, rajzos vonalszövetek készítése

A szín

- A színek egymáshoz való viszonya, a színek érzelmi minősége
- Természeti jelenségek színekkel és színárnyalatokkal való kifejezése
- Egy-egy szín más színekkel való kapcsolatának mesén, dramatikus játékon keresztül történő átélése, az élmények megfestése
- Árnyalt vizuális minőségek, színharmóniák

Helyi Tanterv – Kiss Zenede Alapfokú Művészeti Iskola

- Fogalmakkal, hangokkal, mozdulatokkal leírható tartalmak megjelenítése színek, színharmóniák által
- Színkontrasztok, tartalmi ellentétek

A felület

- Felület és ábrázolási szándék
- Különböző érzelmi, hangulati állapotok megjelenítése a megismert technikákkal
- Foltok, folthatárok
- A valóságban látható éles és elmosódott kontúrok megfigyelése és megjelenítése
- Transzparencia, ellenfény, a részletek láthatósága

Textúra képzés

- Különböző anyagok felhasználásával változatos textúrájú felületek létrehozása
- Az elkészült lapokból képtárgyak készítése

Minta a környezetben

- Műalkotásokról, építményekről, fotókról minták, ornamentikák gyűjtése
- A gyűjtött és továbbgondolt mintakincs felhasználása tárgyakon

Díszítés, díszítmények

- Funkcióval, jelentéssel bíró mikro terek külső-belső elemeinek díszítése grafikai és festészeti technikákkal
- A mikro terek lakóinak, lényeinek egyedi megjelenítése

Sablon nyomatok

- Meghívó, plakát, képregény készítése sablonnyomat segítségével (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal)

Dombornyomatok

- Különböző anyagok, tárgyak segítségével plasztikus papírnyomatok készítése

Kompozíció

- Komponálási módok
- Játékos kísérletek, variációk egy saját alkotás, illetve különböző reprodukciók képi elemeinek, szereplőinek átrendezésére

Képalkotás

- Illusztrációk készítése
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása sorozatokban grafikai és festészeti technikákkal (monotípia, kollázs - vonalas, festett kiegészítéssel, krétarajzzal)

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a mozgás-változás vonallal történő kifejezésének lehetőségeit
- a színek egymáshoz való viszonyát - a színek érzelmi minőségét
- a színharmóniakat, szíkontrasztokat
- a gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségeit
- a funkció és díszítés kapcsolatát
- a dombornyomat készítésének technikáját

Legyen képes:

- a vonal, forma, folt, felület, szín és textúra kifejező használatára
- egyedi motívumok, motívumrendszer alkalmazására
- dombornyomat készítésére
- a kompozíciós variációk, illusztratív sorozatok készítésére
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására

VIZUÁLIS ALKOTÓ GYAKORLAT TANTÁRGY

A vizuális alkotó gyakorlat tantárgy célja a tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése, a pozitív lelki tulajdonságok megerősítése a képi emlékezet és képzelet gazdagításával, a vizuális kifejezőkészség fejlesztésével.

A tantárgy feladata a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, erős belső motivációra épülő, változatos alkotó folyamatok biztosítása, melyek lehetővé teszik a csoportos és egyéni kreatív tevékenységformák megismerését, feltárják az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségeit, kialakítják a formák, színek használatában való jártasságot. Az egyes témák, témacsoportok változatos feldolgozása, a különféle képzőművészeti technikák gyakorlásához szükséges eszközök és anyagok használatának megismertetése, a népművészeti és művészettörténeti ismeretek feldolgozása az alkotótevékenységekben. A baleset-, munka- környezet és tűzvédelmi szabályok betartatása.

Alapfok (A/1-3. évfolyamok)

Fejlesztési feladatok

- Az alapvető képzőművészeti technikák segítségével a látvány és jelenségek befogadására, értelmezésére való ösztönzés
- A művészeti tevékenységekhez szükséges eszközhasználat, anyagalakítás megismerése
- A tanuló figyelmes, kitartó munkavégzésének fejlesztése

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök

Különböző képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

Mesék jellegzetes történetvezetése

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A/1. évfolyam

Mesék, kalandos történetek

- Egyéni fantáziára épülő illusztratív mesefeldolgozások
- Elbeszélés vonalakkal, különböző vonalminőségek keresése
- Vonalrajzos kompozíciók különféle alapformák, hangsúlyos kontúrok (ceruza, filctoll, zsírkréta és vízfesték)

Színes világok megelevenítése

- Kitalált történetek feldolgozása színes kompozícióban
- A színek hatása, érzelmi ereje
- Színkontrasztok, színharmóniák (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák

- A szereplők megjelenítése - mesehősök, állatfigurák (agyag, gipsz, papírmasé)
- Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek

Megszemélyesítés

- Síkfigurák kialakítása
- Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)

Mesék birodalma

- A kiválasztott mesehősök környezetének feldolgozása különféle technikákkal
- A természeti és ember alkotta környezet modellezése, újratelemzése a fénymásolt elemek, motívumok segítségével
- Hangulati elemek megjelenítése (vidám, mozgalmas, kopár, félelmetes)

Varázslatos tárgyak, különös eszközök

- Edények, eszközök kialakítása
- Az adott történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
- Különféle kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt

Figura és mozgás

- A történet szereplőinek megjelenítése ecsetvázlattal, színfoltokkal
- Mozgás, mozdulat, mozdulatsor megjelenítése egyszerű animációs eszközökkel

Minta, jel, jelkép

- A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
- A törzsi művészet mintakincse, motívumgyűjtés
- Papírkivágások - szimmetria, pozitív-negatív formák, ritmusok, sorminták
- Fonások papírcsíkokkal, színes fonalakkal, zsinórokkal
- Szám-, állati és növényi szimbólumok a mesék világában

Időkerék - évszakváltások

- Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása

- A kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó ábrázolási formákat, az alapvető ábrázolási technikákat
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra
- rajzok, színes képek és plasztikus tárgyak készítésére
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására
- ügyelni a képek kidolgozottságára

A/2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A vizuális művészetek műfaji sajátosságainak, anyagainak és eszközeinek megismerése
- Az alkotási folyamat során a képzelet, a tapasztalat és az emlékezet élményanyagának mozgósítása, az önkifejezés lehetőségeinek felfedezése
- A környezet által közvetített üzenetek befogadtatása, értelmezése
- A tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása
- A tanuló érdeklődésének felkeltése és fenntartása, a kitartó munkavégzés képességének fejlesztése

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

Ábrázolás és tárgyalakítás az életkori sajátosságoknak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba illesztve

A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok, eszközök csoportos és egyéni kreatív használata

A formák, színek tudatos használata

Kézműves és képzőművészeti technikák

A különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Hagyományok, művészettörténeti érdekességek

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A/2. évfolyam

Elbeszélés vonalakkal

- Hétköznapi történetek fő motívumainak megjelenítése
- Feldolgozása különféle vonalrajzos kompozíciókban
- Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)

- Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával

A színek érzelmi ereje

- Saját élmények feldolgozása színes kompozíciókban
- Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása (színesceruza, pasztell, tempera)

Plasztikus figurák - formai felfedezések

- Kedvenc állatok - állatfigurák és figurális dombormű mintázása
- Sosemvolt lények életre keltése (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmásé)
- Plasztikák, figurák készítése, díszítésük

Szabadon formálható anyag

- Ünnepek régen és ma
- Személyes tárgyak, ünnepi ajándékok készítése különféle anyagokból
- Az ünnep díszletei

Tér és idő feldolgozása

- Adott történet, valamilyen folyamat megjelenítése képsorozattal vagy egyszerű fázisrajzokkal (tempera, tollrajz)
- Eseménynaptár - képsorozatok készítése monokróm és színes technikákkal
- Az otthoni környezet modellezése agyagból. A tér átalakítása
- A mi városunk - színes kompozíciók, csoportmunkában

Minta, jel, jelkép

- A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
- A magyar népművészet mintakincse - motívumgyűjtés
- Fonások hánccsal, színes fonalakkal, zsinórokkal
- Növények stilizált megjelenítése
- Geometriai szimbólumok (négyzet, kör, háromszög, csillag, egymásba kapcsolódó körök)

Tárgykészítés

- Ismerkedés a gyapjú-, a textilanyagok tulajdonságaival, felhasználási lehetőségeivel
- Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Természetes anyagok, ágak, termékek alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
- Ragasztóanyagok, ragasztási technikák megismerése
- Ékszerkészítés talált anyagok tovább alakításával

Évszakváltás

- Az ünnepekhez fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- A kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája

Megszemélyesítés

- Én és a külvilág - Önarckép, jellegzetes arányok, karakterjegyek
- Az önismeret útjai - az emberi arc arányai, a karakter, a mimika megjelenítése
- Meglévő portréfotók felhasználása, nagyítása (ismétlődések, átírások - fénymásolatok segítségével)
- Maszkok, készítése (papír, agyag, papírmásé)

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat
- az alapvető ábrázolási technikákat
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra
- vázlatok, rajzok, színes képek és plasztikus tárgyak készítésére
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
- ügyelni a képek kidolgozottságára

A/3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az ismeretek, élmények befogadásának, feldolgozásának segítése, a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba való bevonásával
- A csoportos és egyéni alkotótevékenységeken keresztül a tanuló kreatív személyiségjegyeinek, pozitív lelki tulajdonságainak előhívása, megerősítése
- A képi emlékezet és képzelet gazdagítása, az esztétikai érzékenység, nyitottság kialakítása
- A népművészeti, művészettörténeti példák alkotótevékenységhez kapcsolódó beépítése
- A vizuális kifejezés, az alkotókészség fejlesztése

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

Ábrázolási és tárgyalakotási ismeretek

A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök

Különböző képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

Kézműves és népművészeti technikák

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A/3. évfolyam

Elbeszélés vonalakkal

- Történetek megjelenítése, feldolgozása különböző vonalrajzos kompozíciókban
- Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
- Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával

A színek érzelmi ereje

- Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása

- A színek és alkalmazott technikák megjelenítő és hangulatközvetítő képessége (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák - formai felfedezések

- Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek felfedezése
- Táltosok, paripák, félelmetes szörnyállatok - képzelet és előtanulmányok alapján (figurális dombormű mintázása)
- Növények, termések formája, szerkezete, színei (színes ceruza, kréta, akvarell)

Tér és idő feldolgozása

- Különböző kompozíciók készítése spirál- és hullámmotívum felhasználásával
- A természet körforgása (olajpasztell, tempera, fotó, montázs, kollázs)

Minta, jel, jelkép

- Életfa motívum, varázslatos növények megjelenítése népmesék, legendák alapján, (sgraffito jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba, gipszbe)
- Papírkivágások - szimmetria, pozitív-negatív formák, ritmusok, sorminták
- Egyéni fantáziára épülő illusztratív feldolgozások
- Az elvonatkoztatás útja és célja - anyaggyűjtés
- A tűz, víz, föld, levegő - szimbólumok a különböző kultúrákban
- Színszimbólumok (papírragasztás, kivágott színes motívumok kompozíciói)

Tárgykészítés

- Az adott témakörhöz, történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
- Különböző hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Állat alakú vagy antropomorf edény készítése
- A textilanyagok, a gyapjú alkalmazási lehetőségei
- Nemezfigura készítése
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
- Ragasztóanyagok, ragasztási technikák használata
- Ékszerkészítés különböző alapanyagok felhasználásával

Évszakváltás

- Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- Mozgatható bábfigurák készítése
- Pálcára vagy lécre szerelt bábok (papírkivágás, festés)
- Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmásé)

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat
- az alapvető ábrázolási technikákat

- a kézművesség, a hagyományos népi kultúra egyes szokásait
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat
- a vizuális művészetek formáit, sajátosságait, anyagait és eszközeit.

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra
- a látvány és jelenségek értelmezésére
- vázlatok készítésére, átírásra
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására
- ügyelni a képek kidolgozottságára

A TANSZAKOK KÖZÖS, KÖTELEZŐ TANTÁRGYA

VIZUÁLIS ALKOTÓ GYAKORLAT TANTÁRGY

Alapfok / 4-6. és továbbképző 7-10. évfolyamán

A/4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látás és a látványértelmező képesség tudatosítása, fejlesztése
- A tárgyalakotás, a képző- és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek megalapozása
- A látvány utáni ábrázolás alapvető törvényszerűségeinek felismertetése
- A vizuális nyelvrendszer alapjainak elsajátítása
- A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek továbbfejlesztése
- A képi műveltség bővítése
- A tanuló kitartó, feladattudatos munkavégzésének segítése

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

A látvány megfigyelése, értelmezése, rögzítése

Síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök

Különböző képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

A formák, színek tudatos használata és a térábrázolás kérdései

A tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák

Hagyományos és új médiumok

Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A/4. évfolyam

Történetsszöveg - történetábrázolás

- Képzeletbeli utazás a múltban – jelenben - jövőben
- A megidézett kor hétköznapijainak megjelenítése

Környezetábrázolás - hangulatteremtés

- A környezet épített elemeinek rajza (homlokzatok)
- Kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal
- Makettkészítés (házak, lakótornyok, várak) különféle anyagok felhasználásával

Színharmonikák

- A monokróm színhasználatról a komplementer színpárokig
- Egy főszínről hangolás, főszín és elsődleges keverékszínei
- Tiszta színekből és szürkékből építkező képek

Rész és egész

- Papírmozaiak készítése
- Rózsablak - színes kép készítése

Képeskönyv

- A mai életünk kódexe
- A könyvkötés, irkafűzés alapfogásai
- A papír tulajdonságai
- Betűkép, iniciálé készítése, szövegírás

Mintakincs

- Az adott témához illő minták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
- A gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben - páros munka)
- Ornamentika rajzolása természeti motívumok, növények, felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)

Plasztika

- Oszlopszobrok
- Fantasztikus figurák, állatalakok (kisplasztikák, vízköpők)
- Figurateremtés valódi állatok és képzeletbeli szörnyek megformálásával

Öltözképzés

- A viselhetőség és a méretek figyelembe vétele
- A szín- és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajítás, ragasztás, festés, varrás)

Arcképtár

- Arckép/önarckép különböző elképzelt szerepben, jelmezben és korban való ábrázolása
- Arckép/önarckép gyűjtemény mai környezetben (ceruza, krétarajzok, tempera)

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához választható vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét
- a tervezéstől a tárgyalásig tartó kreatív folyamat részeit
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra
- szintani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására
- változatos - forma - faktúra és felületminőségek létrehozására
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására
- egyéni eszközhasználatra
- a műalkotások értő befogadására
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az emberi és a természeti környezet esztétikumának felismerése, a művészetek, alkotási tevékenységek iránti érdeklődés megerősítése
- A látás és a látványértelmező képesség pontosítása, fejlesztése
- A kézműves tárgyalás, a képző- és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek körének bővítése
- A látvány utáni ábrázolás törvényszerűségeinek felismerése, a vizuális nyelvrendszer alkalmazásának fejlesztése a különböző feladatok során
- A manuális tudás és az alkotóképesség továbbfejlesztése, a stílusérzék megalapozása.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

A látvány megfigyelése, perspektivikus ábrázolása

Rajzeszközök, plasztikus és modellező anyagok és eszközök

Különböző képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

Az egyes műfajokra jellemző előadásmódok

A formai, szintani alapismeretek

A tárgyalás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák

Hagyományos és új médiumok használata
Az előképek megismerése, feldolgozása
Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A/5. évfolyam

Történetábrázolás

- Életképek egy elképzelt színhelyen
- Ünnepek megjelenítése a megismert ábrázolási formák (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)

Tornyak, várak, paloták

- Épületábrázolás tusrajzzal
- Struktúra - textúra, formaszerkezet és felületi megjelenés (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)
- Makettkészítés különféle anyagok felhasználásával csoportmunkában

Színharmóniák

- Tájképek különböző fényviszonyok között - csak színfoltokkal festve - hajnalban, délben, szürkületben, éjszaka (gyűjtés elektronikus formában is, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)
- Telt és tört színek, komplementer színek és különböző árnyalataik (festés akvarellal, rajzolás krétával, kevert eljárással)

Környezetábrázolás - kép és valóság

- A tárgyak és a természeti környezet megfigyelése
- Az ablakon át látható világ (ábrázolás pitt-krétával, festéssel)
- A vonalperspektíva, levegő és színperspektíva felfedezése
- Előtér - középtér - háttér (tusrajzok, szénrajzok)

Képeskönyv

- A természet törvényeinek, jelenségeinek megfigyelése, összegyűjtése, lejegyzése
- Növények, állatok minél pontosabb megfigyelés alapján készült illusztrációi
- Magyarázó rajz, részletek és leírások a tervlapon (aprólékos ceruza és tusrajzok, temperafestés, kézírás vágott hegyű tollal)

Mintakincs

- A korra jellemző textilminták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
- Gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben - páros munka)
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok,)

- Egyszerű díszítőelemek szimmetrikus, pozitív-negatív formákká, ritmussá rendezése
- Természetes formák redukálása, egyszerűsítése, stilizálása, szín- és forma-variációk létrehozása (papírmetszet létrehozása)

Fény- árnyék jelenségek

- Titokzatos terek létrehozása, a fény-árnyék hatások felhasználásával
- Vázlatok készítése jellegzetes fény-árnyék viszonyok bemutatására
- Térkonstrukció talált, gyűjtött tárgyakból, lepedőkből, zsinórokból, kartonokból többféle bevilágítással (közös, csoportos alkotás)
- Fényképek, videó készítése a terek bejárásával, a korábbi munkák térbe helyezése, „helyzetbe hozása”

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához választható vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét
- a tervezéstől a tárgyalokotásig tartó kreatív folyamat részeit
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására
- szintani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására
- változatos forma-, faktúra- és felületminőségek létrehozására
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására,
- egyéni eszközhasználatra
- a műalkotások értő befogadására
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására
- a baleset- és munkavédelmi szabályok betartására

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látvány, a tanult ábrázolási módok és a személyes mondanivaló összhangba hozása
- A természet- és emberábrázolás különböző formáinak megismertetése
- A stílus- és arányérzék továbbfejlesztése
- Az önálló kézműves tárgyalokotás technikájának megválasztására, az alkotótevékenységek eszköztárának használatára való képesség fejlesztése

- A látvány utáni ábrázolás árnyaltabbá tétele, a kompozíció, a szín és az előadásmód finomítása
- A képi műveltség bővítése

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

- Rajzeszközök, vizes bázisú festékek és plasztikus anyagok
- A képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
- Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A/6. évfolyam

Történetábrázolás

- Mozgalmas jelenetek
- Groteszk, vígjátéki történetek illusztratív feldolgozása a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)

Tornyok, várak, paloták

- Épületek belseje
- Épületábrázolás tusrajzzal, vegyes technikával (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)

Színharmonikák

- Öltözetek pasztellszínekkel (gyűjtés elektronikus formában, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)

Öltözék

- Legyező és maszk készítése a működés és a méretek figyelembe vétele
- A szín- és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Kép és valóság

- A térábrázolási konvenciók, optikai csalódások, illúziókeltés
- A perspektíva és az axonometria fintorai (Escher rajzai, térformái - gyűjtések)
- Tárgyak ábrázolása eltérő, végtelen nézőpontokból - alulnézet, felülnézet, közeli - és messzire távolodva (grafit, szén, pittkréta)

Mintakincs

- Épületdíszítések, minták gyűjtése, rajzolásuk vázlatfüzetbe

- Gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben - páros munka)
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, csiga, kagylómotívumok felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)

A tárgyak egyedi vonásai

- Hasonlóság és különbözőség. Azonos funkciójú tárgyak megfigyelése, egyedi vonásaik, különbözőségeik felfedezése (ceruza, vízfesték)

A tárgyak összhangja

- Klasszikus és saját kompozíciós megoldások
- Csendélet – drapériák hétköznapi és különös tárgyak beállításával (zsúfolt és összefogott kompozíciók, finom részletmegoldások)

Vizsgamunka készítése

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához választható vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét
- a tervezéstől a tárgykészítésig tartó kreatív folyamat részeit
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására
- szintani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására
- változatos forma-, faktúra- és felületminőségek létrehozására
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására
- egyéni eszközhasználatra
- a műalkotások értő befogadására
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a vizuális művészetek eszköztárát
- a tárgytervezés és tárgykészítés alapvető fázisait
- a rajzolás, festés, termévművészet műfaji sajátosságait, anyagait és eszközeit
- a különböző ábrázolási és tárgykészítő technikákat
- a legjelentősebb művészettörténeti korszakok művészetének jellegzetességeit, kultúráját, tárgyait

- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- az alkotói munka végigvitelére
- a látvány és jelenségek megragadására, visszaadására
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra
- a perspektivikus ábrázolás szabályainak alkalmazására
- szintani ismereteinek felhasználására
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására
- a kifejezés érdekében sokféle eszköz- és anyaghasználatra
- konzekvens munkák elkészítésére
- a művészettörténeti példák értő befogadására
- a baleset- és munkavédelmi szabályok betartására

1. A Vizuális alkotó gyakorlat tantárgy alapfokú művészeti vizsgakövetelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama: *Vizuális alkotó gyakorlat*

- A) vizsgamunka bemutatása 15 perc
- B) helyszíni feladat megoldása 105 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

A vizsga értékelése

A vizuális alkotó gyakorlat alapfokú művészeti vizsga értékelésének szempontjai:

- esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte
- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezőmód használata
- az elkészült munka egyedisége, összhangja

Továbbképző évfolyamok

T/7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Felkészítés a tanult művészeti kifejezőeszközök önálló alkalmazására
- A vizuális érzékelés és visszatükrözés képességének finomítása
- A konstruáló, plasztikai és a síkművészeti technikák készségszintű elsajátíttatása
- Az elvont gondolkodás, az analizáló-szintetizáló képesség kialakítása, a látás kiművelése és tudatosítása
- Az ábrázolási konvenciók megismertetése, elsajátíttatása

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

- A látvány pontos megfigyelése, leképezése
- A vizuális információk megértése, átírása, felhasználása
- A képi gondolkodás, vizuális absztrakció
- Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek, modellek készítésére
- A gondolat, téma kibontása, variációk, sorozatok, tárgyegyüttesek létrehozása
- A jelentés, az esztétikum felismerésére, értelmezésére
- A sűrítés, és felbontás, mint alkotói (komponálási) eszköz
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

T/7. évfolyam

A beállítás

- A geometrikus testek arányai, térbeli elhelyezkedése
- A tárgyak, tárgyegyüttesek feldolgozása, az arányok, a térbeli állapot minél pontosabb visszaadása (ceruzarajz, színes munkák)

A szerkezettől a formáig

- Drapéria vonalas ábrázolása (ceruza, pittkréta, szén)
- Drapéria mozgásban -fotók készítése szálló, lengő drapériáról, és azok megfestése
- A drapéria, mint plasztikai elem és jel - fríz mintázása, gipszfaragás, gipszöntések

A térről - síkban

- Rajzolt és festett belső terek - a perspektíva törvényei szerint
- Szobasarak, lépcsőház rajzolása festése
- A formák változatos megjelenítése. Szerkezeti kiemelések
- A perspektíva érzékeltetése vonalakkal (szerkezeti rajz, ceruza, pittkréta)
- A tanulmányok feldolgozása (tollrajz, színespapír-kollázs és grafikai lapok, linó-, papírmetszet)

Rajzi - plasztikai előtanulmányok

- Testrészek, fejrészletek. Vázlatok, krokik készítése (nagyítás és kicsinyítés rajz segítségével)
- A vonallal való rajzolás módozatai pontozott, rácsozott, satírozott rajz és foltképzés, vonalhálós rajzolás, faktúrák megjelenítése
- Rajzolás és mintázás élő modell vagy gipszöntvény alapján
- Fotóhitelességű és expresszív feldolgozások

A térről - térben

- A külső és belső tér érzékeltetése természeti formák alapján (csigaház, metszet készítése mintázással)
- Agyagszobor, agyag plakett készítése a formaépítés, arányok térbeliség pozitív-negatív formák megjelenítésével

Ábrázolás és szerkesztés

- A perspektíva és egyéb ábrázolási konvenciók és felhasználásuk a művészi ábrázolásban
- Gyakorlatok a kétpontos perspektíva, a kavallier axonometria megismerésére
- Vonal a térben – papír-, fém-, spárga- vagy üvegplasztikák

Nagyságrend

- A korábbiakban feldolgozott témák, tanulmányok egyéni vagy csoportos módon történő megfestése, megrajzolása nagy méretben (csomagolópapír, A/0 rajzlap, illetve kisméretű karton A/4 méret)
- A méretváltásból adódó kompozíciós problémák elemzése

Portré

- Önarckép készítése fénykép és tükör segítségével
- Az elkészült munkák összehasonlítása, elemzése
- A festett pasztell jellemzői, a pasztell technika megismerése
- A színek keverése

Szokatlan megjelenés

- Plasztikai munkák talált anyagokkal, meglepő formatársításokkal
- Gömb térbeli problémaköre: osztott gömb, gömbszeletek egymásra mintázása
- Portré gipsszel való mintázása, a fej rajza és mintázása különböző túlzásokkal, torzításokkal

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalakotó technikákat
- a térábrázolás alapelemeit
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit
- az alapvető színtani törvényszerűségeket

- a jellegzetes vagy közismert képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat
- a munkavédelmi előírásokat

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére
- geometrikus és természeti formák ábrázolására
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni
- illusztrációkat készíteni

T/ 8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A geometrikus és természeti formák ábrázolása, tárgycsoportok, portrék, figurák ábrázolása - a perspektíva és az anatómia és szabályai
- Különböző illusztrációk készítése
- A kiadott feladatok önálló megoldása, biztos eszközhasználat

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek
Az ábrázolás arányrendszere, szerkezete
Tónusos ábrázolás
A természeti formák átírása
Az anyagszerűség ábrázolása
A tér különböző léptékű megjelenítése
A konstruktivizmusra jellemző stílusjegyek, technikák
Anatómiai ismeretek
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

T/8. évfolyam

A beállítás

- Tárgyak, tételek a szabadban
- A tárgyak, tárgyelemek feldolgozása, az arányok, a térbeli állapot, a természetes fényviszonyok minél pontosabb visszaadása (ceruzarajz, színes munkák)

A beállítás átformálása

- A tárgye gyűttes képének feldolgozása, átírása más anyagokkal, technikákkal, különböző művészeti stílusokkal (barokk, impresszionista, expresszionista stílusgyakorlatok)

A szerkezettől a formáig

- Állat- és emberi koponya szerkezetének különféle rajzeszközökkel való ábrázolása (ceruza, pittkréta, szén)
- Koponya és változó környezete
- A koponya bonyolult plasztikai problémái - relief mintázás, mintázás 1:1 méretben

A térről - síkban

- Rajzolt és festett épületek, terek, utcaképek a perspektíva törvényei szerint
- A felületek és formák változatos megjelenítése. Kiemelések
- A perspektíva érzékeltetése vonalakkal, tónusokkal, színfoltokkal (szerkezeti rajz, tónusos rajz - szén, pittkréta, pasztell, akvarell)
- A tanulmányok feldolgozása tollrajz, színespapír-kollázs és grafikai lapok, linó-, papírmetszet formájában

Rajzi - plasztikai előtanulmányok

- Szobrok, portrék - vázlatok, krokik készítése (nagyítás és kicsinyítés rajz segítségével)
- A vonallal való rajzolás módzatai, faktúrák megjelenítése
- Rajzolás és mintázás élő modell vagy gipszöntvény alapján
- Fotóhitelességű és expresszív feldolgozások

A térről - térben

- Termékek titokzatos szerkezete, pozitív-negatív formái
- A természeti formák szerepe a formatervezésben
- A formaelemzések módszere - célirányos megfigyelés
- Formakövető vonal - a plaszticitás
- Folyamatábra, fázisrajzok a mozgásváltozás kifejezésében

Ábrázolás és szerkesztés

- A perspektíva és egyéb ábrázolási konvenciók alkalmazása a művészi ábrázolásban
- Művészettörténeti példák tanulmányozása
- Gyakorlatok a perspektíva, és a Monge-szerkesztés megismerésére

Nagyságrend

- A korábbiakban feldolgozott témák, konstruktív tanulmányok egyéni vagy csoportos módon továbbfejlesztése, megrajzolása, megfestése óriás és kisméretben (falfelület, csomagolópapír, A/0 rajzlap, illetve kisméretű karton A/4 méret)
- A méretváltásból adódó kompozíciós problémák elemzése

Portré

- Rajzok élő modell után
- A formák felismerése az árnyék változásakor az arcon, bevilágítási feladatok
- Fej rekonstrukció koponya alapján

- Az emberi arc titkai. A látvány és a rajzi szabályok együttes érvényesítése
- A portrérajzolás és -festés fejlődése a különböző művészettörténeti korszakokban
- Portré, különböző plasztikus megjelenítések (vésett, mintázott relief és körplasztika)

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalakító technikákat
- a térábrázolás alapelemeit
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit
- az alapvető szintani törvényszerűségeket
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti alkotásokat
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére
- geometrikus és természeti formák ábrázolására
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni
- illusztrációkat készíteni

T/9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látás és a látványértelmező képesség tudatosítása, az önkifejezés eszköztárának gazdagítása
- Az esztétikus környezet iránti igény kialakítása
- A vizuális ismeretek, jártasságok kialakítása, elmélyítése
- A mérlegelő véleményformálás igényének és képességének kialakítása

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

A környezet- és tárgykultúra

Tónusos ábrázolás újabb technikái

A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggései

A bábkészítés hagyományai

A plein air festészet legismertebb alakjai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

T/9. évfolyam

Alakrajz

- Csontváz rajza
- Krokik, vázlatok álló, fekvő és mozgó figurákról (ceruzarajz, tus és pác-vázlatok)
- Körberajzolások, tükrörrajzok, fotók egymásról, azok rajzban történő átdolgozása
- Kollázsok és montázsok emberi alakok átalakításával, emberi alak részletrajzainak összeillesztése, fotószekvenciák emberek mozgásáról

Átváltozások

- A modell után elkészített munkák feldolgozása más eszközökkel, technikákkal, más méretben
- A mozdulatok értelmezése, újrarajzolása a figura testhelyezeteinek jellemző jegyeinek, térbeliségének kiemelése, torzítása
- Új beállítások új nézőpontokkal

Bábfigura

- Wayang-báb készítése finom faragással fából vagy habanyagból, a bábu festése
- A fej, a törzs, a mellkas, a mozgó végtagok kialakítása, a bábu összeszerelése
- A bábu hangja, játéktere

Változatok művészettörténeti alkotásokra

- Gyűjtés a különböző stílusú figuraábrázolások körében
- Másolatok készítése a kép egyes elemeiről hagyományos festészeti és grafikai eljárásokkal (belerajzolások, átfestések, stílusparódiák, méret- és elemváltoztatások)

A természetben

- Vázlatok és festmények készítése a természetben
- A plain air-ben való munka megismerése (pác, lavírozott tus, akvarell és a gouache)
- Fotóséták - fotózás a természetben - fotósorozatok kialakítása, feldolgozása

Karakterkeresés

- A portrérajzolás, a karakter kiemelése
- Önarcképek
- Az elkészített rajzok alapján végletes torzítások keresése a karakter teljes megváltoztatásával
- Portré vázlatok készítése, 1:1 portré mintázása
- Karikatúrák és illusztratív képek készítése modell alapján, vonalas és színes képek

Népművészet és természet

- Betekintés a magyar népi viseletkultúrába
- Természeti népek technikái. Gyűjtés szakirodalomból, és azok anyagainak feldolgozása (fazekasság, hímzés, faragás, szövés, fonás)

- A népművészeti motívumok felidéződése a kortárs alkotók munkáiban

Érzelmi hatások

- Fogalompárok szerinti képalkotás (vidám-szomorú, haragos-megbocsátó, nyomasztó-feloldó)
- Érzelmi állapotok színben való kifejezése
- A színek sztereotip kapcsolata érzelmi állapotokkal, fogalmakkal
- Realisztikus és absztrakt megközelítés

Emlékmás

- Rövid portréfilm készítése egy kortárs képzőművésztől, annak alkotási módszereiről, műveiről, személyes beszélgetés vagy bemutatás formájában
- Forгатókönyv, fotódokumentáció

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalakító technikákat
- a térábrázolás alapelemeit
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit
- az alapvető színtani törvényszerűségeket
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére
- geometrikus és természeti formák ábrázolására
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni
- illusztrációkat készíteni

T/10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látvány és az absztrakció kölcsönhatásának megismerése a figuraábrázoláson keresztül
- A látványértelmező képesség tudatosítása, a figura és környezetének kialakításával

- A vizuális ismeretek, jártasságok elmélyítése, összegzése
- Ismerkedés a kortárs művészet törekvéseivel

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

- A környezet- és tárgykultúra
- Tónusos ábrázolás újabb technikái
- A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggései
- A bábkészítés hagyományai
- A plein-air festészet legismertebb alakjai
- A nonfiguratív ábrázolás eszköztára
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

T/10. évfolyam

Alakrajz

- Vázlatrajzok, krokik csoporttársakról, álló és mozgó alakokról - a vonal ereje, hangsúlyai (ceruzarajz, tus és pácvázlatok, agyag- és viaszkrokik)

Figura a térben

- Figura épített térben, ülő és álló figurák külső és belső térben
- Plein air és embercsoport rajza

Átváltozások

- Ülő, fekvő figura rajza
- Egy feladat többféle feldolgozása, variációk anyagokra, technikákra
- A kompozíciós elemek kiegyensúlyozott arányait felborító változatok létrehozása

Bábfigura

- Marionett báb készítése vegyes anyaghasználattal
- A fej, a törzs, a mellkas, a mozgó végtagok kialakítása, a bábu összeszerelése
- A bábu mozgathatósága, játéktere

Szín-tér

- Színes vázlatok készítése a színpadi tér színdinamikai megoldásához

Változatok művészettörténeti alkotásokra

- Gyűjtés a különböző stílusú figuraábrázolások körében
- Montázsok, anakronisztikus részletek beépítése a műalkotásokba
- Stíluskeresés, karakterkeresés
- A teljes figura, mint karakter

- Karikatúrák és krokik készítése modell alapján, vonalas rajzok, szoborvázlatok készítése

Érzelmi hatások

- Eseménysor ábrázolása figurális és nonfiguratív képsorozatokban
- Kollázs grafikai kiegészítéssel
- Fogalompárok szerinti képalkotás (mozgalmas - unalmas, harsány - szelíd, haragos - vidám)
- Érzelem állapotok kifejezése színekkel

Emlékmás

- Gyerekkori történet
 - Videofelvétel készítésére alkalmas színes figurák és díszlet jellegű tér megalkotása (papír, gipsz, faszerkezet) - csoportos feladat
 - A film rajzos forgatókönyvének megtervezése, elkészítése Vizsgamunka készítése
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a különféle vizuális művészetek jel- és jelképrendszerét
- a tervezéstől a megvalósításig tartó kreatív folyamat részeit
- a sík- és térművészet törvényszerűségeit, anyagait és eszközeit
- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat
- a térábrázolás alapelemeit
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit
- az alapvető szintani törvényszerűségeket
- a jellegzetes, híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti alkotásokat
- a munkavédelmi előírásokat

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére
- geometrikus és természeti formák ábrázolására
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni
- illusztrációkat készíteni

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a vizuális művészetek területén létrejött értékeket

- a népi kultúra jellegzetes szokásait, tárgyait
- a sík- és térbeli művek, alkotás-sorozatok létrehozásának módjait
- pontos arányokat és karaktereket rögzítő rajzok, plasztikák készítési módszereit
- a fény-árnyék viszonyok törvényszerűségeit
- a művészeti anatómia alapvető törvényszerűségeit
- az alapvető munkabiztonsági, környezetvédelmi előírásokat

A tanuló Legyen képes:

- eligazodni a művészettörténet korstílusai között
- az adott témák önálló feldolgozására
- művészeti ismereteinek alkotó felhasználására
- A témák elemző értelmezésére, sokrétű technikai feldolgozására
- konkrét és elvont gondolatok képi-plasztikai megjelenítésére
- portré, figura rajzolására, festésére vagy mintázására
- a saját és mások alkotásainak elemző értékelésére

A Vizuális alkotó gyakorlat tantárgy művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama: *Vizuális alkotó gyakorlat*

- a vizsgamunka bemutatása 10 perc
- helyszíni feladat megoldása 180 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

A vizsga értékelése

A vizuális alkotó gyakorlat vizsga értékelésének szempontjai:

- esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte
- a vizuális nyelv kifejezőeszközeinek használata
- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség
- sík és térbeli ábrázolási képesség
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség

Helyi Tanterv – Kiss Zenede Alapfokú Művészeti Iskola

- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezőmód használata
- az elkészült munka egyedisége, összhangja

TANSZAKI MŰHELYGYAKORLATOK TANTÁRGYAI

FÉM- ÉS ZOMÁNCMŰVES TANSZAK

FÉM- ÉS ZOMÁNCMŰVES MŰHELYGYAKORLAT TANTÁRGY

A *fém- és zománcműves műhelygyakorlat tantárgy célja* az általános és szakirányú vizuális műveltség megalapozása, fejlesztése mindazoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek az átadása révén, melyek képessé teszik a tanulót fém- és zománcműves tervek, alkotások létrehozására. Célja továbbá olyan formakultúra, rajzi, színtani ismeret, technikai tudás átadása és igényesség kialakítása, amely felkészít a művészi igényű alkotómunkára, az igényes kép- és tárgykialakításra.

A *műhelygyakorlat feladata* a fém- és zománcművesség műfaji sajátosságainak megismertetése, a feladatok megtervezéséhez szükséges ismeretek elsajátíttatása, a tárgykialakításhoz szükséges anyag- és eszközismeret, eszközhasználat biztosítása, a munkaszervező képességek, a tárgykialakítói tudás kialakítása.

Alapfokú évfolyamok (A/4-6. évfolyamok)

A/4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fém- és zománcművesség műfaji sajátosságainak, tárgykultúrájának bemutatása
- A fém- és zománcműves műhely legfontosabb berendezéseinek, szerszámainak, anyagainak, a fémmegmunkálás legegyszerűbb módjainak, a zománcfelhordás, -bevonás technikáinak megismertetése
- A tananyagban szereplő tárgykialakítási műveletekhez szükséges fém- és zománcműves elméleti tudás, anyag- és eszközismeret, szerszámhasználó, anyagformáló készségek és képességek kialakítása
- A balesetmentes munkavégzés szabályainak elsajátíttatása

Tananyag

Fém- és zománcműves ismeretek
A kezdetek fémművessége
A fém- és zománcműves műhely berendezése, szerszámai, segédeszközei
A fém- és zománcművesség anyagai
A fémmegmunkálás módjai
A fémékszerkészítés műveletei
Zománcfelhordási, -bevonási technikák
Szárítási, égetési műveletek
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A/4. évfolyam

Ismerkedés a fémművességgel

- A fémművesség műfajai, tárgykultúrája
- A kezdetek fémművessége (réz-, bronz- és vaskori tárgyak)
- A kortárs fémművesség formanyelvi sokszínűsége

A fémműves műhely

- Térkialakítás, munkaasztal, satupad és tároló helyek
- A fémműves műhely legalapvetőbb szerszámai (lemezvágók, fogók, kalapácsok, reszelők, satuk), anyagai (vas és acél, színes- és könnyűfémek)
- Alapvető eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

A fémek tulajdonságai, alakíthatósága

- A réz-, és alumíniumhuzal tulajdonságai
- A színes- és könnyűfém huzal alakításának lehetőségei (vágás, hajlítás, lapítás, kalapálás)
- Az alakítás eszközei
- A megismert eszközök, alakítási módok felhasználásával huzal ékszerek (kitűző, medál, függő) készítése

Láncok készítése

- Lánc típusok megismerése
- A lánc készítés műveletei: láncszemek készítése, az egyszerű alapegységekből láncok fűzése, záródások készítése

Ismerkedés a zománcművességgel

- A zománc eredete
- Az ipari és iparművészeti zománc

A zománcművészet

- A zománcművészet műfaji sajátosságai, tárgykultúrája
- A kortárs zománcművészet sokszínűsége
- Művészi példák felsorakoztatása a tanév anyagához

A zománcműhely

- Térkialakítás, munkaasztal és tároló helyek
- A zománcműhely alapeszközei (zománcégető kemence), a zománcozás és égetés segédeszközei (égető villa, hőálló kesztyű, spatula, ecset)
- A zománcművesség alapanyagai (előalapozott lemez, zománciszap, zománcpor)
- Alapvető eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Az ipari zomántechnika

- Ipari zománcal készült alkotások bemutatása
- Az előalapozott lemez és a zománciszap tulajdonságai
- Zománcfelhordási, -bevonási technikák megismerése (felkenés ecsettel, felhordás spatulával, rácsurgatás, leöntés, összefolytatás, repesztés)

- Előalapozott, zsírtalanított lemezen zománcszappal a megismert zománcfelhordási-bevonási technikák kipróbálása
- A szárítás, égetés műveletei
- Zománcozási hibák, zománcjavítási módok

Rusztikus felületképzés

- Az egyenletesen felkent vagy felszítáit zománcfelület rusztikussá tétele (fonalzománc, üveggolyócskák vagy szemcsés zománc alkalmazásával)
- A minták elforgatásával azonos elemekből épülő sorozatok készítése

Egyedi zománclapok készítése

- Forma- és színtervek készítése
- Zománcbevonási, díszítési műveletek alkalmazása
- Egyedi kísérletek
- Szárítás, égetés, utómunkálatok

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a kezdetek fémművességét
- a fém- és zománcművesség legmeghatározóbb példáit, legalapvetőbb műfaji sajátosságait
- a fémtárgy és a zománczott dísz tárgy készítésének tárgyi feltételeit
- a színes- és könnyűfémek, valamint a zománcszap tulajdonságait
- a huzalalakítás, lánckészítés módjait, műveleteit
- a zománcbevonás technikáit (felkenés, összefolytatás)
- a szárítás, égetés műveleteit
- a szakszerű műhely- és eszközhasználat követelményeit
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- fémalakítási műveletekre (darabolás, hajítás)
- egyszerű tárgyalakítási feladatok elvégzésére (fém ékszer, zománczott lap készítésére)
- előalapozott fémlapok zománcozására
- a legegyszerűbb zománcbevonási módok alkalmazására
- egyedi zománclapok készítésére
- az eszközök balesetmentes használatára

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fém- és zománcművesség műfaji sajátosságainak, tárgykultúrájának bemutatása
- A fém- és zománcműves műhely legfontosabb berendezéseinek, szerszámainak, anyagainak, a fémmegmunkálás módjainak, a zománcfelhordás-bevonás, a zománcdíszítés technikáinak megismertetése

- A tárgyalakotási műveletekhez szükséges vizuális művészeti (formai, szintani, komponálási, stilizálási, motívumképzési) ismeretek elsajátíttatása
- A munkavégzéshez szükséges, anyag- és eszközismeret, tervező, szerszámhasználó, anyagformáló készségek és képességek kialakítása
- A környezettudatos és balesetmentes munkavégzés szabályainak betartatása

Tananyag

Fém- és zománcműves ismeretek

- A fém- és zománcművesség tárgykultúrája
- Az ókori Egyiptom fémművessége
- Kelta zománcművészet
- Forma- és színismeret
- Lényegkiemelés, figyelemvezetés
- Stilizálás, motívumképzés
- A fém- és zománcművesség műfaji követelményei
- A fémművesség szerszámai
- A fémművesség anyagai
- A fémmegmunkálás módjai
- A lemezékszer és a fémintarzia-készítés műveletei
- A kő-befoglalás technikái
- A fémlapok zománcozásra történő előkészítése
- A különböző zománCFajták tulajdonságai
- ZománCFelhordási, -bevonási, díszítési technikák
- Eszközhazsnálati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A/5. évfolyam

A fémművesség

- Az ókori Egyiptom fémművessége
- Művészi példák felsorakoztatása a tanév tananyagához

A fémek világa

- A vas és acél, a színes- és nemesfémek, valamint a könnyűfémek tulajdonságai (szilárdság, hajlíthatóság)
- A fémek alakíthatósága (vágás, hajlítás, lapítás, kalapálás, zömítés), az alakítás szerszámai, eszközei (satupad, lemezvágó olló, fogó, kalapács, fűrés, fúró, reszelő, csiszolóvászón)

Lemezékszer, lemez öltözék-kiegészítő tervezése, készítése

- Azonos elemekből álló ékszerak bemutatása
- Azonos elemekből felépített ékszer tervezése
- Az ékszerkészítés műveletei: az elemek kivágása, a lemezfelület mintázása, az összekötő elemek elkészítése, a tárgy összeállítása

Fémintarzia készítés

- Példák bemutatása a különböző anyagú fémek eltérő szín- és felületi hatására, fémintarziával díszített tárgyakra
- Intarzia tervezése
- Az intarzia készítés műveletei: az elemek (formák) kiszabása, a részek összeépítése

Befoglalás

- Befoglalási módok megismerése
- Kövek befoglalása a választott foglalási móddal

A tanultak alkotó alkalmazása

- A tanult fémműves ismeretek, tárgykészítési technikák, eljárások önálló alkalmazásával tárgyalgó szándék szerinti egyedi lemeztárgy készítése

A zománcművészet

- A kelta zománcművészet
- Zománcművészeti példák felsorakoztatásával az ipari zománc alkalmazási lehetőségeinek megismerése

A zománciszap

- A zománciszap tulajdonságai
- Színminták készítése előalapozott vaslemezre és rézlapra
- A különböző fajtájú és színű zománciszapok hőigénye

A szín és fény szerepe a zománcalkotásokban

- Színtani ismeretek: a színek érzelmi és hőhatása, optikai és térhatása
- A színek figyelemfelhívó és szimbolikus szerepe
- A különböző zománcok fényáteresztő tulajdonságai (fényes és matt; áttetsző és fedő)
- A tanultak tudatos alkalmazása a zománcozási feladatokban

A forma szerepe a képalakításban

- A különböző formák síkká, foltokká, motívumokká alakítása
- A motívumok dinamikus rendezésével dekoratív zománckompozíciók kialakítása

Stilizálási gyakorlatok

- Kifejezési szándék szerinti átírási, komponálási gyakorlatok

Sablontechnika alkalmazása a zománcozás során

- A sablontechnika megismerése. Sablon készítése
- A pozitív-negatív formákból képzett sablonokkal más-más viszonyhelyzetek, forma-kapcsolatok kialakítása
- Forma- és színtervek alapján a lealapozott lemez sablontechnikával, zománcpor felszítálásával történő zománcozása

Zománcozott ékszer, vagy öltözkészlet kiegészítő készítése

- A vörösréz alakíthatósága
- A transzparens zománc tulajdonságai

- A fém lapok zománcozásra történő előkészítése (zsírtalanítás és a tapadóképeség fokozása), zománcozása, kiégetése, összeszerelése

Zománcozott lapok befoglalása

- Vörösréz alapú medálok zománcozása, a kiégetett medálok befoglalása
- A gyárilag lealapozott acéllemez vagy rézlemez egyéni kifejezési szándék szerinti zománcozása a megismert zománcok (zománciszap, zománcpor), zománcozási eljárások figyelembevételével

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a szín és forma, a stilizálás, átírás, komponálás tárgyaló szerepét
- a fém- és zománcművesség példáit, műfajait
- az ókori Egyiptom és a kelták fém- és zománcművességét
- a vas és acél, a könnyű- és színesfémek tulajdonságait
- a zománciszapok és zománcporok tulajdonságait
- a tervezés fázisait, munkafolyamatait
- a fém- és zománcműves tárgy készítésének technikai feltételeit,
- a lemezalakítás, díszítés módjait
- az egyszerű fémékszer-készítés műveleteit
- a zománcműves munkafolyamatokat (a zománcbevonás, -festés technikáit, a szárítás, égetés műveleteit)
- a szakszerű műhely- és eszközhasználat követelményeit

Legyen képes:

- fémalakítási műveletekre (vágás, darabolás, fúrás, fűrészelés, reszelés, csiszolás, hajítás, lapítás, kalapálás)
- fémműves tárgyaló feladatok elvégzésére (lemez ékszer, lemez intarzia készítésére)
- a fémek zománcra történő bevonására, a legegyszerűbb zománcdíszítési módok alkalmazására
- a zománcra bevont tárgy kiégetésére
- zománcozott ékszerek, öltözképző kiegészítők készítésére
- kövek, zománcozott medálok befoglalására
- a munkavédelmi szabályok betartására, balesetmentes munkavégzésre

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fém- és zománcművesség műfaji sajátosságainak, tárgykultúrájának megismerése - Felkészítés a fém- és zománcműves műhely berendezéseinek, szerszámainak, anyagainak átgondolt használatára
- A fémmegmunkálás, felületdíszítés (trasszírozás, domborítás, cizellálás) módjainak, a zománcművesség technikáinak (limougesi festett zománc, grisaille technika, zománc sgraffito) megismerése

- A tananyagban szereplő tárgyalgatási műveletekhez szükséges vizuális ismeretek (figyelemvezetés, kiemelés, ritmus, felületrendezés, egyensúlyteremtés) biztosítása
- A tárgyalgatáshoz szükséges anyag- és eszközismeret, tervező, munkaszervező, szerszámhasználó, anyagformáló készségek és képességek kialakítása
- A tanuló felkészítése elképzelései, gondolatai tárgyalgalt formában való kifejezésére
- A balesetmentes munkavégzés szabályainak elsajátítása

Tananyag

Fém- és zománcműves ismeretek

- A fém- és zománcművesség tárgyalgaltúrája
- A népvándorlás kori törzsek, a szkíták és a honfoglaló magyarok fém- és ötvösművészete
- A fém- és zománcművesség műfaji követelményei
- A szín térhatása
- Pozitív-negatív forma, formaredukció, motívum- és jelképzés, ornamentika
- Az elemek elrendezése
- A fémművesség anyagai, eszközei, szerszámjai
- A fémmegmunkálás módjai
- A trasszírozás, domborítás és cizellálás műveletei
- A zománcszapok tulajdonságai, fajtái, a felhordás módja, eszközei
- A zománc-sgraffito technikája
- Festett zománc (grisaille technika)
- A zománcozott tárgy égetésre történő előkészítése, ráégetés, átégetés
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoporthok

A/6. évfolyam

A fémművesség

- A népvándorlás-korának fémművészete
- A honfoglaló magyarok ötvösművészete
- Művészeti példák felsorakoztatása a tanév tananyagához

Felületdíszítő technikák

- Ismerkedés a vörös- és sárgarézt (ezüst) díszíthetőségével
- A trasszírozás, domborítás, pusszírozás, cizellálás megismerése iparművészeti példákön keresztül

Felületdíszítés trasszírozással

- Trasszírozó szerszámok megismerése
- Tervezés, előrajzolás, rajzátvitel
- A lemeztárgy felületére átrajzolt kontúrok trasszírozása

Domborítás, cizellálás

- A domborítás, cizellálás eszközei
- Műveletei: az alapfelületek mélyítése, leütése poncolóval, a plasztikus minták kiemelése

Domborított, cizellált vagy trasszírozott fémlap zománcozása

- A mintázott lemez zománcozásra történő előkészítése, bevonása transzparens zománccal, szárítás, égetés

A zománcművészet

- Szkíta fém- és ötvösművészet
- Limougesi festett zománc
- Művészi példák felsorakoztatása a tanév tananyagához

A színek térhatása

- Azonos motívumok más-más színviszonyba helyezése

Pozitív-negatív formák viszonya

- A sablontechnika ismételt alkalmazása
- Pozitív és negatív formák viszonyával más-más jelentéstartalom kifejezése

Formaasszociációk

- Asszociációra alkalmas motívumok, jelek képzésével új tartalom kifejezése szabadon választott színvilággal, a gondolatközlést legjobban erősítő zomántechnikával

Festett zománc

- A limougesi-i festett zománc megismerése
- Limougesi-i technikai kipróbálása (fehér alapra ráégetett fekete kontúrok, külön-külön felvitt színek)

Grisaille technika

- A grisaille technika megismerése
- Műfaji sajátosságoknak való megfelelés (fekete alappománcra festés több rétegben fehér pománcsal)

Zománc-sgraffito készítése

- A sgraffito technika
- Zománc-sgraffito tervezése
- A terv kivitelezése: gyárilag lealapozott lemezek zománcozásra történő előkészítése, a forma- és színterek alapján a sgraffito legalsó pománcrétegének kialakítása, a ráégetést követően a következő pománcréteg felvitele, a bőrkemény állapotú pománcrétegből a rajzolat vagy forma viaszszedése, ismételt égetés

Fémműves vizsgamunka készítése

- A megtanult fémműves ismeretek, tárgykészítési technikák, eljárások önálló alkalmazásával tárgyalgó szándék szerinti egyedi lemeztárgy készítése
- Egyéni kifejezési szándék szerinti pománcozás a megismert pománcok (pománciszap, pománcpor), a tanult pomántechnikai eljárások alkalmazásával
- Dokumentálás

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a színek térhatását, a pozitív és negatív formák viszonyát, a motívum és jelképzés szerepét
- a fém- és zománcművesség példáit, műfajait
- a népvándorlás kori törzsek, a szkíták és a honfoglaló magyarok fém- és ötvösművészetét
- a trasszírozás, domborítás, cizellálás eszközeit, műveleteit
- a sablontechnika és a sgraffito alkalmazhatóságát
- a limouges-i festett zománcot és a grisaille technikát
- a szakszerű műhely- és eszközhasználat követelményeit

Legyen képes:

- fémműves tárgyalakotási feladatok elvégzésére
- a fém felületének trasszírozással, domborítással, cizellalással történő díszítése
- a fémlapok zománcozására
- a zománccal bevont tárgy kiégetésére
- zománcgrafikai és festőzománc technikák alkalmazására
- a munkavédelmi szabályok betartására, balesetmentes munkavégzésre

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a fém és a zománc mint tárgyalakotási alapanyag tulajdonságait
- a fém- és zománcművesség példáit, műfaji követelményeit
- a tárgykészítéshez kapcsolódó tervezés munkafolyamatait, módszereit
- a fém- és a tűzzománczott dísz tárgy készítésének technikai feltételeit
- a fémalakítás, felületdíszítés és a kőfogalás lehetőségeit
- a zománcműves munkafolyamatokat: a zománcbevonás, -díszítés és a zománcfestés technikáit, a szárítás, égetés műveleteit
- a szakszerű anyag- és eszközhasználat követelményeit
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- fémmegmunkálási, -alakítási műveletekre (vágás, darabolás, fúrás, fűrészelés, reszelés, csiszolás, hajítás, lapítás, kalapálás, vésés, domborítás, trasszírozás, domborítás, cizellálás)
- fémműves tárgyalakotási (lánc, lemez intarzia, lemez relief) feladatok elvégzésére
- a fémek zománcozására
- a fémek formára alakítására, zománcozásra történő előkészítésére
- a fémek zománccal való bevonására
- a legegyszerűbb zománcdíszítési módok (repszítés, összefolytatás, átégetés) használatára
- a legegyszerűbb zománcgrafikai, -festészeti (sablón, sgraffito, grisaille technika) megoldások alkalmazására
- a zománccal bevont, festett tárgy kiégetésére
- életkorának megfelelő szinten, az anyag, eszköz és technikai módszerek megválasztására
- gondolatainak tárgyasult formában való megvalósítására
- a helyes munkamenet, a munkavédelmi szabályok következetes betartására

1. A Fém- és zománcműves műhelygyakorlat tantárgy művészeti alapvizsga követelménye

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama:

Fém- és zománcműves műhelygyakorlat

- tervezés 40 perc
- tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgyszerző, tárgyalakító képessége. A terv tükrözze a tanuló gondolati tartalomnak megfelelő képalkotó és tervező készségét, a fém- és zománcművesség anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló technikai jártasságát, szakmai tudását.

A vizsga értékelése

A fém- és zománcműves műhelygyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a gondolati tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő ábrázoló, tárgyszerző, formaalkotó, felület és díszítőmunkavégző képesség
- fém- és zománcműves alapismeret
- anyag- és eszközhasználat
- az elkészített tárgy összhatása

Továbbképző évfolyamok (T/7-10. évfolyam)

Fejlesztési feladatok

- Mindazon vizuális művészeti, fém- és zománcművészeti ismeretek átadása, melyek az adott évfolyamon az igényes tárgyalakítási gyakorlat megvalósításához szükségesek
- Mindazoknak a gyakorlati ismereteknek az elsajátítása, melyek képessé teszik a tanulót tervek, fém- és zománcműves alkotások létrehozására, a feladatnak megfelelő anyag, eszközök és technika megválasztására
- Olyan formakultúra, rajzi, színtani, plasztikai ismeret, technikai tudás és igényesség kialakítása, melyek a fém- és zománcműves területen lehetőséget biztosítanak a filigrán technikával, rekesz- és sodronyzománc technikával díszített tárgyak készítésére

Tananyag

Fém- és zománcműves ismeretek

Ékkő és almandin berakású, filigrán díszítésű ötvöstárgyak
Rekesz, sodrony és filigrán zománccal díszített ötvöstárgyak
Fémegmunkálási eszközök, módok
Az ékszerzománc, a rekeszománc változatai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

T/7. évfolyam

A fémművesség

- Gepida ékkő berakás
- Germán almandin berakás
- Középkori filigrán és bőrtűs díszítésű tárgyak
- Egyéb művészi példák felsorakoztatása a tanév tananyagához

Hengerlés és dróthúzás

- A hengerlés eszközei, műveletei. A dróthúzás eszközei, műveletei

Forrasztási eljárások

- A lágyforrasztás és anyagai, eszközei. A keményforrasztás és anyagai, eszközei

A filigrán technika

- Sodratok készítése, formára alakítása

Filigrán technikával ékszergarnitúra tervezése, készítése

- A technikához illő forma, méret, díszítés, színvilág megválasztása
- A zsinórfonalszerű, vékony filigránhuzalokkal a terveknek megfelelő motívumképzés
- A kialakított motívumrendszerrel kollekcióképzés

Filigrán és granulák alkalmazása

- A granulák kialakításának művelete
- Filigránnal és granulákkal díszített ékszer készítése
- A kialakított motívumrendszerrel kollekcióképzés

A zománcművészet

- Ókori görög bordázott zománcok
- A legrégebbi kínai rekeszzománcok
- Bizánci rekeszzománc
- Ottó-kori rekeszzománc
- Az orosz filigránzománc
- A kijevi fejedelemségek rekesz- és sodronyzománc emlékei
- A magyar sodronyzománc
- Az erdélyi filigránzománc
- Kortárs művészi példák felsorakoztatása a tanév anyagához

Az ékszerzománc

- A vörösrézre alkalmas ékszerzománcok fizikai és kémiai tulajdonságai
- A zománcok fajtái funkció szerint (alapzománc, fedő, vagy díszítő zománc)
- A zománcok fajtái állag szerint (zománcszap, zománcpor, zománcristály)
- A zománcok fényáteresztő képesség szerint (transzparens, fondant, opak, opál zománcok)

Próbalapok, színminták készítése

- Az ékszerzománc tulajdonságainak megtapasztalása
- Égetési variációk, technikai kísérletek

Huzal- vagy drótzománc tervezése, készítése

- Mintaképzés egyszerű geometrikus ornamentikával
- A tárgyalakotás lépései: a huzalformára alakítása, a fémalap előkészítése, a lap ellenzománcozása, az előlap transzparens zománccal történő bevonása, a huzal beégetése az alapba, égetés után a reve eltávolítása, a huzalközők feltöltése zománckristállyal, szárítás, égetés, a zománczónási hibák esetén újrafeltöltés, ismételt égetés

Rekeszzománc készítése

- A műfaji sajátosságokhoz alkalmazkodó képnnyelvvvel zománcalkotás tervezése
- A tárgyalakotás lépései: rekeszszalagok készítése, formára alakítása, a felület berekeszelése, a rekeszek rögzítése, a rekeszközők feltöltése zománccal, szárítás, égetés, a zománczónási hibák számbavétele, újrafeltöltése, égetés, a felület felcsiszolása, polírozása

Sodrony zománc

- A sodronyzománc műfaji sajátosságaihoz alkalmazkodó képnnyelvvvel zománcalkotás tervezése
- A tárgyalakotás lépései: sodronyok készítése, formára alakítása, rögzítése, feltöltése zománccal, szárítás, égetés, égetés utáni műveletek

A tanultak alkotó alkalmazása

- A tanultak egyéni kifejezési szándék szerinti alkalmazása
- Az összeépítés, keretezés, installálás fontossága, megtervezése

Értékelés, kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az ötvösművészet legjelentősebb tárgyi emlékeit, technikai vonulatait
- a tervezéshez, képi-plasztikai megjelenítéshez szükséges eszközrendszert
- az átírás, stilizálás, ornamentikaképzés formai követelményeit
- a tárgyalakotás műveleteit
- a fémek viselkedését a különböző megmunkálási műveletek során
- a legalapvetőbb rekeszzománc technikákat
- a kész zománcalkotás megjelenítésének lehetőségeit
- a munkavédelmi teendőket

Legyen képes:

- a feladatához kapcsolódóan tárgyterveket, műszaki rajzokat készíteni
- az alkalmazni kívánt műveletek előkészítésére
- a tervszerű, igényes munkavégzésre
- rekeszek, sodratok készítésére
- filigránhuzalokkal díszített ékszerek készítésére
- huzal- vagy drótzománc, rekesz- és sodronyzománccal díszített tárgyak alkotására
- a fém- és zománcműves műhely eszközeinek balesetmentes használatára, a környezetvédelmi előírások betartására

T/8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Mindazoknak a vizuális művészeti, fém- és zománcművészeti ismereteknek az átadása melyek az adott évfolyamon az igényes tárgyalkotási gyakorlat megvalósításához szükségesek
- Mindazon gyakorlati ismereteknek az elsajátíttatása, melyek képessé teszik a tanulót tervek, fém- és zománcműves alkotások létrehozására, a feladatnak megfelelő anyag, eszközök és technika megválasztására
- Olyan fejlett formakultúra, rajzi, szintani, plasztikai ismeret, technikai tudás és igényesség kialakítása, melyek a fém- és zománcműves területen lehetőséget biztosítanak niello technikával díszített fémtárgyak, beágyazott zománccal díszített ékszerek, öltözék kiegészítők, képlemezek készítésére

Tananyag

Fém- és zománcműves ismeretek

- A fém- és zománcművesség műfajai, tárgykultúrája
- A beágyazott zománc
- A niello technika
- A királyi Magyarország ötvös központjai, ötvöstárgyai
- Fém- és zománcműves ékszerek
- Képlemezek
- A tervezés képi, plasztikai eszközrendszere
- A műszaki rajz
- A fém- és zománcművesség anyagai, eszközei, szerszámai
- A fémmegmunkálás módjai
- Ötvös zománc technikák
- Alapvető eszközhasználati, munka-, és környezetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok

T/8. évfolyam

A fémművesség

- A magyar fémművesség
- Ötvös központok a királyi Magyarországon
- Művészi példák felsorakoztatása a tanév tananyagához

A niello technika megismerése, alkalmazása

- Nielloval díszített tárgyak bemutatása
- A mintázatot adó anyag (pép) megismerése
- A tárgyalkotás műveletei: vésett vájatok feltöltése, a pép beégetése, beégetés után a felületet lecsiszolása, polírozása

A zománcművészet

- Román kori beágyazott zománc
- Rajna vidékén limougesi beágyazott zománc
- Középkori magyar zománcművészet
- Kortárs zománcművészi példák felsorakoztatása a tanév tananyagához

A beágyazott zománc

- A beágyazott zománc változatainak megismerése
- Sima beágyazott zománc (a rajz körvonalain belüli rész eltávolítása véséssel, maratással, giluzsálással történik)
- Áttetsző vagy lapos reliefzománc (az alap domború, esetleg cizellált)
- Kevert zománc (együtt jelenik meg a rekeszzománc és a beágyazott zománc)

Ékszerek tervezése, készítése

- A különböző korú, stílusú ékszerek megismerése
- Életkorhoz, személyhez, alkalomhoz, ruhához illő garnitúrák (függők, melltűk, medálok, gyűrűk, karkötők, hajdíszek) tervezése
- Fémalakítási, zomántechnikai eljárások alkalmazása

Ruha kiegészítők tervezése, készítése

- Divattörténeti ismeretek
- Az öltözkéssel stílus azonos gombok, csatok tervezése, készítése

Ötvös zománccal díszített képlemezek létrehozása

- A tanult ötvös zománc technikák egyéni alkalmazása

Értékelés, kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a fém- és zománcművészet legjelentősebb technikai vonulatait, tárgytypusait
- az ötvösművészet legjelentősebb tárgyi emlékeit, technikai vonulatait
- a tervezéshez, képi-plasztikai megjelenítéshez szükséges eszközrendszert
- az átírás, stilizálás, ornamentikaképzés formai követelményeit
- a tárgyalakítás műveleteit
- a fémek viselkedését a különböző megmunkálási műveletek során
- az ékszerkészítés lehetőségeit
- a legalapvetőbb beágyazott zomántechnikákat
- a kész zománckötés megjelenítésének formáit
- a legfontosabb munkavédelmi teendőket

Legyen képes:

- a feladatához kapcsolódóan tárgyterveket, műszaki rajzokat készíteni
- az alkalmazni kívánt műveletek előkészítésére
- a tervszerű, igényes munkavégzésre
- ékszerek készítésére

- a beágyazott zománctechnikák alkalmazására
- a fém- és zománcműves műhely eszközeinek balesetmentes használatára, a környezetvédelmi előírások betartására

T/9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fém- és zománcműves tárgykultúra műfaji sajátosságainak megismertetése
- Mindazoknak a vizuális művészeti ismereteknek az átadása, melyek az adott évfolyamon az igényes tárgyalakotási gyakorlat megvalósításához szükségesek
- Mindazon gyakorlati ismereteknek az elsajátíttatása, melyek képessé teszik a tanulót tervek, fém- és zománcműves alkotások létrehozására, a feladatnak megfelelő anyag, eszközök és technika megválasztására
- Olyan formakultúra, rajzi, színtani, plasztikai ismeret, technikai tudás és igényesség kialakítása, melyek a fém- és zománcműves területen lehetőséget biztosítanak a különböző fémműves, festő-, és ötvös-zománctechnikával díszített tárgyak, tárgytipusok készítésére

Tananyag

Fém- és zománcműves ismeretek

- A fém- és zománcművesség legjelentősebb stíluskorszakai, tárgytipusai a reneszánsztól a szecesszió ötvösművészetéig
- A látványrajz szerepe a tervezésben
- A műszaki rajz szerepe a szerkesztett megjelenítésben
- A műhelyrajz szerepe, jellemzői, a műhelyrajz készítésének menete
- A fémalakítás, megmunkálás újabb lehetőségei
- Festőzománc és ötvös zománc technikák
- Alapvető eszközhasználati, munka-, és környezetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok

T/9. évfolyam

A fémművesség

- A reneszánsz ötvösművészet
- A barokk, rokokó ötvösség és kovácsoltvas művesség
- A klasszicizmus és az empire ötvösművészete
- A romantikus és a biedermeier ötvösség
- Szecessziós irányzatok a zománcötvös-művészetben

Fémmegmunkálási eljárások

- A fémnyomás, és sajtolás anyagai, eszközei, műveletei
- Kovácsolási eljárások

A zománcművészet

- Erdélyi zománc

- Limougesi festőzománc
- A barokk zománc: miniatúrafestészet
- Szecessziós irányzatok a zománcművészetben

Sodronyzománc készítése

- A magyar sodronyzománc emlékei
- Virágdíszes motívumokkal saját tervezésű, tárgyra szerelhető sodronyzománc lapocskák tervezése, kivitelezése

Az erdélyi zománc

- Erdélyi zománcok bemutatása
- A megismert példák alapján zománctervek készítése
- A tárgykészítés műveletei: kereteit mezők kialakítása, a kereteit mezők zománcozása, a zománc felülfestése, luminálása, a zománcmezők közé gyöngy beillesztése

Az aszúrzománc (émail á jour)

- Aszúrzománccal díszített tárgyak bemutatása
- A megismert példák alapján zománctervek készítése
- A tárgykészítés műveletei: a fémkeret kialakítása, a színt elválasztó lemezek kialakítása, alátét készítése, az aszúrkeret és az ideiglenes alátét rögzítése, a lemezek közötti részek zománccal való feltöltése, a zománcok beégetése, az ideiglenes alátét eltávolítása, pácolás, felcsiszolás, polírozás

Festőzománc technikák

- Festés fémoxiddal
- Festés fondanttal és fémoxidokkal
- Aranyfestés zománcre

Miniatúrfestészet zománcon

- A technika megismerése és alkalmazása

A megismert zománctechnikák alkalmazása különböző tárgytypusokon

- Fémdoboz fedelének díszítése kazettába illeszthető erdélyi zománccal
- Mérműves aszúrzománc alkotás tervezése
- Szecessziós aszúrzománcok példájára zománcékszerek tervezése

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az ötvösművészet legjelentősebb tárgyi emlékeit a reneszánsztól a szecesszió koráig
- a magyar ötvösművészet legjelentősebb alkotásait, műhelyeit, alkotóit
- a tervezéshez, képi-plasztikai megjelenítéshez szükséges eszközrendszert
- a zománc- és fémművesség műveleteit
- a legalapvetőbb festőzománc és ötvös zománc technikáit
- a legfontosabb környezet- és munkavédelmi teendőket

Legyen képes:

- fém- és zománcműves látványterveket, műszaki rajzokat készíteni

- az alkalmazni kívánt műveletek előkészítésére
- a tervszerű, igényes munkavégzésre
- a festőzománc technikák alkalmazására
- erdélyi zománccal, azsúrzománccal díszített tárgyak alkotására
- a műhely eszközeinek balesetmentes használatára, a környezetvédelmi előírások betartására

T/10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fém- és zománcműves tárgykultúra műfaji sajátosságainak megismertetése
- Mindazoknak a vizuális művészeti ismereteknek az átadása melyek az adott évfolyamon a tárgytervezéshez szükségesek
- Olyan fejlett formakultúra, rajzi, színtani, plasztikai ismeret, tudás kialakítása, melyek lehetővé teszik a művészi igényű tárgytervezést
- Mindazon gyakorlati ismereteknek az elsajátíttatása, melyek képessé teszik a tanulót a tárgyalakotói szándék szerinti fémműves tárgyak, tárgytipusok létrehozására
- Felkészítés arra, hogy a tanult festőzománc és ötvös zománc technikákkal különböző funkciójú képsorozatokot, belső- és külső tereket díszítő zománccalkotásokat hozzon létre

Tananyag

Fém- és zománcműves ismeretek

A kortárs fém- és zománcművesség tárgykultúrája, műfaji követelményei, alkotói
Cégérek, címerek
Öntészeti eljárások
Fémmegmunkálás, felületkezelés
Lemeztárgyak
Csavarkötés, szegecseles
Festőzománc
Ötvös zománc
A fémmegmunkálás, zománcozás munka-, és környezetvédelmi szabályai

Feladatcsoportok

T/10. évfolyam

A fémművesség

- A modern fémművesség
- Tárgytipusok
- Alkotók, alkotóműhelyek

Fémmegmunkálási eljárások

- Különböző öntészeti eljárások
- Homokba formázás, precíziós öntés viaszformával
- Előkészítő eljárások és utómunkálatok

Felületkezelési eljárások

- A különböző fémek felületkezelési módjának megismerése
- A galvanizálás

Oldható és oldhatatlan kötések

- Csavarkötés, szegecselés

Lemezek térbeli alakítása

- Doboz készítése lemezből, a tető záródása - zsanér, zárszerkezet alkalmazásával

Összetett tárgyak létrehozása

- Rézlemezről összetettebb funkciót kielégítő tárgyak tervezése és kivitelezése

A zománcművészet

- A kortárs zománcművészet
- Alkotóműhelyek, alkotók, tárgytípusok
- Műfaji sokszínűség

Festőzománc technikák alkalmazása egyéni terv alapján

- Festés fémoxiddal
- Festés fondanttal és fémoxidokkal
- Aranyfestés zománcra
- Festőzománc és ötvös zománc technikák alkalmazása különböző tárgytípusokon

Cégérek, címerek, emblémák tervezése, készítése

- A címer formája, a címerpajzs osztása, a mesteralak vagy jelkép és a felirat
- Heraldika - különböző funkciójú (ország, város, intézmény, család) címerek tervezése
- Különböző tevékenységek (cégek, üzletek, iparágak) cégéreinek megtervezése, kivitelezése a tevékenység stilizált, szimbolikus jelével, feliratával
- Emblémák tervezése stilizált motívumokkal, jelképpé minősült színekkel

Utca és házszámablak tervezése, kivitelezése

- A helység, (település) utca, épület jegyeinek kiemelésével, ornamentikaképzéssel, stilizálással egyedi irányító, jelölő táblák tervezése

Lakberendezési zománcdíszek tervezése, kivitelezése

- Adott belső térbe, különböző lakberendezési tárgyak (bútor, tükör, doboz, tál) díszítő zománcbetéteinek tervezése, az adott tárgy stílusához, formájához, anyagához igazodva

Belső tereket díszítő zománcalkotások készítése

- Különböző funkciójú terekbe (színházterem, ebédlő, bálterem, kártyaszoba, tanterem, folyosó) a helyiség stílusához (mérethez, színhez) igazodó nagyméretű muráliák tervezése
- A tervek kisméretű zománc-makettjeinek elkészítése

Külső teret díszítő zománcmunkák

- Fiktív vagy valódi épületek (étterem, cukrászda, zöldséges, szálloda) homlokzatszízeinek (kapu) megtervezése, zománc makettjeinek elkészítése

Vizsgamunka készítése

- A megtanult fémműves ismeretek, tárgykészítési technikák, eljárások önálló alkalmazásával tárgyalgó szándék szerinti egyedi lemeztárgy készítése
- Tárgyalgó szándék szerinti egyedi zománcárgy: - címer, cégér, ékszerkollekció, öltözék kiegészítő, zománcozott képsorozat, lakberendezési tárgy, vagy épületdíszítmény készítése

Értékelés, kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a kortárs fém- és zománcművesség legjelentősebb műhelyeit, alkotóit, tárgytípusait
- a tervezéshez, képi-plasztikai megjelenítéshez szükséges eszközrendszert
- az öntészeti, felületkezelési eljárásokat
- a lemeztárgy készítés, összeszerelés műveleteit
- a legalapvetőbb festőzománc és ötvös zománc technikáit
- a legfontosabb környezet- és munkavédelmi teendőket

Legyen képes:

- fém- és zománcműves látványterveket, műszaki rajzokat készíteni
- az alkalmazni kívánt műveletek előkészítésére
- a tervszerű, igényes munkavégzésre
- a festőzománc technikák alkalmazására
- az ötvös zománc technikák alkalmazására
- a megismert fém- és zománcműves technikákkal zománcalkotások készítésére
- a műhelyeszközök balesetmentes használatára, a környezetvédelmi előírások betartására

Követelmény a továbbképző évfolyam elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a fém- és zománcművészet fogalmát, díszítő szerepét
- a fém- és zománcművészet jelentős tárgyi emlékeit, stíluskorszakait, műhelyeit
- a fém- és zománcművészet fejlődési szakaszait, technikai vonulatait
- a magyar ötvös- és zománcművészet jelentős korszakait, alkotásait, műhelyeit, alkotóit
- a fém- és zománcművészet kifejező eszközeit
- az átírás, stilizálás, ornamentikaképzés formai követelményeit
- a színesfémek, könnyűfémek, nemesfémek anyagára jellemző fizikai és kémiai tulajdonságokat
- a zománc- és fémművesség műveleteit
- a fémek viselkedését a különböző megmunkálási műveletek során
- a filigrán, granulák, niello, rekesz és sodronykészítés, aszúrozás technikáit
- a térbeli lemezalakító módokat
- a különböző felületkezelési módokat - a saját tervek önálló megvalósításához
- a legalapvetőbb festőzománc és ötvös zománc (a huzal, rekesz, filigrán vagy sodrony zománc; a beágyazott és az aszúrozománc) technikáit
- a felhordott zománc szárítását, égetését, az égetés utáni műveleteket
- a kész zománcalkotás megjelenítésének lehetőségeit

- a legfontosabb környezet- és munkavédelmi teendőket

Legyen képes:

- a megszerzett ismereteket tűzzománc- és fémműves alkotómunkájába beépíteni
- a feladatához kapcsolódóan tér, forma és színtanulmányokat, ornamentikaterveket, fémműves és zománcműves tárgyterveket, maketteket, magyarázó- rajzokat készíteni
- munkáin a forma-funkció-díszítmény összhangját megteremteni
- az alkalmazni kívánt műveleteket előkészíteni, elvégezni
- tervszerű, igényes munkát végezni
- a tűzzománc- és fémműves műhely eszközeit balesetmentesen használni, a környezet- és tűzvédelmi előírásokat betartani

2. A Fém- és zománcműves műhelygyakorlat művészeti záróvizsga követelménye

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Fém- és zománcműves műhelygyakorlat

A gyakorlati vizsga időtartama

- tervezési feladat 50 perc
- tárgyalgató 190 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama: max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező és tárgyalgató képessége. A terv tükrözze a tanuló látványértelmező, gondolati tartalomnak megfelelő elemző, átíró, képalkotó, tervező készségét, a tűzzománc- és fémművesség anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló technikai jártasságát, mesterségbeli tudását, művészeti igényességét.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése

- a gondolati tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró, kifejezőkészség
- problémamegoldó és tárgytervező képesség
- a terv tartalmi és formai megoldása
- a zománc- és fémműves ismeretek gyakorlati alkalmazása
- anyag- és eszközhasználat
- a forma és díszítmény összhangja, a vizsgamunka összehatása, esztétikuma

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti tananyag ismerete
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága
- kommunikációs készség

FOTÓ ÉS FILM TANSZAK

FOTÓ ÉS FILM MŰHELYGYAKORLAT TANTÁRGY

A *fotó és film műhelygyakorlat tantárgy célja* a fényképezés és a mozgófilm-készítés történetének, műfajának megismertetése, az alkotások történelmi, társadalmi és kulturális összefüggéseinek megértetése. Célja továbbá azoknak az elméleti és gyakorlati tudnivalóknak az elsajátíttatása, melyek birtokában a tanulók képessé válnak önálló alkotások létrehozása a fotós és a filmes nyelvi sajátosságok, törvényszerűségek felhasználásával.

A *műhelygyakorlat feladata* a fényképezés és a filmkészítés anyagainak, eszközeinek és alkalmazási lehetőségeinek megismertetése és alkotó alkalmazása. A képrögzítés és szerkesztés eszközeinek gyakorlati felhasználása, az álló- és mozgóképek létrehozásához szükséges optikai és világítástechnikai alapismeretek elsajátíttatása. A képalkotási lehetőségek megismertetése, alkalmazása, technikai kísérletek és az utómunkálatok megvalósítása.

Alapfokú évfolyamok (A/4-6. évfolyamok)

A/4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fényképezés és a filmkészítés anyagainak, eszközeinek és egyszerűbb alkalmazási lehetőségeinek megismerése
- A tanuló fantáziájának, kísérletező kedvének, nyitottságának fejlesztése
- Az életkori sajátosságoknak megfelelő elemző, képalkotó képességek kibontakoztatása
- Az eszköz- és anyaghasználat terén élményszerű ismeret- és tapasztalatszerzés
- A munkakörnyezet tisztántartására való igény kialakítása, a fegyelmezett munkavégzés szabályainak elsajátíttatása

Tananyag

Álló- és mozgóképi ismeretek

Ízelítő néhány hazai vagy külföldi alkotó munkájából

A fényről, a fényérzékeny anyaggal való kísérletezés

A fotogram, kemogram, frottázs alapjai

Képalkotás egyszerű digitális technikával (mobiltelefon, kompakt fényképezőgép)

Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A/4. évfolyam

Camera obscura, lyukkamera

- Camera obscura - lyukkamera készítése és használata
- Ismerkedés a kinetoszkóppal
- 12 képes fázisrajz-csík készítése

Fényképezőgép, kamera a gyakorlatban

- Önálló felvételek készítése egyszerű képrögzítő eszközökkel (mobiltelefon, digitális fényképezőgép)
- Az eszközök megóvása, szakszerű kezelése

Árnykép

- Rövid történetet, jelenetet feldolgozó árnyképsorozat készítése

Fotogramok

- A fényérzékeny papír jellemzőinek, az előhívónak és rögzítőnek gyakorlati kipróbálása
- A fény útjába helyezett tárgy megvilágításának lehetőségei
- Fotogramok, kemogramok, frottázsok létrehozása

Lapozható, sodorható képsorok készítése

- Képregény-vázlatok elkészítése
- Szendvicsdia komponálása, képi megjelenítése
- Egyéni kísérletek, újszerű hatások létrehozása

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a fotóművészet néhány jelentős alkotóját műveiken keresztül
- az álló- és mozgókép közti alapvető különbségeket
- a rendelkezésére álló képrögzítő eszközöket
- a laboreszközöket
- a nézőpont, kompozíció fogalmait

Legyen képes:

- megfigyelni az alapvető fény-árnyék jelenségeket, és tapasztalatait a képi kifejezésben alkalmazni
- fotó- és filmalkotásokat tanári segítséggel elemezni

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fényképezés és a mozgófilm-készítés történetének bemutatása

- A fotós és a filmes nyelv sajátosságainak, törvényszerűségeinek tanulmányoztatása
- A fényképezés és a filmkészítés anyagainak, eszközeinek és alkalmazási lehetőségeinek megismerése
- A nézőpont, a képkivágás megválasztási szabályainak, képi következményeinek, valamint az egyszerű képregény-vázlat elkészítésének megismertetése, mozgó, mozgatható képek, képsorozatok előállításának gyakoroltatása
- Az esztétikum iránti igény és befogadóképesség fejlesztése
- Nyitottságra, problémaérzékenységre való felkészítés
- A módszeres munkavégzés gyakorlása
- Saját munkák elemző értékelésének, rendezésének, dokumentálásának alkalmaztatása

Tananyag

Álló- és mozgóképi ismeretek

Szemelvények a fotográfia és a filmművészet technikátörténetéből
A fotó- és filmművészet néhány emblematikus alkotásának megismerése
Kameramozgások
Álló és mozgó tárgy, személy követése statikus és mozgó kameraállásból
Különböző képkivágások (plánok)
Egy kitalált vagy felépített jelenet plánokra bontása (premier plán, kistotál, nagytotál)
Rövidfilmes kísérletek a tapasztalatok alapján
A mozgóképek készítés néhány szabálya
A fénnnyel, a fényérzékeny anyaggal való kísérletezés
Fotogram, kemogram, frottázs létrehozása analóg vagy digitális fényképezőgéppel, mobiltelefonnal felvételek létrehozása
Képpár, képsor, képsorozat fogalma, dramaturgiai lehetőségei
Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A/5. évfolyam

A fényképezőgép és a kamera

- A nézőpont megválasztásának képi hatása
- A fénymérés alapjai, a záridő, fényrekesz (blende) összefüggéseinek és jelentőségének gyakorlati megismerése
- A kameramozgások fajtái és ezek variációi (svenkelés, emelés, süllyesztés, kocsizás)

A plánok kapcsolata

- A képkivágások (plánok) rendje (premier-, szekond-, bőszekond-, amerikai-, kistotál-, nagytotál plán)
- A jelenetek hosszának változatos alkalmazása
- Rövidfilmes kísérletek és tapasztalatok

Fotogramok, camera obscura felvételek

- A fény, a tér és az idő összefüggéseinek kutatása
- A fényérzékeny papír jellemzői, az előhívók és rögzítők működése
- Átlátszó, félig átlátszó, átlátszatlan tárgyak megvilágításának lehetőségei
- Transzparencia, reflexió
- Fotogramok, kemogramok, frottázsok létrehozása
- Tónusátmenetek kipróbálása
- Nyomhagyás különféle eszközökkel és anyagokkal a fényérzékeny papíron
- A fotogramok képsorokba, sorozatokba rendezése
- A mozgás érzetének visszaadása képi eszközökkel
- Egyszerű szituáció ábrázolása képsorokban
- Egyéni próbálkozások, újszerű hatások létrehozása

Képkötés egyszerű digitális technikával (mobiltelefon, kompakt fényképezőgép)

- Képpárok, képsorozatok létrehozása
- A kiválasztott fotók szerkesztése számítógépen
- A képek nyomtatása, párokba, sorozatokba rendezése

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a fotó- és filmművészet néhány jelentős alkotóját műveiken keresztül
- a természetes és mesterséges fényforrásokat, tudjon különbséget tenni hatásmechanizmusuk között
- a képkivágások (plánok) képalakító hatását
- az optikai képkötés fogásait, fogalmait, lehetőségeit
- a mozgóképkészítés alapvető szabályait
- a nézőpont, kompozíció, ritmus, ismétlés, szimmetria fogalmát

Legyen képes:

- a tanult képzőművészeti technikákat, módszereket saját munkáiban alkalmazni
- egyszerű képregény-vázlatot elkészíteni, mozgó, mozgatható képeket, képsorozatokat előállítani
- saját munkáit elemzően értékelni, rendezni, rendszerezni, dokumentálni

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fényképezés és a mozgófilm-készítés történetének, műfajának megismertetése
- A képelemzések során az alkotások történelmi, társadalmi és kulturális hátterének felismertetése az összefüggések alapján
- A fényképezés és a filmkészítés anyagainak, eszközeinek és alkalmazási lehetőségeinek további megismertetése
- A képkötési lehetőségek mélyítése, a tanultak kipróbáltatása és alkalmaztatása
- Az idő-, és térbeli változás, mozgás, fejlődés, haladás képi kifejezésének megismertetése
- A storyboard készítésének elsajátíttatása

- A képrögzítő és szerkesztő eszközök gyakorlati felhasználásának bemutatása
- Azoknak az elméleti és gyakorlati tudnivalóknak az elsajátíttatása, melyek birtokában a tanulók képessé válnak önálló alkotások létrehozása a fotós és a filmes nyelv sajátosságok, törvényszerűségek felhasználásával
- Az értékes munkák kiválogatásának, a rendszerezésének és kiállítási módjainak elsajátíttatása
- Az interaktivitás (személyközi kapcsolatok aktivitása, kooperáció) elmélyítése

Tananyag

Álló- és mozgóképi ismeretek

- A fotográfia és a filmművészet rövid technikátörténete
- Néhány jelentős alkotóművész ismerete műveiken keresztül
- A fotó- és filmművészet jelentős magyar alkotói
- A helyes expozíció fogalma, szerepe, jelentősége
- A fénymérés
- Digitális technikai alapismeretek
- Ritmus, ismétlés, kiemelés, elhagyás, szimmetria fogalma
- A képkivágások (plánok), a helyes nézőpont
- A kollázs, montázs mint formanyelv
- Közelítés és nyitás zoom-objektívvel
- Közelítő és nyitó felvételek, kameramozgások vágási lehetőségei
- A mozgóképkészítés szabályai
- Digitális vágóprogram megismerése
- Folyamat- és mozgásábrázolás a művészetben
- A felvételek technikai, tartalmi és esztétikai minősége
- Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A/6. évfolyam

Fotogramok

- A fényérzékeny papír jellemzőinek, az előhívónak és rögzítőnek gyakorlati kipróbálása
- Térbeli manipuláció a fotópapírral (hajtogatás, vágás), megvilágítás, előhívás
- Irányított roncsolás (tépés, égetés), megvilágítás, előhívás
- A mozgás illúziója
- Egyéni kísérletek, újszerű hatások létrehozása

Fotóséta a város, település előre meghatározott helyszínein

- Szituációs gyakorlatok
- Az adott urbánus tér atmoszférájának bemutatása
- Kreatív, egyedi témakeresés a helyszín adottságaihoz igazodva
- Az elkészült fotók szelektálása, majd szerkesztése számítógépen
- A kiválasztott képek nyomtatása
- 5-10 képből álló fotósorozatok, valamint képpárok létrehozása

Kreatív feladatok

- Egyéni nézőpont és kompozíciós rend megválasztása
- Ritmus, ismétlés, kiemelés, elhagyás, szimmetria megjelenítése az alkotásokban
- Spontán és rendezett fotók készítése
- Az idő-, és térbeli változás, mozgás, képi kifejezése a fotó és a film formanyelvén

Képsorozatok készítése digitális fényképezőgéppel

- Storyboard létrehozása rajzolással, kollázs technikával
- Forgatási terv elkészítése, filmetűd forgatása stábmunkában

Utómunkálatok

- Analóg, fekete-fehér felvételek készítése, filmhívás
- Digitális fotók szerkesztése számítógépen
- A fotók nyomtatása
- A leforgatott nyersanyag digitalizálása
- A vágóprogram alkalmazása
- A felvételek igényes megjelenítése webes felületeken

Vizsgamunka készítése

- A tanult technikai ismeretek segítségével megvalósított fotó vagy filmalkotás, dokumentálás

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a fotó- és filmművészet néhány jelentős alkotóját műveiken keresztül
- a nézőpont, kompozíció, ritmus, ismétlés, szimmetria, kiemelés, elhagyás fogalmait
- a kameramozgások, a jelenetek képsorokra bontását, a képsorok megszerkesztésének elveit, módszereit
- a kreatív technikákat, amelyeket felhasználhat mondanivalója képi kifejezéséhez
- digitális fotótechnika alapjait
- folyamat- és mozgásábrázolás jellegzetességeit a művészetben
- a fotózással és a filmezéssel kapcsolatos személyiségjogokat, etikai szabályokat

Legyen képes:

- fotogramok, valamint különböző fotók felhasználásával montázsokat létrehozni
- a számítógépes képszerkesztő programok alapvető lehetőségeit
- az idő-, és térbeli változást, mozgást, fejlődést, haladást képileg kifejezni
- storyboard-ot készíteni
- önálló nézőpontot kiválasztani
- egyszerűbb forgatási tervet készíteni, és annak alapján, segítséggel filmet forgatni
- saját munkáit elemzően értékelni, rendezni, rendszerezni, dokumentálni
- a baleset-, munka-, és környezetvédelmi szabályokat betartani

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a fotó és filmtörténet néhány jellemző alkotását

- a fotó- és filmművészet néhány kiemelkedő hazai és külföldi képviselőjét
- az álló- és mozgókép közti lényeges különbségeket
- a rendelkezésére álló képrögzítő eszközöket
- a kreatív technikákat, amelyeket felhasználhat mondanivalója képi kifejezéséhez
- a folyamat- és mozgásábrázolás jellegzetességeit a művészetben
- a nézőpont, kompozíció, ritmus, ismétlés, szimmetria, kiemelés, elhagyás fogalmait
- a rajz- és animációs filmek készítésének elveit (lapozható, sodorható képsorok)
- a laboreszközöket
- a képkivágások (plánok) képalakító hatását
- a mozgóképkészítés alapvető szabályait
- a kameramozgásokat, a jelenetek képsorokra bontását
- a fotózással és a filmezéssel kapcsolatos személyiségjogokat, etikai szabályokat
- a munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- megfigyelni az alapvető fény-árnyék jelenségeket, és tapasztalatait alkalmazni
- képi gesztusokat, ábrákat, fotó- és filmalkotásokat tanári segítséggel elemezni
- az idő- és térbeli változást, mozgást, fejlődést, haladást képileg kifejezni
- egyszerű képregény-vázlatot készíteni, mozgó, mozgatható képeket, képsorozatokat előállítani
- fotogramok, különböző fotók felhasználásával montázsokat létrehozni
- storyboard-ot készíteni
- csendéletet, csoportképet, tájképet, városképet, életképet fotózni
- saját munkáit elemzően értékelni, rendezni
- önálló nézőpontot kiválasztani
- egyszerűbb forgatási tervet készíteni, és annak alapján, segítséggel filmet forgatni
- a tanult képzőművészeti technikákat, módszereket saját munkáiban is alkalmazni
- a baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályokat betartani

1. A fotó és film műhelygyakorlat művészeti alapvizsga követelménye

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Fotó és film műhelygyakorlat

- tervezés 40 perc
- fotó és filmkészítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó képessége. A koncepció tükrözze a tanuló a fotó- és filmművészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. Az elkészített mű mutassa be a tanuló fotó- és filmtechnikai jártasságát, tudását.

A vizsga értékelése

- a fényképezés és filmezés eszközeinek és anyagainak ismerete, tudatos használata
- a kompozíció alapelemeinek ismerete, alkalmazása
- a képkivágások, képalakító eljárások ismerete
- önállóság, eredeti látásmód

Továbbképző évfolyamok (T/7-10. évfolyamok)

T/7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fényképezés és a mozgófilm-készítés történetének, műfajának, technikátörténetének megismertetése
- Az alkotások történelmi, társadalmi és kulturális összefüggéseinek megértetése
- Az álló- és mozgóképek létrehozásához az optikai és világítástechnikai ismeretek elsajátíttatása
- Újabb technikai kísérletek megtervezésének és kivitelezésének megismertetése
- Szinopszis írásának, a forgatókönyv felépítésének, használatának megismertetése
- A tartalom és a művészi kifejezés összefüggéseinek megértetése
- A fotó-, és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programokat alkalmazási lehetőségének elsajátíttatása
- A tanult képzőművészeti technikák és kreatív módszerek beépítése az alkotó munkába
- Az utómunkálatok szakszerű megvalósítása
- A kész munkák webes megjelenítésének lehetőségei, szabályai
- A munkafolyamat résztvevőivel való együttműködés fontosságának tudatosítása
- A munka-, tűz és balesetvédelmi szabályok betartása

Tananyag

Álló- és mozgóképi ismeretek

A fotográfia és a filmművészet rövid technikátörténete
Jelentős külföldi alkotóművészek és műveik
Magyar alkotók a fotó- és filmművészetben
Expozíciós alapfogalmak (zársebesség, blende, érzékenység)
A fénymérés
Különböző fényviszonyok, megvilágítások fajtái
Szinopszis írása, a forgatókönyv felépítése, szerkezete, használata
Snittek ritmusa

A jelenetek felépítésének rendje, variációs lehetőségek
A tartalom és a művészi kifejezés összefüggései
Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

T/7. évfolyam

Portréfényképezés

- A portréfotózás gyakorlata különböző gyújtótávolságú objektív használatával
- A portré megvilágításának változatai (egylámpás, kétlámpás és háromlámpás megoldások)
- Az elkészült fotókból sorozatok összeállítása számítógép segítségével

Montázsgyakorlatok

- A jelenetek (snittek) jellegének és hosszának megválasztása
- Plán kapcsolások
- Számítógépes vágóprogramok gyakorlati alkalmazása

Rövidfilmkészítés

- Szinopszis elkészítése
- Forgatókönyv írása a szinopszis alapján
- Rövidfilm forgatása stábmunkában

Utómunkálatok

- A negatív, pozitív eljárás módok, filmhívás, nagyítás
- Digitális utómunka
- A leforgatott nyersanyag digitalizálása
- A vágóprogram alkalmazása
- Zenei részletek, hangeffektek alkalmazása

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a fotózás és filmezés történetét, technikátörténetét
- a fotótörténet legnagyobb korszakait
- a hazai és nemzetközi fotó- és filmművészeti törekvéseket és azok képviselőit
- a fotózás és filmezés technikai és alkotói folyamatát, a kamera működését
- a plánok összekapcsolásának szabályait
- a különböző kompozíciós rendszereket, a lényegkiemelés eszközeit
- a fotó- és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programokat
- a filmkészítés elő- és utómunkálatait
- a fotó- és filmkészítés etikai és jogi szabályait
- a munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- saját és mások által készített fotókat, filmeket értelmezni és elemezni

- spontán helyzeteket kreatív módon megörökíteni
- helyesen exponálni
- a különböző hosszúságú jelenetek (snittek) ritmusképző tulajdonságát tudatosan alkalmazni
- a megtanult képzőművészeti technikákat és kreatív módszereket munkáiba beépíteni
- a fotó- és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programokat alkalmazni
- együttműködni a munkafolyamat résztvevőivel
- az elkészült alkotásait dokumentálni és bemutatni (kiállítás, honlap)
- a baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályokat betartani

T/8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fényképezés és a mozgófilm-készítés történetének, műfajának, technikátörténetének megismertetése
- Az alkotások történelmi, társadalmi és kulturális összefüggéseinek megértetése
- A fotó- és filmkészítés alapvető etikai és jogi szabályainak megismertetése
- Az álló- és mozgóképek létrehozásához szükséges optikai és világítástechnikai ismeretek bővítése
- A mozgóképi formanyelv tudatos alkalmaztatása
- A fotográfiák módosítási lehetőségeinek, a műtermi felvételek és videóklip készítésének, az utómunkálatok módszereinek elsajátíttatása
- Az elkészült alkotások dokumentálása és bemutatása (kiállítás, honlap)
- A munka-, tűz és balesetvédelmi szabályok betartatása
- A stáb munkában való aktív, kreatív részvétel fejlesztése

Tananyag

Álló- és mozgóképi ismeretek

A fotográfia és a filmművészet rövid technikátörténete
Néhány jelentős alkotóművész ismerete műveiken keresztül
Magyar alkotók a fotó- és filmművészetben
Egész- és félalakos felvételek szabályai, lehetőségei
Az arany metszés fogalma, jelentősége a képszerkesztésben
Munka-, tűz és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok

T/8. évfolyam

Fotográfiák módosítása

- Képsorok, képsorozatok készítése a tanult technikai lehetőségek felhasználásával
- A munkák átkomponálása, módosítása képszerkesztő program segítségével

Műtermi felvételek

- Álló- és mozgófigurák megvilágítási módjai (főfény, derítőfények)
- Eltérő hátterek alkalmazása
- Kísérletek a blue-box technikával

Videóklip készítése

- A zenei anyag kiválasztása
- A zenei hangulatot kifejező tudatos és rögtönzött felvételek készítése
- Szokatlan nézőpontok és kameraállások használata
- A leforgatott anyag utómunkálatai számítógépes programok segítségével

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a fotózás és filmezés történetét, technikátörténetét
- a hazai és nemzetközi fotó- és filmművészeti törekvéseket és azok képviselőit
- a fotózás és filmezés technikai és alkotó folyamatát
- a plánok összekapcsolásának szabályait, a szubjektív kamerás felvételsorokat
- a különböző kompozíciós rendszereket, a lényegkiemelés eszközei
- a fotó- és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programokat
- a filmkészítés elő- és utómunkálatait
- a kész munkák webes megjelenítésének lehetőségeit, szabályait
- a fotó- és filmkészítés alapvető etikai és jogi szabályait
- a munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- saját és mások által készített fotókat, filmeket értelmezni és elemezni
- spontán helyzeteket kreatív módon megörökíteni
- a különböző hosszúságú jelenetek (snittek) ritmusképző tulajdonságait tudatosan alkalmazni
- a megtanult képzőművészeti technikákat és kreatív módszereket munkáiba beépíteni
- a fotó- és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programokat alkalmazni
- együttműködni a munkafolyamat résztvevőivel
- az elkészült alkotásait dokumentálni és bemutatni (kiállítás, honlap)
- a munka-, tűzés és balesetvédelmi szabályokat betartani

T/9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fényképezés és a mozgófilm-készítés történetének, műfajának megismertetése
- A fotó-, és filmalkotások történelmi, társadalmi és kulturális összefüggéseinek megértetése
- A fotó- és filmkészítés etikai és jogi szabályainak, valamint a reklámetika megismertetése
- Az álló- és mozgóképek létrehozásához szükséges optikai és világítástechnikai ismeretek elmélyítése

- A reklámfotó sajátosságainak megismertetése
- Tárgy- és figura fotózási módszereinek elsajátíttatása műtermi és természetes körülmények között
- A fotóriport-készítés lehetőségeinek bemutatása
- Jelenetsorok rendezésének, montírozásának és utóhangosításának elsajátíttatása
- Reklámfilm forgatásának gyakoroltatása stábmunkában
- Tervezési képesség továbbfejlesztése, új ötletek, megoldások kipróbálása és alkalmazása
- Egyéb utómunkálatok szakszerű megvalósításának megismertetése
- A munka-, tűz és balesetvédelmi szabályok betartatása

Tananyag

Álló- és mozgóképi ismeretek

- Adott témához kapcsolódó rövid technikatörténet
- Adott témához kapcsolódó külföldi és hazai alkotók a kortárs fotó- és filmművészetben
- A kompozíciós szerkesztési elvek az álló- és mozgóképben
- Kompozíció sémák a képzőművészetben
- A kép és a szöveg egymásra hatása
- Műtermi fotográfia
- Tipográfia
- Reklámetika
- Számítógépes szerkesztőeszközök ismerete
- Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

T/9. évfolyam

Reklámfotó

- Tárgy és figura fotózása műtermi és természetes körülmények között
- A képek feldolgozása számítógép segítségével
- Tipográfia gyakorlati alkalmazása
- A nyomtatás gyakorlati megvalósítása

Fotóriport

- Tervezett vagy aktuális esemény dokumentálása
- Az elkészült felvételek sorozatba rendezése

Reklámfilm

- Témaválasztás
- Reklámozandó tárgyhoz kreatív történet megírása
- Storyboard készítése
- A reklámfilm leforgatása stábmunkában
- Számítógépes utómunka (vágás, trükkök, zene)

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a fotózás és filmezés történetét, technikátörténetét
- a legújabb hazai és nemzetközi fotó- és filmművészeti törekvéseket és azok képviselőit
- a plánok összekapcsolásának szabályait, a szubjektív kamerás felvételsorokat
- a különböző kompozíciós rendszereket, a lényeg kiemelés eszközeit
- a fotó- és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programokat
- a filmkészítés elő- és utómunkálatait
- kész munkák webes megjelenítésének lehetőségeit, szabályait
- a fotó- és filmkészítés etikai és jogi szabályait
- a munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- megérteni a téma és tartalom, továbbá a társadalmi és a kulturális kapcsolatok összefüggéseit
- bonyolultabb folyamatot, jelenséget, szituációkat képsorokban, sorozatokban ábrázolni
- a különböző hosszúságú jelenetek (snittek) ritmusképző tulajdonságának tudatos alkalmazására, vágóképek kiválasztására
- a fotózás során elsajátított képszerkesztési, képkivágási, nagyítási, és egyéb lehetőségeket alkalmazni
- storyboard-ot, forgatási vázlatot készíteni, egyszerű forgatókönyvet írni, hanganyaggal ellátott filmet készíteni
- a kameramozgásokat, képkivágásokat, trükköket, a mondanivalónak megfelelően alkalmazni
- a fotó- és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programokat alkalmazni
- együttműködni, a munkafolyamat résztvevőivel
- az elkészült alkotásait dokumentálni és bemutatni (kiállítás, honlap)
- a munka, tűz és balesetvédelmi szabályokat betartani

T/10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fényképezés és a mozgófilm-készítés történetének, műfajának, technikátörténetének megismertetése
- A fotó-, és filmalkotások történelmi, társadalmi és kulturális összefüggéseinek megértetése
- A fotó- és filmkészítés etikai és jogi szabályainak bemutatása
- Különböző megvilágítási módszerek kombinációjának megismertetése
- A fotózás során elsajátított képszerkesztési, képkivágási, nagyítási és egyéb lehetőségek tudatos felhasználtatása
- A kameramozgások, képkivágások, trükkök alkalmazási lehetőségeinek elsajátíttatása a mondanivalónak megfelelően
- A professzionális kamerák alapvető felhasználási lehetőségeinek megismertetése
- Tervezési készség, képesség továbbfejlesztése, új ötletek, megoldások kipróbálása és alkalmazása
- Egyéb utómunkálatok szakszerű megvalósíttatása

- A munka-, tűz és balesetvédelmi szabályok betartatása
- A tudatos tervezésben és a gyakorlati munkában való aktív részvétel igényének kialakítása
- Felkészítés az elkészült alkotások kiállításra kész összeállítására és önálló bemutatására

Tananyag

Álló- és mozgóképi ismeretek

Adott témához kapcsolódó rövid technikátörténet

Adott témához kapcsolódó külföldi és hazai alkotók a kortárs fotó- és filmművészetben

Különböző megvilágítási módszerek kombinációja

A fényérték fogalma

A mélységélesség fogalma

Baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok

T/10. évfolyam

Fotótörténet (esszé) fényképezése

- Előzetes tervezés
- Megrendezett vagy spontán jelenetek fényképezése adott fénynél
- Felvételek készítése eltérő nézőpontokból, különböző látószögű objektívekkel
- Történet 5-6 jellegzetes képre való redukálása
- Összeállítás

Videóklip forgatása

- A zenei anyag kiválasztása
- Forgatási ötletek, gegek összegyűjtése
- A forgatókönyv elkészítése
- Felvételezés többszörös forgatással
- A klip végleges elkészítése vágással. A zenei ritmus előnyei
- Vizsgamunka készítése

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a fotózás és filmezés történetét, technikátörténetét
- a hazai és nemzetközi fotó- és filmművészeti törekvéseket és azok képviselőit
- a plánok összekapcsolásának szabályait, a szubjektív kamerás felvételsorokat
- a különböző kompozíciós rendszereket, a lényeg kiemelés eszközeit
- a professzionális kamerák alapvető felhasználási lehetőségeit
- a fotó- és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programokat
- a filmkészítés elő- és utómunkálatait
- a fotó- és filmkészítés etikai és jogi szabályait
- a munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- megérteni a téma és tartalom, a társadalmi és a kulturális kapcsolatok összefüggéseit
- bonyolultabb folyamatot, jelenséget, szituációkat képsorokban, sorozatokban ábrázolni
- a különböző hosszúságú jelenetek (snittek) tudatos alkalmazására
- a fotózás során elsajátított képszerkesztési, képkivágási, nagyítási lehetőségeket alkalmazni
- storyboard-ot, forgatási vázlatot készíteni, egyszerű forgatókönyvet írni, hanganyaggal ellátott filmet készíteni
- a kameramozgásokat, képkivágásokat, trükköket, a mondanivalónak megfelelően alkalmazni
- a fotó- és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programokat alkalmazni
- együttműködni, a munkafolyamat résztvevőivel
- az elkészült alkotásait esztétikus formában dokumentálni és bemutatni (kiállítás, honlap)
- a munka, tűz és balesetvédelmi szabályokat betartani

Követelmény a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a fotózás és filmezés történetét, technikátörténetét
- a hazai és nemzetközi fotó- és filmművészeti törekvéseket és azok képviselőit
- a kamera működését
- a professzionális kamerák alapvető felhasználási lehetőségeit
- a fotózás és filmezés technikai és alkotó folyamatát
- a filmkészítés elő- és utómunkálatait
- a plánok összekapcsolásának szabályait, a szubjektív kamerás felvételsorokat
- a különböző kompozíciós rendszereket, a lényeg kiemelés eszközeit
- a fotó- és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programokat
- a fotó- és filmkészítés etikai és jogi szabályait
- a munkavédelmi tudnivalók

Legyen képes:

- saját és mások által készített fotókat, filmeket értelmezni és elemezni
- megérteni a téma és tartalom, a társadalmi és a kulturális kapcsolatok összefüggéseit
- bonyolultabb folyamatot, jelenséget, szituációkat képsorokban, sorozatokban ábrázolni
- spontán helyzeteket kreatív módon megörökíteni
- konkrét eseményt előzetes szempontok alapján megörökíteni
- a különböző hosszúságú jelenetek (snittek) ritmusképző tulajdonságának tudatos alkalmazására, vágóképek kiválasztására
- a képzőművészeti technikákat és kreatív módszereket munkáiba beépíteni
- a fotózás során elsajátított képszerkesztési, képkivágási, nagyítási lehetőségeket alkalmazni
- storyboard-ot, forgatási vázlatot készíteni, egyszerű forgatókönyvet írni, hanganyaggal ellátott filmet készíteni
- a kameramozgásokat, képkivágásokat, trükköket, a mondanivalónak megfelelően alkalmazni
- a fotó- és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programokat alkalmazni, webes felületen bemutatkozni (honlap)

- együttműködni a munkafolyamat résztvevőivel,
- az elkészült alkotásait dokumentálni és bemutatni (kiállítás, album)
- a munka-, tűz és balesetvédelmi szabályokat betartani

2. A fotó és film műhelygyakorlat művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama:

Fotó és film műhelygyakorlat

A gyakorlati vizsga időtartama

- tervezés 50 perc
- fotó vagy film készítése 190 perc

A szóbeli vizsga időtartama: max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó képessége. A koncepció tükrözze a tanuló fotó és filmművészeti ismereteit. Az elkészített mű megoldása mutassa be a tanuló fotó és filmtechnikai jártasságát, tudását, igényességét.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése

- lényegkiemelés eszközeinek és módjainak ismerete
- a képkivágások és a képalakító lehetőségek alkalmazása
- kompozíciós rendszerek ismerete és alkalmazása
- a koncepció eredetisége, átgondoltság
- a megvalósítás minősége
- a tanult ismeretek kreatív alkalmazása

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága
- kommunikációs készség

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET TANSZAK

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET MŰHELYGYAKORLAT TANTÁRGY

A *grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy célja* olyan általános és speciális ismeretek átadása, melyek képessé teszik a tanulót önálló, színvonalas grafikai és festészeti alkotások létrehozására. Célja továbbá, hogy a tanulókat önmaguk megismeréséhez és a valóság törvényszerűségeinek egyre pontosabb és mélyebb megértéséhez juttassa a megfigyelés és gyakorlati tevékenységek segítségével.

A *műhelygyakorlat feladata* a tanulói képzelet és a valóság, a vizuális kommunikáció területének és látványelemek összekapcsolásának elősegítése. Feladata továbbá kreatív alkotói tevékenységen keresztül az emberi, társadalmi és művészeti problémákra való érzékenység és véleménynyilvánítási igény kialakítása.

Alapfokú évfolyamok (A/4-6. évfolyam)

A/4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése
- A vizuális kifejezés elemeinek eszközeinek felismerése, egyre tudatosabb alkalmazása
- A motívumgyűjtés és vázlatkészítés gyakorlatában való jártasság kialakítása
- A tanult grafikai és festészeti technikák alkalmazási képességének gyakorlása
- Az esztétikai érzékenység és kifejezőkészség fejlesztése
- Az önállóság kialakítása
- A fegyelmezett munkavégzés szabályainak elsajátíttatása

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Grafika és festészet technikai, műfaji sajátosságai
Vizuális kifejezés alapvető eszközei, szerepük
A vonal megjelenési lehetőségei, kifejezőereje
A fekete-fehér kontraszt hatása
A tónus szerepe
A színek érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatása
A sötét-világos, a hideg-meleg szíkontraszt
A faktúra és textúra alakítás lehetőségei
Képépítési és kompozíciós lehetőségek (elrendezés, kiemelés-elhagyás, pozitív-negatív formák, szabályosság-szabálytalanság)
Téma variációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
A ceruza-, tus-, pác-, akvarell- és krétarajz technikája

Az anyag nyomatok, a monotípia, a magas nyomás műveletei
Kollázs és vegyes technikájú alkotások készítésének lehetőségei
Az akvarell- és temperafestés eltérő technikai sajátosságai
A pasztellkép készítés technikája
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A/4. évfolyam

Vonal

- A vonal ritmust kifejező hatása
- A vonal karaktermegjelenítő szerepe
- A vonal pszichikai kifejezőereje
- Sorsok, korok, egyéniségek kifejezése különböző vonalhasználattal
- Vonal a festészetben és a grafikában
- Vonal a térben és képtárgyakon
- Vonal a tájban, természetben, (monumentális) szabadtéri installációk, land art

Szín

- Színes fonalak, drapériák - színes terek, szíkontrasztok
- A színek hatása (érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatás)
- A színek analogikus kapcsolata az érzetekkel, a különböző kifejezési nyelvekkel és szellemi tartalmakkal

A fény és a sötét differenciálódása

- A fény és a sötét által közvetített tartalmak (mesék, mítoszok, legendák)
- Játék a fénnel (lámpákkal, vetítőkkal)
- Külső-belső élmények átélése, megtapasztalása és megjelenítése
- A fekete szín használata, a fekete-fehér kontraszt (fekete tér, fekete tárgy)
- A szürkétől a feketéig - grafikában és festészetben

Felületképzés

- Faktúra és textúra alakítás a grafika és festés eszközeivel
- Felületkontrasztok létrehozása (különböző anyagok nyomataival, kollázssal)
- Lavírozott tus, pác és akvarell rajzok
- A gyors, könnyed festés technikája
- Festett ceruzarajzok. Különböző technikák vegyítése, kísérletezések

Kifejezés, képalakítás

- Organikus képalakítás (szerves elrendezés, kiemelés-elhagyás, pozitív-negatív formák, szabályosság-szabálytalanság)
- Képi elemek átrendezése, variációk, kompozíciós lehetőségek

Képalkotás

- Illusztráció készítése
- Tusrajzzal a monokromitás, a foltképzés és a vonalrendszerek szerepének hangsúlyozása
- Egyedi nyomtatással monotípiák készítése

Tér - környezet

- A körülvevő környezet elemei által létrehozott különböző méretű, nyitott és zárt terek
- Hagyományos és rendhagyó térképek készítése (hang-, taktilis-, hőterképek)
- Eltérő hangulatú, méretű, arányú és szerkezetű terekben, (labirintusokban) átélt tapasztalások, élmények megjelenítése grafika, festészet és kevert technikák segítségével

A betű és kép

- Jel (egyedi, saját jel) - betűkarakter, monogram
- Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságaival embléma, piktogram tervezése
- A nyomtatott írás és a kép használhatósága
- Miniaturák, óriásképek

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációi
- A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet alapvető technikai és műfaji sajátosságait
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát
- a grafika és festészet néhány kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit
- a vizuális kifejezés, képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni
- a vizuális kifejezőeszközök és módok (vonalak, színek, formák, felületek és kompozíciós lehetőségek) kifejezési szándék szerinti használatára
- a tanult grafikai és festészeti technikákkal (ceruza-, tus-, pác-, akvarell- és krétarajz, anyag nyomatok, monotípiák, kollázs, akvarellfestés, temperafestés, pasztell és vegyes technika) alkotásokat létrehozni
- egy téma kapcsán variációkat és különböző méretű alkotásokat készíteni
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezet által közvetített üzenetek befogadásának és értelmezésének mélyítése
- A formák, színek változatos, gazdag használatának kialakítása
- A külső látvány és a lelki tartalmak érzékeny megjelenítésének fejlesztése
- A véleményformálás finomítása saját és mások műveivel kapcsolatban
- A tanulók tervezési készségének és problémamegoldó képességének fejlesztése

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

- A megvilágítás szerepe
- A fény és árnyék grafikai és festészeti eszközökkel való megjelenítésének lehetőségei
- A forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztok
- A redukció, a sűrítés, a fokozás és a kiemelés szerepe
- A felületgazdagítás lehetőségei
- A szín perspektíva szerepe
- A különböző színviszonyok hatása, kifejezőereje
- Variációk, sorozatok készítése
- Nagyítások, méret és léptékváltások alkalmazása
- Eltérő képkivágások hatásainak megtapasztalása és alkalmazása
- A sablonnyomat, dombornyomat technikája
- A linómetszés technikája
- Alkalmazott vagy tervezőgrafika sajátosságainak megfelelő tipográfia - plakát tervezése
- Egyszerű akció, performance létrehozása
- Eszközhaználtati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A/5. évfolyam

A fény és a sötét

- Karakteresen eltérő erejű, irányú megvilágítású tárgyak és terek létrehozása, megjelenítése
- A fény és árnyék grafikai eszközökkel való kifejezése
- Színes kompozíciók, és variációk készítése a látvány inspiráló hatására

Kontrasztok

- Forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztokra épített kép, képtárgy sorozatok, variációk létrehozása, a zene-hang, mozgás-tapintás, az irodalom és a képzőművészet inspiráló hatására
- További lehetőségek, variációk és kísérletezések új médiumok, műfajok segítségével

Kifejezés - karakterek

- Emberi és mitikus karakterek vizuális kifejezése
- Kifejező karakterek létrehozásának inspirálása játékokkal és akciókkal
- A kifejezés lehetőségei a redukció, a sűrítés, a fokozás, és a kiemelés eszközeivel

- Egy téma feldolgozása a sablonnyomat (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal), dombornyomat, tus- és a temperatechnika lehetőségeit felhasználva
- Felületgazdagítási lehetőségek
- Dramatikus játék a kész alkotásokkal

Tér - környezet

- A közvetlen környezet tárgyai, tárgykarakterek
- Tárgyátalakítások, átfestéssel
- Tárgyak idegen, megszokottól eltérő környezetbe helyezése
- Léptékváltás adta lehetőségek felhasználása
- Egy tárgy részletének felnagyítása, változatos képkivágások
- A fantázia és látvány képi elemeinek összekapcsolása az ábrázolás során

Írás - kép

- A tervezőgrafikai ismeretek segítségével könyvborító, plakát készítése
- A képhez felirat tervezése (manuálisan vagy számítógép segítségével)
- A betű, írás és kép szabad műfajú felhasználása

Szín

- „Szín-tér”, külső-belső terek színviszonyai
- Az illúziókeltés lehetőségei
- Színperspektíva
- Kompozíciós változatok a színkontrasztra
- A szín kifejezőereje, mélysége a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése

Képközpont

- A linómetszés technikája, sajátosságai, műfaji követelményei, az anyag- és eszközhasználat specifikumai
- Egydúcú linómetszet
- Színes linómetszet kialakítása a dúc tovább vésésével
- Illusztráció készítése egyedi és sokszorosítási technikákkal

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációi
- A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a szín kifejezőerejét, a színperspektíva szerepét
- a különböző színviszonyok hatását
- a sablonnyomat, dombornyomat, linómetszés technikáját

Legyen képes:

- a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban alkalmazni
- a fény-árnyék-szín összefüggéseit felhasználni a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során
- alkalmazni a léptékváltás adta lehetőségeket
- véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A személyes kifejezési eszközök megtalálásának ösztönzése
- A kísérletező kedv, a döntéskéesség és az alkotói magatartás fejlesztése
- A képépítési és kompozíciós törvényszerűségek tudatos használatának ösztönzése
- A tudatos környezetformálás igényének kialakítása

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

- A szín-önkontraszt és komplementer kontraszt hatásai
- A túlzás, fokozás szerepe
- Az egyensúly feltételei
- Az átírás módjai
- A dekoratív festészet sajátosságai
- A különböző stílusjegyek felismerésének szempontjai
- Többdúcos linómetszet létrehozása
- Az improvizatív és a tervezett művek közti különbségek
- Látványterv létrehozása
- Akrilfestés gyakorlata
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A/6. évfolyam

Képalkotás

- Személyes jelentéssel bíró fogalmak, tartalmak, tárgyak grafikus megjelenítése (változás, kapcsolat, szembenállás)
- Színes sokszorosítás. A színek felhasználásának lehetősége a sokszorosított grafikában
- Többdúcos linómetszet készítése
- A vonalkarakter lehetőségeinek kiaknázása a dúc felnagyításával

Stílus-variációk, átiratok

- Különböző korok eltérő stílusú, témájú alkotásainak átfestése, összekeverése és egybeépítésük variációi
- Stílusjegyek átváltoztatása, méret- és léptékváltások

- Nagyméretű dekoratív, díszletjellegű megoldások. Tervek készítése
- Fotókból képsorozatok összeállítása, eltérő képkapcsolási lehetőségek tudatos használata
- Művek összehasonlítása

Egyéni vizuális kifejezés

- Személyes kifejezőeszközök és módok megtalálása az egyéniség, a technikai lehetőségek és a műfaji sajátosságok összehangolása által - önálló kísérletezések
- Személyes képnapló készítése, lelki tartalmak, történések és változások vizuális rögzítése
- Improvizációk és tervezett művek
- Zenei vagy egyéb inspiráció segítségével túlzások, fokozások, egyensúlyvesztések megjelenítése festészeti és vegyes technikájú alkotásokon, képtárgy sorozatokon

Vizsgamunka

- Az eddigi ismeretek felhasználásával, egyéni kifejezési szándék szerinti kép, képtárgy, képsorozat készítése választott technikával és dokumentálása.

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
- Anyagok, eszközök, megoldások és stiláris jegyek a különböző korokban
- Elemzések a grafika és festés módszereiről, a színhasználatról és az anyagokról
- Művészeti ismeretek beépítése az alkotó tevékenységbe
- A feladatokhoz kapcsolódó kortárs műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit
- a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit

Legyen képes:

- különbséget tenni a magas- és mélynyomás között
- grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló koncepciók alapján különböző méretű variációkat, kép-, képtárgy sorozatokat, illusztrációkat készíteni
- munkáját esztétikusan összeállítani, bemutatni
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére
- véleményformálásra műalkotásokkal kapcsolatban
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet történetét, korszakait, jellemző alkotásait

- a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit
- a grafika és festészet technikai és műfaji sajátosságait
- a képgrafikai, alkalmazott grafikai és a festészeti tevékenységeket, eljárásokat
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni
- a tanszak tanult műfaji sajátosságainak megfelelő átírásra, absztrakcióra
- az egyedi- és sokszorosított grafikai eljárások, festészeti technikák alkalmazására
- a grafikai és festészeti anyagok helyes használatára
- a színek, formák és kompozíciós lehetőségek kifejezési szándék szerinti használatára
- grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló alkotások, variációk és illusztrációk készítésére
- a tanult grafikai és festészeti technikák sokszínű használatára és továbbfejlesztési lehetőségeinek keresésére, kísérletezésre
- esztétikus képi megjelenítésre
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére
- önálló véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban
- a munkavédelmi szabályok betartására

1. A grafika és festészet műhelygyakorlat művészeti alapvizsga követelménye

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből állhat.

A vizsga-tantárgya és időtartama

A grafika és festészet műhelygyakorlat

- tervezés 40 perc
- tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

A vizsga értékelése

A grafika és festészet műhelygyakorlat alapfokú művészeti vizsga értékelésének szempontjai:

- tervezési, képalkotási készség
- színhasználat, kompozíciós készség
- alapvető anyag- és eszközismeret, jártasság
- a grafikai és festészeti ismeretek gyakorlati alkalmazása

- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró és kifejezőképesség
- az elkészült munka összhangja

A szóbeli vizsga értékelése:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága
- kommunikációs készség

Továbbképző évfolyamok (T/7-10. évfolyamig)

T/7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos és az új médiumok iránti nyitott szemlélet kialakítása
- A tanulói munkák esztétikus dokumentálásának és installálásának ösztönzése
- A tanuló átíró képességének, kreativitásának, komplex szemléletének és kísérletező kedvének fejlesztése

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A színek reklámpszichológiai törvényszerűségei és összefüggései

A látvány átírásának lehetőségei

A pszeudo, a transzparencia fogalma és jelensége a művészetben

Az intermédia, az akcióművészet, az installáció és az environment műfaji sajátosságai

Rézkarcs készítése

A különböző műfajok, technikák határait kitágító lehetőségek

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

T/7. évfolyam

A látvány

- Tárgyak, arcok sajátos, egyedi jellemzőinek rögzítése a grafika és a festészet eszközeivel
- Megvilágítások fény- és színviszonyok elemzése, megállapítások
- A szintani ismeretek: színek derítése, ösztönös és tudatos színhasználat
- Vázlatok, variációk és nagyméretű festmény készítése

Láttatás - képi közlés

- A látvány (tárgy, portré) feldolgozása, átírása különböző művészeti stílusokban
- Képi látványelemek felhasználása a képregény vagy storyboard műfajában

Képalkotás

- Rézkarcs készítése
- Az anyag-előkészítés műveletei (fazettálás, polírozás, alapozás, kormozás, kitakarás)

- A maratás; a marófolyadék, az idő, a vonalháló és a karakter pontos megismerése
- Festékeverési gyakorlatok, próbalemezek, próbanyomatok készítése
- A művészettörténetből vett példa tanulmányozása, másolása, egy-egy részletének kiemelése

Intermédia - kísérletek

- Installáció, environment és akcióművészet sajátos jegyei
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (pszeudo, transzparencia, kontraszt, mélység, zárt-nyitott)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségek eljárások keresése
- Kísérletek, próbálkozások olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó-kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, képzőművészeti határterületek)
- A munkafolyamatok - kísérletek dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések

Alkalmazott művészet

- Tervezőgrafikai feladatok (plakát, kiadvány)
- Tetszőleges reklámtéma feldolgozása a grafika és a festészet eszközeivel
- A színek hatása, a színek információsegítő szerepe
- Színek a különböző médiumokban
- Számítógép kínálta lehetőségek felhasználása
- Tipográfiai ismeretek felhasználása

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a hidegtű és a rézkarc közti különbségeket, ismerje fel ezeket a nyomatokon
- a színek érzelmeket alakító hatását saját festményein
- az alkalmazott grafika és a szín reklámpsichológiai törvényeit és összefüggéseit
- az intermédia egyes műformáit
- a kortárs hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket

Legyen képes:

- klasszikus sokszorosított grafikai lapok készítésére
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására
- nyitott szemlélettel közeledni a hagyományos és az új médiumok felé
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására

T/8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafika és festészet szaknyelvének árnyalt használatának fejlesztése
- Önálló koncepciójú kísérletek, alkotói folyamatok végigvitelének elősegítése
- A kísérletezési kedv ösztönzése a grafika és festészet határterületein
- A felelősségtudat, a döntésképeség, az empátikus és a kommunikációs készség fejlesztése

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

- Az arányok szerepe, jelentősége
- Árnyékok, reflexek a téri illúziókeltésben
- A látvány átértelmezésének lehetőségei
- A kiemelés - elhagyás szerepe, hatása
- A térbeliség - síkra feszítettség szabályai, kifejezőeszközei
- A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői
- Az olajfestés alapjai
- A filmnyelv és az elektronikus művészetek kommunikációs technikái
- Az intermédia, a posztmodern formanyelve
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

T/8. évfolyam

A látvány

- A figura arányainak, sajátos, egyedi jellemzőinek rögzítése a grafika és a festészet eszközeivel
- A figura és környezetének viszonya
- Megvilágítás, árnyékok és reflexek
- Táj festése a szabadban akvarellal, temperával
- A térillúzió festésének lehetőségei

Láttatás - képi közlés

- A látvány (táj) befejezése, újrakomponálása, feldolgozása és átírása a helyszínen készített saját fotók, vázlatok alapján
- A látvány átértelmezése, megfogalmazása különböző művészeti stílusok átirataiban, játék egyes mesterek sajátos vizuális hatáselemeivel
- A kiemelés - elhagyás, térbeliség - síkra feszítettség vizuális kifejezőeszközeinek alkalmazása

Tematikus képalkotás

- Variációk a tér megfogalmazására a grafika és a festészet nyelvén
- Az olajfestés technika alapjai
- A festés története, a vászon, a vakkeret, az ecsetek, az alapozás megismerése
- Grafikai megoldások, rézkarc nyomatok a tér megjelenítésében
- Az önálló vonal- és formakialakítás, a hozzáadás - elvétel fejlesztési lehetőségei

Intermédia - kísérletek

- A film, média képi nyelve
- A színek játéka, a színek bizonyos irányokba történő eltorzítása, megváltoztatása
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések
- Variációk olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó-kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
- Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Alkalmazott művészet

- Tervezőgrafikai feladatok (plakát, csomagolás, web-felületek)
- Tetszőleges téma feldolgozása a grafika és a festészet eszközeit felhasználva
- Az egyéni formanyelv
- Az önkifejezés korlátai, lehetőségei az alkalmazott művészetben
- Önálló forma és karaktervilág, vonal- és folthasználat
- Klasszicitás - modernség, posztmodern, kortárs - eredetiség

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az olajfestés technika alapjait
- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit
- a grafika és festészet szaknyelvét

Legyen képes:

- különböző anyagokkal, stílusjegyekkel alkotásokat létrehozni
- tájkép festésére természetben, vázlatok alapján műteremben
- önálló alkotó tevékenységre a festészet határterületein
- alkalmazni a grafikai sorozatok ismétlődő műfaji, stílári eszközzeit
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására

T/9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafika és festészet szaknyelvének árnyalt használatának fejlesztése
- Önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotás-sorozatok létrehozásának ösztönzése
- A kísérletezési kedv bátorítása a grafika és festészet határterületein
- A felelősségtudat, a döntésképeség, az empátikus és a kommunikációs készség fejlesztése

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

- Belső tartalmak és karakterek megjelenítési lehetőségei
- Anatómiai törvényszerűségek
- Általános és egyedi jegyek
- Téri illúzió a különböző műfajokban
- Stíluskontraszt
- Látvány átértelmezése a különböző műfajokban
- A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői
- Technikák, műfajok elméleti és gyakorlati ismeretei
- Díszlet és látványterv
- Interaktív tér
- Az intermédia kifejezési lehetőségei
- A filmetűd sajátosságai
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

T/9. évfolyam

A látvány

- Arcok, figurák, karakterek
- Önarckép sorozat, a belső változások vizuális rögzítése változatos eszközhasználattal
- Portré, figura különböző környezetbe, térbe helyezése

Láttatás - képi közlés

- Stíluskalandok a kortárs grafika és festészet hazai törekvéseinek inspiráló felhasználásával
- Játék egy klasszikus és egy kortárs stílus elemeivel, koncepcióival
- Azonos témára ellentétes stílusú képek, grafikai lapok készítése

Tematikus képalkotás

- Díszlet és látványtervek
- Szabadon választott mű színpadképének, látvány- és jelmeztervének elkészítése
- Egy jellegzetes részlet kivitelezése
- A valóság színterei, filmetűdök, képlenyomatok, rögzített pillanatok
- Kis méretben, egyedi grafikai lapokon sorozat tervezése

Intermédia - kísérletek

- Interaktív tér lehetőségei
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (identitás, individuum, rész - egész, önreflexiók - saját tér, személyes tárgy, valós és szubjektív idő, környezet hatása, titok, magány, pusztulás)
- Kísérletek olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg (fotó-kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével

Alkalmazott művészet

- Tervező grafikai feladatok az év során feldolgozott témákhoz kapcsolódóan (plakát, kiadvány, meghívó, web-felületek)
- Az elkészített síkalkotáshoz egy képtárgyi kiegészítés létrehozása a sokszorosítás technikájának felhasználásával
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait
- a képgrafika és az alkalmazott grafika együttes megjelenésének lehetőségeit

Legyen képes:

- a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek alkotói szándék szerinti tudatos alkalmazására
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására
- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére
- az általa választott műhöz szcenikai tervet, díszlettervet készíteni
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására
- munkáinak dokumentálására és installálására
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására

T/10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Egyedi képi világgal bíró alkotások, alkotás sorozatok létrehozásának ösztönzése
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitérítő eljárások keresése elősegítése
- Tudatos környezetformálás igényének fejlesztése

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek:

- A forma, szín, tér egymáshoz való viszonya, egyéni, személyes modulációk
- A látvány átértelmezése a nézőpont és képkivágás segítségével
- A valós és virtuális tér / a filmtér, filmidő sajátosságai
- A hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői
- A személyesség hatása
- Intermédia-kísérletek
- A film műfaji lehetősége
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

T/10. évfolyam

A látvány

- Tárgyak, arcok, terek megjelenítése sajátos nézőpontból és képkivágással
- Formák, színek és terek egymáshoz való viszonyának megfigyelése

Láttatás - képi közlés

- Film készítése egy emlékről, álomról
- Storyboard megrajzolása a valós látvány után készített tanulmányok segítségével
- A kiemelés, az elhagyás, a sajátos nézőpontok és képkivágások vizuális kifejezőereje
- A forgatókönyv egyes tartalmi és vizuális jeleneteiből önálló festészeti vagy grafikai lapok, variációk készítése
- Egy film elkészítéséhez nagyméretű filmtér, illetve figura megalkotása
- Filmtér és filmidő értelmezése a személyes alkotás során

Intermédia - kísérletek

- Saját személyes üzenet-kísérlet
- Klasszikus ismeretek összekapcsolása kortárs eszközökkel és megközelítésekkel
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (idő, válasz, kérdés, kétség, választás, bizonyosság, változás)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések
- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
- Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Vizsgamunka

- Szabadon választott témában portfólióval, tervezési dokumentációval elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából
- A koncepció és tervvázlatok rögzítése
- A tervezett mű és környezetének kapcsolata és egymásra hatásuk
- A témának, tartalomnak és az egyénnek megfelelő technikai megoldások kiválasztása
- A kész mű, műsorozat installálása

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit
- a grafika és festészet szaknyelvét
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait
- a legfontosabb munkavédelmi teendőket

Legyen képes:

- alkalmazni a klasszikus és kortárs grafikai és festészeti törekvések egyes eredményeit
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására

- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek készítésére
- technikailag egynemű és kevert technikájú munkák létrehozására
- a műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására
- munkáinak dokumentálására és installálására
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit
- a grafika és festészet szaknyelvét
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök használatát
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait
- a munkavédelmi teendőket

A tanuló legyen képes:

- a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek alkotói szándék szerinti tudatos alkalmazására
- önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotás-sorozatok létrehozására
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására
- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kiterjesztő eljárások keresésére, alkalmazására
- munkáinak dokumentálására és installálására
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére
- a biztonsági és balesetvédelmi előírások betartására

2. A grafika és festészet műhelygyakorlat művészeti záróvizsga követelménye

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Grafika és festészet műhelygyakorlat

- tervezés 50 perc
- tárgyalás 190 perc

A szóbeli vizsga időtartama: max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése:

- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró, kifejező készség
- tervezői, kivitelező készség
- szintani és formatani ismeretekben való jártasság, a kompozíció törvényeinek ismerete
- műalkotás és környezet összefüggéseinek ismerete
- a grafika és festészet technikáinak és eljárásainak alkalmazási szintje
- a felületalakítás módja
- kreativitás, egyediség
- az elkészült munka összhangja

A szóbeli vizsga értékelése:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága
- kommunikációs készség

KÖRNYEZET- ÉS KÉZMŰVES KULTÚRA TANSZAK

KÖRNYEZET- ÉS KÉZMŰVES KULTÚRA MŰHELYGYAKORLAT TANTÁRGY

A környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat tantárgy célja a környezetkultúra és a kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása, a szakirányú ismeretek átadása révén a környezettudatos magatartás, az igényes kézműves tárgyalkotás képességének megalapozása. Célja továbbá a feladattudatos, kitartó munkavégzés elsajátíttatása, melyek a tervezéstől a kivitelezésig biztosítják a meghatározott feladat elvégzését, a környezetharmonikus életvitel, az értékkeremtés, -megőrzés igényének kialakítását.

A műhelygyakorlat feladata a környezetkultúra széleskörű megismertetése, a kézműves tevékenységek szerepének feltárása a mindennapi életben. A hazai és az egyetemes tárgykultúra kiemelkedő alkotásain keresztül megismertetni a tanulókkal a tárgykultúra funkcionális területeit, a felhasználható anyagokat, az alkalmazott eszközöket, technikákat, az esztétikai törvényszerűségeket. Feladata emellett az ismeretek alkotó jellegű alkalmazásának elsajátíttatása, a múlt értékeinek a mai környezet- és tárgykultúrába való beépítési lehetőségeinek bemutatása. A hagyományok megismertetésével népi és iparművészeti örökségünk megbecsülése, megszerettetése, a hovatartozás-tudat mélyítése. Más korok és népek környezet- és tárgykultúrájának megismertetésével a látásmód szélesítése, az empátia és a tolerancia kialakítása. Ennek érdekében az oktatás a tanuló életkori sajátosságait figyelembe véve az alapfok és a továbbképző évfolyamain egyaránt hangsúlyosan alapoz a gyűjtőmunkára, a

rekonstruálás és az átírás metodikájára. Az elsajátítandó elméleti és gyakorlati témakörök, tartalmak egymással szintézisben lévő rendszert alkotva jeleníthetők meg a tanítás folyamatában. Az élményszerű tapasztalatszerzés, az önművelés megalapozása érdekében javasolt könyvtár-, múzeum- és kiállítás-látogatások beépítése a műhelymunkába.

Alapfokú évfolyamok (A/4-6. évfolyamok)

A/4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra és a kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ területeinek bemutatása, a kézműves tevékenységek szerepének feltárása
- Irányított megfigyelések által élményszerű tapasztalatszerzés biztosítása
- A környezet- és kézműves kultúra műhely és a műhelymunka megismertetése
- A tárgyalkotás során alkalmazható egyszerű technikák elsajátíttatásával a manuális és konstruáló képességek fejlesztése
- A felhasználható anyagok, az alakításukhoz szükséges eszközök megismertetése

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

Környezet és környezetkultúra, tárgy és tárgykultúra

Természetes és mesterséges környezet elemei, alkotói

Az ember tárgykészítő tevékenysége, a tárgyak szerepe

Tárgyelemzés alapvető szempontjai

Ósi, kézműves és ipari tárgyformálás

A környezet- és kézműves kultúra műhelymunkájának alapjai

A kézműves tárgyalkotás alapanyagai: a növényi részek, a textilek, a papír, az agyag alapvető tulajdonságai, alakításuk egyszerű technikái

A kézműves tárgyalkotás eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások

A tárgyalkotás alapvető fázisai

Környezetkultúra - természeti környezet, épített környezet: település, lakhely

Környezettervezés, az ember környezetalakító tevékenysége

A makettkészítés alapjai

Ünnepi alkalmak

Feladatcsoportok

A/4. évfolyam

A környezet- és kézműves kultúra műhely

- A környezet- és kézműves kultúra műhely berendezése
- Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok
- A műhelymunka rendje, alapvető magatartási és munkavédelmi szabályai

Tárgyalkotási ismeretek

- A kézműves tárgyalkotás sajátosságai
- A tervezés lépései
- Formák, színek kifejezőereje
- A tárgyalkotás alapvető fázisai
- A tárgyak harmóniája, esztétikája

A kézművesség anyagai, technikái

- A környezet anyagai
- Az anyagok tulajdonságai - alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk
- Textúrák és faktúrák
- A növényi részekből készíthető tárgytipusok. Egyszerű tárgyalkotási technikák
- A textilből készíthető tárgyak köre
- Textilfestés, mintázás nyomhagyási technikákkal
- Tárgykészítés a mintázott textilekkel
- Egyszerű fonástechnikák
- Papír alkalmazása az alkotótevékenységben
- Az agyag felhasználása a tárgyalkotásban

A lakhely és a lakáskultúra

- Összhangban a természettel: törzsi kultúrák, modern viszonyok
- Az épített környezet vizsgálata
- Az épületek típusai funkcionalitásuk alapján
- A lakhely funkciói, beosztás, alaprajz
- Az épületek és a külső terek kapcsolata, harmóniája. Parkok, udvarok, kertek
- Az ünnepek megnyilvánulása a környezet- és tárgykultúrában
- Tárgykészítés, környezetalakítás az ünnepekhez kapcsolódóan, a megismert anyagok felhasználásával

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra fő területeit, a tárgyalkotás szerepét
- a megismert alapanyagok felhasználási lehetőségeit
- az anyag- és formaalakításuk egyszerű módjait
- a környezet- és kézműves kultúra műhely berendezését, munkarendjét
- a környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat munkavédelmi tudnivalóit
- a lakhelyhez és az ünnepekhez kapcsolódó környezet és tárgykultúra alapvető sajátosságait

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- az anyagok élményszerű megtapasztalására
- a megismert eszközök szakszerű használatára
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra és a kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- A tárgyak funkcionalitásának, a környezetalakítás, a környezettervezés jelentőségének tudatosítása
- Irányított megfigyelésekkel élményszerű tapasztalatszerzés biztosítása
- A fa, a fonható szálanyagok, az agyag és a fémek szerepének megismertetése a tárgyalakításban egyszerű technikák elsajátításával
- A meghatározott célú alkotómunka elvégzéséhez szükséges ismeretek megalapozása
- Az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek fejlesztése

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

Környezetkultúra, tárgykultúra, az ember által létrehozott mesterséges környezet összetevői

Az ember és a tárgyak viszonya. A tárgyak információhordozó szerepe

A tárgyak esztétikai értéke, minősége

Textúrák és faktúrák, színek és hangulatok a tárgyakon

Használati és díszfunkció

Kézműves mesterségek: az agyag-, a famunkák, a fonható szálanyagok, vesszőmunkák és a fémművesség alapjai

Egyszerű tárgy- és díszítményalkotási lehetőségek

A tárgyalakítás anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások

A tárgyalakítás alapvető fázisai

Az ember és környezete

A környezetalakítás jelentősége

Lakáskultúra, lakberendezés

Az adott témakörök emlékei a törzsi kultúrákban, a népművészetben, az iparművészetben és a művészettörténetben

Az adott témakörök megjelenése a modern kor törekvéseiben és a közvetlen környezetben

A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Feladatcsoportok

A/5. évfolyam

Tárgyalakítási ismeretek

- A tárgyak formája és funkciója
- A tervezés lépései, fontosabb szempontjai (szerkezeti megoldások)
- Az anyag- és technika választás szempontjai

- Tárgyalkotási műveletek: előkészítő műveletek, a tárgyformálás, díszítés, összeállítás és utómunkálatok

A kézművesség anyagai, technikái

Agyagművesség

- Az agyag felhasználási területei, jellegzetes tárgytipusai
- Az agyag tulajdonságai, formálhatósága, alakíthatósága
- A megmunkálás, tárgyalkotás alapvető lépései
- Az agyagmunka eszközigénye, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák (tapasztás, formába rakás, felrakás, nyomhagyási technikák, rátét)
- Tárgyalkotása tanult technikák alkalmazásával

Faművesség, fonható szálanyagok, vesszőmunkák

- A fa, a vessző és a fonható szálanyagok felhasználási területei, jellegzetes tárgytipusai
- A fa, a vessző és a fonható szálanyagok tulajdonságai, alakíthatóságuk
- A megmunkálás eszközigénye, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- Választott anyag egyszerű tárgyalkotási, összeállítási és díszítési technikái (sodrás, fonás, toldás, darabolás, vágás, csiszolás, kötözött, ragasztott - összeállítások, festés, pácolás, karcolás, ékrovás)
- Tárgyalkotás választott anyag és technika alkalmazásával

Fémművesség

- A fémek felhasználási területei, jellegzetes tárgytipusai
- A fémművesek jellegzetes tárgyalkotási és díszítési technikái
- A fémek alapvető tulajdonságai, formálhatóságuk, alakíthatóságuk
- A fémműves munka eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák (darabolás, hajlítás, domborítás)
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

Lakhely, lakáskultúra, berendezés

- A lakáskultúra elemei, összetevői
- A tárgyak információhordozó szerepe
- A lakberendezés szempontjai
- A berendezési tárgyak, bútorok mint jelképek
- Környezettervezés, makettkészítés, tárgyalkotás a megismert anyagok és technikák alkalmazásával

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tárgyalkotás szerepét, a tárgyak funkcióját
- az agyag, a fa, a vessző, a fonható szálanyagok és a fém felhasználási lehetőségeit
- az anyag- és formaalakításuk egyszerű módjait

- a tárgyalás fontosabb szempontjait
- a tanult tárgyalási folyamatok legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit
- a lakáskultúra, a lakberendezés alapjait

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- az anyagok élményszerű megtapasztalására
- a megismert eszközök megfelelő használatára
- az önálló tárgyalásra
- tárgyelemzésre adott szempontok alapján
- a tárgyakban rejlő esztétikum felfedezésére és megfogalmazására
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra és a kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek bemutatása
- A tárgyak funkcionalitásának, a környezetalakítás, a környezettervezés, az újrahasznosítás jelentőségének tudatosítása
- Irányított megfigyelésekkel élményszerű tapasztalatszerzés biztosítása
- A textil, a nemez, a bőr szerepének megismertetése a tárgyalásban egyszerű technikák elsajátításával
- Azoknak az ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú alkotómunka elvégzését
- Az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak kialakítása

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

Környezetkultúra, tárgykultúra, az ember által létrehozott mesterséges környezet összetevői
Az ember és a tárgyak viszonya. A tárgyak információhordozó szerepe
A tárgyelemzés szempontjai. A tárgyak esztétikai értéke, minősége
Textúrák és faktúrák, színek és hangulatok a tárgyakon
Használati és díszfunkció, reprezentáció
Újrahasznosítás
Kézműves mesterségek: a textil, nemez és bőrmunkák alapjai
Egyszerű tárgy- és díszítményalkotási lehetőségek
A tárgyalás anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
A tárgyalás alapvető fázisai
Az ember és környezete
Az adott témakörök megjelenése a modern kor törekvéseiben és a közvetlen környezetben
A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Feladatcsoportok

A/6. évfolyam

Tárgyalkotási ismeretek

- A forma, funkció és a díszítés összefüggései
- A tervezés lépései, szempontjai
- Az anyag- és technika választás szempontjai, az anyaghasználat és a technika összefüggései
- Az anyagok kombinálásának lehetőségei
- Tárgyalkotási műveletek az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében: előkészítő műveletek, tárgyformálás, díszítés, összeállítás, kikészítő és utómunkálatok

A kézművesség anyagai, technikái

- Textilmunkák - a textil felhasználási területei
- A textil munkák alapanyagai, tulajdonságaik, alakíthatóságuk
- A megmunkálás, tárgyalkotás alapvető lépései
- A textilmunkák eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák: fonástechnikák, a szövés alapjai, egyszerű öltéstípusok, hímzéstechnikák
- A szabás alapvető ismeretei, egyszerű összeállítási módok
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

Nemez

- A nemez felhasználási területei
- A gyapjú tulajdonságai, alakíthatósága
- A megmunkálás, tárgyalkotás alapvető lépései
- A nemezkészítés anyagai, eszközei
- Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

A bőr

- A bőr felhasználási területei
- A bőr tulajdonságai, alakíthatósága
- A megmunkálás, tárgyalkotás alapvető lépései
- A bőrmunkák eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák: fonástechnikák bőrszállal, díszítés nyomhagyással (poncolással, csontozással), lyukasztással
- Egyszerű lyukasztott, fűzött összeállítások
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

Az újrahasznosítás

- Az újrahasznosítás fogalma, jelentősége a tárgykultúra területén
- Az anyagok újrahasznosítási lehetőségei
- A tárgyak újrahasznosítása, funkcióváltás
- Újrahasznosítási feladatok a megismert tárgytípusokhoz és anyagfélésekhez kapcsolódóan

Életmód

- A környezet, az életmód és a tárgykultúra kapcsolata
- A munkakörnyezet jellemzői. Környezettervezés munkatevékenységekkel kapcsolatban

A lakáskultúra- ünnepi alkalmak

- Az ünnepek megnyilvánulásai a környezetben, a tárgykultúrában
- A terítés kultúrája, a teríték elemei és a hozzájuk kapcsolódó szimbolikus értelmezések
- Használati és díszítő funkcióval rendelkező tárgyak, díszítési lehetőségek
- Ünnepi környezet alakítása, tervezése
- Ismert és új anyagok, technikák felhasználása az ünnepi alkalmak, a terítés kultúrája témaköréhez kapcsolódó tárgyalakításban

Vizsgamunka készítése

- Egyéni kifejezési szándék szerinti tárgyalakítás választott anyaggal és technikával

Dokumentálás, értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tárgyalakítás szerepét, a tárgyak funkcióját
- a textil, a nemez, a bőr felhasználási területeit
- az anyag- és formaalakításuk egyszerű módjait, díszítési lehetőségeit
- a tárgyalakítás fontosabb szempontjait
- az újrahasznosítás szerepét, lehetőségeit
- az önálló tapasztalatszerzés eszközrendszerét
- a lakáskultúra alapjait, az ünnepek megnyilvánulási lehetőségeit a környezet- és tárgykultúrában
- a tanult tárgyalakítási folyamatok legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit

Legyen képes:

- pozitívan viszonyulni a természetes és mesterséges környezethez
- a megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására
- az anyagok élményszerű megismerésére
- a megismert eszközök megfelelő használatára
- az önálló tárgyalakításra
- egyszerű tárgyak készítésének technológiai folyamatait meghatározni
- a tárgyakban rejlő esztétikum és a tárgyakkal kifejezhető jelentéstartalmak felfedezésére és megfogalmazására
- a hagyományos kézműves tárgyak szerepének felismerésére, átértelmezésére a mai igények alapján
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- az ember által létrehozott mesterséges környezet összetevőit, a környezetkultúra fő területeit
- a tárgyalakítás szerepét, a tárgyak funkcióját, anyagfajtaikat és díszítési lehetőségeit
- az alapanyagok felhasználási lehetőségeit
- az anyag és formaalakítás módjait
- a tárgyalakítás, az újrahasznosítás lehetőségeit, fontosabb szempontjait
- az önálló tapasztalatszerzés eszközrendszerét
- a környezetkultúra és kézművesség legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit

Legyen képes:

- pozitívan viszonyulni a természetes és mesterséges környezethez
- a megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására
- az anyagok élményszerű megismerésére
- a megismert eszközök megfelelő használatára
- az önálló tárgyalakításra, funkcionális, vagy gondolati tartalmat kifejező termék létrehozására
- egyszerű tárgyak készítésének technológiai folyamatait meghatározni
- tárgyelemzésre adott szempontok alapján
- a tárgyakban rejlő esztétikum és a tárgyakkal kifejezhető jelentéstartalmak felfedezésére
- a hagyományos kézműves tárgyak szerepének felismerésére, átértelmezésére
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására

1. A környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat művészeti alapvizsga követelménye

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama:

Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat

- tervezés 30 perc
- tárgykészítés 150 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgy- és környezettervező-alkotó képessége. A terv tükrözze a tanuló funkcionális, gondolati tartalomnak megfelelő formatervező, környezetalakító készségét, a kézművesség hagyományos anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. A megvalósított tárgy, tárgyelemzés mutassa be a tanuló környezet és kézműves kultúra területén megszerzett jártasságát, szakmai tudását.

A vizsga értékelése

- környezetalakító képesség
- tárgytervező képesség

- formaalkotó és díszítményképző készség
- anyag- és eszközhasználati ismeret, jártasság
- kézműves alapismeret
- a műfaji konvenciók, sajátosságok megfelelő alkalmazása
- a vizsgamunka összehatása

Továbbképző évfolyamok (T/7-10. évfolyamok)

T/7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek bemutatása
- A hazai és az egyetemes tárgykultúra megismertetése jeles példákon keresztül
- A tárgyi és szellemi kultúra összekapcsolódásának bemutatása
- Az anyagok további felhasználási lehetőségeinek, tárgyalgatási technikáinak megismertetése a kultúra és a szórakozás témakörében
- A meghatározott célú feladatok, alkotómunka elvégzéséhez szükséges elméleti és gyakorlati ismereteknek megalapozása
- Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak elsajátíttatása, az önkifejezés lehetőségének felfedeztetése

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

- A tárgykultúra összetevői, egyes kézműves területek jellegzetes tárgytípusai
- A tárgyalgatás és -elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek
- Az ember és a tárgyak viszonya. A tárgyakkal közvetített jelentéstartalom
- Egyedi tárgyak, tömegtermékek
- A tárgyak használati és díszfunkciója
- A tárgyak dokumentációs funkciói
- Közvetített és valódi érték, anyagi és eszmei érték
- A tárgyalgatás újabb technikái, anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- A gyűjtőmunka módszerei
- Az önművelés és az önkifejezés lehetőségei
- A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Feladatcsoportok

T/7. évfolyam

Tárgyalgatási ismeretek

- A kézműves tárgyalgatás sajátosságai, technikák újabb lehetőségei
- Tárgy- és díszítményalkotási lehetőségek, technikák, esztétikai követelmények

- A tervezés lépései, szempontjai: formai és szerkezeti szabályok, arányrendszerek
- A színek, formák, a fény és az árnyék kifejező ereje
- A forma, a funkció és a díszítés összhangja
- Az anyagok tulajdonságai - alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk
- Az anyagok kombinálásának lehetőségei
- Az anyag- és technikaválasztás szempontjai, az anyaghasználat és a technika összefüggései
- A technikák eszközszükséglete, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi előírások
- Tárgyalkotási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében

Sokszorosítás

- Sokszorosítás a tárgyalkotásban. Jellegzetes anyagok és technikák (öntés, préselés, trébelés, gipsz, agyag, fém)
- Sokszorosítási technikák a díszítményalkotásban (metszetek, dúcok, nyomatok mintázófák, pecsételők)
- Pozitív és negatív formák

Formakészítés

- Tárgy- és díszítményalkotás sokszorosítási technikák alkalmazásával ismert és új anyagokkal

A színház

- Maszkok, álarcok, díszlet és jelmez
- A bábszínház. Bábtípusok: sík- és térbeli bábok, mozgatható végtagú bábok - árnyjátékok
- A bábkészítés anyagai, technikái
- Tárgyalkotás a színház témakörében választott anyagokkal és technikákkal

Szórakozás: sport, játék, zene, tánc

- Mozgássorozatok, események megjelenítése
- Mozgást kifejező alkotások anyagai, technikái

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra és tárgykultúra fogalmát, területeit, összetevőit
- a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában és saját életében
- a kézműves tárgyalkotás műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit
- a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig
- a felhasznált anyagok fajtáit, tulajdonságait
- a tanult tárgyalkotási folyamatok eszközeit, azok szakszerű használatát
- a tanult tárgyalkotási folyamatok munkavédelmi tudnivalóit
- a kultúra és a szórakozás témakörének kifejezési lehetőségeit a kézműves alkotómunkában

Legyen képes:

- az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására
- önálló tárgyalásra a tervezéstől a kivitelezésig
- az anyagok, eszközök, technikák helyes megválasztására
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére
- a társzművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek meglátására
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására

T/8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek megismertetése, a tárgyi és szellemi kultúra összekapcsolódásának szemléltetése
- A hazai és az egyetemes tárgykultúra bemutatása jeles példákon keresztül
- A díszítőművészet jellemzőinek és tudatos alkalmazásának elsajátíttatása
- Az anyagok további felhasználási lehetőségeinek, tárgyalgatási technikáinak megismertetése az érzelem és egyéniség témakörében
- A meghatározott célú feladatok, alkotómunka elvégzéséhez szükséges elméleti és gyakorlati ismereteknek megalapozása
- Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak elsajátíttatása, az önkifejezés lehetőségének felfedeztetése

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

A tárgykultúra összetevői, egyes kézműves területek jellegzetes tárgytípusai

A tárgyalgatás és -elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek

Az ember és a tárgy kapcsolata – tárgyalgal közvetített jelentéstartalom

A díszítőművészet jellegzetességei

A tárgyalak funkciói – dokumentatív, használati és pszichológiai funkció, társadalmi-gazdasági jelző szerep

Közvetített és valódi érték, anyagi és eszmei érték - ajándéktárgyalak

Egyedi tárgyalak, tömegtermelés - alkotói, felhasználói és fogyasztói magatartásformák

A tárgyalgatás újabb technikái, anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások

Érzelem és egyéniség kifejeződése a tárgy- és környezetkultúrában

Ízlés és divat - a stílus

Öltözet és viselet

Az önkifejezés lehetőségei

Az önművelés, a gyűjtőmunka módszerei

Az adott témakörök emlékei a magyar és az egyetemes tárgykultúrában, a művészettörténetben

Az adott témakörök megjelenése a modern kor törekvéseiben és a közvetlen környezetben

A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Feladatcsoportok

T/8. évfolyam

Tárgyalkotási ismeretek

- A kézműves tárgyalkotás sajátosságai, technikák újabb lehetőségei
- Gyűjtőmunka
- A tervezés lépései, szempontjai, esztétikai követelmények
- Formai és szerkezeti szabályok, arányrendszerek, szimmetria, aszimmetria
- Színtani ismeretek. Színek, érzelmek és hangulatok
- Motívumalkotás, stilizálás, átírás. Motívumelemek, fő- és mellékmotívumok
- A kompozícióépítés elvei, szabályai
- A funkció-forma-díszítmény összhangja
- Modellelés
- Az anyagok tulajdonságai - alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk
- Az anyagminőségek kifejezőereje
- Az anyag- és technika választás szempontjai, társításuk, kombinálásuk lehetőségei
- A technikák eszközszükséglete, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi előírások
- Tárgyalkotási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében

Érzelem és egyéniség – Személyes tárgyak

- Az érzelem és egyéniség kifejezésének lehetőségei a környezet- és tárgykultúrában
- Gyűjtőmunka és megfigyelések
- Tárgyalkotás, környezettervezés a témakörhöz kapcsolódóan

Díszítőművészet, motívumrendszer

- A díszítmények szerepe, jelentéstartalma
- Motívumelemek, motívumtípusok, kompozíciók
- A színhasználat üzenetértéke
- Tárgyalkotás a díszítőelemek tudatos alkalmazásával választott anyaggal és technikával

Személyes tárgyak - Ajándékozás

- Az ajándékozás kultúrája - az ajándéktárgy és a csomagolás harmóniája
- A csomagolás és a díszítés lehetőségei
- Alkalmazható anyagok és technikák
- Ajándékkészítés és csomagolás választott anyaggal, technikával

Az öltözet

- Az öltözet összetevői
- Az öltözettel közvetített jelentéstartalom
- Az öltözettervezés alapjai - mintakészítés, modellezés
- Öltözet, vagy öltözetdarab készítése választott anyagok és technikák felhasználásával, kombinálásával, viseleti babákra vagy saját célra

Öltözet-kiegészítők

- Az ékszerek típusai
- Az ékszerkészítés anyagai, technikái

- Ékszer, ékszerkollekció készítése, választott anyagok és technikák alkalmazásával

Textilmunkák

- Textilfestés újabb lehetőségei (textilnyomás, batikolás)
- Hímzés- és szövés technikák újabb lehetőségei (szálszorítás, subrika, zsinórozás, madzagszövés, egyszerű szedett és göbös mintázás)
- Nemezelés - a nemez szabad felhasználása
- Összeállítási technikák - a gépi varrás alapjai
- Választott technikák alkalmazása a tárgyalakításban

Bőrműves technikák

- A bőrvarrás alapjai, technikái - a szíjgyártóvarrás és a szűcsbímzés
- Rátét típusok - a rátét készítés módjai
- Egyszerű szírony technikák
- A bőrműves technikák anyag- és eszköz szükséglete
- Választott technikák alkalmazása a tárgyalakításban

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra és tárgykultúra tanult területeit, a díszítőművészet jellemzőit
- a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában, saját életében
- a kézműves tárgyalakító tevékenység tanult területeit, azok műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit, esztétikai törvényszerűségeit
- a tárgyakkal, díszítményekkel kifejezhető jelentéstartalmakat
- a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig
- a tervezés szempontjait, a funkció-forma-díszítés összhangját
- a hagyományos kézműves tárgyalakítás beépítésének lehetőségeit a mai tárgykultúrába
- a kézműves tevékenységben alkalmazott anyagok fajtáit, tulajdonságait
- a tanult tárgyalakítási folyamatok eszközeit, azok szakszerű használatát
- a tanult tárgyalakítási folyamatok munkavédelmi tudnivalóit
- az érzelm és egyéniség témakörének kifejezési lehetőségeit a kézműves alkotómunkában

Legyen képes:

- az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerűségek alkalmazására
- önálló, igényes tárgyalakításra a tervezéstől a kivitelezésig
- az anyagok, eszközök, díszítő- és összeállító technikák helyes megválasztására
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására
- a társművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek megfigyelésére
- tárgyak, díszítmények, technikák átírására
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására

T/9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek megismertetése
- A törzsi kultúrák, a magyar népművészet és az iparművészet korszakainak, tárgyalási területeinek bemutatása jeles példákon keresztül
- A megismert témakörök beépítési lehetőségeinek felfedeztetése a mai környezet- és tárgykultúrába
- Az anyagok további felhasználási lehetőségeinek, tárgyalási technikáinak megismertetése
- A gyűjtőmunka alapjainak, az átírás módszerének és alkalmazási lehetőségeinek elsajátíttatása
- Elméleti és gyakorlati ismeretek megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését
- Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak elsajátíttatása, az önkifejezés lehetőségének felfedeztetése

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

- A tárgykultúra összetevői, egyes kézműves területek jellegzetes tárgytípusai és díszítőművészete
- A magyar és az egyetemes tárgykultúra kiemelkedő kézműves emlékei: törzsi kultúrák, népművészet, népi iparművészet, iparművészet
- A gyűjtőmunka módszerei - az önművelés és az önkifejezés lehetőségei
- A tárgyalás és -elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek
- Az ember és a tárgyak viszonya - információhordozó szerep, jelentéstartalom
- Alkalmazott, átalakított és alkotott tárgyak
- Az ember közvetlen szükségleteinek kielégítését szolgáló tárgyak
- A műalkotás, mint speciális tárgy
- A tárgyalás újabb technikái, anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- A tárgyrekonstrukció szerepe, szempontjai, folyamata
- Az átírás lehetőségei
- A természeti környezet és az épített környezet értékei
- A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Feladatcsoportok

T/9. évfolyam

Tárgyalási ismeretek

- A kézműves tárgyalás sajátosságai, technikák újabb lehetőségei
- Gyűjtőmunka, rekonstrukció, átírás
- A tervezés lépései, szempontjai, esztétikai követelmények
- A funkció-forma-díszítmény kifejezőereje, harmóniája

- Makettkészítés, modellezés
- Az anyagok tulajdonságai - alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk
- Az anyagminőségek kifejezőereje
- Az anyag- és technika választás összefüggései, társításuk, kombinálásuk lehetőségei
- A technikák eszközszükséglete, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi előírások
- Tárgyalkotási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében

Múlt, jelen és jövő

- Egyes időszakok jellegzetességeinek, az idő múlásának, a változások kifejeződése a környezet- és tárgykultúrában
- Gyűjtőmunka és megfigyelések. A tapasztalatok felhasználása a témakörhöz kapcsolódó tárgyalkotásban, környezettervezésben

Törzsi kultúrák

- Természeti népek tárgykultúrája
- A természeti környezet, az életmód, a világszemlélet és a tárgyalkotás összefüggései
- Jellegzetes anyagok és technikák
- Tárgyelemzések, tárgyrekonstrukciók, technikák elsajátítása a választott területen
- Tárgytípus, technika, díszítmény - átírási gyakorlatok, tárgyalkotás a mai igényekhez igazodva

A népművészet

- A népművészet jellegzetes tárgytípusok, alapanyagok, motívum és színvilág
- Tárgyelemzések, tárgyrekonstrukciók, technikák elsajátítása a népművészet egy-egy korszakához, vagy tájegységéhez kapcsolódóan
- A népművészet továbbélési lehetőségei - a népi iparművészet
- Régi és mai szerepek. Értékmegőrzés, értékteremtés
- Hagyományos funkciók, formák, díszítmények és technikák - átírási gyakorlatok, tárgyalkotás a mai környezet- és tárgykultúra választott területeire

Az iparművészet

- Az iparművészet kiemelkedő emlékei, alkotói
- Tárgyrekonstrukció, tárgyalkotások egy választott korszakhoz, vagy egy választott művészi kézműves területéhez kapcsolódóan
- Tárgytípus, technika, díszítmény - átírási gyakorlatok, tárgyalkotás a mai igényeihez igazodva

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra és tárgykultúra tanult területeit, összetevőit
- a környezet és az ember kölcsönhatását
- a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában, saját életében

- a megismert kézműves tárgyalkotó tevékenységek műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit, esztétikai törvényszerűségeit
- a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig
- a tervezés szempontjait, a funkció-forma-díszítés összhangját
- a tárgyalkotásban alkalmazott anyagok fajtáit, tulajdonságait, felhasználási lehetőségeit
- a tanult tárgyalkotási folyamatok eszközeit, azok szakszerű használatát
- a tanult tárgyalkotási folyamatok munkavédelmi tudnivalóit
- a magyar népi kézművesség legjelentősebb emlékeit
- más korok és népek legjellemzőbb kézműves emlékeit
- a tárgyakkal, díszítményekkel kifejezhető jelentéstartalmakat
- a hagyományos kézműves tárgyalkotó tevékenységek továbbélésének, beépítésének lehetőségeit a mai környezet- és tárgykultúrába

Legyen képes:

- az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerűségek alkalmazására
- önálló, igényes tárgyalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig
- munkájában a funkció-forma-díszítés összhangjának megteremtésére
- az anyagok, eszközök, díszítő- és összeállító technikák helyes megválasztására, alkalmazására
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására
- a társművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek meglátására, a tapasztalatok alkotó felhasználására
- tárgyak, díszítmények, technikák rekonstruálására, átírására
- alkotómunkájában a hagyományos kézművesség értékeit napjaink tárgykultúrájának igényeihez igazítva továbbéltetni
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására

T/10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek megismertetése
- A népi iparművészet, a modern és a kortárs művészet jeles példáinak, valamint a környezet- és tárgy kultúra modern törekvéseinek bemutatása
- A megismert témakörök beépítési lehetőségeinek felfedeztetése a mai környezet- és tárgykultúrába
- Az anyagok további felhasználási lehetőségeinek, tárgyalkotási technikáinak megismertetése
- A gyűjtőmunka és a dokumentálás alapjainak, módszereinek elsajátíttatása
- Azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését
- Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak elsajátíttatása, az önkifejezés, önművelés lehetőségének felfedeztetése

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

A magyar és az egyetemes tárgykultúra kiemelkedő alkotásai: modern és kortárs művészet
A gyűjtőmunka módszerei. Az önművelés és az önkifejezés lehetőségei
A modern tárgy- és környezetkultúra jellegzetességei. Kísérletezések, új törekvések
Az ember és a tárgyak viszonya - a tárgyak információhordozó szerepe, jelentéstartalma
A tárgyalakítás és -elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek
Újrahasznosítás lehetőségei napjainkban
Alkotói, felhasználói és fogyasztói magatartásformák
Értékmegőrzés, értékteremtés
Nemzeti sajátosságok a környezet- és tárgykultúrában - a globalizáció hatása a környezet- és tárgykultúra alakulására
A tárgyalakítás újabb technikái, anyagai, eszközei - eszközhasználati és munkavédelmi előírások
Dokumentálás, kiállításrendezés
A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Feladatcsoportok

T/10. évfolyam

Tárgyalakítási ismeretek

- A kézműves tárgyalakítás sajátosságai, a kézműves technikák újabb lehetőségei
- Gyűjtőmunka, rekonstrukció, átírás
- A tervezés lépései, szempontjai, esztétikai követelmények
- A design, az ergonómia, a funkcionalizmus szempontjai
- Funkció - forma, anyag - szerkezet, arány - kompozíció, színdinamika, stílus
- Makettkészítés, modellezés
- Az anyagok tulajdonságai - alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk
- Az anyagminőségek kifejezőereje
- Az anyag- és technika választás összefüggései, társításuk, kombinálásuk lehetőségei
- A technikák eszközszükséglete, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi előírások
- Tárgyalakítási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében

Múlt, jelen és jövő

- Modern művészet, kortárs művészet
- A hagyományos tárgyalakítás sajátosságainak, szimbólumainak megjelenése a modern művészetben
- A környezethez való viszonyulás megjelenése a modern művészet ágaiban
- A tárgyalakítás és -felhasználás modern művészi értelmezései
- Az alkalmazott művészetek új útjai
- Tárgyalakítási kísérletek tetszőleges irányzat jegyében

Ipari formatervezés

- Az ipari formatervezés sajátosságai
- Modern funkcionalizmus, ergonómia

- Formatervezés a környezet- és tárgykultúra ismert és új területein (építkezés, lakáskultúra, közlekedés, kommunikáció, műszaki cikkek, csomagolás)
- Modellezések a formatervezés témaköréhez kapcsolódóan, választott anyagokkal és technikákkal

A környezet- és tárgykultúra jelene és jövője

- Az ember és a technika
- Termékek és szolgáltatás - arculattervezés
- A design szerepe - a fogyasztói kultúra alakulása
- Újrahasznosítás, transzformáció
- Környezettudatosság - a környezetalakítás modern törekvései
- Jövőkép a környezet- és tárgykultúrában
- Ember - tevékenység - környezet kapcsolata, környezetalakítási, környezettervezési, tárgyalakítási gyakorlatok

Dokumentáció és prezentáció

- A dokumentálás szerepe
- Az alkotások dokumentációja, technikai dokumentáció
- A fényképezés - fények, világítás, nézőpont - tárgy- és műtárgyfotó
- Személyes mappa, portfólió készítése
- Kiállításrendezés - szempontok, anyagválogatás, rendszerezés, kellékek, eszközök
- Tömegkommunikáció, reklám, plakát

Rendszerezés

- A környezet- és kézműves kultúra műhelymunka elméleti és gyakorlati anyagának rendszerezése
- A tárgyalakítás területeiről tanultak rendszerezése
- Az anyagokról tanultak rendszerezése
- A technikákról tanultak rendszerezése
- Az esztétikai értékekről tanultak rendszerezése
- A környezettervezésről, a környezetalakításról, tárgyalakításról tanultak rendszerezése

Vizsgamunka készítése

- Egyéni kifejezési szándék szerinti tárgyalakítás választott anyaggal és technikával
- Dokumentálás, értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra és tárgykultúra tanult területeit, összetevőit
- a környezet és az ember kölcsönhatását, a harmonikus környezetkultúra kialakításának szempontjait
- a tárgyak helyét, szerepét a mai tárgykultúrában, valamint saját életében
- a megismert kézműves tárgyalakító tevékenységek műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit, esztétikai törvényszerűségeit
- a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig

- a tervezés szempontjait, a funkció-forma-díszítés összhangját
- a kézműves tevékenységben alkalmazott anyagok fajtáit, tulajdonságait, felhasználási és társítási lehetőségeit
- a tanult tárgyalkotási folyamatok eszközeit, azok szakszerű használatát
- a tanult tárgyalkotási folyamatok munkavédelmi tudnivalóit
- a modern művészet törekvéseit a környezet- és tárgykultúra területén
- kézműves tárgyalkotó tevékenységek beépítési lehetőségeit a mai környezet- és tárgykultúrába

Legyen képes:

- az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerűségek alkalmazására, a környezet- és tárgykultúra tudatos alakítására
- önálló, igényes tárgyalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig
- munkájában a funkció-forma-díszítés összhangjának megteremtésére
- az anyagok, eszközök, díszítő- és összeállító technikák helyes megválasztására, alkalmazására
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására
- a társművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek megglátására, a tapasztalatok alkotó felhasználására
- tárgyak, díszítmények, technikák rekonstruálására, átírására
- alkotómunkájában a hagyományos kézművesség értékeit napjaink tárgykultúrájának igényeihez igazítva továbbéltetni
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra és tárgykultúra fogalmát, területeit, összetevőit
- a környezet és az ember kölcsönhatását, a harmonikus környezetkultúra kialakításának szempontjait
- a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában, saját életében
- a kézműves tárgyalkotó tevékenység területeit, azok műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit, esztétikai törvényszerűségeit
- a kézművességben alkalmazható anyagok fajtáit, tulajdonságait, felhasználási és társítási lehetőségeit
- a tárgyalkotás eszközeit, azok szakszerű használatát
- a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig
- a tervezés szempontjait, a funkció-forma-díszítés összhangját
- a magyar népi kézművesség legjelentősebb emlékeit
- más korok és népek legjellemzőbb kézműves emlékeit
- a tárgyakkal, díszítményekkel kifejezhető jelentéstartalmakat
- a hagyományos kézműves tárgyalkotó tevékenységek beépítésének lehetőségeit a mai környezet- és tárgykultúrába
- a környezet- és kézműves kultúra műhely munkavédelmi teendőit

Legyen képes:

- az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerűségek alkalmazására, a környezet- és tárgykultúra tudatos alakítására
- önálló, igényes tárgyalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig
- munkájában a funkció-forma-díszítés összhangjának megteremtésére
- az anyagok, eszközök, díszítő- és összeállító technikák helyes megválasztására, alkalmazására
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására
- a társművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek meglátására, a tapasztalatok alkotó felhasználására
- tárgyak, díszítmények, technikák rekonstruálására, átírására
- alkotómunkájában a hagyományos kézművesség értékeit, napjaink igényeihez igazítva továbbéltetni
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

1. A környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat művészeti záróvizsga követelménye

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat

- tervezés 50 perc
- tárgyalkotás 190 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgy- és környezettervező-alkotó képessége. A terv tükrözze a tanuló funkcionak, gondolati tartalomnak megfelelő formatervező, környezetalakító készségét, a kézművesség anyagairól, felhasználási lehetőségeiről, munkafolyamatairól, a kézműves díszítési módok műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, hagyományairól megszerzett ismereteit.

A megvalósított tárgy, tárgye gyűttes mutassa be a tanuló környezet és kézműves kultúra területén megszerzett jártasságát, szakmai tudását, művészi igényességét.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése

- funkcionak, műfaji sajátosságoknak megfelelő tervező, szerkesztő, modellező készség
- manuális és konstruáló készség
- díszítő, stilizáló készség
- a tervezéshez szükséges magyarázó-közlő rajz szintje, egyedisége, kreativitása
- az anyag- és eszközhasználat szintje
- a környezet- és kézműves kultúra ismeretek gyakorlati alkalmazásának szintje
- a megfelelő műveletek, munkafolyamatok kiválasztása

- a vizsgatárgy összehatása, a funkció-forma-díszítmény összhangja

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete
- a megfogalmazás szabatosága, pontossága
- kommunikációs készség

SZOBRÁSZAT ÉS KERÁMIA TANSZAK

SZOBRÁSZAT ÉS KERÁMIA MŰHELYGYAKORLAT TANTÁRGY

A szobrászat és kerámia műhelygyakorlat tantárgy célja az általános és szakirányú vizuális műveltség megalapozása, fejlesztése, az elméleti és gyakorlati ismeretek az átadása, melyek képessé teszik a tanulót térbeli szobrászati és kerámia tervek, alkotások létrehozására. Célja továbbá olyan fejlett formakultúra, rajzi, színtani, plasztikai ismeret, technikai tudás átadása és igényesség kialakítása, amely felkészít a művészi igényű alkotómunkára, az igényes tárgyalkotásra.

A műhelygyakorlat feladata a szobrászat és kerámia műfaji sajátosságainak megismertetése, a feladatok megtervezéséhez szükséges ismeretek elsajátíttatása, a tárgyalkotáshoz szükséges anyag- és eszközismeret, eszközhasználat biztosítása, a munkaszervező készségek, képességek kialakítása. A tárgyformálás hagyományos és új anyagainak, az egyes technológiai eljárások kivitelezési módjának és azok alkalmazási területének, valamint a szobrász és kerámia műterem felszerelésének megismertetése. A munka során használt anyagok és szerszámok takarékos és sokoldalú használatának megtanítása, kéziszerszámok készítése. A kreatív feladatmegoldások gyakoroltatása a tervtől a kész munkáig. A klasszikus szobrászat és kerámia formai megoldásainak és az azoktól való elszakadás lehetőségeinek bemutatása.

Alapfokú évfolyamok (A/4-6. évfolyamok)

A/4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- Az alapvető szobrászati és kerámiatörténeti, valamint technikai ismeretek átadása
- A szobrász és kerámia tárgykészítési technikák alkalmazásában való jártasság kialakítása
- Egyszerű mintázó szerszámok elkészítése
- Egyszerű felrakott és díszített edények készítése
- Az alapvető mintázási ismeretekhez szükséges készségek kialakítása és fejlesztése

Tananyag

Szobrászat és kerámia ismeretek

A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek

Az agyag felhasználási területei a művészettörténet nagy korszakaiban

Az agyag legfontosabb jellemzői, kezelése, alakítási lehetőségei

Kerámiatárgy készítésének fázisai, formaadás, engóbozás, mázazás munkarendje

Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A/4. évfolyam

Ismerkedés a szobrász és kerámiaműhellyel

- A szerszámok bemutatása, megnevezése
- Agyag, gyurma, tészta, viasz, nemez - mint plasztikus anyagok - összehasonlítása
- Egyszerű organikus formák mintázása
- Állatfigurák mintázása

Pozitív-negatív formák megismerése és formálása

- Faktúragyűjtés, apró természeti formákról (nyomatok készítése) gipsznegatív öntése
- Egyszerű tárgyak lenyomata agyagban, megőrzésük: terrakottában, gipszben
- Monogrampecsét faragása

Felületdíszítés színekkel

- Masszagyúrás, lapsodrás, kerek és négyzetes síkfelület tagolása engóbbal
- Színes agyagok
- Színes masszák készítése földfestékekkel,
- Rítmusgyakorlatok - ékszerkészítés

Plasztikai élménygyűjtés

- Múzeumlátogatás

Szabadon formálható kerámia

- Apró agyagplasztikák - ember és állatfigurák - készítése, földfestékekkel való díszítése

Szobrászat és kerámiamintázási gyakorlatok

- Gyakorlatok az arányérzék fejlesztésére: alapformák, rész-egész viszonya, pozitív-negatív formák
- Formaelemzések: természeti és mesterséges tárgyak
- Relief készítése

Állatábrázolás a különböző művészeti korokban

- Állatrajzolás után mintázás: arányérzék fejlesztő gyakorlat
- Kicsinyítés-nagyítás

- Dombormű mintázás agyagból
- Relief és körplasztika készítése állatfigurákkal
- Üregeit körplasztika készítése
- Anyagválasztás - agyag, fa, gipsz
- Mintázófa és szobrászgyűrű készítése
- Mintázás pozitív-negatív plasztikai elemekkel
- Terrakottára égetés. Gipszforma vétel terrakottáról
- Gipszformába préseléssel sokszorosítás
- A relief tagolása festéssel, engóbozással

Pozitív, negatív, relief készítése

- Gipszlap öntése, agyagba, gipszbe való karcolás, felületképzés
- Negatív ellenpár készítése

Edénykészítés

- Szabadformálású és felrakott edények készítése
- Különféle marokedény készítése, azok díszítése nyomhagyással
- Formára vagy formába rakott intarziaedény
- Kézi korongon történő edényfelrakás

Értékelés és kiállításrendezés

- Az év során készített tárgyak közös értékelése, a szaktanár irányításával
- Ismerkedés a kiállításrendezéssel

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat

Legyen képes:

- alkalmazni alapszinten az elsajátított tárgykészítési technikákat
- egyszerű edényeket felrakással elkészíteni és díszíteni
- életkorának megfelelő szinten megjeleníteni elképzeléseit, agyagban és gipszben

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- Az alapvető mintázási és edénykészítési technikák alkalmazása
- A megismert tárgyalkotó eljárás gyakoroltatása, hogy ép tárgyat tudjon létrehozni
- Minta alapján egyszerű kéziszerszámok készítése és használata
- A plasztilinnel, gipsszel, agyaggal való bánásmód elsajátíttatása
- Kisebb feladatok önálló megoldására való felkészítés
- Tanári vezetéssel, bonyolultabb feladatok elvégzésére történő felkészítés

Tananyag

Szobrászat és kerámia ismeretek

A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek

Relief és körplasztika

A kerámiaégetésben rejlő lehetőségek

A máz, mint védőréteg és színezőanyag

A gipsz, mint átmeneti, és mint végleges anyag

Szögletes formák összeépítése, vetemedés, zsugorodás

Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A/5. évfolyam

Szobrászat és kerámiamintázási gyakorlatok

Pénzérmék, plakettek mintázása

- Múzeumi példák alapján pénzérmék, plakettek mintázása plasztilinból

- Gipszforma vétel. Préselés gipszformába, terrakotta égetés

- Gipsz pozitív öntése, retusálása

Az építészet és a társzművészetek kapcsolata

- Szobrok a közterületeken

- Makettek készítése

- Nagyobb méretű térforma felrakása samottos agyagból

- Agyagvágó, simító kéziszerszámok készítése

Műterem- és gyárlátogatás

- Szobrászművész munka közben

- Üzemlátogatás kerámiagyárban: gipszműhely, nyersgyártó-formázó műhely, festőműhelyek, különböző hőfokon üzemeltetett kemencék és a kész termékek megtekintése

Felületalakítás

- Nyomhagyásos gyakorlatok síkfelületen

- Síkfelület tagolása engóbbal (csíkozás, fröcskölés, ecsettel való festés, írókázás)

Edénykészítés

- Síklapokból készített egyszerű fedeles tárgy készítése, díszítése a ritmusgyakorlatok alkalmazásával

Korongozás

- Egyszerű alapformák, azok díszítése a ritmusgyakorlatok alkalmazásával

Értékelés és kiállításrendezés

- A tanév során készült munkák közös értékelése, válogatása

- Záró kiállításrendezése szaktanári irányítással

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat

Legyen képes:

- a megismert tárgyalakítási eljárás birtokában ép tárgyat létrehozni
- minta alapján egyszerű kéziszerszámok készítésére
- mintázni és formázni plasztilinnel, gipsszel, agyaggal
- kisebb feladatok önálló megoldására
- tanári vezetéssel bonyolultabb feladatok elkészítésére

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- Különböző alapszintű tárgykészítési technikák megismertetése és gyakoroltatása
- Az önálló megoldási készség kialakítása, különböző plasztikai feladatok (dombormű, körplasztika) megoldásával
- Az alapfogások elsajátíttatása, kisebb hengeres formák korongozásának megtanítása és gyakoroltatása
- Az edényformálás és a mázak használatában való jártasság kialakítása

Tananyag

Szobrászat és kerámia ismeretek

A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek

Képzési lehetőségek megismerése: iskolalátogatás művészeti szakközépiskolában

Szobrászati technikákat felhasználó szakmák megismerése: épületszobrász, szobrászművész, keramikusművész

Műterem látogatás szobrász- és keramikusművésznél Alacsony- és magastűzű masszák és azok mázazása, égetése

Oxidáló és redukáló égetés, kemencék

Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A/6. évfolyam

Szobrászat-kerámia gyakorlatok

- Egyszerű körplasztikák pozitív-negatív öntése

Portré mintázása

- Vázra épített portré mintázása agyagból
- A kész fejről 2 feles gipszforma vétel-tanári segítséggel

- A kiüregelt, kiszáradt agyagfej terrakottára égetése
- A kiégetett agyagfej patinázása tanári segítséggel

Drót és faelemekkel térkompozíció készítése

- Az anyagok egymást erősítő hatásának, kifejező erejének tudatos felhasználása

Anyaggyűjtés

- Edényformák rajzolása, díszítmények másolása, elemzése

Korongozás

- Egyszerű hengeres formák fölhúzása, a felület tagolása engóbbal
- Egyszerű edényformák korongozása különféle peremmegoldással
- Fenékszög esztergálása
- Fedő kialakítása

Fülelés

- Fülhúzás, felragasztás

Mázás edénykészítés

- Máazási, kemencerakási gyakorlatok
- Az égetés figyelemmel kísérése

Értékelés és kiállításrendezés

- A tanév során készült munkák közös értékelése, válogatása
- Záró kiállításrendezése szaktanári irányítással

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat
- alapszinten az elsajátított tárgykészítési technikákat

Legyen képes:

- önállóan megoldani különböző plasztikai feladatokat (dombormű, körplasztika)
- kisebb hengeres formát korongozni

Legyen jártassága az edényformálásban és a mázak használatában

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a szobrászat- és a kerámiatörténet fontosabb állomásait, eredményeit
- a kiemelkedő jelentőségű műveket, alkotásokat, és azok készítőit
- a szobor- és kerámiakészítés alapjait, a felhasznált anyagok tulajdonságait, felhasználási területét, a készítés technikáját
- a forma és díszítmény összhangjára vonatkozó esztétikai követelményeket
- a balesetvédelmi szabályokat
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- az anyagismeret birtokában a célnak legmegfelelőbb eljárást alkalmazni
- életkorának megfelelően tapasztalatait, ismereteit beépíteni az alkotás folyamatába
- a tárgyalakotás folyamatában a forma és díszítmény összhangját megteremteni
- a tárgyakat, az anyag-funkció-forma szempontjai szerint értelmezni
- domborművet és kisplasztikát mintázni, faragni, építeni, térkonstrukciót készíteni
- különféle edénykészítési technikákat alkalmazni,
- az elképzeléseit, a kreatív feladatokat a tervtől a kész munkáig igényesen megoldani
- saját munkáit elemző módon értékelni, rendszerezni, dokumentálni
- a helyes munkamenetet, munkavédelmi szabályokat következetesen betartani
- együttműködni a munkafolyamat résztvevőivel

A tanuló rendelkezzen:

- a plasztikai formálás készségével
- saját és más munkájának szóbeli, közösség előtti értékelésének képességével

1. A szobrászat és kerámia műhelygyakorlat művészeti alapvizsga követelménye

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat

- tervezés 40 perc
- tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, plasztikai alkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a szobrászat és kerámiaművészet, anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét.

A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló szobrászati-, kerámiatechnikai jártasságát, tudását.

A vizsga értékelése

- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság
- a szobrászat és kerámia alapvető technikáinak ismerete, gyakorlati alkalmazása
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, technika és kifejezőmód megválasztása és használata
- az elkészült munka összhangja

Továbbképző évfolyamok (T/7-10. évfolyamok)

T/7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- A különböző tárgyalakó eljárások megismertetése és gyakoroltatása alapszinten
- Rajzi gyűjtés nyomán vázlat és tervkészítéshez szükséges ismeretek elsajátíttatása
- Felrakással vagy korongolással öblös tárgy elkészítése
- Az egyszerű gipszforma készítés és sokszorosításhoz szükséges képesség kialakítása
- A szobrász-kerámia tevékenységhez kapcsolódó baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályok és azok gyakorlati alkalmazásának megismertetése

Tananyag

Szobrászat és kerámia ismeretek

A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek

A fény és árnyék szerepe a plasztikában

A ritmus

A geometrikus forma

A szín jelentősége a szobrászatban és kerámiában

A stilizálás és a kompozíció fogalma, törvényszerűségei, a jel fogalma

A díszítmények eredete

A monogram, a címer

Könyvtári és múzeumi anyaggyűjtés

Az agyag összetétele, anyagszerkezete

Kerámiatárgy készítésének munkafolyamata - agyaggyúrás, formaadási eljárások, szárítás, mázazás égetés rendje

Égetési alapismeretek

Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

T/7. évfolyam

Szobrászat-kerámia gyakorlatok

- Kötött és szabad formálás összekapcsolása
- Préselés agyagból
- Engóbozás, mázazás, égetés
- Gipszbe vésett monogram tervezése, kivitelezése
- Különböző anyagok viselkedésének vizsgálata: növekedés-zsugorodás, kemény-lágy, kopás-csiszolódás
- Formaalkító természeti erők megfigyelése, rajzi leképzése
- Egyszerű szerkezetek építése: drótból, dróthálóból, papírból

Különböző művészettörténeti korokból való padlólapok másolása

- Gyűjtőmunka alapján padlólap másolás
- Tervrajz átmásolása gipszlapra
- Negatív vésés, pozitív gipszöntés
- Mindkét modellről gipszforma vétel

- Bepréssel a sokszorosítás gyakorlása
- Engóbozás, zsengélő égetés

Tárgyelemzés

- Az elkészült padlólap elemzése
- A funkció-forma-anyag és díszítmény megjelenési formáinak értelmezése

Nagyítás

- Kirándulás során gyűjtött víz koptatta kavicsok, kövek felnagyításával agyagszobrok alkotása
- Kézzel épített, felrakott formák
- Színezés engóbbal és mázakkal, égetés
- A felnagyított természeti formák újraalkotása drótból, dróthálóból, papírból

Szabad és kötött formálás összekapcsolása

- Figurális agyagplasztika kézi korongon felrakott edény részeként való alkalmazása
- Tervezés és anyaggyűjtés látványszerű rajz segítségével

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat
- a használat során megismert különböző anyagok tulajdonságait, jellegzetességeit
- a szakmához kapcsolódó baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályokat és a gyakorlatban alkalmazza azokat

Legyen képes:

- alkalmazni alapszinten az elsajátított tárgykészítési technikákat
- rajzi gyűjtés nyomán tervet, vázlatot készíteni
- felrakással vagy korongolással öblös tárgyat (tárgyakat) elkészíteni
- a tanév során megismert új fogalmakat a gyakorlatban helyesen alkalmazni
- gipszformát készíteni, és tárgyakat sokszorosítani

T/8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- A különböző tárgykészítési technikák megismertetése és gyakoroltatása
- A tárgykészítés során eltérő mintaszervezési megoldások alkalmazásának megismertetése
- A sorolható csempék és reliefek elkészítésénél a különböző módszerek elsajátíttatása

Tananyag

Szobrászat és kerámia ismeretek

A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek

A stilizálás és kompozíció kapcsolata és törvényszerűségei - a jel fogalma
Az emberi lépték - arányösszefüggések
Az élő test vázszerkezetének egyes részei
Padlólapok és kályhaszemek, készítése
Különbéle mázazási eljárások- máz alatti, máz feletti festés, sgraffito
Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

T/8. évfolyam

Szobrászat és kerámia gyakorlatok

- A csontok formáinak vizsgálata, elemzése, mintázása
- Mintázás előtti nagyítás
- Tartóváz készítése fémből, drótból
- Állatkoponya mintázása a plasztika érzékeltetésével
- Gipsznegatív készítése testrészeletről
- Festett és mázazott padlócsespe készítése
- Tervezés anyaggyűjtéssel, stilizálás

Tárgyelemzés

- A tananyaghoz kapcsolódó plasztika elemzése történeti, művészettörténeti keretbe foglalva

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat
- gyakorlottan alkalmazza az alapvető szobrászati és kerámia technológiai eljárásokat

Legyen képes:

- Műalkotások értő elemzésére a stilizálás érdekében
- A stilizálás érdekében a látványszerű rajzok egyszerűsítésére

T/9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- Az emberi lépték és arányösszefüggései alaposabb megismertetése
- Életnagyságú részlet nagyításának bemutatása és gyakoroltatása
- Koponya és csontváz alaposabb elemzése
- Képi redukció és írott szöveg együttesének elemzése és alkalmazásának gyakoroltatása

Tananyag

Szobrászat és kerámia ismeretek

A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek

Természetes és mesterséges szerkezetek viszonya

- csontváz rajzolása - részletkiemelés és nagyítás
- a nagyítás felhasználása mintázáskor
- a megmintázott részlet posztamensen való elhelyezése

Feladatcsoportok

T/9. évfolyam

Stilizálás, deformálás

- Mozdulatrajzok ruhás alakról - ceruzavázlatok, tanulmányrajzok
- Kisméretű agyagvázlatok stilizálva, deformálva

Az emberi lépték

- Gipsznegatív készítése különböző testrészekről - arcról, kézzől
- Az arányösszefüggések megbeszélése Emberi koponya mintázása
- koponya rajzolása, a forma és szerkezet értelmezése hangsúlyozása
- koponya mintázása életnagyságban
- a szobor üregelése, vagy gipszbe öntése

Gyakorlati feladatok

- Síkfelület és plasztika kapcsolata

Felületkialakítási gyakorlatok

- Anyaggyűjtés, díszítménymásolás, elemzés
- Tervezés anyagban - adott felület szabad illetve kötött rendszerű plasztikus tagolása
- Pozitív és negatív viszonylatok kihasználása

Plasztikus padlócsempe

- Tervezés anyaggyűjtéssel
- Mintaszervezés, sorolható és terülő díszítmények
- Tárgykészítés gipsznegatív segítségével

Egyedi relief

- Organikus forma redukált képi megjelenítése és írott szöveg együttes alkalmazása
- Lapos vagy magas plasztikájú egyedi megjelenésű dombormű tervezése és készítése szabadon választható funkcióra

Tárgyelemzés

- A tananyaghoz kapcsolódó szobor vagy kerámiatárgy elemzése történeti, művészettörténeti keretbe foglalva
- A forma, szerkezet, valamint a funkció és díszítmény megjelenési formáinak értelmezése

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat
- az emberi test fontosabb arányviszonyait

Legyen képes:

- alkalmazni az elsajátított tárgykészítési technikákat
- organikus formák redukált, jelzésszerű egyszerűsítésére
- műalkotások értő elemzésére

T/10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- Az alapvető technológiai és szaktörténeti tudnivalók megismertetése úgy, hogy a tanuló képes legyen azokat szakszerűen alkalmazni
- Az alapvető tervezési ismeretek és tárgykészítési technikák elsajátíttatása
- Az építészeti elemek szobrászati díszítésének és törvényszerűségeinek megismertetése
- A mintázásban való jártasság fejlesztése
- Portré és ember figura mintázási készség fejlesztése
- A használati funkcióra való tárgytervezés alapelveinek a megismertetése

Tananyag

Szobrászat és kerámia ismeretek

A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek

Az emberi figura, mint a szobrászat tárgya

Az emberi alak megjelenítése a különböző kultúrákban

A figura és környezet összefüggései a plasztikai formálás szempontjából

A töredék, a torzó problémája a művészetekben

Az épített tér és a szobor kapcsolata művészettörténeti példákon

Kőedény- és porcelángyarak

A formatervezés jelentősége

Egyedi kortárs kerámia,

A sorozatgyártással korongon készült edény összehasonlítása forma, anyag, szerkezet, szilárdság szempontjai szerint

Korongolt edény díszítésének lehetőségei: zsinórozás, plasztikus dombormű, csíkozás, sgraffito, fröcskölés, fésűs dísz, holdazás, ecsettel való festés, írókázás

Elektromos, gáz-, koks- és olajtüzelésű kemencék

A redukció különböző formái - feketeedény, porcelánégetés, raku

Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

T/10. évfolyam

Portré mintázás

Rajzi előtanulmányok- fejrajz

Római portré rajzolása

- Vázkészítés, mintázófa, mintázó gyűrű készítése
- Mintázás, római portré másolása

Szobrászati díszek készítése építészeti elemekhez

- Ornamentika rajzolása és mintázása (másolat)

Torzó mintázása agyagból

- Krokizás modell után
- Vázlatok, tanulmányrajzok
- Vázkészítés drótból, vasból, fából
- Mintázás agyagból
- Gipszforma vétel szilikon betéttel
- Pozitív öntése gipszből
- Múzeumi, könyvtári előtanulmányok, aktrajz, kroki modell után
- Vázkészítés vas, fa, drót felhasználásával
- Figura mintázása 1/2-es méretben tömeg-szerkezet téri viszonyok figyelembevételével
- Egy kiválasztott részletről gipsz formavétel

Felületdíszítési gyakorlat

- Anyaggyűjtés, díszítménymásolás, elemzés
- Az elméletben megismert díszítőtechnikák gyakorlása
- A begyakorolt technikák valamelyikének alkalmazásával önálló vonal-, folt-ritmusok kialakítása síkfelületen

Szögletes edény és díszítménye

- Különböző rendeltetésű és formájú, egymással harmonizáló szögletes edény-együttes kialakítása összeépítéssel, díszítése a fenti technikák alkalmazásával

Korongozott edény és díszítménye

- Különböző profilú korongolt tálféleségek készítése, díszítése festéssel, mázazással
- A tervezést megelőző anyaggyűjtés kapcsán kompozíciós alapesetek rajzos elemzése

Edényrészek kialakítása

- Préselt fül készítése kétféles forma segítségével
- Korongozott csőr összeépítése az edénytesttel, a fül felragasztása
- Értelmező rajzok készítése pl. kiöntőedény esetére

Díszítményvariációs gyakorlat

- Azonos formájú és méretű korongozott tárgysorozat díszítési variációi

Tárgyegyüttes készítése

- Rokon formavilágú, harmonikus tárgyegyüttes tervezése, elkészítése
- Az elképzelt darabok látványszerű megjelenítése rajzban

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat
- a szobrászat és a kerámia klasszikus műfajait
- a használati funkcióra tervezett tárgyak formai problémáit

- az építészeti elemek szobrászati díszítésének törvényszerűségeit

Legyen képes:

- gyakorlattan alkalmazni az elsajátított tárgykészítési technikákat alapszinten
- Műalkotások értő elemzésére Rendelkezzen alapvető tervezési ismeretekkel

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a szobor- és kerámiakészítés anyagait, azok tulajdonságait és felhasználási területét
- a szobrászat és kerámiaművészet klasszikus műfajait, történetük fontosabb állomásait
- a formai jellemzőket a történeti és kortárs tárgyakon
- egyes tárgytípusok formái és rendeltetése közötti összefüggéseket
- a forma és díszítmény összhangjának jelentőségét
- a szobrász és kerámia műterem szükséges berendezését, felszerelését, az anyagok előírás szerű kezelését
- a műalkotás és a környezet összefüggéseit a megformált tárgy és enteriőr viszonylatában,
- a legfontosabb munkavédelmi teendőket

Legyen képes:

- munkájában a szaktárgyi és személyes kompetenciáit felhasználni
- a műtárgyakat elemezni rendeltetés, forma és díszítmény szempontja szerint
- a szobrászat és kerámia hagyományos anyagait használni
- a szobrászat és kerámia segédanyagait (gipsz, pasztilin, szilikon) alkalmazni
- a szobrászatban és kerámiában használatos speciális kéziszerszámokat (mintázófa, simító, gipszelő szerszámok) előállítani
- a megmunkáláshoz szükséges kéziszerszámokat és gépeket használni
- a feladatnak megfelelő váz- és tartószerkezetet összeállítani
- tervezett, igényes szakmai munkát végezni
- önállóan tervezni az anyag-funkció-forma egységében
- terveit látványoszerű és formaértelmező műhelyrajzban megjeleníteni
- a szakmai elméleti és gyakorlati ismeretek birtokában a tervet megvalósítani
- a természeti és mesterséges formákat megmintázni, átírni
- domborművet és kispasztikát mintázni, faragni, építeni, térkonstrukciót készíteni
- különféle edénykészítési technikákat alkalmazni
- a célt és az eredményt összevetni
- biztonsági és balesetvédelmi előírásokat betartani

2. A szobrászat és kerámia műhelygyakorlat záróvizsga követelménye

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama:

Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat

A gyakorlati vizsga időtartama

- tervezés 50 perc
- tárgyalatás 190 perc

A szóbeli vizsga időtartama: max. 10 perc

A gyakorlati vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, plasztikai alkotó, konstruáló készsége. A terv tükrözze a tanuló gondolati tartalomnak megfelelő elemző, átíró, formaértelmező készségét, a szobrászat és a kerámia anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét.

A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló szobrászati és kerámia technikákban elért jártasságát, tudását, művészi igényességét.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése

- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, absztraháló kifejező készség
- tervezői, plasztikai tárgyformáló, kivitelező készség
- formatani ismeretekben való jártasság, a kompozíció törvényeinek ismerete
- műalkotás és környezet összefüggéseinek ismerete
- a szobrászati és kerámia technikák és eljárások alkalmazásának szintje
- felületkezelési eljárások ismerete
- díszítési eljárások ismerete
- kreativitás, egyediség
- az elkészült munka összhangja

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága
- kommunikációs készség

TEXTIL- ÉS BŐRMŰVES TANSZAK

TEXTIL- ÉS BŐRMŰVES MŰHELYGYAKORLAT TANTÁRGY

A *textil- és bőrműves műhelygyakorlat tantárgy célja* megismertetni a textil- és bőrművesség azon elméleti és gyakorlati tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgyalakotásra, környezetalakításra a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a manuális képességek fejlesztése, az értékteremtésre, -megőrzésre nevelés, az esztétikai és a konstruktív érzékenység, a textil- és bőrműves műhelymunka iránti nyitottság kialakítása.

A *műhelygyakorlat feladata* irányított tárgyelemzésekben, tervezési és alkotói folyamatokon keresztül a harmonikus környezet-, a tárgykultúra iránti igény kialakítása. Az esztétikai érzék és ítélőképesség mélyítése, árnyaltabbá tétele. Feladata megismertetni a tanulót a textil- és bőrművesség történetével, sajátos kifejezőeszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. A textil-

és a bőr felhasználási területeivel, a tárgyformálás hagyományos és új anyagaival, az alkalmazott eszközök típusaival. Feladata továbbá a művészeti területekhez kapcsolódó élményszerű ismeret- és tapasztalatszerzés biztosítása, az önművelés és önkifejezés képességének fejlesztése.

Alapfokú évfolyamok (A/4-6. évfolyamok)

A/4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A textil- és bőrműves tárgykultúra műfaji sajátosságainak, valamint a textil és a bőr felhasználhatóságának megismertetése
- A textil- és bőrműves tárgyalakotáshoz szükséges eszközismeret, tárgytervezési és kivitelezési ismeretek fejlesztése
- Az életkornak megfelelő elméleti és gyakorlati ismeretek megalapozása
- Az igényes alkotómunkához szükséges tervező, eszközhasználó, anyagformáló, tárgyalakotó készségek, képességek kialakítása
- A tárgyalakotás során alkalmazható egyszerű technikák elsajátításával a manuális és konstruáló képességek fejlesztése
- A textil- és bőrműves műhely, valamint a műhelymunka rendjének megismertetése

Tananyag

Textil- és bőrműves ismeretek

A textil és a bőr a tárgyi környezetben, a tárgyak funkciója

A textil és bőrműves műhely berendezése, eszközei

A textil és a bőr anyag típusai, felhasználásuk fő területei

A textil- és bőrművességhez kapcsolódó, eszközök, szerszámok

A felhasznált anyagok tulajdonságai, rendszerezés alapanyag, előállítás, felhasználás szerint

Felületképzés. A díszítés és mintaképzés

Rezerválási technikák (batik)

A fonás és csomózás

A varrás felhasználási területei

Az alkalmazott eszközök ismerete, helyes használata A tartalom és a forma kapcsolata

A tárgykészítés folyamatának alapvető lépései Eszközhasználati és munkavédelmi előírások

Feladatcsoportok

A/4. évfolyam

A textil- és bőrműves műhely

- A textil- és bőrműves műhely berendezése
- Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok
- A műhelymunka rendje
- A műhelymunka alapvető munkavédelmi szabályai

A textil és a bőr alapismeretek

- A tárgyi környezet, a környezet anyagai
- A textiltől és bőrtől készült tárgyak sajátosságai
- Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok
- A tárgykötés alapvető fázisai
- A textil és bőr szerepe a tárgykultúrában

A díszítményalkotás alapjai

- Különböző díszítő technikák textil- és bőrtárgyakon
- Egyszerű díszítő technikák
- A díszítmény tervezés alapjai
- A felületképzés technikái
- Nyomhagyás különböző anyagokkal, eszközökkel
- Nyomtatás egyszerű eszközökkel
- A tanult díszítőtechnikák alkalmazása a tárgykötésben

A varrás alapjai

- A varrás jelentősége, sajátosságai
- A varrás alapvető eszközei, technikája
- Egyszerű alapöltések
- A tervezés és a szabás alaplépései

A fonatok

- Fonásra alkalmas anyagok
- Egyszerű fonástechnikák
- Fonások különböző anyagokkal, páros és páratlan ágszámmal
- Lapos és gömbölyű fonások
- Fonás egyszerű eszközökkel
- A fonatok felhasználása

A batikolás alapjai

- A batik. A batiktechnika sajátosságai, eszközei
- Batikolás különböző anyagokon
- A kötött batik módszerei
- Motívumrendszerek
- A tanult technika alkalmazása az alkotás során

A bőrművesség alapjai

- A megmunkálás, tárgykötés alapvető lépései
- A bőr szabása, darabolása
- Egyszerű bőrintarzia
- A szíjkészítés alapjai, fűzések egyszerű formái
- Egyszerű összerősítési technikák: fűzés, lyukasztás
- Mintázás nyomhagyással
- A poncolás. Poncolásra alkalmas anyagok, eszközök
- Tárgykötés a tanult technikák alkalmazásával

A nemezelés alapjai

- A nemez anyaga - történetének érdekességei
- A nemezelés műfaji sajátosságai
- A megmunkálás, tárgyalakítás alapvető lépései
- Egyszerű tárgyalakítási és díszítési technikák
- Egyszerű nemez tárgyak készítése: plasztikus formák (labda, zsinór)

Kreatív feladatok

- Felületminőségek
- Színvariációk. A színek kifejező ereje
- Az anyagtársítás lehetőségei

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a textil- és bőrművesség alapvető műfaji sajátosságait
- a megismert alapanyagok felhasználási lehetőségeit, alapvető tulajdonságait
- a tárgyalakítás munkafázisait
- az anyag- és formaalakítás egyszerű módjai
- a mintaképzés, felületalakítás egyszerűbb lehetőségeit
- egyszerűbb textil- és bőrtárgy készítésének műveleteit
- a műhely berendezését, munkarendjét
- legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- megszerzett ismeretek alkalmazására
- a megismert eszközök megfelelő használatára
- életkorának megfelelő szinten anyag, eszköz és technika megválasztására
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Általános és szakirányú műveltség megalapozása, valamint olyan elméleti és gyakorlati tudnivalók megismertetése, melyek képessé teszik korosztályának megfelelő igényes, kreatív, alkotómunkára
- A textil- és bőrmegmunkálási, -alakítási műveletek elvégzéséhez szükséges képességek fejlesztése
- A textil- és bőrművesség hagyományos anyagainak, az anyagok tulajdonságainak, alkalmazott eszközeinek bemutatása
- A textil- és bőrműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- Alapvető munka- és balesetvédelmi előírások megismertetése

Tananyag

Textil- és bőrműves ismeretek

- A textil- és bőrművesség tárgykultúrája, műfaji sajátosságai
- A tárgyakkal közvetített jelentéstartalom
- A gyapjú és a bőr tulajdonságai, alakíthatósága, felhasználásuk újabb lehetőségei
- A rátétes díszítmények
- Gyűjtőmunka, motívumképzés, egyszerűsítés, átírás
- Kompozíciós lehetőségek
- A tervezés szempontjai
- A szövés
- A viaszbatik
- A nemezművészet
- Az adott témakörök megjelenése a népművészetben, az iparművészetben
- A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában
- Eszköz- és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A/5. évfolyam

A textil és a bőr, tárgyalakotási ismeretek

- A textil- és bőrműves tárgyak funkciói
- A tervezés lépései, szempontjai
- Az anyag- és technika választás szempontjai
- Az anyagválasztás és a technika összefüggései
- A forma és díszítmény összefüggései

Díszítőtechnikák, a rátétek

- Egyszerű díszítőtechnikák a bőr- és textilművészetben
- Rátétes díszítmények. Rátét típusok, a rátétkészítés módjai
- A motívumalakítás lehetőségei
- A kompozícióépítés lehetőségei
- Rátétes díszítések textilre, bőrre egyszerű tárgyakon

Varrási technikák

- A varrás sajátosságai az alapanyag-funkció viszonylatában
- A varrást előkészítő műveletek
- Tervezési feladatok
- A textil és a bőr varrásának azonosságai és különbségei
- A tanult technikák alkalmazása egyszerű, varrott használati tárgyakon

A szövés alapjai

- A szőttesek felhasználási területei
- A szövés történeti érdekességei
- A szövés alkotóelemei
- A szövés alapvető műveletei a felvetéstől az összeállításig
- Az egyvetélős mintázás. A csíkritmusok

- A szöttek tervezése. Az alapanyag, mintakincs, funkció összefüggései
- Az alapanyag, a mintakincs és a funkció összefüggései a tervezésben
- Egyszerű, szövött használati tárgyak
- A szövés utómunkálatai
- Egyszerű szövőeszköz használata (madzagszövő, karmantyúszövő, gyöngyszövő)

Batikolás, a viaszbatik

- A batiktechnika műfaji sajátosságai
- A batikolás történeti érdekességei
- A viaszolt batik technikája
- Egyedi tárgyak tervezése, a tanult technikák alkalmazása textilen és bőrön

Egyszerű bőrműves technikák, összeállítás típusok

- A bőrvarrás eszközei
- A bőrvarrás alapjai, technikái. A szíjgyártóvarrás és a szűcshímzés
- Egyszerű bőrműves összeállító technikák, szél eldolgozások
- Egyszerű záródástípusok, bőrkellékek
- Rátétdíszítés, a tanultak alkalmazása egyszerű bőrtárgyakon

A nemezelés technikái

- A nemezművészet kezdetektől napjainkig
- A nemezelés műfaji sajátosságai
- A gyapjú alakíthatósága
- Nemezeit használati tárgyak (tarsoly, papucs)
- A nemezelés újabb lehetőségei, (kőnemez, tűnemez)
- A megismert technikák alkalmazása az alkotás során

Kreatív kísérletek az anyaggal

- A felületminőségek változtatása. Kompozíciós lehetőségek
- Színvariációk. A színek hangulati hatása
- Anyagtársítás létrehozása, (bőr, nemez, szöttes)

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- tárgyalkotás szerepét, a tárgyak funkcióját
- a tárgyalkotás munkafázisait a tervezéstől a kivitelezésig
- a textil, a bőr újabb felhasználási területeit
- az anyag- és formaalakítás módjait, az összeállítás egyes lehetőségeit
- a nemezelés újabb technikáit
- a szövés alaptechnikáit
- a forma, díszítmény összhangját
- egyes díszítőtechnikák alkalmazási lehetőségeit
- az iparművészet és népművészet kiemelkedő textil- és bőrműves példáit
- a tanult tárgyalkotási folyamatok legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- textil- és bőrmegmunkálási, -alakítási műveletekre
- életkorának megfelelő szinten az anyag, eszköz és technikai módszerek megválasztására
- a textil- és bőrműves alapismeretek gyakorlati alkalmazására
- a tárgyakban lévő esztétikum felfedezésére
- gondolatainak tárgyasult formában való megvalósítására
- az önálló tárgyalakotásra
- a munkavédelmi előírások betartására

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A textil- és bőrműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- Az általános és szakirányú műveltség megalapozása, fejlesztése
- Az esztétikai érzékenység, a kitartó munkavégzés kialakítása
- A textil- és bőrműves tárgykultúra műfaji sajátosságainak megismertetése
- A textil- és bőrműves tárgyak tervezéséhez, kivitelezéséhez szükséges újabb ismeretek elsajátíttatása
- Az alkotómunkához szükséges, korosztálynak megfelelő eszközhasználó, tárgyalakotó, díszítő készségek, képességek fejlesztése
- Az önálló alkotómunka képességének kialakítása
- Az alkotómunka dokumentálási módszereinek elsajátíttatása
- Alapvető munkavédelmi ismeretek megalapozása

Tananyag

Textil- és bőrműves ismeretek

A textil- és bőrművesség tárgyaitak esztétikai értéke, minősége

A tárgy- és díszítményalakotás újabb lehetőségei

A tárgyalakotás anyagai, újabb eszközei

A plasztika

A domborítás

A festés. A színek szerepe, a színhasználat üzenetértéke

A gyapjúszövés. A festékes szöttesek

Az önálló tárgyalakotás elvei

A dokumentálás

Kreatív anyaghasználat

Tárgyelemzések, a tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Eszközhasználati és munkavédelmi előírások

Feladatcsoportok

A/6. évfolyam

A textil- és a bőrplasztikák

- A plasztika fogalma

- Plasztikus tárgyak, díszítmények
- A plasztikus alkotások sajátosságai, technikája
- Textil- vagy bőrplasztika
- A tanult technika alkalmazása a tárgyalkotásban

Díszítőtechnikák, a festés

- A környezetünk tárgyainak díszítése
- A festés. A festékek alapanyagai. Festőnövények
- Az alapanyag, funkció, díszítmény összefüggései
- A színek szerepe, a színhasználat üzenetértéke, jelentősége
- Kompozíció
- Textil és bőr festése
- Tárgyalkotás a tanult díszítőtechnikák alkalmazásával

A varrás, öltéstípusok

- Különböző öltéstípusok. Vonalas technikák (száröltés, láncöltés, keresztöltés, huroköltés)
- Egyszerű hímzés technikák, alapvető hímzéselemek (vonalak, álló- és dőlt keresztek, négyszögek)
- A motívumképzés elvei a technika függvényében
- Használati tárgyak tervezése, készítése az öltéstípusok alkalmazásával

Szövési technikák, a festékes

- A szövés újabb eszközei. A szövőszék részei
- A festékes szőttek sajátosságai
- Érdekességek a festékes szőttek eredetéről
- Az ornamentika
- A festékes szőttek színei
- Alapkompozíciók - tervezés
- A szövés technikája a felvetéstől a leszedésig
- Befejező műveletek. A szövés utómunkálatai
- A tanult technika alkalmazása tárgyalakításkor

A batikolás, színvariációk

- A tanult batiktechnikák ötvözási lehetőségei textilen és bőrön
- Színkihagyás, több szín alkalmazása
- A színtartósság növelése
- A rezerválás különféle lehetőségei
- A mintaképzés módjai festéssel
- Tárgykészítés a tanult batikolási technikák alkalmazásával

Bőrműves technikák, domborítás

- A domborított díszítmények különféle tárgy típusokon
- A domborítás anyagai, eszközei
- A domborítás lehetőségei (alátétes, zsinóros)
- A domborítás munkafolyamata

- A díszítményalakítás szempontjai a technika függvényében
- Könyvtörténeti érdekességek, a könyvborítók díszítésmódjai
- Szerkezet- és összeállítás típusok
- Tárgyalakítás domborított technikával

A nemezelés újabb technikái

- A gyapjú festése
- Festett gyapjú alkalmazása tárgyalakítás során
- Díszítmények nemezből (zsinóros, rátétes, applikált)
- A nemez szerepe a modern tárgykultúrában
- Az eddig megismert nemezelési eljárások alkalmazása projektekben
- Anyagtársítási lehetőségek a nemezmunkákban

Kreatív kísérletek az anyaggal

- Felületminőségek. Újszerű esztétikai minőségek
- Színvariációk. Színek, érzelmek, hangulatok
- Anyagtársítás létrehozása. Egymással össze nem illő, vagy egymás hatását erősítő anyagokból tárgy, tárgycsoport készítése. Talált tárgyak beépítése a kompozícióba

Vizsgamunka készítése

- Egyéni kifejezési szándék szerinti tárgyalakítás választott anyaggal és technikával, dokumentálás

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tárgyalakítás szerepét, a tárgyak funkcióját
- a textil és a bőr tulajdonságait
- a tárgykészítés munkafolyamatait, módszereit
- az anyag- és formaalakítás módjait, díszítési lehetőségeit
- a plasztika, a dombormű fogalmát, készítésének módjait
- a szövés technikáit
- a festés technikáit, a színek szerepét
- a hagyományos tárgykészítést a textil- és bőrművesség példái alapján
- a modern tárgykészítés lehetőségeit
- az anyagtársítás lehetőségeit
- az önálló alkotómunka törvényszerűségeit
- a szakszerű anyag- és eszközhasználat követelményeit
- legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- a megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására
- életkorának megfelelő szinten az anyag, eszköz, technikai módszerek megválasztására
- textil- és bőrmegmunkálási, -alakítási műveletek elvégzésére
- gondolatainak tárgyasulst formában való megvalósítására

- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a textil és a bőr fontosabb felhasználási területeit
- a textilből és bőrből készíthető tárgyak körét
- az alkalmazott anyagok alapvető tulajdonságait, a kéziszerszámok használatát
- a tervezés és a kivitelezés fő folyamatait, a pontos vágás és ragasztás alapjait
- az egyszerű kézi varrott összeerősítéseket textilen, vékony bőrön
- az egyszerű hímző öltések készítését
- a rátétes díszítést
- az egyszerű nyomhagyási technikákat, a festést, batikolást
- a fonatok készítését
- a nemezelés, a szövés és az egyszerű textiltechnikák alapjait
- a domborítást
- a szíjkészítés alapjait, fűzések egyszerű formáit
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- önálló tárgyalakotásra,
- véleményalkotásra, tárgyelemzésre
- az eszközök rendeltetésszerű használatára
- az elsajátított ismereteket, technikákat az alkotás folyamatában alkalmazni
- a helyes munkamenet betartására
- együttműködni a munkafolyamat résztvevőivel
- a munkavédelmi szabályok következetes betartására

1. A textil- és bőrműves műhelygyakorlat művészeti alapvizsgakövetelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Textil- és bőrműves műhelygyakorlat

- tervezés 40 perc
- tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, tárgyalakotó, képessége. A terv tükrözze a tanuló funkcionális, gondolati tartalomnak megfelelő formatervező, környezetalakító készségét, a textilművesség és a bőrművesség alapanyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit.

A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló textil- és bőrművességben való technikai jártasságát, tudását.

A vizsga értékelése

- tárgytervező képesség
- formaalakító készség
- kifejezőkészség
- anyag- és eszközhasználat
- textil- és bőrműves alapismeretek
- műfaji sajátosságok megfelelő alkalmazása
- a vizsgamunka összhangja

Továbbképző évfolyamok (T/7-10. évfolyamok)

T/7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az általános és szakirányú műveltség megalapozása, fejlesztése, olyan elméleti és gyakorlati ismeretek átadása, melyek felkészítik a tanulót a művészi alkotómunkára, képessé teszik textil- és bőrműves alkotások tervezésére, létrehozására, a feladatnak megfelelő anyag, eszköz- és technikaválasztásra
- Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység fejlesztése
- A tanuló felkészítése az önálló alkotómunkára
- A balesetmentes munkavégzés képességének elsajátíttatása

Tananyag

Textil - és bőrműves ismeretek

A tárgyalakítás és -elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek

A pásztorművészet jellemző tárgyai, forma- és motívumkincse

A szíjgyártók munkája

A tárgyakkal közvetített jelentéstartalom - a tárgyak használati funkciója

Különböző díszítési, összeerősítési technikák (fűzéstechnikák, öltésfajták)

Kézi és gépi varrási ismeretek

A varrógép. Munkavédelmi szabályok

A kárpitszövés, műfaji sajátosságok

Anyagtársítások - tervezési és kivitelezési ismeretek az elsajátított technikák függvényében

Szabásminta, modellezés

Az adott témakörök megjelenése a népművészetben, iparművészetben

Tárgyelemzések, a tapasztalatok felhasználása a tárgyalakításban

Feladatcsoportok

T/7. évfolyam

A textil és bőr, anyagtársítás

- Textúrák, faktúrák textil- és bőr anyagokon
- Az alapanyag, a forma és a funkció összefüggései
- A tervezés lépései, szempontjai
- Az anyaghasználat és a technikaválasztás elvei
- Az anyagtársítások. A textil és a bőr együttes használata

- Anyagtársítási variációk tárgye gyűttesek darabjain
- A tanult díszítőtechnikák alkalmazása
- Tárgyalkotási műveletek az anyagtársítás függvényében

A varrás, a gépi varrás alapjai

- A varrás sajátosságai, jelentősége
- A varrógép
- Gépi öltéstípusok (fércelő, szegő, hímző öltések)
- A tervezés. A szabásminta és a modellezés
- A forma, a funkció és az alapanyag összefüggései
- Összeerősítési technikák
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

Újabb bőrműves technikák

- A pásztorművészet: tárgy típusok, motívumkincs, technikák
- A szálvágás és a vékonyítás
- Felhasználható anyagok, szükséges eszközök
- Összeállító és díszítő fűzéstechnikák
- A szíjgyártás - tárgy típusok, jellegzetes technikák
- Egyszerűbb szíjgyártó technikák - a sallangfűzés alapjai
- Tárgyalkotás az elsajátított ismeretek felhasználásával

A szövés, a kárpitszövés alapjai

- Érdekességek a kárpitszövés történelméből - kárpitszövés a textilművészetben
- A kárpitszövés műfaji sajátosságai, eszközei
- A kárpitszövés alaptéchnikája
- A szövés előkészítése (tervezés, felvetés, vetülék, rendezés, előszövés)
- A szövés utómunkálatai
- Tárgyalkotás tanult technikával

Kreatív kísérletek az anyaggal

- A felületminőségek változtatása a díszítmény viszonylatában
- Színvariációk. Hagyományos formák, újszerű színhasználat
- Anyagtársítás. Régi formák, mai funkciók. Átírási gyakorlatok

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a textil- és bőrművesség sajátosságait, szerepét a mindennapokban
- a textil- és bőrművesség kifejező eszközeit
- a tervezéshez és kivitelezéshez szükséges eszközrendszert
- az átírás formai követelményeit
- a díszítmény szerepét, a motívumalkotás alapjait
- a kézi és gépi varrás műveleteit
- a pásztorművészet sajátosságait

- a különböző fűzéstechnikákat, a szíjgyártás alapjait
- a kárpitszövés műfaji sajátosságait, alapttechnikáit
- a legfontosabb munkavédelmi követelményeket

Legyen képes:

- a megszerzett ismereteit a textil- és bőrműves alkotómunkájába beépíteni
- a feladatához kapcsolódóan textil- és bőrműves tárgyterveket készíteni
- munkáiban az alapanyag-forma-funkció, valamint a forma-díszítmény összhangjának megteremtésére
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására
- az önálló alkotómunkára, igényes munkavégzésre
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására

T/8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az általános és szakirányú műveltség megalapozása
- Mindazoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek az elsajátíttatása, melyek képessé teszik a tanulót tervek, textil- és bőrműves alkotások létrehozására, a feladatnak megfelelő anyag-, eszköz- és technikaválasztásra
- A tárgytervezés, az alapanyag-forma-funkció és a forma-díszítmény összhangjának megteremtéséhez szükséges készségek és képességek elsajátíttatása
- A manuális és konstruáló képességek fejlesztése
- Az értékteremtés igényének, valamint a korosztályának megfelelő önálló alkotómunka képességének kialakítása
- A textil- és bőrművességhez kapcsolódó baleset - munka és környezetvédelmi szabályok gyakorlati alkalmazásának elsajátíttatása

Tananyag

Textil- és bőrműves ismeretek

Viselettörténeti alapismeretek - viseletkészítő mesterségek
Öltözet, öltözet-kiegészítők
A tárgyalkotás és -elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek
A tárgyakkal közvetített jelentéstartalom
A csomózott szőnyegek műfaji sajátosságai
A csomózás technikája
A tárgyak használhatósága, a praktikum
A művészi átirás lehetőségei
Az adott témakörök megjelenése a népművészetben, az iparművészetben
Mai textil- és bőrművesség művészeti törekvései
Tárgyelemzések, a tapasztalatok felhasználása a tárgyalkotásban
A tanult technikák önálló alkalmazása
Munkavédelmi és eszközhasználati ismeretek

Feladatcsoportok

T/8. évfolyam

A varrás, az átalakítás

- A kézi és gépi varrás műfaji sajátosságai
- A varrott textíliák a hagyományos és mai tárgykultúrában
- A forma-funkció törvényszerűségei
- A forma-funkció átírása -funkcióváltás
- Eredeti tartalom - újszerű gondolatiság, stílusváltás
- Kortalan textil- és bőrműves tárgyak
- Az átalakítás műfaji sajátosságai
- Tárgyalakítás, átalakítás a tanult technikák alkalmazásával

A viselet, a ruházat

- Viselettörténeti érdekességek
- Viseletkészítő mesterségek
- Honfoglalás kori viseletek
- Az öltözet összetevői –a ruházat
- Jelentés tartalmak a viseletben
- Jellegzetes díszítőtechnikák
- A viselet változása
- A népviselet hagyományainak megjelenésének helye modern öltözködési kultúrában
- Ruházattervezési alapismeretek - mintakészítés, modellezés
- Egyszerű ruházati darabok készítése textil és bőr felhasználásával, kombinálásával

Újabb textil- és bőrműves technikák

- Textil- és bőrműves öltözetdarabok
- Más korok és népek öltözetei - történelmi érdekességek
- Lábbeli típusok
- A fejviselet típusai
- Szerkezetek, modellezések
- Összeállítási és díszítési technikák megválasztása az öltözetdarabok függvényében
- Alapvető hímzésfajták (vászon- és szúcshímzés)
- Egyszerű textil- vagy bőrműves tárgy készítése a tanult technikák alkalmazásával

A szövés, a csomózott szöttek

- A csomózott szöttek történelmi érdekességei - a csomózás a keleti textilkultúrákban és a modern tárgykészítésben
- A csomózott szőnyegek - műfaji sajátosságok
- A csomózás technikája, jellegzetes motívumkincse
- A szövés alapműveletei
- Tárgykészítés a tanult technikák alkalmazásával

Kreatív kísérletek az anyaggal

- Felületminőségek - újszerű díszítmények
- Színvariációk - a viselet színei, színviseletek
- Anyagtársítási lehetőségek az átalakítás viszonylatában

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a textil- és bőrművesség műfaji sajátosságait
- a textil- és bőrművesség jelentősebb tárgyi emlékeit
- a viselettörténet jellegzetességeit
- a honfoglalás kori bőrtárgyakat
- az öltözetkészítő mesterségeket
- az öltözetdarabokat és az öltözet-kiegészítőket
- a csomózott szőttesek sajátosságait
- a textil- és bőrművesség szerepét napjainkban
- a művészi átírás, az alakíthatóság lehetőségeit
- a balesetmentes munkavégzés szabályait

Legyen képes:

- a megszerzett ismereteket alkotómunkájába beépíteni
- a feladatához kapcsolódóan textil- és bőrműves tárgyterveket készíteni
- munkáiban az alapanyag-forma-funkció és a forma-díszítmény összhangját megteremteni
- a hagyományos textil- és bőrművesség értékeit napjaink igényeihez igazodva továbbéltetni
- tárgyak, díszítmények átírására
- tervszerű igényes munkavégzésre, önálló alkotómunkára
- a munkavédelmi előírások betartására

T/9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az általános és szakirányú műveltség megalapozása, fejlesztése, olyan elméleti és gyakorlati ismeretek tanítása és gyakoroltatása által, melyek felkészítik a tanulót az igényes alkotómunkára
- Az egyedi tárgyak kialakításának, a művészi átírás ismereteinek elsajátíttatása
- Az önállóság, a manuális és konstruáló képességek fejlesztése
- Az önkifejezés lehetőségeinek felfedeztetése
- A balesetmentes munkavégzés ismereteinek fejlesztése

Tananyag

Textil- és bőrműves ismeretek

A textil és bőrművesség műfaji követelményei napjainkban

A díszítményképzés újabb lehetőségei

A foltvarrás műfaji sajátosságai

Gépi és kézi varrási ismeretek

Öltözet-kiegészítők - az ékszerkészítés

A divat

A divattervezés alapismeretei

Jelmeztervezési alapismeretek

A művészi átírás

Az adott témakörök megjelenése a népművészetben, az iparművészetben és a közvetlen környezetben

Tárgyelemzések, a tapasztalatok felhasználása a tárgyalakításban

Eszközhazsnálatti- és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

T/9. évfolyam

A divat

- A divat fogalma. Érdekességek a divat történetéből
- A mai kor öltözkékkultúrája
- A divat és a praktikum
- A divattervezés alapjai
- Az alapanyag-forma-funkció összhangja
- A hagyományos és divatos ízlésvilág kombinálása - átírási gyakorlatok
- Tárgytervezés, tárgykészítés a tanult technikák alkalmazásával

Textilművesség, a foltvarrás

- A foltvarrás történeti érdekességei
- A foltvarrás műfaji sajátosságai
- A tervezés szabályszerűségei
- Anyaghazsnálatti lehetőségek
- A foltvarrás alapműveletei, eszközei
- Mozaikkészítés, applikációs feladatok -blokkok, sablonok, rátétek
- Tárgyalakítása tanult technikák alkalmazásával

Bőrművesség, az öltözet-kiegészítők

- Övtípusok, övszerkezetek
- Az ékszerek típusai és funkciói
- Jellegzetes anyagok és technikák
- Csontmunkák
- Bőr társítása más anyagokkal (csont, gyöngy, fém, nemez)
- A munkafolyamatok sajátosságai
- Tárgytervezés, tárgykészítés a tanultak alkalmazásával

Egyedi tárgyak

- A jelmez
- Az egyén és jelmeze, a jelmez egyénisége
- A karakter jellegzetességei – a maszk
- A jel meztervezés műfaji sajátosságai
- A textil és a bőr kifejezőereje, anyagkapcsolatok
- Tárgytervezés, tárgyalakítás a tanult technikákkal

Kreatív kísérletek az anyaggal

- Felületminőségek - a tanult technikák ötvözése
- Színvariációk - a színek jellemábrázoló szerepe
- Szokatlan anyagtársítások

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a textil- és bőrművesség műfaji sajátosságait a tanult témakörökben
- a textil- és bőrművesség kifejezőeszközeit, eszközrendszerét
- a díszítményképzés tanult lehetőségeit
- a divat fogalmát
- a divattervezés alapjait
- a foltvarrás alapjait
- a gépi- és kézi varrás műveleteit
- az öltözet-kiegészítők készítési lehetőségeit
- a jelmeztervezés alapjait
- a textil és bőr felhasználhatóságát egyedi tárgyak készítésekor
- a művészi átírás jellemzőit
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályokat

Legyen képes:

- a megszerzett ismereteket textil- és bőrműves alkotómunkájába beépíteni
- munkáiban az alapanyag-forma-funkció-díszítmény összhangját megteremteni
- tervszerű, igényes, önálló alkotómunkára
- balesetmentes munkavégzésre

T/10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az általános és szakirányú műveltség megalapozása
- A művészi alkotómunka és az igényes tárgyalkotás képességének fejlesztése
- Mindazoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek az elsajátíttatása, melyek képessé teszik a tanulót művészi igényű tervek, textil- és bőrműves alkotások létrehozására
- A tervezési tárgykészítési technikák szakszerű alkalmazásának fejlesztése, az egyéniség kifejezési lehetőségeinek, és az ehhez kapcsolódó ismeretek kialakítása
- Az önálló alkotómunkához való képesség fejlesztése
- A dokumentálás lehetőségeinek megismertetése
- A korosztálynak megfelelő baleset- és környezetvédelmi ismeretek elsajátíttatása

Tananyag

Textil- és bőrműves ismeretek

A textil és bőrművesség tárgykultúrája

A lakhelyek típusai
A lakáskultúra
A textil és a bőr megjelenése a lakáskultúrában
Berendezési tárgyak, lakástextilek
Tárgyelemzések: formavariációk, technikai megoldások, díszítmények
Különleges tárgyak, több funkciós textilek
A kreatív anyag- és eszközhasználati ismeretek
Az alkotómunka bemutatása, dokumentálása
Az adott témakörök megjelenése a népművészetben, az iparművészetben, a közvetlen környezetben
A hagyományok továbbélésének lehetőségei
Eszközhasználati- és munkavédelmi ismeretek
A textil- és bőrműves műhelymunka elméleti és gyakorlati anyagának rendszerezése

Feladatcsoportok

T/10. évfolyam

Lakáskultúra

- Az épített környezet vizsgálata - a lakhelyek típusai, alaprajz, beosztás
- A bőr szerepe a lakhely kialakításában - történeti érdekességek
- A lakáskultúra történeti érdekességei
- Az egyéniség kifejeződése a lakáskultúrában
- Textil- és bőrtárgyak a lakásban
- Makett- és modellkészítés
- Lakástextilek tervezése
- Textil és bőr felhasználása tárgyak, tárgye gyűttesek készítésénél a lakhely, lakáskultúra témakörében

Tértextilek

- A tértextilek sajátosságai, jellemzői
- Tértextilek a kortárs művészetben
- Szimbolikus jelentésű textilek
- Új technikai eszközök és társműfajok (festészet, grafika) alkalmazása
- Tértextíliák tervezése, alakítása, díszítményei
- Különleges környezetalakítási lehetőségek – a díszlet
- Tárgyalkotás az elsajátított ismeretekkel

A modern bőrművesség

- Bőr a kortárs művészetben és a mai tárgykultúrában (berendezési tárgyak, bőrszobrok, bőrplasztikák, design tárgyak)
- Újszerű formák, technikák, díszítmények
- Makett- és modellkészítés
- Tárgytervezés, tárgyalakítás a bőr igényes, szabad felhasználásával

Egyedi tárgyak, öltözetek

- A textil és a bőr felhasználásának egyedi módjai

- Az egyén és a közösség kölcsönhatásai az öltözködésben - elvegyülés-kitűnés
- Alternatív szemléletmódok, egyedi stílusok az öltözködés viszonylatában
- A textil és a bőr szokatlan megjelenítési formái
- Az egyéniség kifejezése az alkotás során
- Tervezés, tárgyalakítás a tanult ismeretek igényes felhasználásával

Kreatív kísérletek az anyaggal

- Felületminőségek. Szokatlan alakítási módok
- Színvariációk - egyedi színhasználat - szín-játékok
- Anyagtársítás - időtálló textil- és bőr tárgyak

Vizsgamunka készítése

- A tanult textil- és bőrműves ismeretek, tárgykészítési technikák, eljárások önálló alkalmazásával tárgyalakító szándék szerinti, művészi igényű tárgy készítése, a vizsga követelményeinek megfelelően - dokumentálás

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a textil- és bőrművesség műfaji sajátosságait a lakáskultúra témakörében
- a textil- és bőrművesség kifejezőeszközeit, eszközrendszerét
- az alkotáshoz szükséges tervezési, kivitelezési követelményeket
- a tanult eljárások önálló alkalmazását
- a hagyományok megőrzésének lehetőségeit
- az egyéniség megjelenítését az alkotásban
- munkavédelmi előírásokat

Legyen képes:

- a megszerzett ismereteket a textil- és bőrműves alkotómunkájába beépíteni
- feladatához kapcsolódóan szakszerű, igényes terveket készíteni
- a forma-díszítmény, az alapanyag-forma-funkció összefüggéseinek alkalmazására
- az önálló igényes munkavégzésre
- alkotásainak művészi igényű dokumentálására és bemutatására
- balesetmentes munkavégzésre

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a textil- és bőrművesség történeti alakulásának legjelentősebb korszakait, tárgyi emlékeit, műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit
- az anyagok eredetét, feldolgozási módjait, fajtáit, tulajdonságait
- az eszközök szerszámok típusait, helyes használatukat
- a tárgykészítés munkafolyamatait
- a tervezés szempontjait, folyamatát, a mintakészítést
- az ornamentikaképzés, kompozícióépítés követelményeit
- a szabás módjait, szempontjait

- az előkészítő folyamatokat
- az összeállítás módjait
- a díszítési módokat, technikákat
- a varrás, hímzés fajtáit, a nemezelést, a festést, a szövési technikákat
- a rátétek alkalmazását, a domborítást, a poncolást, a fűzött technikákat és az egyéb tanult textil- és bőrműves technikákat
- a műhelymunka eszközhasználati, munkavédelmi tudnivalóit

Legyen képes:

- gondolatait, elképzeléseit alkotó módon tárgyi formában megjeleníteni
- a megszerzett ismereteket saját munkájába konstruktív módon beépíteni
- munkájában a funkció-forma-díszítés harmóniáját megteremteni
- az elsajátított munkafolyamatok igényes elvégzésére, esztétikus termékek létrehozására
- az anyagok, díszítő- és összeállító technikáinak helyes megválasztására
- a textil, a bőr és más anyagok egymással való kombinálására
- a hagyományos művészeti értékeket napjaink követelményeihez igazítva továbbéltetni
- alkotások elemzésére, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására
- a munka- és balesetvédelmi előírások betartására

2. A textil- és bőrműves műhelygyakorlat művészeti záróvizsgakövetelménye

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll

A vizsgák tantárgyai és időtartama

Textil- és bőrműves műhelygyakorlat

A gyakorlati vizsga időtartama

- tervezés 50 perc
- tárgyalakotás 190 perc

A szóbeli vizsga időtartama: max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgytervező, tárgyalakotó képessége. A terv tükrözze a tanuló funkcionak, tartalomnak megfelelő tervezőképességét. A textil- és a bőrművesség anyagairól, technikáiról, munkafolyamatairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló textil- és bőrművességben megszerzett technikai jártasságát, szakmai tudását, művészi igényességét.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése:

- funkcionak, műfaji sajátosságoknak megfelelő tervező, szerkesztő, modellező készség
- díszítő, stilizáló képesség
- a tervezéshez szükséges magyarázó-közlő rajz szintje
- a megfelelő munkafolyamatok megválasztása

- a textil- és bőrműves ismeretek gyakorlati alkalmazásának szintje
- műfaji sajátosságok megfelelő alkalmazása
- a vizsgatárgy összehatása, a funkció-forma-díszítmény összhangja

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága
- kommunikációs készség

VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK

NÉPMŰVÉSZET

A *népművészet tantárgy* célja a hagyományos magyar népi kultúra átfogó rendszerének megismertetése, a hagyomány értékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet, megbecsülés kialakítása, a múlt és a jelen összefüggéseinek felfedeztetése, mindezzel a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

A tantárgy feladata a tantárgy iránti nyitottság kialakítása, az általános néprajzi, népművészeti ismeretek átadása. Feladata emellett a hagyományos népi kultúra és értékrendszer bemutatásával a mindennapi élet kérdéseire, problémáira való válaszkeresés, a közösségi érzés mélyítése. A *népművészet tantárgy* oktatása szorosan kötődik a művészeti képzés programjához, a vizuális alkotó gyakorlattal, valamint a műhelyekben folyó elméleti és gyakorlati tudnivalók elsajátításával párhuzamosan nyújt ismereteket, ugyanakkor kapcsolatot keres a társművészetek felé is.

A *népművészet tantárgy* szabadon választható, emellett tananyagtartalma szervesen beépíthető a többi tantárgy oktatási folyamatába is.

Alapfokú évfolyamok (A/1-6. évfolyamok)

A/1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományok felelevenítésével, bemutatásával tantárgy iránti nyitottság kialakítása
- A tananyag elsajátítása során élményszerű megismerés, tapasztalatszerzés biztosítása, valamint a közösségi érzés kialakítása, mélyítése

Tananyag

Népművészet ismeretek

- Népi gyermekjátékok típusai
- Közösségi élmény, a játék során betöltött szerepek
- Népköltészeti alkotások

Cselekmények, érzelmek, jó és rossz

Feladatcsoportok

A/1. évfolyam

Népi gyermekjátékok

- Mondókák
- Mozgásos játékok, vonulások
- Párválasztó játékok, körjátékok
- Szellemi játékok
- Hagyományos játéktevékenységek felelevenítése

Népköltészet

- Népmesék
- Népdalok
- Találós kérdések

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népi gyermekjátékok néhány fajtáját
- a népköltészet néhány alkotását

Legyen képes:

- nyitottan viszonyulni a hagyományokhoz

A/2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományok felelevenítésével, bemutatásával tantárgy iránti nyitottság kialakítása, mélyítése
- A tananyag elsajátíttatása során élményszerű megismerés, tapasztalatszerzés biztosítása, valamint a közösségi érzés kialakítása, erősítése

Tananyag

Népművészet ismeretek

- Népi gyermekjátékok típusai
- Játékkészítés, csapatszellem, szabályok
- Jeles napok, naptári ünnepek
- Szereplők, események, szokástárgyak

Feladatcsoportok

A/2. évfolyam

Népi gyermekjátékok

- Eszközös játékok
- Ügyességi és sportjátékok
- Hagyományos játéktevékenységek felelevenítése

Naptári ünnepek

- Kiemelkedő őszi, téli, tavaszi, nyári ünnepek
- Jeles napok
- A szokások felelevenítése

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népi gyermekjátékok néhány fajtáját
- a kiemelkedő jeles napok fontosabb szokásait

Legyen képes:

- nyitottan viszonyulni a hagyományokhoz

A/3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos magyar népi kultúra emlékeinek megismertetése, a múlt öröksége iránti érdeklődés mélyítése
- A népköltészeti alkotások, a népi hitvilág és a gyermekjátékok jellemzőinek bemutatása, rajtuk keresztül az érzelmi és erkölcsi érzékenység árnyalása, a közösségi szerepek felismertetése, mindezzel a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése

Tananyag

Népművészet ismeretek

- Múlt, és jelen, a népi kultúra
- A közösség és a hagyomány szerepe
- Népköltészeti alkotások: a népmese, a népmonda, a népdal jellemzői
- Hiedelemvilág, magyarázatkeresés
- Népi gyermekjátékok, a játékok szerepe, típusai

Feladatcsoportok

A/3. évfolyam

A népi kultúra, népi közösség

- Múlt és jelen egymásra épülése
- A hagyomány, a hagyományozódás folyamata, fontossága
- A népi kultúra mibenlétének körvonalazása
- A közösség szerepe az ember életében
- A közösségi érzés, hovatartozás-tudat felkeltése a tanulóknál

Népköltészet

- A népköltészet sajátosságai
- Mesemondók, a mesemondás alkalmai
- A népmese: a népmesék szereplői, mesei cselekmények
- A mese világképe, jellegzetes mesei elemek
- A népmonda: valóságra épülés, magyarázatkeresés
- Népi bölcsességek: szólások, közmondások
- Játékos kedv: mondókák, találós kérdések

Népi hitvilág

- A népi hitvilág
- Világképek
- Hiedelemalakok
- Mágikus cselekmények
- Hiedelmek a mindennapokban és a népköltészeti alkotásokban

Népi gyermekjátékok

- A gyermekjáték szerepe
- Csoportba tartozás - feladatok, szerepek
- A játékok típusai
- Felnőttek játécai a gyermekekkel
- Fiúk és lányok játécai
- Szellemi és mozgásos játékok
- Eszközös és eszközkészítő játékok
- Szokások, hagyományok megjelenése gyermekjátékokban
- A hagyományos játéktevékenységek felelevenítése

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a hagyományok szerepét
- a népi hitvilág, a népköltészet alapjait

Legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására

A/4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A magyar népi kultúra emlékeinek megismertetése, a múlt öröksége iránti érdeklődés mélyítése
- Az emberélet fordulóinak és a jeles napok jellemzőinek bemutatása, rajtuk keresztül az érzelmi és erkölcsi érzékenység árnyalása
- A hagyományok és a közösség szerepének, működésének megismertetése
- A népszokások és a saját környezetük szokásainak megfigyelésével az elemző és összehasonlító képesség fejlesztése

Tananyag

Népművészet ismeretek

- A néprajz fogalomkörei
- Ünnep és hétköznapi - az ünnep jellemzői
- Népszokások
- Jeles napok, naptári ünnepek
- Népi közösségek, a közösség szerepe az ember életében
- Az emberélet fordulói: születés, gyermekkor, felnőtté válás, házasság

Feladatcsoportok

A/4. évfolyam

A néprajz

- A népi kultúra fogalma, területei
- A hagyomány fogalma, a hagyományozódás kérdésköre
- Múlt és jelen egymásra épülése

Népszokások - Jeles napok

- Hétköznapi és ünnepek
- A tavaszi ünnepkör fontosabb ünnepei
- A nyári ünnepkör fontosabb ünnepei
- Az őszi ünnepkör fontosabb ünnepei
- A téli ünnepkör fontosabb ünnepei
- A jeles napokhoz kapcsolódó népköltészeti alkotások, dramatikus jelenetek, hiedelmek, mágikus tevékenységek, szokástárgyak

Az ember életének fordulói

- Az egyén és a közösség viszonya
- A közösségi értékrend
- Család, nagycsalád
- Csoportba tartozás - feladatok, lehetőségek
- Életút a közösségen át
- Születés, gyermekkor
- A hagyomány, a hagyományokba való belenevelődés folyamata
- A gyermekjáték szerepe, felkészülés a felnőtt életre
- Ifjúkor
- Lakodalom, házasság
- Az emberélet fordulóihoz kapcsolódó fontosabb szokások, népköltészeti alkotások, dramatikus jelenetek, hiedelmek, mágikus tevékenységek

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a néprajz, a népi kultúra területeit
- az egyén és a közösség viszonyát, a hagyományok szerepét
- a szellemi kultúra területeit, a népszokások alapjait.

Legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására
- a megismert népi hagyományokat és saját tapasztalatait összehasonlítani

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományok bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet mélyítése
- A népi építészet és a népi gazdálkodás jellemzőinek megismertetése, általuk a népi kultúra az élet minden területét átfogó rendszerének felismertetése, a természet és az ember kölcsönhatásainak felfedeztetése, az ember termelőmunkája iránti megbecsülés kialakítása
- A régi és a mai viszonyok egymás mellé állításával, saját környezetük megfigyelésével, az elemző és összehasonlító képesség fejlesztése
- A hagyományok és a közösség működésének példájával a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése

Tananyag

Népművészet ismeretek

- A népi építészet: településtípusok, építmények, lakhely, alaprajz
- A ház berendezése, bútorfajták
- Életmód, munka, munkamegosztás
- A népi gazdálkodás fajtái: az állattartás és a földművelés

Feladatcsoportok

A/5. évfolyam

A népi építészet

- A természeti viszonyok hatása az építkezésre
- A települések fajtái. A falu és a város
- A népi építészet jellemzői: az építkezés alapvető anyagai, technikái
- Az építkezés mint közösségi munkaalkalom
- Lakóházak, gazdasági épületek
- Alaprajz, a jellegzetes háromosztatú ház

A ház berendezése

- A bútorok típusai, a bútortörténet érdekességei
- A helyiségek jellegzetes berendezési módjai
- A bútorok és a berendezés jelfunkciója

- A népi építészethez, berendezéshez fűződő jellegzetes népköltészeti alkotások, népszokások, hiedelmek

A népi gazdálkodás

- A munka szerepe a közösségi értékrendben
- A közösség munkamegosztása -férfi és női munkák
- A „minden hasznosításának” elve
- A természeti környezet és az életmód összefüggései

Állattartás

- Az állattartás szerepe, fajtái, fontosabb munkafolyamatai
- A pásztorkodás
- A termelt javak feldolgozása
- Az állattartáshoz kapcsolódó népszokások, jeles napok, hiedelmek, mágikus tevékenységek

Földművelés

- Az földművelés szerepe, fajtái, fontosabb munkafolyamatai
- Termények, a termelt javak feldolgozása
- A földműveléshez kapcsolódó népszokások, jeles napok, hiedelmek, mágikus tevékenységek

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népi kultúra területeit
- a gazdálkodás szerepét, alapjait
- a természet és az életmód alapvető összefüggéseit
- a népi építészet fontosabb jellemzőit

Legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására
- a természet és a népi kultúra közti összefüggések felismerésére
- a megismert népi hagyományok, valamint a mai kor között párhuzamot vonni

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományok bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet mélyítése
- A népi kultúra az élet minden területét átfogó rendszerének felismertetése
- A tárgyalgatás, a céhes hagyományok bemutatásával az ember termelőmunkája iránti megbecsülés kialakítása
- A régi és a mai viszonyok egymás mellé állításával, saját környezetük megfigyelésével, az elemző és összehasonlító képesség fejlesztése
- A hagyományok példájával a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése

Tananyag

Népművészet ismeretek

- A népi kézműves tárgyalkotás szerepe, jellemzői
- A tárgycsoportok a felhasználási területek alapján - kézműves mesterségek kialakulása
- Fával, agyaggal, textillel, bőrrrel és fémmel dolgozó mesteremberek
- Céh, céhszervezet

Feladatcsoportok

A/6. évfolyam

A hagyományos tárgyalkotás

- Az ember tárgykészítő tevékenysége, a tárgykészítés szerepe, területei
- A hagyományos tárgyalkotás alapvető szempontjai
- A tárgykészítés fontosabb alapanyagai
- A tárgyak jelző értéke, mágikus funkciója
- Háztartási és gazdasági eszközök

A tárgyalkotás munkaformái

- Önellátás
- Kézműves mesterségek
- Céhszervezet, céhes hagyományok

Kézműves mesterségek

- Faművesség
- Agyagművesség
- Textilművesség
- Bőrművesség
- Fémművesség
- Egyéb mesterségek
- A mesterségek alapjai, jellegzetes tárgyalkotási területek
- Céhtörténeti érdekességek

Vizsgamunka készítése

- Rajzokkal illusztrált néprajzi gyűjtőmunka

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népi kultúra területeit, a hagyományok szerepét
- tárgyalkotás szerepét, területeit, fontosabb jellemzőit
- a kézműves mesterségek fajtáit, alapjait

Legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására
- az ember, a természet, a tárgyi és a szellemi kultúra közti összefüggések megértésére

- a megismert népi hagyományok, valamint a mai kor és saját tapasztalatai közt párhuzamot vonni

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a néprajz, a népi kultúra fogalmát, területeit
- az egyén és a közösség viszonyát, a hagyományok szerepét
- a szellemi kultúra területeit, a népszokások, a népi hitvilág, a népköltészet alapjait
- a természet és az életmód alapvető összefüggéseit
- tárgyalgatás szerepét, területeit
- a népi építészet fontosabb jellemzőit

Legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására
- az ember, a természet, a tárgyi és a szellemi kultúra közti összefüggések megértésére
- a megismert népi hagyományok, valamint a saját tapasztalatai közt párhuzamot vonni

1. A népművészet tantárgy művészeti alapvizsga követelménye

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népművészet - max. 45 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népművészet - max. 15 perc

A vizsga tartalma

1. A népművészet írásbeli vizsga tartalma:

Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozatból mérhető legyen a tanuló néprajzi ismerete: néprajzi alapfogalmakról, népszokásokról, népköltészetéről, hitvilágról, életmódról, a hagyományos tárgyalgatásról megszerzett tudása.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló az életkori sajátosságainak megfelelően milyen szinten:

- tud eligazodni a népköltészet világában
- ismeri a szokások és a hiedelmek helyét és szerepét a népéletben
- ismeri a karácsonyi, húsvéti és pünkösdi ünnepkör alapjait
- ismeri az emberélet fordulóihoz kapcsolódó szokásokat
- ismeri a munkaalkalmakat, a hozzájuk kapcsolódó szokásokat, népköltészeti alkotásokat, hiedelmeket
- tájékozott a népi építészet, a hagyományos tárgy- és környezetkultúra világában

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- megfigyelő, értelmező készség

- feladatmegoldó készség
- tárgyismeret
- helyes fogalomhasználat

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete
- a megfogalmazás szabatosága, pontossága

Továbbképző évfolyamok (T/7-10. évfolyamok)

T/7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos szellemi és anyagi kultúra emlékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet kialakítása
- Az ember tárgyalkotó tevékenységének területeinek (famunkák, fonható szálanyagok, népi kerámiák) megismertetése, tanulmányozásukkal a kézműves tevékenységek megbecsülésének kialakítása, mélyítése
- A népművészeti emlékek, a díszítőművészet megismertetésével az értékrend árnyalása, tudatos tárgykultúra létrehozása iránti igény felkeltése, az esztétikai érzékenység fejlesztése

Tananyag

Népművészet ismeretek

A népművészet általános jellemzői

Művészet a folklórban

Népzene, néptánc, dramatikus szokások

A tárgyalkotó népművészet

A népi díszítőművészet jellemzői

Famunkák, fonható szálanyagok, népi kerámiák: jellegzetes tárgytipusok és technikák

Feladatcsoportok

T/7. évfolyam

A népművészet

- A népművészet fogalma, általános jellemzői
- Népművészet a szellemi és tárgyi kultúrában
- Kollektív művészet, közösségi értékrend
- Információhordozó szerep, jelentéstartalom a népművészetben

Népzene, néptánc

- A népi hangszerek jellegzetes típusai
- A népzene jellegzetességei
- Jellegzetes tánc típusok
- Férfi és női táncok, páros táncok

- Táncalkalmak

Dramatikus szokások

- A népi színjátszás alapvető jellemzői
- Dramatikus szokások alkalmai

A népművészet motívumrendszere

- A népi díszítőművészet jellegzetességei, díszítmények funkciói
- A népművészet motívumrendszere, motívumtípusok
- A kompozícióépítés jellegzetességei
- A népművészet színvilága
- Jelentéstartalom, hiedelmek, szokások a motívumokhoz kapcsolódóan

Famunkák, fonható szálanyagok

- A fa felhasználási területei
- A fa alapvető megmunkálási és díszítési technikái
- A pászorfaragás sajátos tárgyai, motívumkincse
- A bútorkészítés jellegzetességei
- Kapufaragás
- Vessző-, gyékény-, szalma- és csuhémunkák
- Felhasználási területek, tárgytipusok
- Jellegzetes munkafolyamatok
- A tárgyakhoz fűződő jelentéstartalom, szokások, hiedelmek

Népi kerámia

- A kerámiakészítés munkafolyamata
- Alapvető formázási és díszítési technikák, motívumkincs
- A kerámiák típusai, funkciói
- A kerámia tárgyakkal kifejezett jelentéstartalom, hozzájuk fűződő szokások, hiedelmek

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népművészet ágait,
- a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat
- a népi kézműves tárgyalakítás tanult területeit: famunkák, fonható szálanyagok, népi kerámiák jellemzőit
- a díszítőművészet eszközrendszerét

Legyen képes:

- a népművészet tárgyainak vizsgálatára, elemzésére
- megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára
- a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására

T/8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos magyar népi kultúra emlékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet kialakítása

- Az ember tárgyalgó tévékenységének újabb területeinek megismertetése (népi bőrmunkák, textilmunkák és egyéb tárgyalgóási területek), tanulmányozásukkal a kézműves tévékenységek megbecsülésének kialakítása, az értékrend árnyalása, tudatos tárgykultúra létrehozása iránti igény felkeltése
- A népművészeti emlékek megismertetésével az esztétikai érzék fejlesztése

Tananyag

Népművészet ismeretek

- A tárgyi népművészet
- Népi bőrművesség
- Népi textíliák, népviselet
- Egyéb kézműves területek
- Az anyagok előállítás és feldolgozása
- Jellegzetes tárgytípusok és technikák

Feladatcsopórtok

T/8. évfolyam

Népi bőrmunkák

- A bőrkikészítés alapjai
- A bőr felhasználási területei, bőrműves tárgytípusok
- Jellegzetes munkafolyamatok, készítési és díszítési technikák
- A bőrmunkákkal kifejezett jelentéstártalom, hozzájuk fűződő szokások, hiedelmek

Népi textíliák

- A népi textíliák alapanyagai
- A kendermunka és a gyapjúfeldolgozás alapjai
- A szövés - fonás anyagai, eszközei, munkafolyamatuk
- A szövés mintakincse
- A népi hímzések - jellegzetes színvilág, motívumkincs, kompozíciók
- A kékfestés
- Alapvető munkafolyamatok
- Motívumkincs, mintafák
- A népi textíliák felhasználási területei
- A népi textíliákkal kifejezett jelentéstártalom, hozzájuk fűződő szokások, hiedelmek

A népviselet

- A viselet elemei
- A ruházat jellemzői
- Fejviselet, hajviselet fajtái, jellemzői
- Lábbeli típusok

- Öltözet-kiegészítők, ékszerek fajtái, jellemzői
- A viselet mint jelrendszer, a közösséghez tartozás kifejeződése az öltözetten keresztül
- Öltözetdarabokhoz kapcsolódó szokások és hiedelmek

Egyéb kézműves tevékenységek

- Mézesbábosság
- Mintaformák
- Tojásfestés, a tojás mint szimbólum
- Egyéb kézműves tevékenységek
- A tárgyakhoz fűződő szokások, hiedelmek

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népművészet ágait
- a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat
- a népi kézműves tárgyalakítás tanult területeit: a népi bőrmunkák, textilmunkák és egyéb tárgyalakítási területek jellemzőit
- a díszítőművészet eszközrendszerét

Legyen képes:

- a népművészet tárgyainak vizsgálatára, elemzésére, az esztétikai értékek felismerésére és megfogalmazására
- megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára
- a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására

T/9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos magyar népi kultúra átfogó rendszerének, értékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet, megbecsülés kialakítása
- A természet, a társadalom és az ember kapcsolatának elemzésével az összefüggések felismertetése
- A néprajzi tájegységek tanulmányozásával (Dunántúl, Alföld, Északi-középhegység néprajzi tájegységei) a szülőföldre való kötődés erősítése, a közösségi érzés mélyítése, a humánus magatartás, a tolerancia kialakítása, fejlesztése
- A népművészeti emlékek tanulmányozásával a változások folyamatának felismertetése az esztétikai, etikai élmény- és ítéletképeség mélyítés
- A néprajzi gyűjtőmunka által az önművelés lehetőségeinek elsajátíttatása

Tananyag

Népművészet ismeretek

- A népművészet történeti változásai
- A stíluskorszakok jellemzői
- Néprajzi tájegységek

Dunántúl, Alföld, Északi-középhegység néprajzi tájegységei
A tájegységek jellegzetes népi kultúrája
A néprajzi gyűjtőmunka, könyvtárhasználat

Feladatcsoportok

T/9. évfolyam

A népművészet stíluskorszakai

- A népművészet általános jellemzői
- A népművészet stíluskorszakai
- Régi stílus - új stílus - legújabb stílus
- A stíluskorszakok kialakulásának háttere
- Az egyes korszakok jellegzetes tárgykultúrája, díszítőművészete

Néprajzi tájegységek

- Közösségi értékrend
- Egyén és közösség viszonya, a közösségbe tartozás kifejeződése
- Centrális és peremhelyzet
- A népi kultúra táji tagolódása, a magyarországi tájegységek
- Dunántúli tájegységek
- Az Alföld tájegységei
- Az Északi-középhegység tájegységei
- Az egyes tájegységek tanulmányozása: földrajzi elhelyezkedés, a természeti környezet, jellegzetes életmód, a táj szellemi kultúrájának érdekességei
- A táj jellegzetes népművészete - tárgykultúrája, díszítőművészete
- Kiemelkedő kézműves tevékenységek, fontosabb központok
- Irányított gyűjtőmunkák

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népművészet területeit
- a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat
- a népművészet korszakait, a népi kézműves tárgyalakítás területeit
- a népművészet tanult tájegységeit: Dunántúl, Alföld, Északi-középhegység
- az alapvető néprajzi szakirodalmat

Legyen képes:

- a népművészet értékeinek felismerésére és megfogalmazására
- megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára
- az empátiára, a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására

T/10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos magyar népi kultúra átfogó rendszerének, értékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet, megbecsülés kialakítása, a múlt és a jelen összefüggéseinek felfedeztetése
- A régi és a mai szemlélet egymás mellé állításával mindennapi élet kérdéseire, való válaszkeresés, a problémamegoldó képesség fejlesztése.
- A természet, a társadalom és az ember kapcsolatának elemzésével az egyén helyének, szerepének tudatosítása
- A néprajzi tájegységek (a magyar nyelvterület határainkon túli tájegységei), valamint a lakóhelyük hagyományainak tanulmányozásával a szülőföldre való kötődés erősítése
- A közösségi érzés mélyítése, a humánus magatartás, a tolerancia kialakítása, fejlesztése
- A néprajzi gyűjtőmunka által az önművelés lehetőségeinek elsajátíttatása

Tananyag

Népművészet ismeretek

Néprajzi tájegységek

A magyar nyelvterület határainkon túli tájegységei

A saját tájegység tanulmányozása

A tájegységek jellegzetes népi kultúrája

A közösség és az értékrend változása. A népi iparművészet kialakulása

Hagyományápolás, értékmegőrzés

A néprajzi gyűjtőmunka, könyvtárhasználat

Feladatcsoportok

T/10. évfolyam

A határainkon túli magyarság

- A népi kultúra táji tagolódása
- A magyar nyelvterület határainkon túli tájegységei
- Földrajzi elhelyezkedés, történelmi háttér
- A természeti környezet, az életmód jellemzői
- A táj szellemi kultúrájának érdekességei
- A táj jellegzetes népművészete - tárgykultúrája, díszítőművészete
- Kiemelkedő kézműves tevékenységek, fontosabb központok
- A közösségbe tartozás kifejeződése
- Alkalmazkodás, asszimiláció, identitás
- Irányított gyűjtőmunkák

A saját tájegység népművészete

- Elhelyezkedés, természetföldrajzi adottságok, életmód, gazdálkodás
- A táj jellegzetes népművészete, tárgykultúrája, díszítőművészete
- A szellemi kultúra sajátosságai
- A táj fontosabb központjai
- Irányított gyűjtőmunkák

Népi iparművészet

- A hagyományos közösségek felbomlása

- A népi iparművészet jellemzői
- Változások, átfogalmazva beépítés, új igényekhez való igazodás
- Érték, stílus és a használó ember összhangja
- A népi kultúra, a népművészet megőrzési lehetőségei
- A hagyományok és a közösségi értékek szerepe napjainkban
- A hagyományápolás lehetőségei
- Intézmények, rendezvények a népi kultúra szolgálatában
- Néprajzi szakirodalom: könyvek, folyóiratok

Rendszerezés

- A népi kultúráról tanultak áttekintése, rendszerezése
- A tárgyelemzésről és a gyűjtőmunkáról tanultak áttekintése

Vizsgamunka készítése

- Rajzokkal illusztrált tárgyelemzés, műleírás

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népművészet fogalmát, területeit
- a népi közösségek működésének és értékrendjének alapjait
- a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat
- a népművészet tanult tájegységeit: a magyar nyelvterület határainkon túli tájegységeit és a saját tájegységét
- a népi iparművészet jellemzőit
- a hagyományápolás lehetőségeit

Legyen képes:

- a népművészet tárgyainak vizsgálatára, elemzésére, az esztétikai értékek felismerésére és megfogalmazására
- az egyes tárgyak funkcióját, helyét a népi kultúrában meghatározni
- megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára
- az empátiára, a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a népművészet fogalmát, területeit
- a népi közösségek működésének és értékrendjének alapjait
- a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat
- a népművészet korszakait, a népi kézműves tárgyalakítás területeit
- a magyar nép, és a népművészet táji, történeti tagolódását
- a díszítőművészet eszközrendszerét
- az alapvető néprajzi szakirodalmat

Legyen képes:

- a népművészet tárgyainak vizsgálatára, elemzésére, az esztétikai értékek felismerésére és megfogalmazására
- az egyes tárgyak funkcióját, helyét a népi kultúrában meghatározni

- megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára
- az empátiára, a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására

2. A Népművészet tantárgy művészeti záróvizsga követelménye

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama:

Népművészet - max. 60 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama:

Népművészet - max. 20 perc

A vizsga tartalma

A népművészet írásbeli vizsga tartalma

Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozatból mérhető legyen a tanuló népművészeti ismerete: a népművészetről, a hagyományos népi kézműves tárgyalakító tevékenységekről, mesterségekről megszerzett tudása.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló milyen szinten:

- ismeri népművészet mibenlétét, motívumrendszerét, korszakait, ágait és alkotásait
- ismeri a fa-, bőr-, textilművesség és népi fazekasság jellemzőit
- ismeri a magyar nyelvterület legfontosabb tájegységeinek népművészetét
- tud eligazodni a tárgy- és környezetkultúra világában
- tudja elemezni a megismert tárgyakat
- tud összehasonlító elemzéseket végezni
- tudja rendszerezni a népi kultúráról megszerzett ismereteit
- tudja kifejezni művészeti és esztétikai élményeit

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- megfigyelő, értelmező készség
- összehasonlító, összegző készség
- feladatmegoldó készség
- tárgyismeret
- fogalomismeret
- tárgyelemző készség

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete
- a megfogalmazás szabatosága, pontossága
- kommunikációs készség

MŰVÉSZETTÖRTÉNET

A *művészettörténet* tantárgy célja a tanuló érdeklődésének felkeltése és nyitottá tétele a műalkotások által nyújtott vizuális élmény befogadására. A tanuló kifejezőképességének fejlesztése a közös műelemzéseken és az egyes korokra jellemző legfontosabb stílusirányzatok megismerésén keresztül. Célja továbbá a művészettörténet emlékanyagában való eligazodás elősegítése, az ismeretek beépítése a tanuló munkájába.

A *tantárgy feladata* a világkép és a képzőművészet viszonyának megismertetése. A művészet társadalomban betöltött szerepének bemutatása, az egyes művészettörténeti korok jellemző stílusjegyeinek összehasonlítása. Feladata a kortárs művészet bemutatása, a művészeti ágak kapcsolatának érzékeltetése. Az önálló tájékozódás képességének, az ismeretszerzés igényének kialakítása. Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség előhívása. A művészettörténet jelentős alkotóinak és alkotásainak bemutatása az őskortól napjainkig.

A *művészettörténet* tantárgy oktatása szorosan kötődik a művészeti képzés programjához, a vizuális alkotó gyakorlattal, valamint a műhelyekben folyó tudnivalók elsajátításával párhuzamosan nyújt ismereteket, ugyanakkor kapcsolatot keres a társművészetek felé is.

A tantárgy szabadon választható, emellett tananyagtartalma szervesen beépíthető a többi tantárgy oktatási folyamatába.

Alapfokú évfolyamok (A/3-6. évfolyamok)

A/3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló érdeklődésének felkeltése a műalkotások által nyújtott vizuális élmény befogadására
- Közösén végzett műelemzéseken keresztül a művészet korszakaira jellemző legfontosabb stílusjegyek megismertetése
- Az ismeretszerzés igényének kialakítása, a művészet szerepének szemléltetése a különböző korszakokban és civilizációkban

Tananyag

Bevezetés

- A művészettörténet alapfogalmai - a művészet vizuális nyelve
- A művészettörténet helye és szerepe a tudományok között
- A képző- és iparművészet ágai, műfajai, jellemzői, kapcsolatuk, kölcsönhatásaik

Őskor

- Az emberré válás folyamata - a művészet kezdetei
- Használati és kultikus tárgyak, ékszerek - a temetkezés legrégibb emlékei
- Plasztikák, idolkok, állatszobrok
- Barlang- és sziklarajzok, festmények
- A megalitikus kultúra emlékei

Mezopotámia

- A folyamközi birodalmak
- Sumérok, akkádok, babiloniak, asszírok, perzsák

Egyiptom

- Az egyiptomi társadalom - világkép, hitvilág
- Az egyiptomi kultúra időrendi áttekintése
- Az egyiptomi művészet konvenciói, stílusai, korszakai

A Kínai Birodalom

- A nagy dinasztiák időrendi áttekintése
- Hiedelemvilág, az ősök kultusza
- A Kínai Birodalom kultúrája: edények, plasztikák
- Festészet, tájképfestés, kalligráfia

Japán művészete

- A természet erőinek és az ősöknek tisztelete, sintoizmus
- Kínai befolyás, a buddhizmus elterjedése
- A zen buddhizmus és a művészet
- Teaszerartás, virágrendezés, tusfestészet

India művészete

- Indiai kultúrák, birodalmak áttekintése
- A buddhizmus eszmerendszere, elterjedése
- A hinduista hitvilág és kultúra

Afrika művészete

- Ősi birodalmak Fekete-Afrikában
- A kultúrák sokfélesége
- Az afrikai maszkok, mágia, ősök kultusza
- Plasztika, bronzszobrászat

A prekolumbián művészet

- Korai földművelő kultúrák
- Mítoszok, szertartás és építészet
- A közép- és dél-amerikai indián kultúrák áttekintése

Kréta és Mükéné

- A minoszi kultúra: építészet, festészet, plasztika

Az ókori görög művészet

- A görög kultúra nagy korszakainak áttekintése
- A városállamok és a társadalom felépítése
- Szellemiség, hitvilág, mitológia, tudományok, filozófia
- Az építészet új nyelvezete, oszloprendek, épülettípusok
- A szobrászat nagy korszakai
- Festészet, vázafestészet
- A hellenizmus kora

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az elemi kifejezési és ábrázolási módozatokat, és ismerje fel azokat konkrét műalkotásokban
- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit
- a művészet különböző funkcióját az őskorban, a korai nagy kultúrákban és más földrészek művészetében
- az európai kultúra forrásait

Legyen képes:

- az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére
- a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi áttekintésére
- a tanult korszakok műtárgyainak esztétikai és funkció-szemponturn elemzésére
- az Európán kívüli kultúrák művészetének megértéséhez szükséges szempontok és kulturális tényezők figyelembe vételére

A/4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló világos kifejező képességének fejlesztése, a művészettörténet emlékanyagában való eligazodás biztosítása
- A tanuló felkészítése az önálló szóbeli műelemzésre az ábrázolási és kifejezési módok tanulmányozása, valamint az anyagok, műfajok, technikák, eljárások megismerése által
- Az önálló tájékozódás képességének és az ismeretszerzés igényének kialakítása

Tananyag

Az etruszkok

- A római kultúra kezdetei, görög hatások
- Az etruszk hitvilág, kultuszhelyek, sírépítmények

Római művészet

- Róma kialakulása, felemelkedése és hanyatlása
- Új építészeti vívmányok, szerkezetek, épülettípusok
- A szobrászat új feladatok előtt - a portré
- Falfestmények, a jellegzetes római stílus kialakulása

Késő római és bizánci művészet

- A kereszténység eszmevilága, elterjedése
- A latin ókeresztény és a görög bizánci építészet legfőbb jellemzői, sajátosságai
- A mozaikművészet
- A kereszténység és az állam
- Egyházi táblakép-festészet, ikonok

A népvándorlás korának művészete

- A római birodalom bukása
- A nomád népek életmódja, hitvilága

- A honfoglaló magyarok művészete
- A Karoling Birodalom művészete
- Kultúra, vallás és képzőművészet

Az Iszlám Birodalom művészete

- Az iszlám kialakulása, felemelkedése, elterjedése
- Az iszlám építészet főbb épülettípusai, stílusjegyei
- A kalligráfia az iszlám művészetben

A román kor művészete

- A római katolikus egyház szerepe a kultúrában
- Szerzetesek, zarándokok, kolostorok
- Az egyházi építészet sokszínűsége
- A kereszténység képi nyelve
- Hódítások, keresztes hadjáratok

A gótika

- Gótikus építészet - gótikus katedrális
- Üvegablakok, gótikus szobrászat
- Az egyház megújódása
- A gótika sokszínűsége Európa országaiban

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit
- az európai kultúra első nagy korszakainak szellemi és társadalmi hátterét
- a tárgy- és környezetkultúra alkotásait a tanult művészettörténeti korokban, korszakokban
- a római kortól a gótikáig a stílusok magyarországi vonatkozásait, megjelenési formáit
- múzeumokat, régészeti parkokat, műemlékeket

Legyen képes:

- az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére
- a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi és térbeli áttekintésére
- művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló figyelmének ráirányítása a művészet kultúrában és a társadalomban betöltött helyére, a művészet folytonosságnak és korról-korra változó jellegének bemutatása
- Az egyes művészettörténeti korok jellemző stílusjegyeinek bemutatása
- Az önálló tájékozódás képességének, az ismeretszerzés igényének kialakítása
- A művészet saját múltjához, hagyományához való viszonyának megismertetése

Tananyag

A reneszánsz előzményei - trecento

- Művészet az itáliai városállamokban - a szellemi megújulás első jelei
- Vallási és világi építészet
- A plasztika és festészet az új igények szolgálatában
- Új stílus születése

A korai reneszánsz - quattrocento

- Kereskedők és mecénások
- Új keresztény művészet
- Vallási hagyomány és antik kultúra
- A művészet és a természettudományok viszonya
- Művészet és humanizmus

Az érett reneszánsz - cinquecento

- Az itáliai udvarok és az antik világ
- Városi palotaépítészet és a megújuló egyházi építkezések
- A pápaság és a művészetek
- A reneszánsz művészet Itálián kívül

A reneszánsz alkonya - manierizmus

- A manierizmus fogalma, jellemző stílusjegyei
- A manierizmus Itáliában, Spanyolországban és a Németalföldön

A barokk művészet

- A katolikus egyház diadala
- Az új szellemiség hatása az egyházi építészetre, festészetre, szobrászatra
- Európa világi építésze a királyi udvarokban
- A barokk festészet Itáliában, Spanyolországban
- A holland festészet aranykora
- Új témák, új megrendelők, új műfajok, portré, tájkép, életkép, csendélet

A rokokó művészete

- Művészi érzékenység, frivolitás, elegancia
- A rokokó és a vallásos művészet
- A rokokó portréművészete

A klasszicizmus

- Itáliai, görögországi és kis-ázsiai ásatások
- Új művészet az antik világ bűvöletében
- A klasszicizmus építészetének, szobrászatának, festészetének áttekintése

A romantika

- Szubjektivitás, erős érzelmi töltés
- A napóleoni birodalom
- A romantika az irodalomban, a filozófiában, a zenében
- A romantika Európa országaiban

A realizmus

- Valóságfeltárás, társadalomkritika
- A realista portréművészet és tájképfestészet

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit
- a művészettörténeti korok, korszakok legkiemelkedőbb alkotóit és jellemző alkotásait
- a tárgy- és környezetkultúra alkotásait a művészettörténeti korokban, korszakokban
- az egyes korszakok kultúrtörténeti és világnézeti hátterét, társadalmi vonatkozásait
- a reneszánsztól a realizmusig terjedő korszakok változásainak jellemző törvényszerűségeit

Legyen képes:

- az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére
- a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi áttekintésére
- művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban
- műalkotásokat elemezni tartalmi és formai szempontból

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló világos kifejező és érvelési képességének fejlesztése, az ismeretek a tanuló gondolkodásába és munkájába való beépülésének
- Az elemzések során a korok, korszakok kapcsolatainak, kölcsönhatásainak, egymásra épüléseinek kiemelése
- A modern művészet létrejöttének, művészi és társadalmi problémáinak, kérdésfelvetéseinek megértetése

Tananyag

Az impresszionizmus

- Új utak, új művészi szabadság
- Szemléleti forradalom a modern festészet történetében
- Pillanatnyi benyomások, érzések, hangulatok

Posztimpresszionizmus

- Pointillizmus
- Az ösztönök felszabadítása
- A belső lényeg megragadása

A századforduló építésze és képzőművészete

- Ipari forradalom - új igények, új anyagok, új építészeti feladatok
- A historizmus, akadémizmus, eklektika
- Szecesszió
- Szakítás, szembefordulás az akadémizmus világával

A XX. század első fele

- A klasszikus modernség, a klasszikus avantgarde irányzatai

Expresszionizmus

- A primitív művészet felfedezése

Fauvizmus

- A modern francia festészet kolorista irányzata

Kubizmus

- A látvány felbontása mértani alapformákra
- Autonóm képalkotás
- Újítások az építészetben

Organikus és funkcionalista építészet Futurizmus

- Gépek kultusza. Mozgás, dinamizmus

Absztrakt művészet

- Utalásszerű kapcsolódás a külső tárgyi világhoz
- Megszületik a nem ábrázoló, nem tárgyi és nem figurális művészet
- Művészet a két világháború között

Konstruktivizmus

- Geometrikus alakzatok síkon és térben
- Festészet, függőleges, vízszintes irányok, tiszta színek

Dadaizmus

- Antiművészet - a háború ellen, az esztétikai és erkölcsi konvenciók ellen
- A konceptuális művészet előfutára

Szürrealizmus

- A belső felszabadítása, automatizmus

Bauhaus

- Az építőműhely. Előkurzus - kézműves mesterség - ipari formatervezés

Művészet 1945-től napjainkig

- A modernizmus megújítása

Absztrakt expresszionizmus

- Felfokozott érzelmi hatások
- Tasizmus, akciófestészet

Pop art

- Jóléti társadalom, reklámok, tömegtermékek, társadalomkritika

Hiperrealizmus

- Fényképszerű valóság-hűség

Op-art, kinetikus művészet

- Tiszta optikai hatások, tiszta szerkezetek- mozgás, fényeffektusok

Minimal art, konceptuális művészet

- Gondolati tartalmak feltárása
- A kreatív gondolat fontosabb, mint maga a mű

Napjaink művészete - kortárs művészet

- Land art, body art, performance, happening, totális művészet
- Az építészet új útjai
- A posztmodern változatai

Vizsgamunka készítése

- Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit
- a művészettörténeti korok, korszakok legkiemelkedőbb alkotóit és jellemző alkotásait
- egyes kiemelkedő műalkotások befogadás-történetét és utóéletét
- a tárgy- és környezetkultúra alkotásait, ezek forradalmian megváltozó esztétikumát és funkcionalitását a 19-20. században
- az egyes irányzatok kultúrtörténeti és világnézeti hátterét, társadalmi vonatkozásait
- a modern művészet létrejöttének főbb állomásait, motivációit, korabeli fogadtatását

Legyen képes:

- a megismert művészettörténeti irányzatok időrendi áttekintésére, összehasonlítására
- művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban
- érteni és értékelni a művészet kísérletező megnyilvánulásait, jelentőségét a későbbi korokra nézve

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- az elemi ábrázolási módozatokat (konvenciókat), és ismerje fel azokat konkrét műalkotásokban
- a művészettörténeti korok, korszakok, irányzatok főbb stílusjegyeit és legkiemelkedőbb alkotóit, alkotásait

Legyen képes:

- műalkotásokat elemezni a témák és stíluselemek szempontjából
- eligazodni és szelektálni a tárgy- és környezetkultúra világában
- az egyes művészettörténeti korokra jellemző stílusjegyek felismerésére
- művészeti, esztétikai élmények felidézésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban
- a megismert művészettörténeti korok időrendi áttekintésére

1. A művészettörténet tantárgy művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama:

Művészettörténet - max. 45 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama
- max. 15 perc

A vizsga tartalma

Művészettörténet írásbeli vizsga tartalma

Az írásbeli vizsga feladatait az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozatból mérhető legyen a tanuló művészettörténeti ismerete, az építészetről, a képzőművészeti ágakról - grafikáról, festészetéről, szobrászatról, a képzőművészeti ágak műfajairól megszerzett tudása, ismeretszerző igénye.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló milyen szinten:

- ismeri az egyes művészettörténeti korok, korstílusok kifejezési szándékát és módját
- tud eligazodni a tárgy- és környezetkultúra világában
- tudja kifejezni művészeti és esztétikai élményeit
- ismeri fel a művészettörténeti ágak kapcsolatát
- képes a műalkotások önálló elemzésére

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- befogadó, megfigyelő, eligazodó készség
- összehasonlító készség
- műelemző készség
- műfaj- és stílusismeret
- műtárgyismeret
- fogalomismeret

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete
- a megfogalmazás szabatosága, pontossága
- kifejező és érvelési képesség

Továbbképző évfolyamok (T/7-10. évfolyamok)

T/7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A már megismert művészettörténeti korok új összefüggésbe helyezése, formanyelvüknek és stílusjegyeiknek vizsgálatával összehasonlító elemzések végzése
- A művészeti ágak kapcsolatának bemutatása
- Műemlékek, múzeumok, gyűjtemények felkeresésével, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség kialakítása

Tananyag

Primitív művészet egykor és ma

- Afrika, Ausztrália, Óceánia, Amazónia törzsi művészete
- Észak-, Közép- és Dél-Amerika indián kultúrái
- Hitvilág, stílusok, szertartások, testfestés, tetoválás

A primitív művészet hatása a magas művészetre

- A XX. századi izmusok és az ősművészet, illetve primitív művészet
- A primitív kultúrák és napjaink művészete

Népművészet

- A népművészet fogalma, megközelítése
- Hagyomány, életmód, szokások, zene, tánc, viselet, tárgyak
- A népművészet tárgyi emlékei Magyarországon
- Életmódváltás és népművészet - a népművészet napjainkban

A városi folklór

- Az ipari forradalom és a fogyasztói társadalom hatása a klasszikus népművészetre
- Új életforma, új anyagok, új műfajok a városi folklórban
- Graffitik, tetoválás
- A szubkultúrák művészete

A naiv művészet

- A magas művészet és a naiv művészet viszonya
- Utak a népművészetből a naiv művészet felé
- A világháborúk művészete: életmód, emlékek, tárgyak

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a művészettörténet főbb korszakait, stílusait, stílusjegyeit
- a prehisztorikus és a nem európai kultúrák művészetének lényeges sajátosságait
- a különböző művészeti jelenségek mögött húzódó világnézeti, társadalmi hátteret
- a tárgy- és környezetkultúra alkotásait a különböző kultúrákban, illetve különböző társadalmi rétegekben

Legyen képes:

- tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban
- összefüggéseket találni a különböző korszakok és kultúrák jelenségei között
- összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában
- elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével
- értelmezni a kortárs művészet hagyományokhoz való viszonyát

T/8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A már megismert művészettörténeti jelenségek új összefüggésbe helyezése, azok formanyelvének és stílusjegyeinek, vizsgálatával összehasonlító elemzések végzése
- A klasszikus kultúra lényegi vonásainak megvilágítása, irodalmi, mitológiai és történeti forrásainak megismertetése, a nyugati civilizációra gyakorolt hatásainak érzékeltetése
- A művészeti ágak kapcsolatának bemutatása, a műfajhatárok elmosódásának és a műfajok közötti átjárás lehetőségeinek érzékeltetése
- Műemlékek, múzeumok, gyűjtemények felkeresésével, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség kialakítása

Tananyag

Az ókori görög művészet gyökerei

- Előzmények - a minoszi kultúra
- Hatások - a hellén kultúra kialakulásának körülményei

Az archaikus, a klasszikus és a hellenisztikus művészet

- Hasonlóságok, különbségek
- Kölcsönhatások, egymásra épülés
- A hellén kultúra hatásai Itáliától az Indusig
- Helyi sajátosságok, új kulturális áramlatok

Etruszk művészet

- Híd a görög és a római művészet között
- Görög hatások és hagyományok
- A római kultúra kezdetei

Az ókori Róma művészete

- Görög, etruszk hatások
- Görög emlékek, görög mesterek Itáliában
- Másolatok, műgyűjtés
- A provinciák művészete
- A klasszikus római művészet hatása a barbár kultúrákra
- Róma hatása a bizánci művészetre
- Róma hatása a korai keresztény művészetre

Reneszánsz - az antikvitás újjászületése

- Ásatások, tárgyi emlékek
- Antik eszmények, formák és kánonok
- Az antik filozófia újjászületése
- Művészet és humanizmus

Klasszicizmus

- Utazások, rajzok, metszetek
- Itáliai, görögországi és kis-ázsiai ásatások
- Gyűjtemények, múzeumok
- Az antikvitás, mint a klasszicizmus alapja
- Az antikvitás a magas művészetben és a hétköznapiakban (ruházat, bútorok)

Az antik hagyományok hatása a XX. századi művészetre

- A klasszicizmus és a szocialista realista építészet és művészet
- Az antik kultúra és a klasszicizmus hatása a Harmadik Birodalom művészetére
- Az antik kultúra hatása napjainkban

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a klasszikus antik művészettörténeti korok és az európai művészeti korszakok sajátosságait
- a művészettörténeti korok (korszakok) legfontosabb alkotóit és alkotásait
- az antik mitológia, irodalom és történelem legfontosabb epizódjait, szereplőit
- a nyugati kultúra egyes korszakainak viszonyulási módját az antik örökséghez

Legyen képes:

- tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban
- összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában
- összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével
- jellemző ikonográfiai témák felismerésére, elemzésére, változatainak értelmezésére

T/9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A megismert művészettörténeti jelenségek új összefüggésbe helyezése
- A különböző vallási jelenségek és a képzőművészet kapcsolatának elemzése, az általános törvényszerűségek és sajátosságok felismerése
- Az ideológia meghatározó szerepének érzékeltetése a művészeti jelenségekben

Tananyag

Egyiptom hiedelemvilága, életmódja, kultúrája és művészete

- Sokistenhit - az élet folytatása a túlvilágon
- Az Amarna-kor (Ehnaton birodalma) és hatásai

Mezopotámia művészete

- Sumer és akkád művészet és hitvilág
- Babiloni és asszír művészet és hitvilág
- Az ókori Irán művészete és hitvilága

A Közép-Kelet művészete

- Pártusok és szasszanidák

Az iszlám művészete

- Az iszlámvallás, világmagyarázat és életszemlélet, valamint a művészet
- Az iszlám gondolatvilág - a távol-keleti bölcselet és a nyugati eszmerendszerek összehasonlítása

Az ókori és a klasszikus India kultúrája és művészete

- A buddhizmus és a művészet
- A hinduizmus és a művészet

Délkelet-Ázsia művészete

- India és a buddhizmus hatása a helyi kultúrákra

Kína művészete

- A buddhizmus, taoizmus és konfucianizmus hatása a művészetre
- Tibet és Kína hiedelemvilága, kultúrája és művészete

Japán művészete

- A sintoizmus és a művészet
- A zen-buddhizmus hatása a művészetre

Zsidó művészet

- A zsidó hiedelemvilág, életmód, kultúra és művészet
- A zsidó világszemlélet, a hellén filozófiák és a keresztény gondolatvilág összehasonlítása

A keresztény művészet

- A kereszténység kialakulása, elterjedése és eszmerendszere
- A korai kereszténység és a művészet
- A késő római és a bizánci művészet

A kereszténység és az állam

- A kelta kereszténység Írországon és Észak-Angliában
- Kultúra, vallás és képzőművészet a Karoling Birodalomban

A keresztény Európa a román kor idején

- A kereszténység és a hatalom
- Hódítások és kereszties hadjáratok

A keresztény Európa a gótika idején

- Fellendülés, pénz és hatalom a városokban
- A gótika virágzása és az egyház

Pogány motívumok a keresztény világban

- A szakrális művészet és a reneszánsz
- A pápai udvar hatása a művészetekre

A reformáció hatása a művészetre

- Az új eszmék hatása az életmódra, kultúrára
- Új megrendelői réteg, új igények, új műfajok

A katolikus egyház diadala

- A barokk művészet gyökerei
- Az ellenreformáció hatása a művészetre
- Új optimizmus, pompa, fényűzés

Keresztény szellemiségű művészet a barokktól napjainkig

- Hittérítés és művészet - a gyarmatok művészete
- Keresztény eszmeiség és helyi hiedelemvilág keveredése

A felvilágosodás művészete

- Ráció és művészet
- Ateista művészet

Művészet az ideológiák szolgálatában

- A szocialista realizmus művészete
- A Harmadik Birodalom művészete

Ideológiák napjaink művészetében

- Szubkultúrák, csoport ideológiák
- Kvázi kultuszok, rítusok
- Magánmitológiák

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a művészettörténeti korokat és irányzatokat, azok főbb stílusjegyeit
- a főbb vallásokat, azok mitológiáit, rítusait, teológiáját
- a kereszténység tanítását, történetét, egyházi művészetét
- a kereszténység helyét, szerepét az európai kultúra egyes korszakaiban

Legyen képes:

- tájékozódni a vallástörténet és a művészettörténet nagy korszakaiban
- önálló, alkotószellemű elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével
- felismerni és elemezni az egyes műalkotások mondanivalóját és közösségi szerepét

T/10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A 19-20. századi művészetről tanultak új megvilágításba helyezése
- A művészet társadalmi funkciója, a társadalmi konvencióval való konfliktusa
- A művészeti törekvések és folyamatok létrejöttének és társadalmi fogadtatásának megértetése

Tananyag

Realizmustól az impresszionizmusig

- Az uralkodó ízlés klasszikus felfogása és a pillanatnyi benyomásokat rögzítő új valóságfelfogás ellentéte

Az impresszionizmustól a fauvizmusig

- A művészet és a nyilvánosság újfajta kapcsolata
- Tudományos megalapozottság - rendszerezésre való törekvés
- Egyéni stílus, expresszív motívumhasználat

Az építészet és az ipari forradalom

- A hagyományos neo irányzatok és az új építészeti mozgalmak
- Az új építészeti feladatok kihívásai és a rájuk adott válaszok

A szecesszió

- Nyílt szembenállás, szakítás az akadémizmus felfogásával
- A szecesszió és az alkalmazott művészetek

Az avantgarde irányzatai és a hivatalos művészet

- A hagyománytisztelő és az úttörő művészet viszonya

Úttörők és epigonok

- Magányos alkotók és iskolák
- Az avantgarde művészet utóélete

Művészet és társadalom

- Művészet és politika
- Agitatív művészet
- Tiltott, túrt, támogatott művészet
- Művészet a rendszerváltozás után

Művészet és kommunikáció

- Művészet és manipuláció
- Művészet és üzlet
- A magas művészet és a közönség
- A giccs fogalma

Kortárs művészet

- Klasszikus hagyományok és azok tagadása
- Mesterségbeli tudás és eszköztelen művészet
- Professzionális és amatőr művészet
- Művészet és közönség

Vizsgamunka készítése

- Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a művészettörténeti korok lényeges sajátosságait a legfontosabb alkotók és legjellemzőbb alkotások tükrében
- a művészet fogalmának „kitágulását” a 19-20. században
- a művészet társadalmi, ideológiai meghatározottságát, művészet és társadalom konfliktusainak különböző példáit
- a művész szerepének, feladatának, magatartásformáinak okait és következményeit a különböző korokban

Legyen képes:

- összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével
- ismertetni konkrét példákon keresztül a művészet társadalmi funkcióinak pozitív és negatív vonatkozásait, művészet és társadalom konfliktusainak lehetőségét
- önálló, alkotószellemű műelemzésre, vélemények ütköztetésére, vitakészsége fejlesztésével; más nézetek, vélemények megértésére, elfogadására

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a művészettörténeti korok lényeges sajátosságait a legfontosabb alkotók és legjellemzőbb alkotások tükrében
- tudja olvasni, elemezni a tanult műalkotásokat

A tanuló legyen képes:

- összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével
- összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában
- tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban
- ismertetni az adott kor kiemelkedő alkotóinak munkásságát és elemezni alkotásaikat
- felismerni koronként jellemző alkotásokat a tárgy- és környezetkultúra világából
- önálló, alkotói szellemű műelemzésre, vélemények ütköztetésére – elfogadására

2. A Művészettörténet tantárgy művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama:

Művészettörténet - max. 60 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama:

- max. 15 perc

A vizsga tartalma

Művészettörténet írásbeli vizsga tartalma

Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozatból mérhető legyen a - tanuló művészettörténeti ismerete, műelemzési jártassága, elemző, összehasonlító képessége, az építészetről, grafikáról, festészetéről, szobrászatról, azok műfajairól, alkotóiról, a különböző műfajok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett tudása, ismeretszerző igénye.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló milyen szinten:

- ismeri művészettörténeti korok lényeges alkotóit és alkotásait
- ismeri a művészettörténeti korok sajátosságait
- tudja elemezni a megismert műalkotásokat
- tud összehasonlító elemzéseket végezni
- tud eligazodni a tárgy- és környezetkultúra világában
- tudja kifejezni művészeti és esztétikai élményeit

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- befogadó, értelmező, eligazodó készség
- összehasonlító készség - műelemző készség
- műfaj- és stílusismeret
- műtárgyismeret
- fogalomismeret

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete
- a megfogalmazás szabatosága, pontossága
- kommunikációs készség

B) NÉPMŰVÉSZET MŰFAJ

A népművészet oktatásának célrendszere és funkciói

A népművészet oktatásának célja, hogy megismertesse a tanulókat a hagyományos kézműves kultúránkkal, hogy a fiatalok - különösen a kezdetekben - játékos módon, élményszerűen tapasztalják meg a környezetünkben lévő természetes anyagokat, a természet körforgásához, a naptári ünnepekhez, a család ünnepeihez köthető tárgyak készítését, az ünnepek hagyományait, valamint azt a képi, vizuális kultúrát, mely a népi kézművességhez köthető. Ily módon a tanuló személyisége, identitástudata, ökológikus gondolkodása, esztétikai érzéke fejlődik. Ugyanakkor cél az is, hogy a tanulók kézügyessége, tervező, konstruáló, anyag-, és eszközhasználati készsége fejlődjék, melyet felerősít a foglalkozásokhoz kötődő erős érzelmi motiváció és közösségtudat.

A népművészet a hagyományos motívumkincset felhasználó játékok segítségével elősegíti a képi memória fejlődését, a tanulók személyiségfejlődését, biztosítja a tehetséggondozás lehetőségét. Figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, fokozatosan, játékosan vonja bele a tanulókat a különféle kézműves mesterségek világába. Feladata, hogy a hagyományos kézműves kultúránk megismertetésével a múlt értékeit megszerettesse és mai életünknek megfelelő formában tovább éltesse, segítsen a hagyománytisztelet megteremtésében, a hagyományok napjainkban való megélésében. A helyi tantervben ajánlott a helyi hagyományok sajátosságainak megjelenítése.

A program integrált óraszervezési lehetőséget biztosít arra, hogy a főtárgy órakeretéhez közvetlenül kapcsolódhasson valamely kötelező tantárgy tananyagának elsajátítása, feldolgozása. A tanuló mindkét tantárgyból osztályzatot kap, és a helyi tantervben rögzített feladatok szerint tehet művészeti alapvizsgát és művészeti záróvizsgát.

A népművészet oktatás jellemzői

- *Tevékenységek központúság* – a tanulók a tananyag tartalmakat, feladatokat tapasztalati módon, különböző népi kézműves tevékenységek által, komplex témákba ágyazottan dolgozzák fel, amelyben a cselekvésből származó tapasztalat adja a tanulás alapját.
- *Feladattudatosság* – egy témával, témakörrel való hosszabb idejű elmélyült foglalkozás, mely elősegíti a tanulók türelmének, kitartásának fejlődését.
- *Alkotói magatartás* – amelyben fontos szerepet kap a hagyományos kultúra ismeretére alapozott kreativitás, a feladatok folyamatának – megvalósításának képessége a tervezéstől a feladat megoldásáig.
- *Folyamatszerűség* az egyes feladatok végigvitelében és a szervesen kapcsolódó, egymásra épülő feladatsorokban, projektekben.
- *Interaktivitás és együttműködés*, mely feltételezi a személyközi kapcsolatok aktivitását, a kooperációt és innovációt, segíti az alkotó közösségek létrejöttét.
- *A tanulók önkifejezési készségének kialakítása* és mélyítése a személyre szabott feladatokkal.
- *A szociális érzékenység és empátia*, az én tudatosság, önszabályozás és önállóság fejlesztése.

Kiemelt kompetenciák a népművészet oktatásban

A kiemelt kompetenciaterületek a népművészeti alkotótevékenység által a hagyományok tiszteletét, a személyiség fejlesztését, az önkifejezés kibontakoztatását segítik. Olyan tulajdonság-együttest alakítanak ki, amely lehetővé teszi a változó élethelyzetekhez való rugalmas alkalmazkodást, a problémafelismerést, a problémamegoldást.

Bemeneti kompetenciák

Iskolai előképzettség nem szükséges

Szakmai kompetenciák

- A hagyományos kultúra napjainkban való befogadása
- A hagyományos kultúra napjainkban is érvényes megélése
- Vizuális gondolkodás és kifejezőkészség
- Tervezési készség
- Alkotói magatartás
- Kreativitás
- Manuális és digitális eszközhasználati készség
- Anyaghasználati készség
- Az esztétikum iránti igény
- Problémaérzékenység
- Tudatos környezetformálás igénye
- Biztonságos munkavégzés képessége

Személyes kompetenciák

- Nyitottság
- Fejlődőképesség
- Önállóság
- Türelmes, kitartó munkavégzés
- Munkafolyamatok elsajátítása a tervezéstől a megvalósításig
- Rugalmasság
- Érzékenység
- Kísérletező kedv

Társas kompetenciák

- Motiválhatóság
- Empatikus készség
- Kezdeményezőkészség
- Együttműködési készség

Módszerkompetenciák

- Figyelemösszpontosítás
- Gyakorlatias feladatértelmezés
- Ismeretek helyén való alkalmazása
- Ötletgazdagság
- Módszeres munkavégzés
- Problémafelismerés, – megoldás
- A munkakörnyezet tisztántartása

A Népművészet műfaj képzési szerkezete

TANSZAKOK

- *FAMŰVES TANSZAK*
- *FAZEKAS TANSZAK*
- *NÉPI BŐRMŰVES TANSZAK*
- *NÉPI TEXTILMŰVES (SZÖVÉS, HÍMZÉS, NEMEZKÉSZÍTŐ) TANSZAK*
- *SZÁLASANYAG (CSUHÉ, GYÉKÉNY, VESSZŐ, SZALMA TÁRGYKÉSZÍTŐ) TANSZAK*

Az előképző és az alapfok tantárgyi felépítése

Főtárgyak

az előképző 1-2. évfolyam és az alapfok 1-2. évfolyamán: *Népi játék gyakorlatok*;
az alapfok 3. évfolyamán: *Bevezetés a mesterségek világába - Mesterség orientáció alkotó gyakorlat*

Tanszakok főtárgyai az alapfok 4-6. évfolyamán:

- *Faműves alkotó gyakorlat*
- *Fazekas alkotó gyakorlat*
- *Népi bőrműves alkotó gyakorlat*
- *Népi textilműves (szövés, hímzés, nemezművesség) alkotó gyakorlat*
- *Szálasanyag – csuhé, gyékény, vessző, szalmatárgykészítő alkotó gyakorlat*

Kötelező tantárgyak

az alapfok 1-2-3. évfolyamán - *Népművészeti vizuális alapismeretek*

Tanszakok kötelező tantárgyai az alapfok 4-5-6. évfolyamán:

- *Faműves műhelygyakorlat*
- *Fazekas műhelygyakorlat*
- *Nép bőrműves műhelygyakorlat*
- *Népi textilműves (szövés, hímzés, nemezművesség) műhelygyakorlat*
- *Szálasanyag – csuhé, gyékény, vessző, szalma tárgykészítő műhelygyakorlat*

Választható tantárgy az alapfok 4-5-6. évfolyamán: Néprajz

A Népművészet műfaj tantárgyainak tartalma

A népi játék gyakorlatok tantárgy az előképző két évfolyamának, valamint az alapfok 1-2. évfolyamának komplex népművészeti tantárgya. Sokszínű alkotó játékokra ad lehetőséget. A legkülönbözőbb anyagok, eszközök, technikák megismerése segíti a gyermeki kreativitás kibontakozását és a tradicionális kézművesség értékeinek továbbadását.

A népművészeti vizuális alapismeretek tantárgy a hagyományos motívumkincs képi ábrázolásának, változatos módjainak játékos elsajátítását és alkalmazását teremti meg. Előkészíti és megalapozza a népi kézműves mesterségek magas esztétikai igényű szakmai tevékenységét.

Bevezetés a mesterségek világába tantárgy - Mesterség orientáció alkotó gyakorlat – a népi kézműves tárgyformálás, a mesterségek különféle hagyományos technikai, díszítménybeli ismereteinek gyakorlati megismertetésére, pályaorientációra szolgál.

A Tanszaki alkotó gyakorlatok tantárgyai - *Faműves alkotó gyakorlat; Fazekas alkotó gyakorlat; Népi bőrműves alkotó gyakorlat; Népi textilműves (szövés, hímzés, nemezművesség) alkotó gyakorlat; Szálasanyag – csuhé, gyékény, vessző, szalmatárgykészítő alkotó gyakorlat* – lehetővé teszik, a különféle mesterségekhez tartozó néprajzi alapismeretek elsajátítását, a forma- és díszítményvilág valamint ezek összefüggéseinek, törvényszerűségeinek megismerését, új tárgy tervezését, alkotását egy-egy táji kultúrában.

A Tanszaki műhelygyakorlat tantárgyak – *a Faműves műhelygyakorlat; Fazekas műhelygyakorlat; Nép bőrműves műhelygyakorlat; Népi textilműves (szövés, hímzés, nemezművesség) műhelygyakorlat; Szálasanyag – csuhé, gyékény, vessző, szalma tárgykészítő műhelygyakorlat* - lehetővé teszik az adott mesterség technikáinak, jellemző díszítménymódjának elsajátítását használati- és dísz tárgyak elkészítésével, az életkori sajátosságnak megfelelően. A tanuló a helyi lehetőségektől függően a műhelygyakorlatok közül érdeklődésének és képességének megfelelően választ. Feladata a forma – díszítmény – funkció hármásának adott mesterségen belüli megismertetése, a művészi kifejezési formanyelv kialakítása, gazdagítása, változatos kreatív, játékos feladatsorokon keresztül.

A program lehetőséget ad arra, hogy a helyi tájegységi sajátosságok is bekerülhessenek a helyi tananyagba.

A néprajz tantárgy segít belehelyezni a tanult szakmai ismereteket az általános néprajzi alapismeretek keretébe. Megismerteti a tanulókat a hagyományos paraszti életformával, életmóddal, a történeti, táji specifikumokkal, a folklórral.

ÓRATERV

B) NÉPMŰVÉSZET MŰFAJ

Évfolyamok		Előképző (E)		Alapfok évfolyamok (A)					
		(1.)	(2.)	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Főtárgyak	Népi játék gyakorlatok	2-4	2-4	2	2				
	Bevezetés a mesterségek világába					2			
	Tanszaki alkotó gyakorlatok						2	2	2
Kötelező tárgyak	Népművészeti vizuális alapismeretek			2	2	2			
	Tanszaki műhelygyakorlat						2	2	2
Választ-ható tantárgy	Néprajz						(1-2)	(1-2)	(1-2)
Összes óra:		(2-4)	(2-4)	(4)	(4)	(4)	(4-6)	(4-6)	(4-6)

A képzés évfolyamainak száma: 8 évfolyam (2 előkészítő + 6 alapfok évfolyam)

Az összes óra rovatában az első szám a heti minimális óraszámot jelöli, a második szám a szakmai program megvalósítása során az egyéni, páros, kis-és nagycsoportos tehetséggondozás számára is időkeretet biztosít.

Az összevont osztályok működéséből következően, valamint az integrált órászervezés lehetőségét figyelembe véve a tanéven belül a tantárgyi óraszámok átcsoportosíthatók.

A tanítási órák időtartama: 45 perc

A NÉPMŰVÉSZET MŰFAJ MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA VIZSGATANTÁRGYAI

A művészeti alapvizsga követelményeit az egyes tantárgyi programok záró szakasza tartalmazza.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsgatantárgyai

1. Népművészeti vizuális alapismeretek
2. Tanszaki műhelygyakorlat (a tanszaknak megfelelően)
 - *Faműves műhelygyakorlat*
 - *Fazekas műhelygyakorlat*
 - *Nép bőrműves műhelygyakorlat*
 - *Népi textilműves (szövés, hímzés, nemezművesség) műhelygyakorlat*
 - *Szálasanyag – csuhé, gyékény, vessző, szalma tárgykészítő műhelygyakorlat*

A fentiek felül szabadon választható vizsgatantárgy

- *Néprajz*

NÉPMŰVÉSZET MŰFAJ TANTÁRGYAI

NÉPI JÁTÉK GYAKORLATOK TANTÁRGY

Az népi játék gyakorlatok tantárgy célja az előképző évfolyamokon a befogadókészség fejlesztése, magyar népi motívumok, a mintakincsek vizuális memóriába való beépítésének elősegítése különféle játékeszközök segítségével. A népművészettel való játékos ismerkedésen keresztül a pozitív lelki tulajdonságok gyarapítása, az esztétikai érzékenység, a nyitottság kialakítása. A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek fejlesztése.

Az tantárgy feladata az alkotói képességek fejlődéséhez való hozzájárulás komplex, játékos, élményszerű művészeti tevékenységek által.

Előkészítő évfolyamok (E/1-2. évfolyamok)

E/1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) útján megszerzett élmények képi, plasztikai feldolgozási képességének fejlesztése
- A természeti és tárgyi környezet szépségeinek felfedeztetése, óvása
- Az évkor ünnepeinek megismertetése
- A hagyományok élményszerű megismertetése
- Egyszerű kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- A népi kismesterségek megismerése, lehetőség szerint minél több kipróbálása
- A tárgyalatás során felhasznált anyagok és eszközök megismertetése
- Az önkifejezés változatos formáinak megismertetése
- Az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek elsajátíttatása
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása - kreatív munkára és gondolkodásra nevelés
- Az arányok, színek, formák, felületek, tömegek és a tér felfedeztetése játékos tevékenységeken keresztül

Tananyag

- A népművészeti vizuális elemek, kifejezési eszközök megismerése, a helyi sajátosságokra figyelemmel
- Az év ünnepköréhez igazodva a népi kismesterségek különböző ágazatainak kipróbálása az életkori sajátosságoknak és fejlettségi szinteknek megfelelően
- A természetes anyagok alakításának különféle módozatainak megismerése
- A különféle tanult motívumkincs használatának bemutatása
- A különféle játéktípusok sajátosságainak ismertetése
- Kézműves és képzőművészeti technikák
- Különböző témacsoportok játékeszközökkel való feldolgozása
- Népművészeti hagyományok, az év ünnepei

Feladatcsoportok

E/1. évfolyam

A fafaragás motívumkincse

- Memóriajátékok – fafaragások motívum kincseivel
- Árnyjáték – széktámlák, pad támlák mintáinak felhasználásával
- Viaszkarcolás – lopótökre karcolt minták és pásztorbotok mintáinak felhasználásával
- Pecsétkészítés – pad háttámlák mintáinak felhasználásával

Hímzésminták motívumkincsei

- Memóriajátékok, kirakók, lottó játékok szűrmintákkal
- Illeszd a helyére! – a nagy tájegységek, illetve a saját területükön lévő hímzésminták felhasználásával
- Bújtasd el! – különféle hímzésminták felhasználásával
- Mátrixok – különféle hímzésminták felhasználásával
- Csipkeszurka – hímzések motívumainak felhasználásával képeslapok, különféle ajándékkártyák készítése
- Papírdúc satírozása – rátétes minták felhasználásával

Fazekasság motívumkincsei: miskakancsók és emberalakos butellák

- Memória másképp – alak és árnyképe játék a megismert minták felhasználásával
- Sudoku – emberalakos butellák „arcainak” felhasználásával 4x4-es, 6x6-os sudoku készítése
- Aquatintas kép készítése – különböző tájegységek miskakancsói
- Gipsznyomat készítés – jellegzetes karakterek mintázása

Zsinórminták mintakincsei

- Útvesztők, labirintusok – különféle minták felhasználásával az egyszerűtől a bonyolultabbig
- Puzzle – különféle minták felhasználásával három nehézségi fokozattal
- Színes indigó – ruhadíszítmények mintáinak felhasználásával
- Zsinórnyomat készítés - ruhadíszítmények mintáinak felhasználásával

Érzékszervi tapasztalások

- Színek, formák megfigyelése, hasonlóságok észrevétele
- Népi játékokkal, mozgással, hanggal érzelmek, élmények kifejezése

Anyagok

- A népi kismesterségek különböző anyagainak megismerése élményszerű tapasztalatok biztosításával az évkör ünnepeihez igazítva
- Felületképzési játékok síkban és plasztikában változatos anyagokkal: kötözések, sodrások, fonások, szövések, gyúrások, karcolások
- Nemez: ismerkedés az őshonos emlősállatokkal (juhok, marhák, lovak, kecskék) - szőrlabda készítése
- Szálasanyagok: csutkajátékok, gyékénymadár, vesszőparipa, virágfüzér
- Textil: különféle fonatok, zsinórok körmönfonással, bojtok készítése, levendulazsák hímzéssel

- Agyag: egyszerű marokedények, felrakásos technikák kipróbálása, növényi lenyomatok készítése
- Bőr: különféle fonások kipróbálása

Méreték és arányok

- A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb)

A színek világa

- A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása
- A színek keverésének megfigyelése az alkotó foglalkozások, a nemezelés, szövés feladatain keresztül

Folklór: mondókák, dalok, mesék, benti és kinti játékok az év ünnepeihez kapcsolódóan

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tanult motívumkincseket a felismerés szintjén
- a tanult játékszabályokat, variációs lehetőségeket
- a tanult népi mondókákat, dalok szövegeit, a játékok menetét
- a témákhoz kapcsolódó alapvető formákat
- a különféle népművészeti ágak anyagait
- az alkalmazott anyagok megmunkálási lehetőségeit
- az elkészített tárgyak rendeltetésszerű használati módját
- a baleset és munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- egyszerű tárgyak mintaadás utáni elkészítésére
- a művelti sorrendek követésére, s azok betartására
- a játékszabályok betartására, a kooperatív munkára
- segíteni társait, munkacsoportját a tevékenységekben
- a tanult népművészeti motívumok „olvasására”
- a tanév során alkalmazott alapvető kifejező eszközök használatára
- a legfontosabb baleset-és munkavédelmi szabályok betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- felismeri-e a játékeszközökön szereplő mintakincseket
- bekapcsolódik-e az általa nem ismert, nem megszokott játéktípusok kipróbálásába
- képes-e a játékszabályok betartására - új szabályt tud-e alkotni
- meg tudja-e nevezni a különféle anyagokat
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai

E/2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) útján megszerzett élmények képi, plasztikai feldolgozási képességének fejlesztése
- A természeti és tárgyi környezet szépségeinek felfedeztetése, óvása
- Az természet körforgásának megismertetése, az évszakok váltakozása
- A hagyományok élményszerű megismertetése
- Egyszerű kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- A tárgyalatás során felhasznált anyagok és eszközök megismertetése
- Az önkifejezés változatos formáinak megismertetése
- Az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek elsajátíttatása
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása - kreatív munkára és gondolkodásra készítés
- A népművészet egyes ágainak (pl. fafaragás, hímzés, fazekasság) játékeszközökön keresztüli megismertetése
- A legjellemzőbb jegyek felismertetése
- Egyszerű, szabályos, szabálytalan formák megismertetése
- Ábrák, egyszerű rajzok megértetése
- Térbeli viszonylatok, irányok érzékelése

Tananyag

- A népművészeti vizuális elemek, kifejezési eszközök megismerése, külön figyelve a helyi sajátosságokra
- A természet körforgásához igazodva a népi kismesterségek különböző ágazatainak kipróbálása az életkori sajátosságoknak és fejlettségi szinteknek megfelelően
- A természetes anyagok alakításának különféle módozatainak lehetőségei
- A különféle tanult motívumkincs használatában jártasság
- A különféle játéktípusok sajátosságainak ismerete
- Különféle témacsoportok játékeszközökkel való feldolgozása
- Népművészeti hagyományok a természet körforgásához igazítva
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

E/2. évfolyam

A fafaragás motívumkincse

- Dominó – fafaragások motívumkincseivel
- Lottó játék – rozettákkal
- Triplex karton karcolása – motívumok tükrösökről
- Monotípiák – ácsolt láda motívumokkal
- Pecsétkészítés – juhászbillogok mintáinak felhasználásával

Hímzésminták motívumkincsei

- Játékos mértan 1. - kicsinyítések, nagyítások, koordinátarendszerben való tájékozódás
- Mintakirakó – különféle hímzésminták felhasználásával

- Pecsételesek – hímzések motívumainak felhasználásával csomagolópapír készítése
- Papírdúc nyomat készítése - madaras rátétes minták felhasználásával

Fazekasság motívumkincsei: fazekas termékek

- Rakd össze! – rész- egész játék különféle tájegységek tányér darabjainak, motívumainak felhasználásával
- Torpedó – fazekas termékek formáinak felhasználásával
- Térből a síkba, síkból a térbe – feladatkartyák és térbe felállítható játékkártyák készítése a megismert minták felhasználásával
- Papírtányér díszítése – a különféle díszítési módok kipróbálása
- Kályhacsempe papírmáséból – egy egyszerű minta választása

Zsinórminták mintakincsei

- Bogozd ki!” figyelemfejlesztő társasjáték vonalak, utak, irányok
- Írás előkészítő feladatlapok zsinórmintákkal – Folytasd a sort! Kövesd a vonalat! Haladj két vonal között!
- Kártyajáték: huszár egyenruha, lótakaró, tarsoly

Mézeskalács ütőfák motívumai

- Lapozgatós mintakönyv – a megismert mézeskalács ütőfák mintáinak felhasználásával
- Részletkeresők – a megismert mézeskalács ütőfák mintáinak felhasználásával
- Szitázás sablonnal – huszár, szív motívumokkal
- Frottázs technika – alap készítése, szabadon választott mézeskalács mintákból

Érzékszervi tapasztalások

- Színek, formák megfigyelése, hasonlóságok észrevétele
- Népi játékokkal, mozgással, hanggal érzelmek, élmények kifejezése
- A természet körforgásának megfigyelése, népi időjárási jóslatok megfigyelése, tapasztalatszerzés

Anyagok

- A népi kismesterségek különböző anyagainak megismerése élményszerű tapasztalatok biztosításával a természet körforgásához igazítva
- Felületképzési játékok síkban és plasztikában változatos anyagokkal: kötözések, sodrások, fonások, szövések, gyúrások, karcolások
- Nemez: egyszerű színes nemezgolyók készítése a szőrlabda módszerével
- Szálasanyagok: az egyes évszakokban fellelhető anyagok használata az életkori sajátosságok figyelembe vételével
- Textil: különféle fonatok, zsinórok körmönfonással, bojtok készítése, levendulazsák hímzéssel
- Agyag: egyszerű marokedények, felrakásos technikák kipróbálása, növényi lenyomatok készítése
- Bőr: különféle fonások kipróbálása

Méretek és arányok

- A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb)
- Sík- és térbeli tapasztalatok gyűjtése

Téri élmények

- A sík és a tér megtapasztalása
- Térjátékok (kinn, benn fent, lent) - zárt és nyitott terek
- Téri élmények játékkártyákkal, és plasztikai megjelenítéssel

Idő élmények

- Az idő múlásának és a változás megtapasztalása
- Eseménysort kifejező képsorozat, leporelló készítése
- Egyszerű animációs játékok készítésével

A színek világa

- A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása
- A színek keverésének megfigyelése az alkotó foglalkozások, a nemezelés, szövés feladatain keresztül

Folklór: mondókák, dalok, mesék, benti és kinti játékok az év körforgásához kapcsolódóan

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tanult motívumkincseket a felismerés szintjén
- a tanult játékszabályokat, variációs lehetőségeket
- a témákhoz kapcsolódó alapvető formákat
- a természet és az ember alkotta formákat
- a természet körforgásának törvényszerűségeit
- a tanult népi játékok szövegeit, a játékok menetét
- a különféle tanult motívumokat tudja megkülönböztetni a helyi sajátosságoktól
- a különféle népművészeti ágak jellegzetes motívumait
- a környezetünkben megtalálható természetes anyagokat (a kő, agyag, termések, szalma, csuhé, szőr, bőr) és a feldolgozott anyagokat (papír, fonál, textil)
- az alkalmazott anyagok megmunkálási lehetőségeit
- az elkészített tárgyak rendeltetésszerű használati módját
- a baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- egyszerű tárgyak mintaadás utáni elkészítésére
- a műveleti sorrendek követésére, s azok betartására
- a játékszabályok betartására, a kooperatív munkára
- a közvetlen környezetének megfigyelésére az év körforgásának alapján
- a természet és az ember alkotta fő formák felismerésére
- segíteni társait, munkacsoportját a tevékenységekben
- a tanult népművészeti motívumok „olvasására”
- a tanév során alkalmazott alapvető kifejező eszközök használatára
- a mindennapi jelenségek közül felismerni az esztétikai élményt adó jelenségeket
- aktívan, megfelelő munkatempóval részt venni a tárgyalgó tevékenységekben
- a legfontosabb baleset-és munkavédelmi szabályok betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- felismeri-e a játékeszközökön szereplő mintakincseket
- bekapcsolódik-e az általa nem ismert, nem megszokott játéktípusok kipróbálásába
- képes-e a játékszabályok betartására, új szabály alkotására
- ismeri-e az elemi téri viszonyokat
- meg tudja-e nevezni a különféle anyagokat
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- érdeklődő-e a különféle technikák megtanulása során
- célszerűen és anyagtakarékosan használja-e az anyagokat
- vannak-e egyéni elgondolásai

Alapfok (A/1-2. évfolyamok)

NÉPI JÁTÉK GYAKORLATOK TANTÁRGY

A népi játék gyakorlatok tantárgy célja az alapfok első két évfolyamán a befogadó készségek fejlesztése, a magyar népi motívumok, a mintakincsek vizuális memóriába való bevésoedésének elősegítése különféle játékeszközök segítségével. A népművészettel való játékos ismerkedésen keresztül a pozitív lelki tulajdonságok gyarapítása, az esztétikai érzékenység, a nyitottság kialakítása. A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek fejlesztése a korszerű, gyermekközpontú, a népművészeti mintákra épülő tananyaggal a gyerekek életkori és egyéni képességeiknek megfelelő alkalmazásával. A népi kismesterségek az év, a család ünnepeihez valamint a ház és környezete tematikájához való igazodás.

A/1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) útján megszerzett élmények képi, plasztikai feldolgozási képességének fejlesztése
- A természeti és tárgyi környezet szépségeinek felfedeztetése, óvása
- Az évkör ünnepeinek megismertetése kiegészítve a körülöttünk élő népek kulturális hagyományaival
- A hagyományok élményszerű megismertetése
- Egyszerű kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- A népi kismesterségek megismerése, lehetőség szerint minél több kipróbálása
- A tárgyalakotás során felhasznált anyagok és eszközök megismertetése
- Az önkifejezés változatos formáinak megismertetése
- A képi emlékezet és képzelet gazdagítása

- Az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek elsajátíttatása
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása - kreatív munkára és gondolkodásra nevelés
- A népművészet egyes ágainak (pl. fafaragás, hímzés, fazekasság) játékeszközökön keresztüli megismertetése
- A néprajzi ismeretek tevékenységekhez kötött aktív beépítése

Tananyag

- A népművészeti vizuális elemek, kifejezési eszközök megismerése, külön figyelve a helyi sajátosságokra
- Az év ünnepköréhez és körülöttünk élő népek kulturális hagyományaihoz igazodva a népi kismesterségek különböző ágazatainak kipróbálása az életkori sajátosságoknak és fejlettségi szinteknek megfelelően
- A természetes anyagok alakításának különféle módozatainak lehetőségei
- A különféle tanult motívumkincs használatában jártasság
- A különféle játéktípusok sajátosságainak ismerete
- Kézműves és képzőművészeti technikák
- Különféle témacsoportok játékeszközökkel való feldolgozása
- Népművészeti hagyományok, az év ünnepköréhez és a körülöttünk élő népek kulturális hagyományaihoz igazodva
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A/1. évfolyam

A fafaragás motívumkincse

- Memóriajátékok – fafaragások motívumkincseinek bővítése
- Árnyjáték – széldeszák mintáinak felhasználásával
- Kollázs készítése – mángorlók mintáinak felhasználásával
- Meseerdő készítése – tükrösökről vett mintákkal

Hímzésminták motívumkincsei

- Játékos mértan 1. –Tükrözések – sárközi minták felhasználásával
- Játékos mértan 2. – tervezési gyakorlatok keresztszemes mintákkal
- Tükrözések, forgatások, eltolások, egy-egy alap egységből álló minták felhasználásával
- Mintakirakó – madarak, a hímzéseken tanult minták felhasználásával
- Mintakirakó – különféle léptékű és minta sűrűségű puzzle-k tervezése és készítése

A népviseletek mintái, motívumai

- Memória másképp- tájegységekre jellemző fejfedők és hajviseletek
- Tájegységek viseletei – társasjáték különféle nagy tájegységek feldolgozásával
- Lapozgató készítése választott öt tájegység férfi - női viseletének felhasználásával
- Öltöztetőbaba készítése öt tájegység férfi - női viseletének felhasználásával

A bútorfestés mintakincse

- Hol a helyem? kártyajáték – tájegység festett bútorai
- Részletkeresők – a vizuális blokkban elkészített mennyezetkazetták felhasználásával
- Részletkeresők – kicsinyített és nagyított részletek keresése
- Rejtvényes feladatok: Keresd a különbséget! Karikázd be, ami nem illik a sorba!
- Számold meg, miből mennyit találsz! Kösd össze!
- Templomkazetták tervezése, festése – virágmintákkal, ismétlődő díszítő elemekkel

Érzékszervi tapasztalások

- Színek, formák megfigyelése, hasonlóságok észrevétele
- Népi játékokkal, mozgással, hanggal érzelmek, élmények kifejezése

Anyagok

- A népi kismesterségek különböző anyagainak megismerése élményszerű tapasztalatok biztosításával az évkör és a család ünnepeihez igazítva
- Felületképzési játékok síkban és plasztikában változatos anyagokkal: kötözések, sodrások, fonások, szövések, gyúrások, karcolások
- Nemez: egyszerű tárgyak készítése - nemezelődés
- Szálasanyagok: fonott, kötözött, sodort tárgyak készítése
- Textil: különféle fonatok, zsinórok körmönfonással, bojtok készítése, baba varrása
- Agyag: egyszerű marokedények, felrakásos technikák kipróbálása, nyomhagyások
- Bőr: karkötő készítése poncolással
- Fa: egyszerű karcolások

Méret és arány

- A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb)

Téri élmények

- A sík és a tér megtapasztalása
- Térjátékok (kinn, benn fent, lent) - zárt és nyitott terek
- Téri élmények játékkártyákkal és plasztikai megjelenítéssel

Mese és valóság

- A mesebeli világok, történetek síkban és plasztikában
- Környezetünk formái, szereplői sík és plasztikus formában

A színek világa

- A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása
- A színek keverésének megfigyelése az alkotó foglalkozások, a nemezelés, szövés feladatain keresztül

Folklór: mondókák, dalok, mesék, benti és kinti játékok az évkör és a körülöttünk élő népe kulturális hagyományaihoz kapcsolódóan

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tanult motívumkincseket felismerés szintjén
- a tanult játékszabályokat, variációs lehetőségeket
- a témákhoz kapcsolódó alapvető formákat
- az évkör és körülöttünk élő népek kulturális szokásait
- a tanult népi játékok szövegeit, a játékok menetét
- a különféle tanult motívumokat tudja megkülönböztetni a helyi sajátosságoktól
- az alkalmazott anyagok megmunkálási lehetőségeit
- az egyszerű technikai fogásokat
- az elkészített tárgyak rendeltetésszerű használati módját
- a baleset és munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- egyszerű tárgyak mintaadás utáni elkészítésére
- a művelti sorrendek követésére, s azok betartására
- a játékszabályok betartására, a kooperatív munkára
- segíteni társait, munkacsoportját a tevékenységekben
- a tanult népművészeti motívumok „olvasására”
- az önálló munkavégzésre
- a technikai gondolkodásra
- a célszerű és takarékos anyaghasználatra
- a látható és az elképzelt világ megjelenítésére
- a munka megbecsülésére, tiszteletére
- a tanult népi játékok szövegeinek megjegyzésére, s a játékmenet reprodukálására
- a tanév során alkalmazott alapvető kifejező eszközök használatára
- a legfontosabb baleset-és munkavédelmi szabályok betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- felismeri-e a játékeszközökön szereplő mintakincseket
- bekapcsolódik-e az általa nem ismert, nem megszokott játéktípusok kipróbálásába
- képes-e a játékszabályok betartására, új szabály alkotására
- meg tudja-e nevezni a különféle anyagokat
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége

A/2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) útján megszerzett élmények képi, plasztikai feldolgozási képességének fejlesztése
- A természeti és tárgyi környezet szépségeinek felfedeztetése, óvása
- Az családi ünnepek, a ház és a környezete megismertetésén keresztül identitásfejlesztés
- Egyszerű kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- A népi kismesterségek megismerése, lehetőség szerint minél több kipróbálására ösztönzés
- A tárgyalgatás során felhasznált anyagok és eszközök megismertetése
- Az önkifejezés változatos formáinak megismertetése
- A képi emlékezet és képzelet gazdagítása
- Az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek elsajátíttatása
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása - kreatív munkára és gondolkodásra nevelés
- A népművészet egyes ágainak játékeszközökön keresztüli megismertetése
- A néprajzi ismeretek tevékenységekhez kötött aktív beépítése

Tananyag

- A népművészeti vizuális elemek, kifejezési eszközök megismerése, külön figyelve a helyi sajátosságokra
- A családi ünnepeihez és a körülöttünk élő népek kulturális hagyományaihoz igazodva a népi kismesterségek különböző ágazatainak kipróbálása az életkori sajátosságoknak és fejlettségi szinteknek megfelelően
- A természetes anyagok alakításának különféle módozatainak lehetőségei
- A különféle tanult motívumkincs használatában jártasság
- A különféle játéktípusok sajátosságainak ismerete
- Kézműves és képzőművészeti technikák ismerete
- Különböző témacsoportok játékeszközökkel való feldolgozása
- Népművészeti hagyományok, az év és a család ünnepei
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A/2. évfolyam

Házoromzatok, építészeti elemek mintakincsei

- Házépítés"- elemekből – a különféle tájegységek jellegzetes építészeti jegyeinek, kiemelt részleteinek (tető, ablak, kémény) felhasználásával
- Térképjáték – irányok és útvonalak – téri orientációt és téri tájékozódást fejlesztő játék – épületek felhasználásával
- Sorozatépítő kártyajáték – házépítés másképp
- Térbeli nyitható kép – különböző tájegységek építészeti jellemzőinek felhasználásával
- Papírmásé vakolathímek

Hímzésminták motívumkincsei

- Játékos mértan 1. –Tükrözések – körülöttünk élő népek mintáinak felhasználásával
- Játékos mértan 2. – tervezési gyakorlatok keresztszemes mintákkal, tükrözések, forgatások, eltolások, egy-egy alap egységből álló minták felhasználásával
- Mintakirakók – tulipánok a hímzéseken
- Mintakirakó – különféle léptékű és minta sűrűségű puzzle-k tervezése és készítése kiegészítve a körülöttünk élő népek motívumaival, s a helyi sajátosságokkal

A népviseletek mintái, motívumai

- Memória másképp- tájegységekre jellemző fejfedők és hajviseletek
- Tájegységek viseletei – társasjáték bővítése a körülöttünk élők és a helyi sajátosságok feldolgozásával
- Leporelló készítése bővítés a körülöttünk élők népviseleteivel és a helyi sajátosságok
- Öltöztetőbaba (fiú, lány) készítése egy választott körülöttünk élő nép viseletével

A bútorfestés mintakincse

- Hol a helyem? kártyajáték – bővítése új elemekkel (Felvidék, Erdély)
- Kelengyeláda szitázása sablonnal – tájegységekre jellemző minták felhasználásával
- Templomkazetták tervezése, festése – új virágminták, ismétlődő díszítő elemek felhasználásával
- Mesekönyv lap tervezése a virágmotívumok felhasználásával

A bőrművesség díszítő motívumai

- Keresd a mintát! nyomozós játék
- Hol a helyem? kártyajáték – tárgyak, minták, használati helyük, funkciójuk szerint
- Domborítás egyszerű virág motívummal

Érzékszervi tapasztalások

- Színek, formák megfigyelése, hasonlóságaik észrevétele
- Népi játékokkal, mozgással, hanggal érzelmek, élmények kifejezése

Anyagok

- A népi kismesterségek különböző anyagainak megismerése élményszerű tapasztalatok biztosításával a család ünnepeihez és a körülöttünk élő népek kulturális hagyományaihoz igazítva
- Felületképzési játékok síkban és plasztikában változatos anyagokkal: kötözések, sodrások, fonások, szövések, gyúrások, karcolások
- Nemez: egyszerű tárgyak készítése- nemezelődés
- Szálasanyagok: fonott, kötözött, sodort ajándéktárgyak készítése
- Textil: különféle fonatok, zsinórok, bojtok készítése, baba varrása
- Agyag: egyszerű marokedények, felrakásos technikák kipróbálása, nyomhagyások
- Bőr: karkötő készítése poncolással
- Fa: egyszerű karcolások, vésések

Méretetek és arányok

- A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb)

Téri élmények

- A sík és a tér megtapasztalása
- Térjátékok (kinn, benn fent, lent) - zárt és nyitott terek
- Téri élmények játékkártyákkal, és plasztikai megjelenítéssel

Mese és valóság

- A mesebeli világok, történetek síkban és plasztikában
- Környezetünk formái, szereplői sík és plasztikus formában

A színek világa

- A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása
- A színek keverésének megfigyelése az alkotó foglalkozások, a nemezelés, szövés feladatain keresztül

Folklór: Népi játékok, mondókák, dalok, mesék, benti és kinti játékok a családi ünnepekhez kapcsolódóan, kitekintve a körülöttünk élő népek hagyományaival

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tanult motívumkincseket felismerés szintjén
- a tanult játékszabályokat, variációs lehetőségeket
- a témákhoz kapcsolódó alapvető formákat
- a család fontosabb ünnepeit, szokásait
- a ház és környezetének fontosabb elemeit
- a tanult népi játékok szövegeit, a játékok menetét
- a különféle tanult motívumokat tudja megkülönböztetni a hely sajátosságoktól
- az alkalmazott anyagok megmunkálási lehetőségeit
- az egyszerű technikai fogásokat
- az elkészített tárgyak rendeltetésszerű használati módját,
- a baleset és munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- felismerés szintjén megkülönböztetni a különféle viseleteket, építészeti elemeket
- a játékok során megismert motívumok felismerésére
- egyszerű tárgyak mintaadás utáni elkészítésére
- a műveleti sorrendek követésére, s azok betartására
- a játékszabályok betartására, a kooperatív munkára
- segíteni társait, munkacsoportját a tevékenységekben
- a tanult népművészeti motívumok „olvasására”
- az önálló munkavégzésre
- a technikai gondolkodásra
- a célszerű és takarékos anyaghasználatra
- a látható és az elképzelt világ megjelenítésére
- térbeli helyzetek ábrázolására- a formák síkbeli reprodukciójára

- a munka megbecsülésére, tiszteletére
- a tanult népi játékok szövegeinek megjegyzésére, s a játékmenet reprodukálására
- a tanév során alkalmazott alapvető kifejező eszközök használatára
- a legfontosabb baleset-és munkavédelmi szabályok betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- felismeri-e a játékeszközökön szereplő mintakincseket
- bekapcsolódik-e az általa nem ismert, nem megszokott játéktípusok kipróbálásába
- képes-e a játékszabályok betartására, új szabály alkotására
- meg tudja-e nevezni a különféle anyagokat
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- tud-e milliméter pontossággal mérni
- tud-e olvasni ábrát, magyarázó rajzot, információs jeleket
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák
- megjelennek-e a karakterek

NÉPMŰVÉSZETI VIZUÁLIS ALAPISMERETEK TANTÁRGY

Alapfok (A/1-3. évfolyamok)

A népművészeti vizuális alapismeretek tantárgy magában foglalja azoknak a képességeknek a fejlesztését, amelyek kizárólag tevékenységekben formálódnak ki, ebből következően csak tevékenységekben fejleszthetők. A terület tevékenység-központúságából adódóan a feladatok fő profilja a személyes alkotás. A gyermek az alkotáson keresztül alkotja meg önmagát, ezért a készség és képességfejlesztés egyúttal személyiségformálás is.

A tevékenységek megválasztásakor törekedni kell a komplexitásra, hogy egyszerre több készséget igényeljenek és fejlesszenek, egyszerre több és több irányba ható képességeket bontakoztassanak ki.

Alapfok (A/1 évfolyam)

Fejlesztési feladatok

- Az esztétikai-művészeti élményeket kínáló, néprajzi ismereteket nyújtó források megismerése, használatuk szokásai és képességei
- Egyszerűbb képi elemekből összeállt jelentések felfogásának és létrehozásának képessége
- A funkció kiolvasása a környezet, a tárgyak formáiból, jól funkcionáló formák létrehozása

- A fantáziavilág képeinek megjelenítési készsége, az egyéni megoldások ösztönzése
- A tárgyforma és a díszítmény jelentéseinek, szimbólumainak olvasása, ezek kreatív alkalmazása a saját közlésekben
- Az alkotó tevékenységekhez szükséges eszközhasználat, anyagalakítás megismertetése kép és tárgykészítés vagy egyéb alkotófolyamat végig vitelével
- A figyelmes, kitartó munkavégzés fejlesztése

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

- A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
- Kézműves és népművészeti technikák
- A mese, mint téma segítségével a vizuális és konstruáló képességek fejlesztése
- Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A/1. évfolyam

Mesék, kalandos történetek (elsősorban népmesék, mondák)

- Egyéni fantáziára épülő illusztratív mesefeldolgozások, történetmesélések
- Elbeszélés vonalakkal, különböző vonalminőségek keresése
- Vonalrajzos kompozíciók különféle alapformákban, hangsúlyos kontúrok alkalmazásával

Színes világok megelevenítése

- A kedvenc népmese feldolgozása színes kompozícióban
- A színek hatása, érzelmi ereje
- Színkontrasztok, színharmóniák (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák

- A szereplők megjelenítése – mesehősök, állatfigurák (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmásé)
- Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek – bábfigurák készítése
- Meseváros megelevenítése (a város lakóházai, palotái, útjai, járművei)
- A mesebeli szegény ember portáljának elkészítése (ház és udvar)

Megszemélyesítés

- Síkfigurák kialakítása (papírtépés, ragasztás, kivágás, festés)
- Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmásé)

Mesék birodalma

- A kiválasztott mesehősök környezetének feldolgozása különféle technikákkal (ceruzák, tollak, tusrajz)
- A természeti és ember alkotta környezet modellezése, újratерemtése a fénymásolt elemek, motívumok segítségével

- Hangulati elemek megjelenítése (vidám, mozgalmas, kopár, félelmetes)

Varázslatos tárgyak, különös eszközök

- Edények, eszközök kialakítása (agyagból, karcolt díszítéssel)
- Az adott népmeséhez, történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
- A gyapjú-, a textilanyagok tulajdonságai, felhasználási lehetőségei
- Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt

Figura és mozgás

- A történet szereplőinek megjelenítése ecsetvázlattal, színfoltokkal (álló-, guggoló, többkevesebb figura, árnyképek)
- Mozgás, mozdulat, mozdulatsor megjelenítése papírtépéssel
- Emberi figurák és állatfigurák mintázása – különféle mozdulatok megjelenítése

Minta, jel, jelkép

- A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai, saját jel kitalálása
- Megőrzött nyomok az agyaglapon (üzenetek, lenyomatok készítése különböző eszközökkel)
- A törzsi művészet mintakincse, motívumgyűjtés (sgrafitto jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba)
- Papírkivágások – szimmetria, pozitív–negatív formák, ritmusok, sorminták
- Fonások papírcsíkokkal, színes fonalakkal, zsinórokkal
- Szám-, állati és növényi szimbólumok a mesék világában
- Pecsétek, szerencsét hozó tárgyak, amulettek készítése (agyag, gipsz, talált, gyűjtött tárgyak)

Időkerék – évszakváltások

- Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- A természet körforgása - A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája
- Ősz – ismerkedés az alapanyagokkal a betakarítás kapcsán (főleg gyapjú és kender), ujjbábok készítése nemezből, gyékényből fonott madár, kötözött báb, kákatutaj, békaszék, bőr fonatok lehetőségei, ékszerek.
- Tél - mézeskalácsformák rajzolása, tervezése, csuhéból angyal, csillag, diófejű levendulazsák testű baba, bőrfűzések lehetőségei, él fűzések
- Tavasz – fűzfasíp, nádsíp, fatutaj, gúzskarika, karikakapdosó fűzvesszőből, májusi kerekező (12 gyerek együtt fonja), egyéb fonatok, szalagok, bőrfűzéssel, fonással összeállított egyszerű tárgyak (pl. zacskó)
- Nyár – közös mesetakaró készítése nemezből, szövés a szabadban növényekkel poncolással csipkézéssel, díszlyukasztóval készíthető tárgyak. (pl.: kulcstartó, karkötő)
- Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat
- az alapvető ábrázolási technikákat
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, alkotó módon történő feldolgozásra
- vázlatok készítésére
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására
- ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- felismeri-e a tanult témákhoz kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat
- ismeri-e az alapvető ábrázolási technikákat, kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat
- képes-e motívum gyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- meg tudja-e nevezni a különféle anyagokat
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- képes-e ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességre

Alapfok 2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az alapvető képzőművészeti technikák segítségével a látvány és jelenségek befogadására, értelmezésére való ösztönzés, gondolatainak, terveinek képi vagy plasztikai megoldásán keresztül
- Az ismeretek, élmények befogadásának, feldolgozásának segítése, a tanuló életkori sajátosságainak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba való bevonásával, egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása
- Az alkotási folyamat során a képzelet, a tapasztalat és az emlékezet élmény anyagának mozgósítása, az önkifejezés lehetőségeinek felfedeztetése
- A tanuló érdeklődésének felkeltése, fenntartása, kitartó munkavégzés képességének fejlesztése

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

- Ábrázolás és tárgyalkotás az életkori sajátosságoknak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba illesztve

- A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok, eszközök csoportos és egyéni kreatív használata
- Az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségei
- A formák, színek használatában való jártasság
- Kézműves és képzőművészeti technikák
- Az egyes témák, témacsoportok többirányú feldolgozása
- A különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
- Népművészeti hagyományok, az év ünnepei
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A/2. évfolyam

Elbeszélés vonalakkal

- Hétköznapi történetek fő motívumainak megjelenítése, látványok kifejező átírása
- Belső képeken alapuló élményképek feldolgozása különféle vonalrajzos kompozíciókban
- Leporelló készítése a figuratív jelenetek összeállításával (élménymesélő, rajzos könyv)

A színek érzelmi ereje

- Saját élmények feldolgozása színes kompozíciókban, lírai hangulat- és érzelemközvetítő feladatok, színvázlatok
- Színkontrasztok, színharmonikák alkalmazása (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)
- Folt- és színritmus-kifejezések, nonfiguratív színhangulat kereső kísérletek, játékos kompozíciók, meseszőnyeg tervezése

Plasztikus figurák – formai felfedezések

- Kedvenc állatok – állatfigurák és figurális dombormű mintázása, a figurák karakterének, fő arányainak visszaadása, részlet gazdag felületalakítás
- Sosemvolt lények életre keltése (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmásé)
- Agyagplasztikák, figurák készítése egy tömbből és összeépítéssel, díszítésük földfestéssel

Szabadon formálható anyag

- Ünnepek régen és ma, változások az ünnepi szokások körében
- Az ünnepekhez fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája
- Pásztorünnepek: csutkajátékok, egyszerű csutkabábok, fonatok, zsinórok körmönfonással, bőrfonatok (3-4 szálal fonás), karkötők
- Adventi díszekhez szalagszövés, füzér készítése termésekkel, gyönggyel, adventi koszorú, gyertyamártás
- Karácsony: csillagkészítés, gyöngyékszerek, dióból bölcső pólyással, nemezzjáték, ajándék készítése csipkézőkkel, díszlyukasztókkal (karácsonyfadísz, könyvjelző)
- Farsang: maszkok készítése többféle növény és termés felhasználásával, fonaljátékok, bojtok, hangkeltő, tél-űző egy közös vagy több kisebb dob készítése
- Húsvét: tojásfestés, berzselés, bőr batikolás tojás alakú kulcstartók felületére

- Pünkösöd: nemezvirágok készítése, hajkoszorú készítése, gyékényfonatba virágok tűzése
- A tárgykészítés folyamatának alapvető lépései, az összeállítási és díszítési technikák
- Személyes tárgyak, ünnepi ajándékok készítése különféle anyagokból, az anyagtársítások

Tér és idő feldolgozása

- Adott történet, valamilyen folyamat megjelenítése képsorozattal vagy egyszerű fázisrajzokkal (tempera, tollrajz)
- Eseménynaptár – képsorozatok készítése monokróm és színes technikákkal
- Az otthoni környezet modellezése agyagból. A tér átalakítása
- A mi városunk – nagyméretű, színes kompozíciók, csoportmunkában (plasztikus megjelenítés papír, papírmásé és más anyagokkal)

Minta, jel, jelkép

- A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
- A magyar népművészet mintakincse – motívumgyűjtés
- Fonások hánccsal, színes fonalakkal, zsinórokkal
- Növények stilizált megjelenítése (sgraffito jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba)
- Geometriai szimbólumok (négyzet, kör, felfelé – lefelé mutató háromszög, csillag, egymásba kapcsolódó körök)
- Pecsét faragása, idolk, amulettk készítése (agyag, gipsz)

A tárgykészítés folyamata

- Ünnepi jelkép megjelenítése nemezen (tarsolyfedőlap)
- Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
- Ragasztóanyagok, ragasztási technikák megismerése
- Ékszerkészítés gyönggyel és más természetes anyagokkal

Megszemélyesítés

- Én és a külvilág – Önarckép, jellegzetes arányok, karakterjegyek
- Az önismeret útjai – az emberi arc arányai, a karakter, a mimika megjelenítése
- Meglévő portréfotók felhasználása, nagyítása (ismétlődések, átírások, fénymásolatok segítségével)
- Alakoskodások – szimbolikus tartalmak megjelenítése az arcábrázoláson keresztül
- Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat
- az alapvető ábrázolási technikákat
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra
- vázlatok készítésére
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására
- ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- felismeri-e a tanult témákhoz kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat
- ismeri-e az alapvető ábrázolási technikákat, kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat
- képes-e motívum gyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- meg tudja-e nevezni a különféle anyagokat
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- képes-e ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességre

Alapfok 3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A vizuális művészetek műfaji sajátosságainak, anyagainak és eszközeinek megismertetése a kézműves tárgyformálás egyes elemeinek, technikai fázisainak kipróbálásán keresztül
- A szemlélődő, beleérző érzékenység fejlesztése szép és csúnya, jó és rossz megkülönböztetésében
- A csoportos és egyéni alkotótevékenységek formáinak megismertetésével a tanuló kreatív személyiségjegyeinek, pozitív lelki tulajdonságainak előhívása, megerősítése
- A képi emlékezet és képzelet gazdagítása, az esztétikai érzékenység, nyitottság kialakítása
- A vizuális kifejezéshez, alkotáshoz szükséges készségek fejlesztése

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

- Ábrázolási és tárgyalakotási ismeretek
- A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
- Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A/3. évfolyam

A színek érzelmi ereje

- Természeti erők megelevenítése színekkel, az adott jelenségek saját élményekre épülő (vagy színházra, táncra, mesékre támaszkodó) feldolgozása színes kompozícióban
- Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása
- A színek és alkalmazott technikák megjelenítő és hangulatkövetítő képessége

Plasztikus figurák – formai felfedezések

- Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek felfedezése
- Táltosok, paripák, félelmetes szörnyállatok – képzelet és előtanulmányok alapján (figurális dombormű mintázása agyagból, gipszfaragás, papírmásé)
- Növények, termések formája, szerkezete, színei (színes ceruza, kréta, akvarell)

Tér és idő feldolgozása

- Természeti erők, különleges és félelmetes természeti jelenségek felidézése, megjelenítése képsorozattal (tempera, tollrajz)
- Különböző kompozíciók készítése spirál- és hullámmotívum felhasználásával
- A természet körforgása (olajpasztell, tempera, fotó, montázs, kollázs)

Minta, jel, jelkép

- Életfa motívum, varázslatos növények megjelenítése népmesék, legendák alapján, (sgraffito jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba, gipszbe)
- Papírkivágások – szimmetria, pozitív–negatív formák, ritmusok, sorminták
- Egyéni fantáziára épülő illusztratív feldolgozások
- Az elvonatkoztatás útja és célja – anyaggyűjtés
- A tűz, víz, föld, levegő – szimbólumok a különböző kultúrákban
- Sárga, narancs, piros, barna, lila, zöld, fehér, arany. Színszimbólumok használata (papírragasztás kivágott színes motívumok kompozícióba rendezésével)

Szabadon formálható anyag

- Agyagplasztikák készítése, díszítésük földfestékkel, bekarcolt mintákkal
- Állatok ábrázolása emlékképek vagy közvetlen látvány alapján – tömeg, arányok, mozgás
- Plasztikai munkák talált anyagokból, egyéni forma- és anyagtársítások

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat
- az alapvető ábrázolási technikákat
- a plasztikus megoldásokat
- a vizuális művészetek formáit, sajátosságait, anyagait és eszközeit

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra
- a látvány és jelenségek értelmezésére
- vázlatok készítésére, átírásra
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására
- ügyelni a képek és a tárgyak kidolgozottságára, technikai következetességére

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- felismeri-e a tanult témákhoz kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat
- ismeri-e az alapvető ábrázolási technikákat, kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat
- képes-e motívumgyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- meg tudja-e nevezni a különféle anyagokat
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- képes-e ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességre

BEVEZETÉS A MESTERSÉGEK VILÁGÁBA TANTÁRGY

Mesterség orientáció alkotó gyakorlat

A *bevezetés a mesterségek világába tantárgy célja* a tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése, a pozitív lelki tulajdonságok megerősítése a képi emlékezet és képzelet gazdagításával, a vizuális gondolkodás és kifejezőkészség fejlesztésével, valamint az esztétikai érzékenység és befogadó készség kialakításával.

A *tantárgy feladata* a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, erős belső motivációra épülő, változatos alkotó folyamatok biztosítása, melyek lehetővé teszik a csoportos és egyéni kreatív tevékenységformák megismerését, feltárják az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségeit, kialakítják a formák, színek használatában való jártasságot. Az egyes témák, témacsoportok változatos feldolgozása, a különféle képzőművészeti technikák gyakorlásához szükséges eszközök és anyagok használatának megismertetése, a népművészeti és művészettörténeti ismeretek aktív beépítése az alkotó tevékenységbe. A baleset-, munka- környezet és tűzvédelmi szabályok betartatása.

Alapfok (A/3. évfolyam)

Fejlesztési feladatok

- A népművészeti tárgyak, az alkalmasan megválasztott népi használati tárgyak utánzó és újraalkotó elsajátításának képességei
- A néprajzi ismeretek alkotó tevékenységhez kapcsolódó aktív beépítése
- Az alkotáshoz szükséges készségek fejlesztése

Tananyag

- Népi kézművesség alapok – ismeretek

- Ábrázolási és tárgyalakotási ismeretek
- A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
- Különböző kézműves és népművészeti technikák
- Néprajzi ismeretek
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A/3. évfolyam

Környezetábrázolás – kép és valóság

- A tárgyak és a természeti környezet irányított megfigyelése
- A természet törvényeinek, jelenségeinek összegyűjtése, lejegyzése
- Növények és állatok minél pontosabb megfigyelése, magyarázó rajz készítése
- A látványból és jelenségből kiinduló egyszerűsítések (redukálások)
- A szerkezetből kiinduló egyszerűsítések (redukálások)
- A szín és anyagválasztás szerepe

Mintakincs

- A gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása
- Ornamentika rajzolása természeti motívumok felhasználásával
- Egyszerű díszítő elemek szimmetrikus, aszimmetrikus, pozitív-negatív formákká, ritmussá rendezése
- Természetes formák egyszerűsítése, stilizálása, szín- és formavariációk létrehozása

Népművészeti motívumok új kontextusba helyezése (kreatív tervezés)

- Legyél te is tervező - csomagolópapír tervezése, kivitelezése stencilezéssel – hímzésminták felhasználásával
- Könyvborító és lemezborító tervezése és készítése szitázással és papírdúccal – szűrátétek motívumainak felhasználásával
- Épületek „életre keltése” a Balaton-felvidék jellegzetes épületelemeinek felhasználásával
- Múlt és jelen találkozása Papírszínház készítése – falusi életképekkel
- Mából a múltba – öltözz át! - mai fotók felhasználásával, átalakításával készített falusi képek készítése
- Szabd magadra! OP-ART – rozettákkal, guzsalytűkkel, hímzésmintákkal
- Ékszerkészítés zsugorfóliából sütéssel, falapokból festéssel - választott minták felhasználásával
- Képregény készítése egy választott népmeséből
- Játszani jó! – a vizuális anyanyelv használata - társasjáték tervezése és készítése agyag figurákkal - választott témakörből: fafaragás, hímzés, szövés, fazekasság
- Ruha kvartett - kártyajáték tervezése és készítése – népviseletek felhasználásával
- Memóriajáték tervezése népművészeti motívumokkal

A tárgykészítés folyamata

- Ismerkedés a természetes alapanyagok tulajdonságaival, felhasználási lehetőségeivel

Fazekasság

- Marokedényből figurák (pl. edényformákból kialakítható állatalakok)
- Almasütő 2 db marokedényből, együtt kipróbálni - illatok és ízek
- Fantáziát mozgató természeti formákból - különböző termésekből kisplasztika
- Mini műhelyek (lehet egyéni, de csoportos feladat is) - élethű műhelyek mintázása
- Edényalátét (hurkákból vagy lapból kivágva)
- Mézeskalács-formák - együtt sütni, enni
- Falikép, közös munka: pl. 4 évszak
- Paraszti udvar (lehet egyénileg, de közösen is)
- Falu: jellegzetes házakkal, emberekkel és állatokkal
- Állatok: különböző állatfigurák és környezetük (baromfiudvar, állatkert)
- Képzelt, sohasem létezett állatok, kedvenc állatok, guruló állatok
- Doboz tetővel - a tetején a fogó-gomb lehet más-más figura
- Gyertyatartó
- Mécses - önteni bele gyertyát
- Ékszerek (üveggyöngyökkel díszíteni)
- Sajt készítő, sőtartó
- Karácsonyfa-díszek
- Formába tapasztás különböző agyagból
- Fűszertartó - különböző méret, forma
- Sütőedény figurális

Textil (hímzés)

- különféle zacskók – láncöltéssel és vagy keresztszemmel
- hátizsák, madzag pántokkal láncöltéssel
- babavarrás hímzett – (bújtatások) ruhakészítéssel
- bábok varrása (Lakatos Lilla könyve alapján)

Textil (nemez)

- Mosatlan, mosott és fésült gyapjú tapintása különböző fajtájú juhokról
- Játék, felismerés bekötött szemmel
- Egyszerű nemezgyűrű készítése kézben egy tincs gyapjából - ismerkedés a gyapjúval, a nemezelés alapjaival
- Végtelenített nemezzsinór készítése
- Ügyességi, finommotorikus kézmozgást, térlátást és koncentrációt fejlesztő játékok a nemezzsinórral (átbújtatós, mondókás, „macskabölcső”)
- Egyszerű ujjbáb vagy babasapka készítése két-három ujja tekert gyapjából
- Játékok hagyományos síkformák, nemezdíszítő motívumok felhasználásával
- Festőnövények gyűjtése a természetben - a színek szerepe az életünkben
- Ujjbáb készítése sablonra, mesefeldolgozás az ujjbábok segítségével

Textil (szövés)

- Fonatok – körmönfonással, 3-5-7-9 szállal, egyszerű fonalcserékkel és összetett fonalcserékkel
- Fonatok – fonással, 3-5-7-9 és több szállal, „vászonkötéssel” és „sávolykötéssel”
- Vetülnélküli szövés
- Kisebb tárgyak – telefontartó, bábfigurák – szövése szék lábon

- „Pókozás” színes fonalakkal hurkapálcán vagy fűzvesszőn
- Fonaljátékok – pomponok, bojtok
- „Májusi” kerekező
- Szalagszövés szádfával illetve bojtnyüstökkel
- Virágfal szövése (kereten, korláton, faágakon)

Szálasanyag

- Csuhéból: hármass fonás, sodrás tanulása, (karkötő, csillag) csomózós technikával tojásos kosár készítése hármass fonat készítése, összevarrása alátétnek, kosárnak
- Gyékényből: fonott állatok, emberalakok, gyékény adventi díszek
- Ismerkedés a gyékényszövessel (alátét)
- Szalmából: páros, páratlan fonások, aratási jelvény készítése
- Vesszőből: gazdasági udvar modelljének készítése falpra
- Vesszőoldalú csúrral, szalmatetővel, vesszővel kerített kúttal, fonott kötözött állatokkal (közös munka, többféle anyag, technika)

Faragás

- Fűzfából kígyó készítése
- Cífrabot fűzfából kéreg kimetszéssel mintázva
- Gémeskút keskeny deszkából, fűzfa ágasfából, dióból
- Fabútor deszkadarabokból és lécekből kis asztal és szék
- Mérleg fa pálcika dió
- Kanászostor akác cseresznye vagy somfabot vékonyabb kötélből
- Kocsi szekér lécs deszka hengeres rúd fa kerék
- Traktor tömbfából fűzfa rúd fa kerék
- Farepülő
- Krumplipuska bodzafából
- Vízipuska bodzafából dugófa mogyoró és kóc
- Nyílpuska fűz vagy orgonaágából
- Fűzfásíp fűzfából kéreghúzással tavaszi időben
- Kopogó orgona villáság lécs darab
- Zugattyú lécs mogyoróág madzag

Népi bőrművesség

A bőrművességhez szorosabban kapcsolódó foglalkozások:

- A bőrtípusok, bőrfajták megismertetése: (szőrös bőrök, egzotikus állatbőrök, állatfajonkénti eltérések, cserzéstípusok, textúrák, kikészítési módok, szín) játékos formában
- Érzékszervi vizsgálatok - látás, tapintás - szembekötős, felismerős játékok
- A kalapálás örömei: poncolt, áttört felületű tárgyak készítése poncoló vasakkal, díszlyukasztókkal - az áttört felületek alá más felületű vagy színű bőr helyezésével (ékszerek, könyvjelzők, könyv vagy füzetborító)
- Játék a textúrákkal, színekkel: (szabás és illesztés gyakorlása, ragasztott technikával)
- Különböző bőrfajtákból bőrképek készítése (montázs) - népi motívumok felhasználásával, kompozíciós változatok tervezése modellezése eredeti vagy kicsinyített formában (táskafedél, mellény rátét, sorminta)
- Laptárolók, tokok készítése egy adott tárgyra: két darabból, egyszerű tok készítése

fűzéssel vagy varrással rögzített élekkal, bújtatós vagy gombos záródással (tolltartó, pénztárca, irattárca, bicskatok)

- A síkok térbefordulása, avagy térforma készítése síklapokból (modellezés)
- Kísérletezés a különböző ívek, vágott szélek összeillesztéséből keletkező formákkal
- Ragasztva, vagy fércelő varrással kivitelezhető gyakorlat, papírból, vagy bőrből (bőrbe csomagolt tárgyak, térbeli bőrmaszk)

A bevezetés időszakában a cél az előkészítő két évfolyamában tanultak magasabb szakmai szintre való emelése. Az elsődleges feladat az, hogy a tanulók a szakágban használatos alapvető kézi szerszámok, eszközök szakszerű használatát elsajátítsák. Az előző két évben, főként az oktató által előkészített, előre kiszabott, esetlegesen előjelölt, vagy lyukasztott alkatrészeket, alapanyagokat használtak a növendékek. A 3. évfolyamon már az előkészítés is a tanuló munkája. (Például a szálak szabása, az alkatrészek szabásmintája és a szabásminta alapján kiszabott bőrdarabok. A lyukasztások, metszések illesztő pontok egyénileg történő kimérése, jelölése, kivitelezése.) Ennek érdekében, bármely anyaggal való alkotás vagy feladatmegoldás során a következő szerszámok használatát kell fejleszteni: szabáscsész, olló, árák, tűk, kalapács, lyukasztók, vonalzók, körző.

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat
- a kézművesség, a hagyományos népi kultúra egyes szokásait, tárgyait és technikáit
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra
- a látvány és jelenségek értelmezésére
- vázlatok készítésére, átírásra
- ügyelni a tárgyak kidolgozottságára, technikai következetességére

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- a képes-e a tananyagban szereplő anyagokat megmunkálni
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- rendeltetésszerűen használja-e az eszközöket
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- tud-e milliméter pontossággal mérni
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák
- megjelennek-e a karakterek
- ismeri-e a különféle mesterségbeli technikákat, amelyeket a képzés során el kellett sajátítani

NÉPMŰVÉSZET MŰFAJ

TANSZAKI ALKOTÓ GYAKORLATOK / TANSZAKI MŰHELYGYAKORLATOK

Alapfok (A/4-6. évfolyamok)

A tanszaki alkotó gyakorlatok a népi kézműves tárgyformálás, a mesterségek különféle hagyományos technikai, díszítménybeli ismereteinek megismertetésére szolgálnak. Feladatuk a forma, díszítmény, funkció hármásának adott mesterségen belüli anyanyelvi szintű megismertetése, a művészi kifejezési formanyelv kialakítása, gazdagítása, változatos kreatív játékos feladatsorokon keresztül.

FAMŰVES TANSZAK

Fa, fakéreg, szaru, csont megmunkálása

FAMŰVES ALKOTÓ GYAKORLAT TANTÁRGY

A faműves alkotó gyakorlat tantárgy célja megismertetni a faművesség azon elméleti tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgyalakotásra, a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a szakmai ismeretek elmélyítése fejlesztése, annak érdekében, hogy a tanulók érzékenyen, tervszerűen tudják alkalmazni a különböző technikákat, anyagokat, eszközöket. Ezek mellett cél, a rendszerben való gondolkodás és az esztétikai érzék fejlesztése.

A faműves alkotó gyakorlat tantárgy feladata a faművességhez köthető technikák, tevékenységek legátfogóbb elméleti ismereteinek átadása. Megismertetni a tárgyalakotási folyamatok elméletét, néprajzi hátterét, rendszereit. Irányított tárgyelemzéseken, tervezési folyamatokon keresztül kialakítani a harmonikus környezet-, a tárgykultúra iránti igényt. Elősegíteni az esztétikai érzék és ítéletképesség mélyítését, árnyaltabbá tételét. Feladata megismertetni a tanulót a népművészeti faművesség történetével, sajátos kifejező eszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. A fa, csont, szaru hagyományos felhasználási területeivel, a tárgyformálás hagyományos technikáival - a felhasznált anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival. Feladata továbbá a művészeti területekhez kapcsolódó élményszerű ismeret- és tapasztalatszerzés biztosítása, az önművelés és önkifejezés képességének fejlesztése.

Alapfok (A/4. évfolyam)

Fejlesztési feladatok

- A kézműves kultúra, ezen belül a fatárgyak szerepe felhasználhatósága a mindennapi környezetben használhatóságának megismertetése
- A különböző fából, kéregből, szaruból, csontból készült használati tárgyak rendeltetésének megismertetése

- A felhasználásra kerülő alap és segédanyagok, beszerzési lehetőségeik, tulajdonságuk szerinti alkalmazásuk ismertetése
- A különböző alapanyagokból készült munkák tervezési, kivitelezési ismereteinek fejlesztése

Tananyag

- A fa, kéreg, szaru, csont felhasználásának fő területei, és funkcionális szerepük
- Tárgykészítés a népi kultúrában múltban, a háziiparban, és a mai életünkben
- A különböző alapanyagok lelőhelyei a természetben - eszközök szerszámok
- A különböző anyagokból készült tárgyak mérete, forma, funkció díszítés arányának összefüggései

Feladatcsoportok

A/4. évfolyam

Faműves műhely berendezése, felszerelése, a munka rendje

Famegmunkálási alapismeretek

- A faanyag, kéreg, szaru, csont előfordulása a természetben
- A fából, kéregből, szaruból, csontból készült tárgyak sajátosságai, szerepük a tárgykultúrában
- A különböző fából, kéregből, szaruból, csontból készült tárgyféleségek összehasonlítása
- Alapvető eszközök szerszámok segédanyagok

Fából, fakéregből, szaruból, csontból készült alkotások munkafolyamatának alapjai

- A tervezés lépései
- A tárgyalakítás fázisai, lépései

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a műhely berendezését
- a legfontosabb eszközöket, szerszámokat
- munka és balesetvédelmi előírásokat

A tanuló ismerje a fából, fakéregből, szaruból, csontból készíthető alkotások

- fő területeit
- a hagyományban és a mai életünkben betöltött szerepüket
- előfordulásukat a természetben
- sajátosságaikat, a méret, forma, funkció, díszítés összefüggéseit
- a tervezés folyamatát

Legyen képes a megszerzett ismeretek birtokában:

- a munka és balesetvédelem betartására
- a fából, fakéregből, szaruból, csontból készült tárgyak sajátosságainak, arányainak meghatározására
- a tervezés folyamatának alkalmazására
- balesetmentes munkavégzésre

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- a tananyagban szereplő anyagokat (fa, fakéreg, szaru, csont) képes-e megmunkálni
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- tud-e milliméter pontossággal mérni
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák
- megjelennek-e a karakterek
- ismeri-e a különféle mesterségbeli technikákat, amelyeket a képzés során el kellett sajátítani

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fa, fakéreg, szaru, csont általános, és az egyes alapanyagok a kultúrában betöltött szerepének ismertetése. Elméleti tudnivalók megismertetésével ösztönzés az igényes, kreatív sokoldalú alkotómunkára
- Hagyományos technikák, formák, eszközök, anyagok bemutatása
- A tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.
- A tervezés ismereteinek fejlesztése
- Alapvető munka és balesetvédelem megismertetése

Tananyag

- A Kárpát- medencében található fa, fakéreg, szaru, csont felhasználásával foglalkozó tájegységek falvak, központok
- Paraszt és pásztor specialisták szerepe - a fa, fakéreg, szaru, csont a háziiparban napjainkig
- Hagyományos népi fajtékok, lakáskultúra bútorai, gazdasági eszközei, pásztorkodás eszközei anyagai, technikái
- A hagyományból kiinduló tervezés

Feladatcsoportok

A/5. évfolyam

- A tárgyalakítás elméleti ismeretei
- A tervezés szempontjai
- Az anyag és technikák választásának összefüggései
- Forma funkció, díszítmény összehangolása

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a Kárpát-medencében található fa, fakéreg, szaru, csont felhasználásával foglalkozó tájegységeket, falvakat, központokat
- a fa, fakéreg, szaru, csont felhasználási területeit
- a hagyományos népi fajátékokat, lakáskultúra bútorait, pásztorkodás eszközeit, anyagait,
- a tervezés szempontjait

Legyen képes:

- megszerzett ismeretek alkalmazására
- az ismeretek birtokában igényes, kreatív pontos munkára
- balesetmentes munkavégzésre

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- a tananyagban szereplő anyagokat (fa, fakéreg, szaru, csont) képes-e megmunkálni korosztályának megfelelően
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- tud-e milliméter pontossággal mérni, dolgozni
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák
- megjelennek-e a karakterek
- ismeri-e a mesterségbeli technikákat, amelyeket a képzés során el kellett sajátítani
- ismeri-e a hagyományos faművesség felhasználási területeit, a tájegységi specialitásokat

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Általános és szakirányú műveltség kialakítása
- A népművészet, és a hagyományokra épülő népi iparművészet fa, fakéreg, szaru, csontalkotásainak megismertetése
- Környezettudatos gondolkodás, esztétikai érzék fejlesztése
- Tervezési készség fejlesztése

Tananyag

- A fa, fakéreg, szaru, csontalkotásoknak, és a belőlük készíthető alkotások természetföldrajzi meghatározottsága
- Motívumgyűjtés: a fa, fakéreg, szaru, csontalkotásokról készíthető népművészeti előképek és mai alkotások ismerete
- Tervezési feladatok, rajzi ábrázolások
- Az ismeretek dokumentálása

Feladatcsoportok

A/6. évfolyam

- Motívumok, technikák, előképek gyűjtése, tanulmányozása
- Könyvtár használat, tárlat vagy múzeumlátogatás
- A gyűjtött motívumok feldolgozása, dokumentálása
- Az ismeretek összehangolása, tervezés

Követelmények

A tanuló ismerje:

- a fa, fakéreg, szaru, csontalkotásoknak előfordulásának földrajzi meghatározottságát
- a népművészet és a hagyományokra épülő népi iparművészet fa, fakéreg, szaru, csontból készült alkotásait - használati, esztétikai értékeit
- az ismeretek birtokában a mai kornak megfelelő tárgyféleségek tervezési szempontjait
- a népi faművesség lényegét
- a Kapoliak munkásságát
- az asztalos, a bognár és kádármesterség főbb jellemzőit
- fából készült népi hangszerek készítésének elvét
- a paraszti gazdálkodás főbb faeszközeit
- a magyar népművészet formáit, jeleit, szimbólumait
- busójárást, mint népszokást és kellékeit
- kéregedény készítésének elvét
- népi építészet főbb jellemzőit
- az erdélyi köríves nyílatú kiskapu némelyikét
- intarzia készítés több változatát
- az esztergályozás elvét

Legyen képes:

- gyűjtőmunkára az adott témában
- a gyűjtés feldolgozására, dokumentálására
- az ismeretek birtokában önállóan tervezni
- balesetmentes munkavégzésre
- mozgatható karú-lábú játékfigura elkészítésére
- deszkából kivágott hiányzó részek összeforgatásából formák megjelenítésére
- fa álarc elkészítésére
- kereplő hangkeltő készítésére
- ivócsanak, sótartó tál készítése vájó szerszámokkal, egyéb pásztormunka tükrös, borotvatok, gyűjtőtartó, ivótülök pásztorművészet technikai eljárásaival.
- domborúfaragású bot, tükörkeret készítése
- kutyagerinc bogrács alátét készítése
- asztalka szék kifűrészelése (egy fahasábból játék céljára)
- asztal (vagy kicsinyített méretarányos változat) elkészítése
- asztal (vagy modelljének) elkészítésére
- befűrt lábú támlásszék készítése
- talicska (vagy modelljének) elkészítésére
- ácsolt láda valamely változatának elkészítése

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- a tananyagban szereplő anyagokat képes-e megmunkálni korosztályának megfelelő módon
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- tud-e milliméter pontossággal mérni
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák
- megjelennek-e a karakterek
- ismeri-e a különféle mesterségbeli technikákat, amelyeket a képzés során el kellett sajátítani
- képes-e a tananyagban szereplő tárgyakat elkészíteni

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a Kárpát-medencében található fa, fakéreg, szaru, csont felhasználásával foglalkozó tájegységeket, falvakat, központokat
- a fa, fakéreg, szaru, csont felhasználási területeit
- a hagyományos népi fajtákot, lakáskultúra bútorait, gazdasági eszközeit, pásztorkodás eszközeit, anyagait, technikáit
- a tervezés szempontjait
- a fa, fakéreg, szaru, csontalkotásoknak előfordulásának földrajzi meghatározottságát
- a népművészet és a hagyományokra épülő népi iparművészet fa, fakéreg, szaru, csontból készült alkotásait, - használati, esztétikai értékeit
- az ismeretek birtokában a mai kornak megfelelő tárgyféleségek tervezési szempontjait

Legyen képes:

- megszerzett ismeretek alkalmazására
- az ismeretek birtokában igényes, kreatív, pontos munkára
- balesetmentes munkavégzésre
- mozgatható karú-lábú játékfigura elkészítésére
- deszkából kivágott hiányzó részek összeforgatásából formák megjelenítésére
- fa álarc elkészítésére
- kereplő hangkeltő készítésére
- ivócsanak, sótartó tál készítése vájó szerszámokkal, egyéb pásztormunka tükrös, borotvatok, gyújtótartó, ivótülök pásztorművészet technikai eljárásaival.
- domborúfaragású bot, tükörkeret készítése
- kutyagerinc bogrács alátét készítése
- asztalka szék kifűrészelése (egy fahasábból játék céljára)

- asztal (vagy kicsinyített méretarányos változat) elkészítése
- asztal (vagy modelljének) elkészítésére
- befűrt lábú támlásszék készítése
- talicska (vagy modelljének) elkészítésére
- ácsolt láda valamely változatának elkészítése

Alapfok (A/4-6. évfolyamok)

FAMŰVES MŰHELYGYAKORLAT TANTÁRGY

A *faműves műhelygyakorlat tantárgy célja* megismertetni a faművesség azon elméleti és gyakorlati tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgyalakításra, környezetalakításra a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a manuális képességek fejlesztése, az értékteremtésre, –megőrzésre nevelés, az esztétikai és a konstruktív érzékenység, faműves műhelymunka iránti nyitottság kialakítása.

A *faműves műhelygyakorlat tantárgy feladata* a faművességhez köthető technikák, kézműves tevékenységek legátfogóbb ismereteinek átadása. Megismertetni a tárgyalakítási folyamatok elméletét, néprajzi háttérét, rendszereit. Irányított tárgyelemzéseken, tervezési folyamatokon keresztül kialakítani a tanulók harmonikus környezet-, a tárgykultúra iránti igényét – elérni az esztétikai érzék és ítézőképesség mélyítését, árnyaltabbá tételét. Feladata továbbá a vizuális alkotó gyakorlattal párhuzamosan olyan alapozó és speciális ismeretek, készségek biztosítása, melyek lehetővé teszik a fenti célok megvalósulását. Feladata megismertetni a tanulót a faművesség történetével, sajátos kifejező eszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. A fa, csont, szaru megmunkálásának hagyományos felhasználási területeivel, a tárgyalakítás hagyományos és technikáival. A felhasznált anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival. Feladata továbbá a művészeti területekhez kapcsolódó élményszerű ismeret- és tapasztalatszerzés biztosítása, az önművelés és önkifejezés képességének fejlesztése.

Alapfok – A/4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az egyszerű technikák elsajátításával a manuális készségek és képességek fejlesztése
- Az alapanyagok kiválasztásától, feldolgozásától a termék elkészítéséig tartó munkafolyamatok ismertetése
- A fa, fakéreg, szaru, csont alapanyagú termékek feldolgozási technológiai kivitelezési folyamatainak megismertetése

Tananyag

- Élményszerű tapasztalatszerzés a fa, fakéreg, szaru, csont, a természetben található anyagokról
- A fa, fakéreg, szaru, csont előkészítése munkára- rendszerezése, az alapanyagok tulajdonságai szerint

- Az alapanyagok megmunkálási technikái-gépi, kézi, faragás, karclozás, intarzia ismerete, alkalmazása
- A tárgykészítés munkafolyamatának lépései, a mesterség szerszámai, és használatuk

Feladatcsoportok

A/4. évfolyam

Faműves műhely

- Berendezése, anyag előkészítési, feldolgozási eszközei, szerszámai, használatuk
- Munka és balesetvédelem

Fa, fakéreg, szaru, csont megmunkálási alapismeretek

- Az alapanyagok tulajdonságainak, különbségeinek megtapasztalása tapintással
- A fa, fakéreg, szaru, csont előkészítése munkára
- Darabolás, válogatás, megmunkálás, felületkezelés

Fából, fakéregből, szaruból, csontból készült alkotások munkafolyamatának alapjai

- Különböző funkciójú tárgyakhoz megfelelő anyag kiválasztás bútort, kishasználati tárgy puha, keményfa
- Kéreg lefejtés módja ideje, kapcsolt, üregelt tárgyak eszközeik
- Szaru, csontforma, méret szín szerinti alkalmazása tisztítás alakítás
- Gépi kézi megmunkálás fűrész, gyalu, vésők használata
- Díszítő motívumok elkészítése választott technikával
- Befejező művelet felületkezelés olaj, viasz-polírozás

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a műhely berendezését
- rendeltetésszerűen használni a tárgykészítés eszközeit, szerszámainak
- a fából, fakéregből, szaruból, csontból készült alkotások
- alapvető műfaji sajátosságait, technikáit.
- az alapanyagok tulajdonságait, előkészítésüket munkára
- a megmunkálás szerszámainak használatát
- a tárgyalakítás munkafolyamatait
- a felületalakítás technikai lehetőségeit
- a munkavédelmi és balesetvédelmi előírásokat

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- a megismert eszközök és szerszámok rendeltetésszerű használatára
- az anyag és technika módszereinek kiválasztására
- a munka és balesetvédelmi szabályok betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- felismeri-e a tanult alapanyagokat,

- ismeri-e a tanult alapvető megmunkálási technikákat, technikai fogásokat,
- képes-e motívumgyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- meg tudja-e nevezni a különféle anyagokat
- képes-e a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- képes-e ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességre

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A különböző fából, fakéregből, szaruból, csontból készíthető műveletek elvégzéséhez szükségek képességek fejlesztése
- A tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.
- Gyakorlati tudnivalók megismertetésével ösztönzés a kreatív munkára
- Alapvető munka és balesetvédelem

Tananyag

- A különböző fa, fakéreg, szaru, csont alakíthatósága, felhasználási területei
- Az alapanyagok a kiválasztásától, feldolgozásától a termék elkészítéséig tartó munkafolyamatok

Az egyes alapanyagok felhasználásának módszerei:

- szerkezet készítés csapolások, fakötések
- boronaépítésű épület szerkezet
- fakéreg megmunkálása fejtés, szabás összeépítés
- szaru feldolgozása formálás alakítás, díszítés
- csont feldolgozás alakítás, díszítés
- biztonságos eszköz és szerszámhasználat

Feladatcsoportok

A/5. évfolyam

- a tárgyalakítás gyakorlati ismeretei
- faragott szék /faanyag tömbösítése ragasztása, szabás háttámla csapozás láb beillesztés
- boronaépítésű épület / szerkezet makett elkészítése
- kéregedény készítés /kapcsolós módszerrel, szabás összeépítés
- ivótülk készítés /karcolt díszítési módszerrel
- csont fűszertartó /vésett spanyolozott díszítéssel
- befejező műveletek /felületkezelés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az anyag és technikák választásának összefüggéseit
- az alapanyagok felhasználásának a módszereit, munkafolyamatait
- a szerszámok biztonságos használatát

Legyen képes:

- faragott szék elkészítésére
- boronaépítésű épület makett kialakítására
- kéregedény és ivótülök készítésére
- csont fűszertartó készítésére
- befejező műveletek elvégzésére
- az ismeretek birtokában igényes, kreatív munkára.
- valamint rendeltetésszerűen és biztonságosan használni a szerszámokat, eszközöket

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- felismeri-e a tanult alapanyagokat,
- ismeri-e a tanult alapvető megmunkálási technikákat, technikai fogásokat,
- képes-e motívumgyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- meg tudja-e nevezni a különféle anyagokat
- képes-e a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- képes-e ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességre

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Újabb technikák bemutatásával készség, és képességfejlesztés
- Önálló, alkotó munkára ösztönzés
- Az önkifejezés lehetőségeire tanítás kortárs és a hagyományban alkotó népművészek példáján

Tananyag

- A népművészeti, és népi iparművészeti alkotások tanulmányozása tapasztalatain alapuló tárgykészítés
- A fa, fakéreg, szaru, csont felhasználásának újabb módszerei, lépései
- A tartalomnak (elkészítendő tárgynak) megfelelő anyaghasználat
- Megfelelő eszköz és szerszámhasználat
- Kreatív forma, és mintázatalakítás
- Alapvető munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A/6. évfolyam

- Tapasztalatokból építkező tárgyalakítás
- A kreatív munka lehetőségei: kísérletek az anyagokkal, színekkel, formákkal. Az anyagtársítások és mintázatok lehetőségei
- Fából: térbeli formák kialakítása, pad, asztal, láda, fajtászők, tornác, házoromdís, kapu
- Fakéregből: fonással szövessel alakított tároló hasított kéregből, kapcsolt vésett tárolók
- Szaruból: hangkeltő eszköz kürt, ivótűlők, fűszertartó, ékszer
- Csontból: tároló, csat, ékszer

Követelmények

A tanuló ismerje:

- a fából, fakéregből, szaruból, csontból készíthető tárgyak munkafolyamatait, formai, megmunkálási, mintázási, feldolgozási módjait
- előképeken, tapasztalatokon alapuló tárgykészítés módjait
- a mai kornak megfelelő tárgykészítés lehetőségeit, és a mai környezetünkbe illesztését

Legyen képes:

- az eddigi tapasztalatokból építkező tárgyalakítás módszereinek alkalmazására.
- megfelelő anyag, eszköz és szerszámhasználatra
- fából, fakéregből, szaruból, csontból készíthető tárgyak, megmunkálására, díszítésére, formaalakításra, harmonikus feldolgozására
- korának megfelelő önálló, kitartó munkára.
- az alapvető munkavédelmi szabályok betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- felismeri-e a tanult alapanyagokat,
- ismeri-e a tanult alapvető megmunkálási technikákat, technikai fogásokat,
- képes-e motívumgyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- meg tudja-e nevezni a különféle anyagokat
- képes-e a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- képes-e ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességre

A Fatárgykészítő tanszak művészeti alapvizsga vizsgakövetelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama:

Fatárgy készítő műhelygyakorlat - max. 180 perc

- rajzi, tervezési feladat 30 perc
- tárgykészítés 150 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgytervező, tárgyalgó képessége, tárgy- és környezetkultúra iránti érzékenysége. A tárgytervező feladat tükrözze a tanuló, tartalomnak megfelelő konstruáló, formatervező készségét, kreativitását, a fatárgy készítés műfajáról, esztétikájáról, hagyományairól megszerzett ismereteit. A tárgyalgó feladat megoldása mutassa be a tanuló fatárgy készítés során megszerzett technikai jártasságát, szakmai tudását.

A vizsga értékelése

A fatárgy készítő műhelygyakorlat gyakorlati vizsga értékelésének szempontjai:

- tárgytervező képesség - formaalkotó és díszítményképző készség
- anyag- és eszközhasználati ismeret, jártasság
- faműves alapismeret
- a tervezéshez szükséges magyarázó-közlő rajz szintje
- a terv egyedisége
- a megfelelő faműves műveletek, munkafolyamatok kiválasztása
- a faműves technikák műfaji sajátosságainak megfelelő alkalmazása
- a forma és a díszítmény összhangja, a vizsgamunka összhatása
- kommunikációs készség

FAZEKAS TANSZAK

FAZEKAS ALKOTÓ GYAKORLAT TANTÁRGY

A *fazekas alkotó gyakorlat tantárgy célja* megismertetni a fazekasság azon elméleti tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgyalakotásra, a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a szakmai ismeretek elmélyítése fejlesztése, annak érdekében, hogy a tanulók érzékenyen, tervszerűen tudják alkalmazni a különböző technikákat, anyagokat, eszközöket. Ezek mellett cél, a rendszerben való gondolkodás és az esztétikai érzék fejlesztése.

A *fazekas alkotó gyakorlat tantárgy feladata* a fazekassághoz köthető technikák, tevékenységek alapvető elméleti ismereteinek átadása, a tárgyalakotási folyamatok elméletének, néprajzi háttérének megismertetése. Irányított tárgyelemzéseken, tervezési folyamatokon keresztül kialakítani a tanulók harmonikus környezet-, a tárgykultúra iránti igényét – elérni az esztétikai érzék és ítéletképesség mélyítését, árnyaltabbá tételét. Feladata megismertetni a tanulót a fazekasság történetével, sajátos kifejező eszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. Az agyag hagyományos felhasználási területeivel, a tárgyalakotálás hagyományos technikáival. A felhasznált anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival. Feladata továbbá a művészeti területekhez kapcsolódó élményszerű ismeret- és tapasztalatszerzés biztosítása, az önművelés és önkifejezés képességének fejlesztése.

Alapfok (A/4. évfolyam)

Fejlesztési feladatok

- Irányított megfigyelések által, közös élményszerű tapasztalatszerzés
- A kézműves kultúra műhely és a műhelymunka megismertetése
- A tárgyalakotás során alkalmazható egyszerű technikák elsajátításával a manuális és konstruáló képességek fejlesztése
- A fazekasság hagyományainak élményszerű megismertetése
- A felhasználható anyagok és az alakításukhoz szükséges eszközök megismertetése
- A kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása

Tananyag

- Tárgy és tárgykultúra
- Az ember tárgyalakotó tevékenysége, a tárgyak szerepe
- Kerámiatörténet – népi fazekasság
- A tárgyalakotás eszközei - fazekas szerszámok
- A műhelymunka rendje, alapvető magatartási és munkavédelmi szabályai

Feladatcsoportok

A/4. évfolyam

Szabadon formálható anyag: primitív technikák

- Marokdedény
- Felrakásos technika:

- gyűrűkből
- hurkákból
- Sípkészítés technikája

Minta, jel, jelkép – a felület alakítása

- Megőrzött nyomok az agyaglapon
- Pecsétek: monogram, saját jel
- Növényi lenyomatok, termések
- Természetben található díszítőeszközök
- Festés földfestékekkel: ecset, íróka, sgraffito-alákarcolás

Alapismeretek

- A fazekas tárgyalakítás sajátosságai
- A tervezés lépései
- Formák kifejező ereje
- A tárgyalakítás alapvető fázisai
- A tárgyak harmóniája, esztétikája

A fazekasság anyagai, technikái

- A környezet anyagai
- Az agyag tulajdonságai-alakíthatóság, formálhatóság
- Az agyagból készíthető tárgyak köre
- Ősi, kézműves tárgyformálás - primitív technikák
- Az agyag tulajdonságai
- A földfestékek tulajdonságai

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, motívumokat
- a fazekasság primitív technikáit
- egyszerű díszítési technikákat
- az agyag alapvető tulajdonságait
- a földfestékek tulajdonságait

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra
- tervek készítésére

Év végi összefoglaló - az egész évben elkészített tárgyak kiállításon való bemutatása

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- az agyagot képes-e megmunkálni a tananyagban szereplő technikákkal, díszítési módokkal
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e

- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látvány és jelenségek befogadására, értelmezésére való ösztönzés
- Gondolatainak, terveinek képi vagy plasztikai megoldására segítés
- A csoportos és egyéni alkotótevékenység formáinak megismertetése
- A tanuló kreatív személyiségjegyeinek, pozitív lelki tulajdonságainak előhívása
- A fazekas szerszámok biztonságos használata

Tananyag

- A Kárpát-medence fazekasságának története
- Legfontosabb fazekas központjaink a XIX. században
- A fazekasság gyártási folyamata
- Edénykészítés korong nélkül:
 - préselés szakajtóba
 - formába nyomva - lapokból
 - formára, kifeszített textilre
 - kivéséssel
- Ritka díszítőtechnikák: kavicsolás, cirkozás, fésűs technika, papírsablon
- Gyűjtőmunka, tervezés
- Az égetés: kemencék típusai
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A/5. évfolyam

- Agyagszobor különböző természetes anyag felhasználásával
- „Tűz, víz, föld, levegő” szimbólumok a különböző kultúrák fazekasmesterségében
- Edénykészítés korong nélkül
- Az edények díszítése ritka díszítőtechnikákkal
- A természet körforgásához kapcsolódó csoportos alkotás, a munkafolyamatok megosztásával

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a Kárpát-medence fazekasságának történetét
- a legfontosabb fazekas központjainkat
- a fazekasság gyártási folyamatait
- a tervezéstől a tárgyalcotásig tartó csoportos kreatív folyamat részeit

- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- motívumok gyűjtésére, feldolgozására, vázlatok készítésére
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására
- csoportban együtt gondolkodni és alkotni
- a legfontosabb baleset-és munkavédelmi szabályok betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- az agyagot képes-e megmunkálni a tananyagban szereplő technikákkal, díszítési módokkal (korong nélküli edénykészítés, préselés, lapedény készítés, formába, formára applikált edények készítése, vájt edénykészítés)
- ismeri-e a legfontosabb fazekasközpontokat
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látvány és jelenségek befogadására, értelmezésére való ösztönzése
- A csoportos és egyéni alkotótevékenység formáinak megismertetése
- A tanuló kreatív személyiségjegyeinek, pozitív lelki tulajdonságainak előhívása, megerősítése

Tananyag

- A Kárpát-medence fontosabb fazekas központjai
- A tájegységekre jellemző stílusjegyek és technikák
- Fazekastermékek csoportosítása használatuk szerint
- A formák, színek tudatos használata
- Fazekaskorongok típusai
- Fazekaskorong használata
- Edénykészítés lapokból
- Kályhacsempék fajtái
- Rátétes díszítmény tájegységenként
- Gipszöntés
- Gödörégetés: kemence tervezése
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A/6. évfolyam

- Látogatás helytörténeti múzeumba: fazekas tárgyak formáinak, motívumainak gyűjtése
- Lapedények: mézeskalácsformák, sütőedények, tintatartó tervezése
- Gipszforma öntése
- Kályhacsempe, formába nyomva
- A rátétes díszítés technikái
- Gödörkemence szerkezete, működése

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tájegységekre jellemző stílusjegyeket és technikákat
- a fazekaskorong működési elvét
- a kályhacsempék típusait
- a primitív égetőkemence szerkezetét

Legyen képes:

- lapokból különböző edényeket tervezni
- egyszerű kályhacsempét tervezni
- rátétes díszítést tervezni
- korongon dolgozni
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, önálló tervezésre, kompozíciós ismereteinek alkalmazására
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- az agyagot képes-e megmunkálni a megismert technikákkal, díszítési módokkal (fazekaskorongon dolgozni, agyagot formába önteni-nyomni, rátétes díszítményt alkalmazni)
- ismeri-e a fazekas termékeket funkciók szerint
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a Kárpát-medence fontosabb fazekas központjait
- a tájegységekre jellemző stílusjegyeket és technikákat

- fazekastermékek csoportosítását használatuk szerint
- a formák, színek, díszítmények tudatos használatát
- az agyag megmunkálásának, díszítésének technikáit

Legyen képes:

- ősi, kézműves tárgyformálásra, primitív technikák alkalmazására
- motívumok gyűjtésére, feldolgozására, vázlatok készítésére
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására
- lapokból különböző edényeket tervezni
- egyszerű kályhacsempét tervezni
- rátétes díszítést tervezni
- korongon dolgozni
- tárgyak tervezésére

Alapfok (A/4-6. évfolyamok)

FAZEKAS MŰHELYGYAKORLAT TANTÁRGY

A *fazekas műhelygyakorlat tantárgy célja* megismertetni a fazekasság azon elméleti és gyakorlati tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgyalakotásra, környezetalakításra a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a manuális képességek fejlesztése, az értékteremtésre, -megőrzésre nevelés, az esztétikai és a konstruktív érzékenység, fazekas műhelymunka iránti nyitottság kialakítása.

A *fazekas műhelygyakorlat tantárgy feladata* a fazekassághoz köthető technikák, kézműves tevékenységek legátfogóbb ismereteinek átadása. Megismertetni a tárgyalakotási folyamatok elméletét, néprajzi hátterét, rendszereit. Irányított tárgyelemzéseken, tervezési folyamatokon keresztül kialakítani a tanulók harmonikus környezet-, a tárgykultúra iránti igényét – elérni az esztétikai érzék és ítélőképesség mélyítését, árnyaltabbá tételét. Feladata továbbá a vizuális alkotó gyakorlattal párhuzamosan olyan alapozó és speciális ismeretek, készségek biztosítása, melyek lehetővé teszik a fenti célok megvalósulását. Feladata megismertetni a tanulót a fazekasság történetével, sajátos kifejező eszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. A fazekas tárgykészítés hagyományos tárgykultúrájával, a tárgyformálás hagyományos, táji specifikus technikáival. Az agyag, a díszítéseke felhasznált anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival. Feladata továbbá a művészeti területekhez kapcsolódó élményszerű ismeret- és tapasztalatszerzés biztosítása, az önművelés és önkifejezés képességének fejlesztése.

Alapfok (A/4. évfolyam)

Fejlesztési feladatok

- A kézműves tevékenységek szerepének feltárása
- A fazekasság hagyományainak megismertetése
- A kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása

Tananyag

- Élményszerű tapasztalatszerzés: a plasztikus agyag
- Agyag a természetben
- A tárgyak szerepe
- Az agyagból készült tárgyak helye életünkben
- Primitív technikák
- Természetben található díszítőeszközök
- Díszítőtechnikák
- A fazekasműhely berendezései
- A műhelymunka rendje: magatartási és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A/4. évfolyam

Szabadon formálható anyag: primitív technikák

- Marokedény készítése, díszítése növényi nyomatokkal
- Felrakásos technikával edény készítése
- Sípkészítés

Minta, jel, jelkép – a felület alakítása

- Megőrzött nyomok az agyaglapon (üzenetek, lenyomatok készítése különböző eszközökkel), terrakotta kép készítése
- Pecsétek faragása, monogram, saját jel készítése gipszből, agyagból
- Növényi lenyomatok, termékekkel nyomatok készítése
- Természetben található díszítőeszközök gyűjtése, kísérletek
- Festés földfestékkel: ecset, íróka, sgraffito (alákarcolás) technikák alkalmazása

Alapismeretek

- A fazekasság anyagai, technikái
- Az agyag tulajdonságai: a plasztikusság tapasztalása különböző agyagokkal
- Az agyag előkészítése gyúrással
- Egyszerű (primitív) technikákkal tárgykészítés
- A földfestékek előkészítése, tulajdonságai

Követelmények

A tanuló ismerje:

- az agyag tulajdonságait
- a primitív technikákat
- a díszítőeszközöket

Legyen képes:

- díszítőtechnikákat alkalmazni
- gyűjtőmunkára
- tervek készítésére
- a munkák kidolgozottságára

- a technikai következetességre

Év végi összefoglaló: - az egész évben elkészített tárgyak kiállításon való bemutatása

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a tanult agyag megmunkálási technikákat, technikai fogásokat,
- képes-e motívumgyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- képes-e a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- képes-e ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességre

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A csoportos és egyéni alkotótevékenység formáinak megismertetése
- Ösztönzés igényes munkára
- Egyszerű technikák elsajátítása korong nélkül
- A manuális készségek fejlesztése
- A fazekas szerszámok biztonságos használata

Tananyag

- Élményszerű tapasztalatszerzés
- Edénykészítés korong nélkül: préselés formába- formára nyomással, a lapokból és a kivésés technikákkal
- Ritka, de egyszerű díszítőtechnikák alkalmazása: cirkozás, fésűs technika, papírsablon használata
- Égetés gödörkemencében
- Kemence elkészítése közösen

Feladatcsoportok

A/5. évfolyam

- Fazekasműhely berendezéseinek helye, funkciói
- Agyag előkészítés
- Fantáziára épülő feladatok: Mit látsz benne? - agyagszobor készítése természetes anyagokkal kiegészítve
- Edénykészítés korong nélkül
- Az elkészített edények díszítése egyszerű díszítőtechnikákkal
- Csoportos munkában több részes falikép készítése

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a fazekasműhely berendezéseit
- a korong nélküli edénykészítés technikáit
- a ritka díszítőtechnikákat
- az egyszerű gödörkemence használatát
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- korong nélkül edényt készíteni
- használni a ritka díszítési eljárásokat
- a legfontosabb baleset-és munkavédelmi szabályok betartására

Év végi összefoglaló: az egész évben elkészített tárgyak kiállításon való bemutatása

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a tanult agyag megmunkálási technikákat, technikai fogásokat,
- képes-e motívumgyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- képes-e a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- képes-e ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességre

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az agyag előkészítésétől a tárgy elkészítéséig megismertetni a munkafolyamatokkal
- Motívumgyűjtés, vázlatkészítés és kompozíciós ismereteinek alkalmazása
- Gondolatainak, terveinek képi vagy plasztikai megoldására segítése
- Önálló eszközhasználat

Tananyag

- A formák, színek tudatos használata
- Ismerkedés a fazekaskoronggal - macskatányér korongozása
- Edénykészítés lapokból: Fali sótartó készítése
- Kályhacsempe készítése nyújtással, döngöléssel
- Kályhacsempe díszítése rátétrel
- Egyszerű gipszöntési munkák
- Gödörégetés szabályai
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok
- Feladatcsoportok
- Fazekaskorong kipróbálása

- Lapedények készítése: mézeskalácsformák, sütőedények, tintatartó
- Gipszforma öntése
- Gödörkemence kipróbálása

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a fazekaskorong működési elvét
- a kályhacsempék típusait
- a primitív égetőkemence szerkezetét
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- lapokból különböző edényeket készíteni
- egyszerű kályhacsempét készíteni nyújtással és döngöléssel
- gipszet önteni
- alkalmazni a rátétes díszítést,
- a legfontosabb baleset-és munkavédelmi szabályok betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a tanult agyag megmunkálási technikákat, technikai fogásokat,
- képes-e motívumgyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- képes-e a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- képes-e ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességre

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a Kárpát-medence fontosabb fazekas központjait
- a tájegységekre jellemző stílusjegyeket és technikákat
- fazekastermékek csoportosítását használatuk szerint
- a formák, színek, díszítmények tudatos használatát
- az agyag megmunkálásának, díszítésének technikáit

A tanuló legyen képes:

- ősi, kézműves tárgyformálásra. Primitív technikák alkalmazására
- motívumok gyűjtésére, feldolgozására, vázlatok készítésére
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására
- lapokból különböző edényeket tervezni
- egyszerű kályhacsempét tervezni
- rátétes díszítést tervezni
- korongon dolgozni

- tárgyak tervezésére

A Fazekas tanszak művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama:

Fazekas műhelygyakorlat

Gyakorlati munka:

- vizsgamunka bemutatása 15 perc
- helyszíni feladat megoldása 180 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a fazekas alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a fazekasság anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

A vizsga értékelése

A fazekas gyakorlat alapfokú művészeti vizsga értékelésének általános szempontjai:

- esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte
- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezésmód használata
- az elkészült munka egyedisége, összhangja

NÉPI BŐRMŰVES TANSZAK

NÉPI BŐRMŰVES ALKOTÓ GYAKORLAT TANTÁRGY

A népi bőrműves alkotó gyakorlat tantárgy célja megismertetni a népi bőrművesség azon elméleti tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgyalkotásra, a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a szakmai ismeretek elmélyítése fejlesztése, annak érdekében, hogy a tanulók érzékenyen, tervszerűen tudják alkalmazni a különböző technikákat, anyagokat, eszközöket. Ezek mellett cél, a rendszerben való gondolkodás és az esztétikai érzék fejlesztése.

A népi bőrműves alkotó gyakorlat tantárgy feladata a bőrművességhez köthető technikák, tevékenységek alapvető elméleti ismereteinek átadása, megismertetni a tárgyalkotási folyamatok elméletét, néprajzi hátterét, rendszereit. Irányított tárgyelemzéseken, tervezési folyamatokon keresztül kialakítani a tanulók harmonikus környezet-, a tárgykultúra iránti igényét – elérni az esztétikai érzék és ítéliképesség mélyítését, árnyaltabbá tételét. Feladata megismertetni a tanulót a bőrművesség történetével, sajátos kifejező eszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. A bőr hagyományos felhasználási területeivel, a tárgyformálás hagyományos és új anyagaival, technikáival. A felhasznált anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival. Feladata továbbá a művészeti területekhez kapcsolódó élményszerű ismeret- és tapasztalatszerzés biztosítása, az önművelés és önkifejezés képességének fejlesztése.

Alapfok (A/4-6. évfolyam)

Fejlesztési feladatok

- A bőrműves tárgykultúra műfaji sajátosságainak, valamint a bőr felhasználhatóságának megismertetése
- A bőrműves tárgyalkotáshoz szükséges eszközismeret, tárgytervezési és kivitelezési ismeretek fejlesztése
- Az életkornak megfelelő elméleti és gyakorlati ismeretek megalapozása
- A bőrműves műhely, valamint a műhelymunka rendjének megismertetése

Tananyag

- A bőr a tárgyi környezetben, a tárgyak funkciója
- A bőrműves műhely berendezése, eszközei
- A bőr felépítése, biológiája, topográfiája
- A bőr típusai, felhasználásuk fő területei
- A bőrművességhez kapcsolódó, eszközök, szerszámok
- A bőrművességben felhasznált anyagok, tulajdonságai, rendszerezése, előállítása
- A tartalom és a forma kapcsolata
- A tárgykészítés folyamatának alapvető lépései
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek
- Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok
- A bőr felhasználásának történeti áttekintése
- Különböző díszítő technikák bőrtárgyakon
- A díszítmény tervezésalapjai

- A varrás jelentősége, sajátosságai
- A tervezés és a szabás alaplépései
- A batikolás alapjai
- Színvariációk, a színek kifejező ereje

Feladatcsoportok

A/4. évfolyam

- A bőr tulajdonságai
- Egyszerű díszítőtechnikák
- A tervezés alapjai

Követelmény

A tanuló ismerje:

- bőrművesség alapvető sajátosságait
- a megismert alapanyagok felhasználási lehetőségeit, alapvető tulajdonságait
- a tárgyalkotás munkafázisait
- az anyag- és formaalakítás egyszerű módjai
- a mintaképzés, felületalakítás egyszerűbb lehetőségeit
- egyszerűbb bőrtárgy készítésének műveleteit

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- a bőrt képes-e megmunkálni a tananyagban szereplő technikákkal, díszítési módokkal
- ismeri-e a bőrök fajtáit, tulajdonságait, díszítő technikáit
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző díszítési eljárások

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Általános és szakirányú műveltség megalapozása
- A bőrmegmunkálási, -alakítási műveletek ismertetése
- A bőrművesség hagyományos anyagainak ismertetése
- Az anyagok tulajdonságainak ismertetése

Tananyag

A bőrműves ismeretek

- A bőrművesség tárgykultúrája, műfaji sajátosságai
- A bőr felhasználásának lehetőségei
- A rátétes díszítmények változatai a tárgytypusok tükrében
- Gyűjtőmunka, motívumképzés, egyszerűsítés, átírás
- Kompozíciós lehetőségek
- A tervezésszempontjainak ismerete, elmélyítése
- Az adott témakör megjelenése a népművészetben
- A bőrműves tárgyak funkciói
- A tervezés lépései, szempontjai
- Az anyag- és technika választás szempontjai
- Az anyagválasztás és a technika összefüggései
- A forma és díszítmény összefüggései
- Egyszerű díszítőtechnikák a bőrművességben
- Rátétes díszítmények -rátéttypusok, a rátét készítmódjai
- A motívumalakítás lehetőségei
- A kompozícióépítés lehetőségei
- A varrást előkészítő műveletek
- Egyszerű összeállítás típusok
- A bőrvarrás alapjai, eszközei, technikái
- Egyszerű bőrműves összeállító technikák, széleldolgozások
- Egyszerű záródástypusok (csont és szarugombok, bőrgombok, bújtatók, fülek)

Szintan

- A színek hangulati hatása, pszichológiája

Feladatcsoportok

A/5. évfolyam

- Bőrműves szakmai ismeretek
- A népművészet motívumai, azok átírása
- A színek szerepe

Követelmény

A tanuló ismerje:

- tárgyalakotás szerepét, a tárgyak funkcióját
- a tárgyalakotás munkafázisait a tervezéstől a kivitelezésig
- a bőr felhasználási területeit
- az anyag- és formalakítás módjait, az összeállítás egyes lehetőségeit
- a funkció, forma, díszítmény összhangját
- az iparművészet és népművészet kiemelkedő bőrműves példáit
- a tanult tárgyalakotási folyamatok legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a tervezés lépéseit, szempontjait, forma díszítmény összefüggéseit

- ismeri-e a bőrrátétes díszítés technikáit
- ismeri-e a bőr összedolgozásának egyszerű technikáit
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A bőrműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- Az általános és szakirányú műveltség megalapozása, fejlesztése
- Az esztétikai érzékenység kialakítása
- A bőrműves tárgykultúra műfaji sajátosságainak megismertetése
- Az önálló munka képességének kialakítása
- Az alkotómunka dokumentálási módszereinek elsajátíttatása

Tananyag

- A tárgy- és díszítményalkotás újabb lehetőségei
- A tárgyalakítás anyagai, újabb eszközei, a plasztika
- Az önálló tárgyalakítás elvei
- Tárgyelemzések
- Mintagyűjtés
- A plasztika fogalma
- Plasztikus tárgyak, díszítmények
- A plasztikus alkotások sajátosságai, technikája
- A bőrplasztikák
- A domborított díszítmények különféle tárgytípusokon
- A domborított tárgyak néprajzi vonatkozásai
- A domborítás anyagai, eszközei
- A domborítás lehetőségei (alátétes, zsinóros, préselt, dúcba nyomott)
- A domborítás munkafolyamatai
- A díszítményalakítás szempontjai a technikafüggvényében
- Szerkezet- és összeállítás típusok
- Tárgyalakítás a tanult díszítőtechnikák alkalmazásával
- A festés - a festékek alapanyagai, festőnövénnyek, pácok
- A bőr festése
- A színtartósság növelése, impregnálás

Feladatcsoportok

A/6. évfolyam

Bőrműves szakmai ismeretek

- A bőrművesség mintakincse
- A tárgytervezés alapjai, tárgyelemzés
- A plasztika lehetőségei a bőrön

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tárgyalakítás szerepét, a tárgyak funkcióját
- a bőr tulajdonságait
- a tárgykészítés munkafolyamatait, módszereit
- az anyag- és formaalakítás módjait, díszítési lehetőségeit
- a plasztika, a domborítás fogalmát, készítésének módjait
- a festés technikáit, a színek szerepét
- a hagyományos tárgykészítés folyamatait a bőrművesség példái alapján
- az önálló alkotómunka törvényszerűségeit
- a szakszerű anyag- és eszközhasználat követelményeit
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- alkalmazni a tárgyalakítás dokumentálásának lehetőségeit,
- életkorának megfelelő szinten elkészíteni és rendszerezni saját mintagyűjteményét
- összefüggően, szakszerűen, beszélni szakmai ismereteiről
- önállóan tervezni
- az általa elképzelt, vagy kiválasztott színt kikeverni

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a tervezés lépéseit, szempontjait, forma díszítmény összefüggéseit
- ismeri-e a domborításos díszítés technikáit
- ismeri-e a bőr festésének egyszerű technikáit
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a bőr fontosabb felhasználási területeit
- a bőrből készíthető tárgyak körét

- a bőrművesség tárgykörének néprajzi vonatkozásait
- az alkalmazott anyagok alapvető tulajdonságait, a kéziszerszámok használatát
- a tervezés és a kivitelezés fő folyamatait, a pontos vágás és ragasztás elméleti alapjait
- az egyszerű kézi varrott összeerősítéseket
- a rátétes díszítés fajtáit, különbségeit
- az egyszerű nyomhagyási technikákat, a festést, batikolást, csontozást, metszést, poncolást
- a szíjkészítés alapjait, fűzések egyszerű formáit
- a bőrdomborítás módjait technikai megoldásait
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- véleményalkotásra, tárgyelemzésre
- az eszközök rendeltetésszerű használatára
- az elsajátított ismereteket, technikákat az alkotás folyamatába beilleszteni
- a helyes munkamenet megtervezésére
- a tárgyalkotás szakszerű dokumentálására
- a teljes körű tárgytervezésre (forma, szín, minta, záródás)

Alapfok (A/4-6. évfolyam)

NÉPI BŐRMŰVES MŰHELYGYAKORLAT TANTÁRGY

A népi bőrműves műhelygyakorlat tantárgy célja megismertetni a bőrművesség azon elméleti és gyakorlati tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgyalkotásra, környezetalakításra a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a manuális képességek fejlesztése, az értékteremtésre, –megőrzésre nevelés, az esztétikai és a konstruktív érzékenység, bőrműves műhelymunka iránti nyitottság kialakítása.

A népi bőrműves műhelygyakorlat tantárgy feladata a bőrművességhez köthető technikák, kézműves tevékenységek legátfogóbb ismereteinek átadása. Megismertetni a tárgyalkotási folyamatok elméletét, néprajzi háttérét, rendszereit. Irányított tárgyelemzéseken, tervezési folyamatokon keresztül kialakítani a tanulók harmonikus környezet-, a tárgykultúra iránti igényét – elérni az esztétikai érzék és ítélőképesség mélyítését, árnyaltabbá tételét. Feladata továbbá a vizuális alkotó gyakorlattal párhuzamosan olyan alapozó és speciális ismeretek, készségek biztosítása, melyek lehetővé teszik a fenti célok megvalósulását. Feladata megismertetni a tanulót a bőrművesség történetével, sajátos kifejező eszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. A bőrhagyományos felhasználási területeivel, a tárgyformálás hagyományos és új anyagaival, technikáival. A felhasznált anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival. Feladata továbbá a művészeti területekhez kapcsolódó élményszerű ismeret- és tapasztalatszerzés biztosítása, az önművelés és önkifejezés képességének fejlesztése.

Alapfok 4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A bőrműves tárgykultúra műfaji sajátosságainak, valamint a bőr felhasználhatóságának megismertetése
- A bőrműves tárgyalakotáshoz szükséges eszközismeret, tárgytervezési és kivitelezési ismeretek fejlesztése
- Az életkornak megfelelő elméleti és gyakorlati ismeretek megalapozása
- Az igényes alkotómunkához szükséges tervező, eszközhasználó, anyagformáló, tárgyalakotó készségek, képességek kialakítása
- A tárgyalakotás során alkalmazható egyszerű technikák elsajátításával a manuális és konstruáló képességek fejlesztése
- A bőrműves műhely, valamint a műhelymunka rendjének megismertetése

Tananyag

Népi bőrműves ismeretek

- A bőr a tárgyi környezetben, a tárgyak funkciója
- A bőrműves műhely berendezése, eszközei
- A bőr típusai. Felhasználásuk fő területei
- A bőrművességhez kapcsolódó, eszközök, szerszámok
- A bőrművességben felhasznált anyagok, ezek tulajdonságai, rendszerezése, előállítás, felhasználás szerint
- A fonás fűzés technikái, változatai
- A varrás felhasználási területei
- Az alkalmazott eszközök ismerete, helyes használata
- A tartalom és a forma kapcsolata
- A tárgykészítés folyamatának alapvető lépései

Feladatcsoportok

A/4. évfolyam

A bőrműves műhely

- A bőrműves műhelyberendezése
- Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok
- A műhelymunka rendje

Bőr alapismeretek

- A bőr felhasználásának történeti áttekintése
- A bőrből készült tárgyak sajátosságai
- Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok
- A tárgyalakotás alapvetőfázisai
- A bőr szerepe a tárgykultúrában

A díszítményalkotás alapjai

- Különböző díszítő technikák bőrtárgyakon
- Egyszerű díszítőtechnikák

- A díszítmény tervezésalapjai
- A felületképzés technikái. Nyomhagyás különböző anyagokkal, eszközökkel.
- A tanult díszítőtechnikák alkalmazása a tárgyalakításban

A varrás alapjai

- A varrás jelentősége, sajátosságai
- A varrás alapvető eszközei, technikája
- Egyszerű alapöltések
- A tervezés és a szabás alaplépései

A fonatok

- Fonásra alkalmas anyagok
- Egyszerű fonástechnikák
- Fonások különböző anyagokkal, páros és páratlan ágszámmal. Lapos és gömbölyűfonások
- Fonás egyszerűeszközökkel
- A fonatok felhasználása

A batikolás alapjai

- A batik. A batik technika sajátosságai
- A batikolás eszközei
- A tanult technika alkalmazása az alkotássorán

A bőrművesség alapjai

- A megmunkálás, tárgyalakítás alapvetőlépései
- A bőr szabása, darabolása
- A szíjkészítés alapjai, fűzések egyszerűformái
- Egyszerű összeerősítési technikák: fűzés, lyukasztás
- Mintázás nyomhagyással
- A poncolás. Poncolásra alkalmas anyagok, eszközök
- Tárgyalakítás a tanult technikák alkalmazásával

Kreatív feladatok

- Felületminőségek
- Színvariációk, a színek kifejező ereje
- Az anyagtársítás lehetőségei (bőr, fonalak)
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- bőrművesség alapvető sajátosságait
- a megismert alapanyagok felhasználási lehetőségeit, alapvető tulajdonságait
- a tárgyalakítás munkafázisait
- az anyag- és formaalakítás egyszerűmódjait
- a mintaképzés, felületalakítás egyszerűbb lehetőségeit
- egyszerűbb bőrtárgy készítésének műveletei
- a műhely berendezését, munkarendjét

Legyen képes:

- megszerzett ismeretek alkalmazására
- a megismert eszközök megfelelő használatára
- életkorának megfelelő szinten anyag, eszköz és technikai módszerek megválasztására
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- felismeri-e a különféle bőrtípusokat
- ismeri-e a tanult alapvető megmunkálási technikákat, technikai fogásokat, szerszámokat
- képes-e motívumgyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- képes-e a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
 - vannak-e egyéni elgondolásai
 - jól használja-e a téri viszonyokat
 - képes-e az önálló munkára
 - képes-e ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességre

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Általános és szakirányú műveltség megalapozása, valamint olyan elméleti és gyakorlati tudnivalók megismertetése, melyek képessé teszik korosztályának megfelelő igényes, kreatív, alkotómunkára
- A bőrmegmunkálási, –alakítási műveletek elvégzéséhez szükséges képességek fejlesztése
- A bőrművesség hagyományos anyagainak, az anyagok tulajdonságainak, alkalmazott eszközeinek bemutatása
- A bőrműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- Alapvető munka- és balesetvédelmi előírások megismertetése

Tananyag

A bőrműves ismeretek

- A bőrművesség tárgykultúrája, műfaji sajátosságai
- A bőr tulajdonságai, alakíthatósága, felhasználásának lehetőségei
- A rátétes díszítmények
- Gyűjtőmunka, motívumképzés, egyszerűsítés, átírás
- Kompozíciós lehetőségek
- A tervezésszempontjainak ismerete, elmélyítése
- Az adott témakör megjelenése a népművészetben
- A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában
- Eszköz- és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A/5. évfolyam

A bőr, tárgyalakotási ismeretek

- A bőrműves tárgyak funkciói
- A tervezés lépései, szempontjai
- Az anyag- és technika választásszempontjai
- Az anyagválasztás és a technika összefüggései
- A forma és díszítmény összefüggései

Díszítőtechnikák, a rátétek

- Egyszerű díszítőtechnikák a bőrművességben
- Rátétes díszítmények. Rátét típusok, a rátétkészítés módjai
- A motívumalakítás lehetőségei
- A kompozícióépítés lehetőségei
- Rátétes díszítések egyszerű tárgyakon

Varrási technikák

- A varrás sajátosságai az alapanyag-funkcióviszonylatában
- A varrást előkészítő műveletek
- Tervezési feladatok
- A bőr rátétvarrásának technikái
- A tanult technikák alkalmazása egyszerű, varrott használati tárgyakon

Egyszerű bőrműves technikák, összeállítás típusok

- A bőrvarrás eszközei
- A bőrvarrás alapjai, technikái
- A szíjgyártóvarrás és a rátétvarrás technikája, lehetőségei
- Egyszerű bőrműves összeállító technikák, széleldolgozások
- Egyszerű záródástípusok (csont és szarugombok, bőrgombok, bújtatók, fülek)
- Rátétdíszítés, a tanultak alkalmazása egyszerű bőrtárgyakon

Kreatív kísérletek az anyaggal

- A felületminőségek változtatása. Kompozíciós lehetőségek
- Színvariációk, a színek hangulati hatása
- Anyagtársítás létrehozása. (bőr, nemez, szöttes) Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- tárgyalakotás szerepét, a tárgyak funkcióját
- a tárgyalakotás munkafázisait a tervezéstől a kivitelezésig
- a bőr felhasználási területeit
- az anyag- és formaalakítás módjait, az összeállítás egyes lehetőségeit
- a forma, díszítményösszhangját
- egyes díszítőtechnikák alkalmazási lehetőségeit

- az iparművészet és népművészet kiemelkedő börműves példáit

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- börmegmunkálási, –alakítási műveletekre
- életkorának megfelelő szinten az anyag, eszköz és technikai módszerek megválasztására
- a börműves alapismeretek gyakorlati alkalmazására
- a tárgyakban lévő esztétikum felfedezésére
- gondolatainak tárgyasult formában való megvalósítására
- az önálló tárgyalakotásra
- a munkavédelmi előírások betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- tudja-e a tárgyalakotás szerepét, a tárgyak funkcióját
- ismeri-e a tanult alapvető megmunkálási technikákat, technikai fogásokat,
- képes-e motívumgyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- ismeri-e az anyag- és formaalakítás módjait, az összeállítás egyes lehetőségeit
- ismeri-e a forma, díszítmény összhangját
- ismeri-e díszítő technikák alkalmazási lehetőségeit
- képes-e a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- képes-e ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességre

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A börműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- Az általános és szakirányú műveltség megalapozása, fejlesztése
- Az esztétikai érzékenység, a kitartó munkavégzés kialakítása
- A börműves tárgykultúra műfaji sajátosságainak megismertetése
- A börműves tárgyak tervezéséhez, kivitelezéséhez szükséges újabb ismeretek elsajátíttatása
- Az alkotómunkához szükséges, korosztálynak megfelelő eszközhasználó, tárgyalakotó, díszítő készségek, képességek fejlesztése
- Az önálló alkotómunka képességének kialakítása
- Az alkotómunka dokumentálási módszereinek elsajátíttatása
- Alapvető munkavédelmi ismeretek megalapozása

Tananyag

- Börműves ismeretek
- A börművesség tárgyainak esztétikai értéke, minősége

- A tárgy- és díszítményalkotás újabb lehetőségei
- A tárgyalakítás anyagai, újabb eszközei - a plasztika
- A domborítás
- A festés
- A színek szerepe, a színek üzenetértéke
- Az önálló tárgyalakítás elvei
- Kreatív anyaghasználat
- Tárgyelemzések, a tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában
- Eszközhasználati és munkavédelmi előírások

Feladatcsoportok

A/6. évfolyam

A bőrplasztikák

- A plasztikafogalma
- Plasztikus tárgyak, díszítmények
- A plasztikus alkotások sajátosságai, technikája
- A tanult technika alkalmazása a tárgyalakításban

Bőrműves díszítőtechnikák, a domborítás, festés

- A környezetünk tárgyainak díszítése
- A festés
- A festékek alapanyagai
- Festőnövények, pálcok
- Az alapanyag, funkció, díszítmény összefüggései
- A színek szerepe, üzenetértéke, jelentősége
- A bőr festése
- Kompozíció
- Színkihagyás, több színalkalmazása
- A színtartósság növelése, impregnálás
- A domborított díszítmények különféle tárgytípusokon
- A domborítás anyagai, eszközei
- A domborítás lehetőségei (alátétes, zsinóros, préselt, dúcba nyomott)
- A domborítás munkafolyamatai
- A díszítményalakítás szempontjai a technikafüggvényében
- A domborítás megjelenése különböző tárgytípusokon
- Szerkezet- és összeállítás típusok
- Tárgyalakítás a tanult díszítőtechnikák alkalmazásával

A varrás, öltéstípusok

- Különböző öltéstípusok. Vonalas technikák (száröltés, láncöltés, keresztöltés, huroköltés)
- Egyszerű hímzéstechnikák, alapvető hímzéselemek
- A motívumképzés elvei a technikafüggvényében
- Használati tárgyak tervezése, készítése az öltéstípusok alkalmazásával

Kreatív kísérletek az anyaggal

- Felületminőségek változtatása.
- Színvariációk, színek, érzelmek, hangulatok

Vizsgamunka készítése

- Egyéni tárgyalakotás választott anyaggal és technikával, dokumentálás
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tárgyalakotás szerepét, a tárgyak funkcióját
- a bőr tulajdonságait
- a tárgykészítés munkafolyamatait, módszereit
- az anyag- és formaalakítás módjait, díszítési lehetőségeit
- a plasztika, a domborítás fogalmát, készítésének módjait
- a festés technikáit, a színek szerepét
- a hagyományos tárgykészítést a börművesség példái alapján
- az önálló alkotómunka törvényszerűségeit
- a szakszerű anyag- és eszközhasználat követelményeit
- legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- a megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására
- életkorának megfelelő szinten az anyag, eszköz, technikai módszerek megválasztására
- börmegmunkálási, -alakítási műveletek elvégzésére
- gondolatainak tárgyasult formában való megvalósítására
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- tudja-e a tárgyalakotás szerepét, a tárgyak funkcióját
- ismeri-e a tanult alapvető megmunkálási technikákat, technikai fogásokat,
- képes-e motívumgyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- ismeri-e az anyag- és formaalakítás módjait, az összeállítás egyes lehetőségeit
- ismeri-e forma, díszítmény összhangját
- ismeri-e díszítő technikák alkalmazási lehetőségeit
- képes-e a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- képes-e ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességre

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a bőr fontosabb felhasználási területeit
- a bőrből készíthető tárgyak körét
- az alkalmazott anyagok alapvető tulajdonságait, a kéziszerszámok használatát
- a tervezés és a kivitelezés fő folyamatait, a pontos vágás és ragasztás alapjait
- az egyszerű kézi varrott összeerősítéseket vékonybőrön
- az egyszerű hímző öltések készítését
- a rátétes díszítést
- az egyszerű nyomhagyási technikákat, a festést, batikolást, csontozást, metszést, poncolást
- a fonatok készítését
- a szíjkészítés alapjait, fűzések egyszerűformáit
- a bőrdomborítás módjait technikai megoldásait
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi tudnivalókat

A tanuló legyen képes:

- önálló tárgyalakotásra
- véleményalkotásra, tárgyelemzésre
- az eszközök rendeltetésszerű használatára
- az elsajátított ismereteket, technikákat az alkotás folyamatában alkalmazni
- a helyes munkamenet betartására
- együttműködni a munkafolyamat résztvevőivel
- a munkavédelmi szabályok következetes betartására

A Népi bőrműves tanszak alapfokú művészeti vizsgakövetelményei

A vizsga részei

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama:

Népi bőrműves műhelygyakorlat

- az elkészített, kiállított tárgy, tárgycsoport bemutatása 15 perc
- tervezés 40 perc
- tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, tárgyalakotó, képessége. A terv tükrözze a tanuló funkcionak, gondolati tartalomnak megfelelő formatervező, környezetalakító készségét, a bőrművesség alapanyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit.

A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló népi bőrművességben való technikai jártasságát, tudását.

A vizsga értékelése

A vizsga értékelésének szempontjai:

- tárgytervező képesség
- formaalakító készség
- kifejezőkészség
- esztétikumra való törekvés
- anyag- és eszközhasználat
- népi bőrműves alapismeretek
- műfaji sajátosságok megfelelő alkalmazása
- pontosság, precizitás a kivitelezésben
- a vizsgamunka összhangja

NÉPI TEXTILMŰVES (szövés, hímzés, nemezművesség) TANSZAK

NÉPI TEXTILMŰVES ALKOTÓ GYAKORLAT TANTÁRGY

A *népi textilműves alkotó gyakorlat tantárgy célja* megismertetni a szövés, hímzés, nemezelés azon elméleti tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgyalakotásra, a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a szakmai ismeretek elmélyítése fejlesztése, annak érdekében, hogy a tanulók érzékenyen, tervszerűen tudják alkalmazni a különböző technikákat, anyagokat, eszközöket. Ezek mellett cél, a rendszerben való gondolkodás és az esztétikai érzék fejlesztése.

Az *népi textilműves alkotó gyakorlat tantárgy feladata* a textilművesség megmunkálásához köthető technikák, tevékenységek legátfogóbb elméleti ismereteinek átadása. Megismertetni a tárgyalakotási folyamatok elméletét, néprajzi háttérét, rendszereit. Irányított tárgyelemzéseken, tervezési folyamatokon keresztül kialakítani a tanulók harmonikus környezet-, a tárgykultúra iránti igényét – elérni az esztétikai érzék és ítélőképesség mélyítését, árnyaltabbá tételét. Feladata megismertetni a tanulót a textilművesség alapanyagaiból készített tárgyak történetével, sajátos kifejező eszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. A szöttek, hímző kultúra, valamint a nemezművesség hagyományos felhasználási területeivel, a tárgyformálás hagyományos technikáival. A felhasznált anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival. Feladata továbbá a művészeti területekhez kapcsolódó élményszerű ismeret- és tapasztalatszerzés biztosítása, az önművelés és önkifejezés képességének fejlesztése.

Alapfok (A/4. évfolyam)

Fejlesztési feladatok

- A szövés, a nemezkészítés és a hímzés hagyományainak élményszerű megismertetése
- A szövet, a nemez és a hímzett kelme szerepe, felhasználása a hagyományban és mai életünkben
- Az irányított, közös alkotás általi élményszerű tapasztalatszerzés
- A szövés, nemezkészítés és hímzés eszközeivel történő tárgyszervezés, alkotás, és ennek során a kreatív és manuális képességek fejlesztése
- A felhasznált természetes alapanyagok, a szövés, nemezkészítés, hímzés eszközeinek megismertetése
- Az életkornak megfelelő elméleti és gyakorlati ismeretek megalapozása
- A kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- A textiles műhely és a műhelymunka rendjének megismertetése

Tananyag

Népi textilműves ismeretek

- A szövött, nemezelt, hímzett tárgyak szerepe a hagyományban és napjainkban
- A textilműves műhely berendezése, eszközei
- A textiltörténet alapjai az újkőkortól napjainkig
- A textil anyagtípusai, felhasználásuk fő területei
- A szövéshez, nemezkészítéshez, hímzéshez használt eszközök, szerszámok
- Az alapanyagok tulajdonságai, rendszerezés, alapanyag előállítás, felhasználás szerint
- A fonás
- A varrás felhasználási területei
- Az alkalmazott eszközök ismerete, helyes használata
- A tartalom és a forma kapcsolata
- A tárgykészítés folyamatának alapvető lépései
- Eszközhasználati és munkavédelmi előírások

Feladatcsoportok

A/4. évfolyam

A textiles, szövő, hímző és nemezkészítő műhely berendezése

- Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok
- A műhelymunka rendje
- A műhelymunka alapvető munkavédelmi szabályai

A textil alapismeretek

- A tárgyi környezet, a környezet anyagai
- A textiltől készült tárgyak sajátosságai
- Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok
- A tárgyalakítás alapvető fázisai
- A kelme szerepe a tárgykultúrában

- Egyszerű nemeztárgyak, játékok, ékszerek készítése

A díszítményalkotás alapjai

- Különböző díszítő technikák textiltárgyakon
- Egyszerű díszítő technikák
- A tanult díszítőtechnikák alkalmazása a tárgyalkotásban

A szövés elméleti alapjai

- A szövés alapelveinek megismerése
- A szövéshez szükséges legegyszerűbb eszközök (szádfa, szövőkeret) megismerése
- A szövés alapanyagainak megismerése, sajátosságai
- A szövött textilek felhasználási területei, funkciója
- A szövött textilek mintázási lehetőségeinek megismerése, tervezési feladatok

A nemezkészítés elméleti alapjai, nemeztárgyak tervezése

- A gyapjú, mint alapanyag, fajtái
- Őshonos magyar juhajták
- Legendák a nemez születéséről
- A nemeztörténet alapjai
- A nemezelés műfaji sajátosságai

A hímzés elméleti alapjai

- A legfontosabb magyar táji hímzéskultúra megismertetése
- A hímzések előfordulási területei a paraszti háztartásban
- Régi és új stílus
- A mintaelhelyezés szabályai
- Mai alkalmazási lehetőségek
- Régi és mai alapanyagok

Alapismeretek

- Textiles alapanyagok megismerése, csoportosítása
- A textilek történetének legfontosabb mozzanatai
- Különböző textiles technikák megismerése, összehasonlítása, együttes alkalmazása

Munkafolyamat

- Gyűjtés – tervezés – szakmai rajz – kivitelezés (fonalelőkészítés, felvetés, szövés, befejezés műveletei)

Kreatív feladatok

- Felületminőségek
- Színvariációk - a színek kifejező ereje
- Az anyagtársítás lehetőségei
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- A szövés, a nemezkészítés és a hímzés alapvető műfaji sajátosságait
- A megismert alapanyagok felhasználási lehetőségeit, alapvető tulajdonságait
- A tárgyakotás munkafázisait
- Az anyag- és formaalakítás egyszerű módjait
- A mintaképzés, felületalakítás egyszerűbb lehetőségeit
- Egyszerűbb szövött, nemezelt és hímzett tárgy készítésének műveleteit
- A műhely berendezését, munkarendjét
- Legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- Megszerzett ismeretek alkalmazására
- A megismert eszközök megfelelő használatára
- Életkorának megfelelő szinten anyag, eszköz és technikai módszerek megválasztására
- A munka- és balesetvédelmi szabályok betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a szövött, nemezelt, hímzett tárgyak szerepét a múltban
- ismeri-e a régi és új stílus stílusjegyeit
- ismeri-e a különféle textil alapanyagokat
- ismeri-e megmunkálásuk tananyagban rögzített egyszerű technikáit
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Tervezés síkban és térben
- A saját tervek kivitelezésének képessége
- Önálló és csoportos alkotótevékenység képességének kialakítása
- A nemezkészítés, szövés, hímzés műveleteinek elvégzéséhez szükséges képességek fejlesztése

Tananyag

Népi textilműves ismeretek

- A textilművesség tárgykultúrája, műfaji sajátosságai
- A tárgyakkal közvetített jelentéstartalom
- A gyapjú tulajdonságai, alakíthatósága, felhasználásuk újabb lehetőségei
- A rátétes és zsinórdíszítmények
- A tervezés szempontjai a szövés, nemezművészet és a hímzés területén

- A hímző kultúra hazai táji sajátosságai
- Gyűjtőmunka, motívumképzés, egyszerűsítés, átírás.
- Kompozíciós lehetőségek

Szövő alapismeretek

- Összetettebb tervezési feladatok a szövött textilekhez (szövött tárgyak tervezése)
- A textiles alapanyagok előállításának megismerése
- A szövéshez szükséges bonyolultabb szövőeszközök (szálváltós szövőkeret, kártyák) megismerése
- Színek, motívumok, technikák összefüggései
- A szövött textilek történeke megismerése
- Ismerkedés a magyar textiles hagyományokkal
- A szövött textilek más technikával készített textiltárgyakkal való azonosságainak, különbségeinek vizsgálata
- A legalapvetőbb munka- és balesetvédelmi szabályok megismerése

Feladatcsoportok

A/5. évfolyam

A textil tárgyalakotási ismeretek

- A textil tárgyak funkciói
- A tervezés lépései, szempontjai
- Az anyag- és technika választás szempontjai
- Az anyagválasztás és a technika összefüggései
- A forma és díszítmény összefüggései

Díszítőtechnikák, rátétek a nemezkészítés területén

- Egyszerű díszítőtechnikák a nemezművességben
- Zsinórdíszítések a magyar népművészetben, viseletben
- Rátétes díszítmények - rátéttípusok, a rátétkészítés módjai

Tárgytervezési ismeretek

- A motívumalakítás lehetőségei
- A kompozícióépítés lehetőségei

A szövés alapjai

- A szőttesek felhasználási területei
- A szövés történeti érdekességei
- A szövés alkotóelemei
- A szövés alapvető műveletei a felvetéstől az összeállításig
- Az egyvetélős mintázás - a csíkritmusok
- A szőttesek tervezése
- Az alapanyag, a mintakincs és a funkció összefüggései a tervezésben
- Egyszerű, szövött használati tárgyak
- A szövés utómunkálatai
- Egyszerű szövőeszköz használata (madzagszövő, karmantyúszövő, gyöngyszövő)

A nemezkészítés elméleti alapjai, nemeztárgyak tervezése

- A nemezművészet kezdetektől napjainkig
- A nemezkészítés műfaji sajátosságai
- A gyapjú alakíthatósága
- Nemezminták tervezése magyar zsinórmotívumok felhasználásával
- Nemezminták tervezése hagyományos magyar írott tojásmotívumok felhasználásával

A hímzés elméleti alapjai, hímzett tárgyak tervezése

- A hímzés típusa, alapanyaga funkciója közötti összefüggésrendszer
- A hímzés alapvető folyamatai - a minták kiválasztása, az alapanyag megválasztása, az alapanyagra történő ráhelyezés és kikészítés
- A szabadrajzú és szálszámolásos minták (komádi, szentistváni vizitke, palóc keresztiszemes) alkalmazása mai funkcionális darabokon
- A tárgyak tervezése
- Az alapanyag, a mintakincs és a funkció összefüggései a tervezésben
- Egyszerű, hímzett használati tárgyak
- A hímzett textilek utómunkálatai

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a tervezés lépéseit, szempontjait, forma díszítmény alapanyag összefüggéseit
- ismeri-e a gyapjú nemezráttéval történő díszítését
- ismeri-e a szövés egyszerű technikáit, eszközeit
- ismeri-e a hímzés legegyszerűbb típusait
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A textilműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- Az általános és szakirányú műveltség megalapozása, fejlesztése
- Az esztétikai érzékenység, a kitartó munkavégzés kialakítása
- A textilműves tárgykultúra műfaji sajátosságainak megismertetése
- A textil tárgyak tervezéséhez, kivitelezéséhez szükséges újabb ismeretek elsajátíttatása
- Az alkotómunkához szükséges, korosztálynak megfelelő eszközhasználó, tárgyalakító, díszítő készségek, képességek fejlesztése
- Az önálló alkotómunka képességének kialakítása
- Az alkotómunka dokumentálási módszereinek elsajátíttatása

- Alapvető munkavédelmi ismeretek megalapozása

Tananyag

Textilműves ismeretek

- A szövött, nemezből készült és hímzett tárgyak esztétikai értéke, minősége
- A tárgy- és díszítményalkotás újabb lehetőségei
- A tárgyalkotás anyagai, újabb eszközei - kreatív anyaghasználat
- A színek szerepe, a színhasználat üzenetértéke
- A gyapjúsövés
- A festékes szőttesek
- Az önálló tárgyalkotás elvei
- A dokumentálás
- Tárgyelemzések, a tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában
- Eszközhasználati és munkavédelmi előírások

Feladatcsoportok

A/6. évfolyam

A textil- és a bőrplasztikák

- A plasztika fogalma
- Plasztikus tárgyak, díszítmények
- A plasztikus alkotások sajátosságai, technikája
- Textil- vagy bőrplasztika
- A tanult technika alkalmazása a tárgyalkotásban

Szövési technikák, a festékes

- A szövés újabb eszközei. A szövőszék részei
- A festékes szőttesek sajátosságai
- Érdekességek a festékes szőttesek eredetéről
- Az ornamentika
- A festékes szőttesek színei
- Alapkompozíciók
- Tervezés
- A szövés technikája a felvetéstől a leszedésig
- Befejező műveletek
- A szövés utómunkálatai
- A tanult technika alkalmazása tárgyalakításkor

A nemezkészítés elméleti alapjai, nemeztárgyak tervezése

- A nemez szerepe a nagyállattartó, vándorló pásztornépek kultúrájában
- Tervezés síkfelületre ókori és mai nomád nemeztakarók alapján
- A nemez szerepe a mai tárgykultúrában

A hímzés táji variánsai, technikák, stílusok, ornamentikák

- Az ornamentika, a kompozíciós szerkezet változásai korban – tájegységenként
- Régi és új stílus a hímzés területén
- A Kárpát-medence főbb hímzés típusai

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a nemez szerepét a nagyállattartó, vándorló pásztornépek kultúrájában
- tud-e tervezni síkfelületre ókori és mai nomád nemeztakarók alapján
- ismeri-e a nemez szerepét a mai tárgykultúrában
- ismeri-e a tervezés lépéseit, szempontjait, forma díszítmény alapanyag összefüggéseit
- ismeri-e a szövőszék felépítését, működését
- ismeri-e a festékes szőttesek színeit, készítésük technikáit
- ismeri-e a hímzés legegyszerűbb típusait
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák

Követelmény az alapfok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a szövés, nemezkészítés, hímzés területén a tervezés szempontjait, a gyapjú tulajdonságait, megmunkálásának különféle fajtáit
- a szövés területén csíkritmusok, festékesek szövését, az eldolgozás módjait
- a nemezelés területén a nemezekre jellemző díszítmények alkalmazását
- a hímzés területén az alapanyag, funkció megválasztását, egyszerű szabadrajzú és szálszámolós technikájú hímzések elkészítését

Legyen képes

- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- a megismert eszközök megfelelő használatára
- életkorának megfelelő technikák alkalmazására

Alapfok /4-6. évfolyam

NÉPI TEXTILMŰVES MŰHELYGYAKORLAT TANTÁRGY

A népi textilműves műhelygyakorlat tantárgy célja megismertetni a hagyományos kelmék azon elméleti és gyakorlati tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat a hagyományokra alapozott önálló tárgyalakításra, környezetalakításra a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a manuális képességek fejlesztése, az értékteremtésre, -megőrzésre nevelés, az esztétikai és a konstruktív érzékenység, a textil műhelymunka iránti nyitottság kialakítása.

A *műhelygyakorlat* feladata tárgyelemzéseken, tervezési és alkotói folyamatokon keresztül a harmonikus környezet-, viselet- és tárgykultúra iránti igény kialakítása, az esztétikai érzék és ítélőképesség mélyítése, árnyaltabbá tétele. Feladata továbbá a vizuális alkotó gyakorlattal párhuzamosan olyan alapozó és speciális ismeretek, készségek biztosítása, melyek lehetővé teszik a fenti célok megvalósulását. Feladata megismertetni a tanulót a textil történetével, sajátos kifejező eszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. A textil felhasználási területeivel, a tárgyformálás hagyományos és új anyagaival, az anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival, működésével. Feladata továbbá a művészeti területekhez kapcsolódó élményszerű ismeret- és tapasztalatszerzés biztosítása, az önművelés és önkifejezés képességének fejlesztése.

Alapfok (A/4. évfolyam)

Fejlesztési feladatok

- Az életkornak megfelelő gyakorlati ismeretek megismerése, a manuális készségek fejlesztése
- A kivitelezés fázisainak megismerése, megfelelő alkalmazása
- A legalapvetőbb munka- és balesetvédelmi szabályok megismerése, betartása

Tananyag

- A szövés legegyszerűbb technikáinak és eszközeinek megismerése, használata
- A szövés alapanyagainak megismerése, helyes alkalmazása
- A szövött textilek mintázásának helyes alkalmazása
- Munka- és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A/4. évfolyam

Alapismeretek

- Textilanyagok megismerése, csoportosítása, sajátosságaik megismerése tapasztalati úton
- Különböző textiles technikák megismerése, kipróbálása, együttes alkalmazása

A varrás alapjai

- A varrás jelentősége, sajátosságai
- A varrás alapvető eszközei, technikája
- Egyszerű alapöltések
- A tervezés és a szabás alaplépései

A fonatok

- Fonásra alkalmas anyagok
- Egyszerű fonástechnikák
- Fonások különböző anyagokkal, páros és páratlan ágszámmal
- Lapos és gömbölyű fonások
- Fonás egyszerű eszközökkel

- A fonatok felhasználása

Nemezkesztés gyakorlat

- A megmunkálás, tárgyalakítás alapvető lépései
- Egyszerű nemezkesztési és díszítési technikák
- Egyszerű nemeztárgyak készítése: térbeli formák (labda, zsinór, ékszerek, játékok)

A szövés munkafolyamata

- A kivitelezés munkafolyamatainak helyes alkalmazása:
- Fonalelőkészítés
- Felvetés
- Szövés, mintázás
- Befejezési műveletek

A hímzés munkafolyamata

- A kivitelezés munkafolyamatainak helyes alkalmazása:
- mintagyűjtés, a minta elhelyezése a textilre
- alapanyagválasztás a felhasznált mintakincs és az elkészítendő tárgy függvényében
- öltéstechnikák gyakorlása (láncöltés, laposöltés, száröltés, keresztszem, aszúrok)
- befejezési műveletek

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a szövés, nemezelés, hímzés alapanyagait, megkülönböztetésük módját. (tapintás, szaglás, égetés)
- a szövés, nemezelés, hímzés alapvető eszközeit és használatukat
- a műhely berendezését és rendjét.

A tanuló legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- a megismert eszközök és szerszámok rendeltetésszerű használatára
- az alapanyag és technika kiválasztására
- a munka és balesetvédelmi szabályok betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a szőtt, nemezelt, hímzett tárgyak szerepét a múltban
- ismeri-e a régi és új stílus stílusjegyeit
- ismeri-e a különféle textil alapanyagokat
- ismeri-e megmunkálásuk tananyagban rögzített egyszerű technikáit
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- rendeltetésszerűen használja-e az eszközöket
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az életkornak megfelelő gyakorlati fogások megismerése, a manuális készségek fejlesztése
- A kivitelezés fázisainak megismerése, megfelelő alkalmazása
- A legalapvetőbb munka- és balesetvédelmi szabályok megismerése, betartása

Tananyag

Szövés

- A szövés bonyolultabb technikáinak és eszközeinek megismerése, használata
- A szövés alapanyagainak megismerése, helyes alkalmazása
- A bonyolultabb szövőeszközzel előállítható szövött textilek mintázásának helyes alkalmazása

Varrási technikák

- A varrás sajátosságai az alapanyag–funkció viszonylatában
- A varrást előkészítő műveletek
- Tervezési feladatok
- A textil és a bőr varrásának azonosságai és különbségei
- A tanult technikák alkalmazása egyszerű, varrott használati tárgyakon

Nemez készítés gyakorlat

- Nemezlabda készítése hagyományos írott tojás motívumainak felhasználásával
- Egyszerűbb formára készülő nemeztárgyak, kisebb nemeztok, -tarsoly, -papucs
- A megismert technikák alkalmazása az alkotás során

Kreatív kísérletek az anyaggal

- A felületminőségek változtatása
 - Kompozíciós lehetőségek
 - Színvariációk, a színek hangulati hatása
 - Anyagtársítás létrehozása. (bőr, nemez, szőttes)
- Értékelés és kiállításrendezés

Feladatcsoportok

A/5. évfolyam

A szövőműhely berendezése, a szövőeszközök elemeinek megismerése
Az eddig megismert eszközök helyes használata

Alapismeretek

- Textiles alapanyagok rendszerezése sajátosságaik alapján

- Különböző textiles technikák megismerése, kipróbálása, együttes alkalmazása

Munkafolyamat

A bonyolultabb szövőeszközzel történő kivitelezés munkafolyamatainak helyes alkalmazása:

- Fonal előkészítés
- Felvetés
- Szövés, mintázás
- Befejezési műveletek

Követelmény

A tanuló ismerje:

- tárgyalakotás szerepét, a tárgyak funkcióját
- a tárgyalakotás munkafázisait a tervezéstől a kivitelezésig
- a textil újabb felhasználási területeit
- az anyag- és formaalakítás módjait, az összeállítás egyes lehetőségeit
- a nemezkészítés alapttechnikáit
- a szövés alapttechnikáit
- a hímzés alapttechnikáit
- a forma és a díszítmény összhangját
- egyes díszítőtechnikák alkalmazási lehetőségeit
- az iparművészet és népművészet kiemelkedő példáit a textil területén
- a tanult tárgyalakotási folyamatok legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására,
- textil-megmunkálási, –alakítási műveletekre
- életkorának megfelelő szinten az anyag, eszköz és technikai módszerek megválasztására
- a textilműves alapismeretek gyakorlati alkalmazására
- a tárgyakban lévő esztétikum felfedezésére
- gondolatainak tárgyasult formában való megvalósítására
- az önálló tárgyalakotásra
- a munkavédelmi előírások betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a tervezés lépéseit, szempontjait, forma díszítmény alapanyag összefüggéseit
- ismeri-e a gyapjú nemezrátéttel történő díszítését
- ismeri-e a szövés egyszerű technikáit, eszközeit
- ismeri-e a hímzés legegyszerűbb típusait
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az életkornak megfelelő gyakorlati ismeretek megismerése, a manuális készségek fejlesztése
- A vízszintes szövés-síkú, kétnyüstös szövőszéken való kivitelezés fázisainak megismerése, megfelelő alkalmazása

Tananyag

- A vízszintes szövés-síkú, kétnyüstös szövőszéken megismerése, használata
- A természetes és mesterséges textil-szálasanyagok helyes alkalmazása
- A vízszintes szövés-síkú, kétnyüstös szövőszéken előállítható szövött textilek kivitelezésének és mintázásának megismerése, helyes alkalmazása
- A magyar textiles hagyományok hétköznapi és ünnepi, reprezentatív tárgyainak megismerése, újraalkotása

Feladatcsoportok

A/6. évfolyam

A szövőműhely berendezése, az eddig megismert szövőeszközök és elemeinek megismerése, beállítási szabályai, megoldásai. A megismert eszközök helyes használata.

Alapismeretek

- Természetes és mesterséges textil-szálasanyagok rendszerezése, megismerése, csoportosítása sajátosságaik alapján
- Különböző textiles technikák együttes alkalmazása

Munkafolyamat

A vízszintes szövés-síkú, kétnyüstös szövőszéken történő kivitelezés munkafolyamatainak helyes alkalmazása:

- Fonal előkészítés
- Felvetés, szövés, mintázás
- Befejezési műveletek

Nemezkészítés gyakorlat

- A gyapjú és a nemez festése természetes anyagokkal
- Festett gyapjú alkalmazása tárgyalakítás során
- Díszítmények a nemeztárgyakon (előnemezből kivágott minták alkalmazása nemezpárnán és -tarsolyon)
- Az eddig megismert nemezkészítési eljárások alkalmazása csoportmunkában. Egy népmese hatására hagyományos mintaelemekből tervezett kisméretű nemeztakaró közös elkészítése

Kreatív kísérletek az anyaggal

- Felületminőségek. Újszerű esztétikai minőségek
- Színvariációk. Színek, érzelmek, hangulatok
- Anyagtársítás létrehozása. Egymással össze nem illő, vagy egymás hatását erősítő anyagokból tárgy, tárgycsoport készítése. Talált tárgyak beépítése a kompozícióba

Hímzés gyakorlat

- Zsákok, tarsolyok, viseleti darabok viselet kiegészítők tervezése, megvalósítása különféle minőségű alapanyagok, hímzőfonalak felhasználásával.
- A felhasznált mintakincs, a tervezett funkció és az alapanyagok összefüggései
- Alap öltéstechnikák begyakorlása (azsúr, subrika, keresztszem, laposöltés, láncöltés, száröltés)

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a természetes és mesterséges textil-szálasanyagokat és megkülönböztetésük módját (tapintás, szaglás, égetés)
- a szövés minden eddig megismert, egyszerű és bonyolultabb eszközeit és használatukat

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- a megismert eszközök és szerszámok rendeltetésszerű használatára
- az alapanyag és technika kiválasztására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a nemez szerepét a nagyállattartó, vándorló pásztornépek kultúrájában
- tud-e tervezni síkfelületre ókori és mai nomád nemeztakarók alapján
- ismeri-e a nemez szerepét a mai tárgykultúrában
- ismeri-e a tervezés lépéseit, szempontjait, forma díszítmény alapanyag összefüggéseit
- ismeri-e a szövőszék felépítését, működését
- ismeri-e a festékes szőttek színeit, készítésük technikáit
- ismeri-e a hímzés legegyszerűbb típusait
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- rendeltetésszerűen használja-e az eszközöket
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák

Követelmény az alapfok elvégzése után

A tanuló ismerje

- a szövés, nemezkészítés, hímzés területén a tervezés szempontjait, a gyapjú tulajdonságait, megmunkálásának különféle fajtáit
- a szövés területén csíkritmusok, festékesek szövését, az eldolgozás módjait
- a nemezelés területén a nemezekre jellemző díszítmények alkalmazását
- a hímzés területén az alapanyag, funkció megválasztását, egyszerű szabadrajzú és szálszámolós technikájú hímzések elkészítését

Legyen képes

- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- a megismert eszközök megfelelő használatára
- életkorának megfelelő technikák alkalmazására

A Népi textilműves (szövés, hímzés, nemezművesség) tanszak művészeti alapvizsgakövetelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama

Népi textilműves műhelygyakorlat

- tervezés 40 perc
- tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, tárgyalakító, képessége. A terv tükrözze a tanuló funkcionak, gondolati tartalomnak megfelelő formatervező, környezetalakító készségét, a textilművesség és a bőrművesség alapanyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit.

A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló textilművességben való technikai jártasságát, tudását.

A vizsga értékelése

Értékelési szempontok:

- tárgytervező képesség
- formaalakító készség
- kísérletező kedv és kreativitás megléte
- kifejezőkészség
- anyag- és eszközhasználat
- textilműves alapismeretek
- műfaji sajátosságok megfelelő alkalmazása
- az elkészült alkotás összhangja

SZÁLASANYAG TANSZAK

SZÁLASANYAG – CSUHÉ, GYÉKÉNY, VESSZŐ, SZALMATÁRGYKÉSZÍTŐ ALKOTÓ GYAKORLAT TANTÁRGY

A *szálasanyag-csuhé, gyékény, vessző, szalmatárgykészítő alkotó gyakorlat tantárgy célja* megismertetni a csuhé, szalma, gyékény, vesszőfonás azon elméleti tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgyalkotásra, a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a szakmai ismeretek elmélyítése fejlesztése, annak érdekében, hogy a tanulók érzékenyen, tervszerűen tudják alkalmazni a különböző technikákat, anyagokat, eszközöket. Ezek mellett cél, a rendszerben való gondolkodás és az esztétikai érzék fejlesztése.

A *szálasanyag-csuhé, gyékény, vessző, szalmatárgykészítő alkotó gyakorlat tantárgy feladata* a szálasanyagok megmunkálásához köthető technikák, tevékenységek legátfogóbb elméleti ismereteinek átadása. Megismertetni a tárgyalkotási folyamatok elméletét, néprajzi hátterét, rendszereit. Irányított tárgyelemzésekben, tervezési folyamatokon keresztül kialakítani a tanulók harmonikus környezet-, a tárgykultúra iránti igényét – elérni az esztétikai érzék és ítélőképesség mélyítését, árnyaltabbá tételét. Feladata megismertetni a tanulót a szálasanyagokból készített tárgyak történetével, sajátos kifejező eszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. A csuhé, szalma, gyékény, vessző, egyéb vízparti növények hagyományos felhasználási területeivel, a tárgyformálás hagyományos technikáival. A felhasznált anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival. Feladata továbbá a művészeti területekhez kapcsolódó élményszerű ismeret- és tapasztalatszerzés biztosítása, az önművelés és önkifejezés képességének fejlesztése.

Alapfok (A/4. évfolyam)

Fejlesztési feladatok

- A kézműves kultúra, ezen belül a szálasanyagok hagyományban betöltött szerepének és felhasználhatóságának megismertetése
- A különböző alapanyagú használati tárgyak rendeltetésének megismertetése
- A felhasználásra kerülő alap és segédanyagok termesztési, beszerzési lehetőségeik, tulajdonságuk szerinti alkalmazásuk ismertetése
- A különböző szálasanyagokból készült munkák tervezési, kivitelezési ismereteinek fejlesztése

Tananyag

- A gyékény, csuhé, vessző és szalma felhasználásának fő területei, és funkcionális szerepük
- Tárgykészítés a múltban, a valamikori háziiparban, és a mai életünkben
- A különböző alapanyagok lelőhelyei a természetben
- Eszközök szerszámok
- A különböző anyagokból készült tárgyak mérete, forma, funkció arányának összefüggései

- Munka és balesetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A/4. évfolyam

- A szálasanyag műhely berendezése, felszerelése
- A munka rendje
- Munka és balesetvédelmi ismeretek

Szálasanyag alapismeretek

- A szálasanyagok előfordulása a természetben
- A szálasanyagokból készült tárgyak sajátosságai, szerepük a tárgykultúrában
- A különböző szálasanyagokból készült tárgyféleségek összehasonlítása
- Alapvető eszközök szerszámok segédanyagok

A szálasanyagokból készült alkotások munkafolyamatának alapjai

- A tervezés lépései
- A tárgyalakítás fázisai, lépései

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a műhely berendezését
- a legfontosabb eszközöket, szerszámokat
- a munka és balesetvédelmi előírásokat
- a szálasanyagokból készíthető alkotások:
 - fő területeit, a hagyományban és a mai életünkben betöltött szerepüket
 - előfordulásukat a természetben
 - sajátosságaikat, a méret, forma, funkció összefüggéseit
 - a tervezés folyamatát

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek birtokában a munka és balesetvédelem betartására szálasanyagokból készült tárgyak sajátosságainak, arányainak meghatározására
- a tervezés folyamatának alkalmazására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- Ismeri-e a különféle szálasanyagok előfordulását a természetben
- Ismeri-e a szálasanyagokból készült tárgyak sajátosságait, szerepüket a tárgykultúrában
- Képes-e a különböző szálasanyagokból készült tárgyféleségek összehasonlítása
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A szálanyagok általános, és az egyes alapanyagok a kultúrában betöltött szerepének megismertetése. Elméleti tudnivalók megismertetésével ösztönzés az igényes, kreatív alkotómunkára
- Hagyományos technikák, formák, eszközök, anyagok bemutatása
- A tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- A tervezés ismereteinek fejlesztése
- Alapvető munka és balesetvédelem megismertetése

Tananyag

- A Kárpát-medencében található szálanyaggal foglalkozó falvak, központok
- Paraszt-specialisták szerepe
- Szálanyagok a háziiparban
- Hagyományos fonott tárgyféleségek anyagai, technikái
- A hagyományból kiinduló tervezés
- Munka és balesetvédelem

Feladatcsoportok

A/5. évfolyam

- A tárgyalakítás elméleti ismeretei
- A tervezés szempontjai
- Az anyag és technikák választásának összefüggései
- Forma funkció, díszítmény összehangolása

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a Kárpát-medencében szálanyaggal foglalkozó falvakat, központokat
- a szálanyagok felhasználási területeit
- a hagyományos fonott tárgyféleségek anyagait, technikáit
- a tervezés szempontjait

Legyen képes:

- megszerzett ismeretek alkalmazására
- az ismeretek birtokában igényes, kreatív munkára.
- a munka és balesetvédelem betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a Kárpát-medencében szálanyaggal foglalkozó falvakat, központokat
- ismeri-e a szálanyagok felhasználási területeit
- ismeri-e a hagyományos fonott tárgyféleségek anyagait, technikáit

- szálasantárgyakból készült tárgyak sajátosságait, szerepüket a tárgykultúrában
- képes-e a különböző szálasantárgyakból készült tárgyféleségek összehasonlítása
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Általános és szakirányú műveltség kialakítása
- A népművészet, és a hagyományokra épülő népi iparművészet szálasantárgyak alkotásainak megismertetése
- Környezettudatos gondolkodás, esztétikai érzék fejlesztése
- Tervezési készség fejlesztése

Tananyag

- A szálasantárgyak, és a belőlük készíthető alkotások természetföldrajzi meghatározottsága
- Motívumgyűjtés: a szálasantárgyból készíthető népművészeti előképek és mai alkotások ismerete
- Tervezési feladatok, rajzi ábrázolások
- Az ismeretek dokumentálása

Feladatcsoportok

A/6. évfolyam

- Motívumok, technikák, előképek gyűjtése, tanulmányozása
- Könyvtárhasználat, tárlat vagy múzeumlátogatás
- A gyűjtött motívumok feldolgozása, dokumentálása
- Az ismeretek összehangolása, tervezés

Követelmények

A tanuló ismerje:

- a szálasantárgyak előfordulásának földrajzi meghatározottságát
- a népművészet és a hagyományokra épülő népi iparművészet szálasantárgyból készült alkotásait, - használati, esztétikai értékeit
- az ismeretek birtokában a mai kornak megfelelő tárgyféleségek tervezési szempontjait

Legyen képes:

- gyűjtőmunkára az adott témában
- a gyűjtés feldolgozására, dokumentálására

- az ismeretek birtokában önállóan tervezni

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a szálanyagok előfordulásának földrajzi meghatározására
- ismeri-e a népművészet és a hagyományokra épülő népi iparművészet szálanyagból készült alkotásait, - használati, esztétikai értékeit
- ismeri-e a mai kornak megfelelő tárgyféleségek tervezési szempontjait
- ismeri-e a szálanyagok felhasználási területeit
- ismeri-e a hagyományos fonott tárgyféleségek anyagait, technikáit
- ismeri-e a szálanyagokból készült tárgyak sajátosságait, szerepüket a tárgykultúrában
- képes-e a különböző szálanyagokból készült tárgyféleségek összehasonlítása
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- rendeltetésszerűen használja-e az eszközöket
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák

Követelmény az alapfok elvégzése után

A tanuló ismerje

- a szálanyagokból készíthető alkotások fő területeit, hagyományban és a mai életünkben betöltött szerepüket
- a szálanyagok előfordulását a természetben
- sajátosságaikat, a méret, forma, funkció összefüggéseit
- a Kárpát-medencében szálanyaggal foglalkozó falvakat, központokat
- a szálanyagok felhasználási területeit
- a hagyományos fonott tárgyféleségek anyagait, technikáit
- a tervezés szempontjait, folyamatát

Legyen képes

- a különféle szálanyagok megmunkálására korosztályának megfelelően
- önálló munkavégzésre
- az eszközök biztonságos használatára
- gyűjtés feldolgozására, dokumentálására

Alapfok / 4-6. évfolyam

*SZÁLASANYAG – CSUHÉ, GYÉKÉNY, VESSZŐ, SZALMA TÁRGYKÉSZÍTŐ
MŰHELYGYAKORLAT TANTÁRGY*

A *szálasanyag műhelygyakorlat tantárgy célja* megismertetni a mesterség által felhasznált természetes alapanyagok azon elméleti és gyakorlati tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgyalakításra, környezetalakításra a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a manuális képességek fejlesztése, az értékteremtésre, -megőrzésre nevelés, az esztétikai és a konstruktív érzékenység, szálasanyagok megmunkálása műhelymunka iránti nyitottság kialakítása.

A *szálasanyag műhelygyakorlat tantárgy feladata* a szálas anyagok megmunkálásához köthető technikák, kézműves tevékenységek legátfogóbb ismereteinek átadása. A megismert technikák, tárgyalakítási folyamatok gyakorlatias, készség szintű elsajátításának elősegítése. Irányított tárgyelemzéseken, tervezési és alkotói folyamatokon keresztül a harmonikus környezet, a tárgykultúra iránti igény kialakítása. Az esztétikai érzék és ítéletképeség mélyítése, árnyaltabbá tétele. Feladata továbbá a vizuális alkotó gyakorlattal párhuzamosan olyan alapo- és speciális ismeretek, készségek biztosítása, melyek lehetővé teszik a fenti célok megvalósulását. Feladata megismertetni a tanulót a mesterség történetével, sajátos kifejező eszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. A természetben található szálas anyagok hagyományos felhasználási területeivel, a tárgyformálás hagyományos technikáival. A felhasznált anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival. Feladata továbbá a művészeti területekhez kapcsolódó élményszerű ismeret- és tapasztalatszerzés biztosítása, az önművelés és önkifejezés képességének fejlesztése.

Alapfok (A/4. évfolyam)

Fejlesztési feladatok

- Az egyszerű technikák elsajátításával a manuális készségek és képességek fejlesztése
- Az alapanyagok kiválasztásától, feldolgozásától a termék elkészítéséig tartó munkafolyamatok ismertetése
- A gyékény, csuhé, vessző és szalma alapanyagú termékek feldolgozási technológiai kivitelezési folyamatainak megismertetése

Tananyag

- Élményszerű tapasztalatszerzés a természetben található anyagokról
- A fonható növények előkészítése munkára- rendszerezése, az alapanyagok tulajdonságai szerint
- Az alapanyagok technikai-fonása, sodrása, pödrése ismerete, alkalmazása
- A tárgykészítés munkafolyamata
- A mesterség szerszámai, és helyes használatuk
- Munka és balesetvédelem

Feladatcsoportok

A/4. évfolyam

A szálanyag műhely

- Berendezése, anyag előkészítési, feldolgozási eszközei, szerszámai, használatuk
- Munka és balesetvédelem

Szálanyag alapismeretek

- Az alapanyagok tulajdonságainak, különbözőségeinek megtapasztalása tapintással
- A gyékény, csuhé, vessző szalma előkészítése munkára:
Bontás, válogatás, áztatás

A szálanyagokból készült alkotások munkafolyamatának alapjai

- A különböző tárgyakhoz a megfelelő fonható szálanyagok előkészítése
- Egyszerű technikákkal tárgykészítés
- A csuhé áztatása, hasítása, toldása
- Hármassal készíthető alkotások./pl. alátétek, napszimbólum
- A gyékény előkészítése: áztatás, darabolás
- Négyzetes fonással készíthető tárgyak / alátét, napraforgó
- A szalma előkészítése: áztatás, toldás
- Lapos fonások készítése/ 3,4,5 szálból
- A vessző előkészítése: áztatás, toldás - szappantartó, alátét készítése
- Befejező műveletek, szegések eldolgozások, felületkezelés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a műhely berendezését
- rendeltetésszerűen használni a tárgykészítés eszközeit, szerszámain
- a munkavédelmi és balesetvédelmi előírásokat
- a szálanyagokból készíthető alkotásokat
- alapvető műfaji sajátosságait, technikáit
- az alapanyagok tulajdonságait, előkészítésüket munkára
- a megmunkálás szerszámainak használatát
- a tárgyalakítás munkafolyamatait
- a felületalakítás technikai lehetőségeit

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- a megismert eszközök és szerszámok rendeltetésszerű használatára
- az anyag és technika módszereinek kiválasztására
- a munka és balesetvédelmi szabályok betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a különféle szálanyagok előfordulását a természetben
- ismeri-e a szálanyagokból készült tárgyak sajátosságait, szerepüket a tárgykultúrában
- képes-e a különböző szálanyagokból készült tárgyfélések összehasonlítása
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- rendeltetésszerűen használja-e az eszközöket
- vannak-e egyéni elgondolásai

- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A különböző szálanyagokkal készíthető műveletek elvégzéséhez szükséges képességek fejlesztése
- A tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- Gyakorlati tudnivalók megismertetésével ösztönzés a kreatív munkára
- Alapvető munka és balesetvédelem

Tananyag

- A különböző szálanyagok alakíthatósága, felhasználási területei
- Az alapanyagok a kiválasztásától, feldolgozásától a termék elkészítéséig tartó munkafolyamatok
- Az egyes alapanyagok felhasználásának módszerei
- A csuhéfonás módszerei
- A gyékényfonás módszerei
- A vesszőfonás módszerei
- A szalmafonás módszerei
- Biztonságos eszköz és szerszámhasználat
- Munka és balesetvédelem

Feladatcsoportok

A/5. évfolyam

- A tárgyalakítás gyakorlati ismeretei
- A csuhé előkészítése sodráshoz. Tárgykészítés sodrással faformára./lábas alávaló/
- A gyékény előkészítése szövéshez -szövés rámán (kanalas)
- A szalma előkészítése fonáshoz – aratódísz, borona készítése
- A vessző előkészítése fonáshoz - fonás falpra, polc, fali tartó
- Befejező műveletek

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az anyag és technikák választásának összefüggéseit
- az alapanyagok felhasználásának a módszereit, munkafolyamatait
- a szerszámok biztonságos használatát
- a munka és balesetvédelem szabályait

Legyen képes

- a csuhé, a gyékény a szalma és a vessző fonásának, sodrásának, szövésének, az anyag-előkészítési és feldolgozási módszereinek alkalmazására

- az ismeretek birtokában igényes, kreatív munkára
- rendeltetésszerűen és biztonságosan használni a szerszámokat, eszközöket

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a Kárpát-medencében szálanyagokkal foglalkozó falvakat, központokat
- ismeri-e a szálanyagok felhasználási területeit
- ismeri-e a hagyományos fonott tárgyféleségek anyagait, technikáit
- ismeri-e a szálanyagokból készült tárgyak sajátosságait, szerepüket a tárgykultúrában
- képes-e a különböző szálanyagokból készült tárgyféleségek összehasonlítása
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Újabb technikák bemutatásával készség, és képességfejlesztés
- Önálló, alkotó munkára ösztönzés
- Az önkifejezés lehetőségeire tanítás kortárs és a hagyományban alkotó népművészek példáján

Tananyag

- A népművészeti, és népi iparművészeti alkotások tanulmányozása tapasztalatain alapuló tárgykészítés
- A szálanyagok felhasználásának újabb módszerei, lépései
- A tartalomnak (elkészítendő tárgynak) megfelelő anyaghasználat
- Megfelelő eszköz és szerszámhasználat
- Kreatív forma, és mintázatalakítás
- Alapvető munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A/6. évfolyam

- Tapasztalatokból építkező tárgyalakítás
- A kreatív munka lehetőségei: kísérletek az anyagokkal, színekkel, formákkal
- Az anyagtársítások és mintázatok lehetőségei
- Csuhaból: térbeli formák kialakítása, üvegre, kaptafára kötéssel, sodrással - mintázás a tárgyon belül
- Gyékényből: fonással készíthető kosár készítése formára zsinórtechnikával - mintázás

lehetőségei

- Szalmából: lapos fonatokból építkező, varrott kosár készítése - mintázás lehetőségei
- Vesszőből: marokkosár, fali tartó vagy madáretető - formai, szegési, mintázási lehetőségek

Követelmények

A tanuló ismerje:

- a szálanyagokból készíthető tárgyak munkafolyamatait, formai, mintázási, eldolgozási módjait
- előképeken, tapasztalatokon alapuló tárgykészítés módjait
- ismerje a mai kornak megfelelő tárgykészítés lehetőségeit, és a mai környezetünkbe illesztését

Legyen képes:

- az eddigi tapasztalatokból építkező tárgyalakotás módszereinek alkalmazására
- megfelelő anyag, eszköz és szerszámhasználatra
- mintaképzési, formaalakítási, szegési ismeretek harmonikus feldolgozására
- korának megfelelő önálló, kitartó munkára.
- az alapvető munkavédelmi szabályok betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a szálanyagok előfordulásának földrajzi meghatározására
- ismeri-e a népművészet és a hagyományokra épülő népi iparművészet szálanyagból készült alkotásait, - használati, esztétikai értékeit
- ismeri-e a mai kornak megfelelő tárgyféleségek tervezési szempontjait
- ismeri-e a szálanyagok felhasználási területeit
- ismeri-e a hagyományos fonott tárgyféleségek anyagait, technikáit
- szálanyagokból készült tárgyak sajátosságait, szerepüket a tárgykultúrában
- képes-e a különböző szálanyagokból készült tárgyféleségek összehasonlítása
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák

Követelmények az alapfok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a szálanyagokból készíthető alkotások fő területeit, hagyományban és a mai életünkben betöltött szerepüket
- a szálanyagok előfordulását a természetben
- sajátosságait, a méret, forma, funkció összefüggéseit
- a Kárpát-medencében szálanyaggal foglalkozó falvakat, központokat
- a szálanyagok felhasználási területeit
- a hagyományos fonott tárgyféleségek anyagait, technikáit
- a tervezés szempontjait, folyamatát

Legyen képes:

- a különféle szálanyagok megmunkálására korosztályának megfelelően
- önálló munkavégzésre
- az eszközök biztonságos használatára
- gyűjtés feldolgozására, dokumentálására

A Szálanyag (csuhé, gyékény, vessző, szalma tárgykészítő) tanszak művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama

Szálanyag (csuhé, gyékény, vessző, szalma tárgykészítő) műhelygyakorlat

- tervezés 30 perc
- tárgykészítés 150 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a szálanyag alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a különböző szálanyagokról, a műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeikről. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

A vizsga értékelése

A szálanyag gyakorlat alapfokú művészeti vizsga értékelésének általános szempontjai:

- esztétikai érzékenység, népművészeti ismeretek jelenléte,
- tervezési, tárgyformáló készség,
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése,
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika használata,
- az elkészült munka egyedisége, összhangja

VÁLASZTHATÓ TANTÁRGY

NÉPRAJZ TANTÁRGY

A *néprajz tantárgy célja* a hagyományos magyar népi kultúra átfogó rendszerének megismertetése, a hagyomány értékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet, megbecsülés kialakítása, a múlt és a jelen összefüggéseinek felfedeztetése, mindezzel a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

A *tantárgy feladata* a tantárgy iránti nyitottság kialakítása, az általános néprajzi, népművészeti ismeretek átadása. Feladata emellett a hagyományos népi kultúra és értékrendszer bemutatásával a mindennapi élet kérdéseire, problémáira való válaszkeresés, a közösségi érzés mélyítése, az egyén helyének, szerepének tudatosítása, a hovatartozás-tudat, a szülőföldre való kötődés erősítése, értelmi és érzelmi ráhatással a személyiség fejlesztése, az esztétikai, etikai élmény- és ítélőképesség, az empátia és a tolerancia mélyítése.

A *néprajz tantárgy* oktatása szorosan kötődik a népművészeti képzés programjához, a vizuális alkotó gyakorlattal, valamint a műhelyekben folyó elméleti és gyakorlati tudnivalók elsajátításával párhuzamosan nyújt ismereteket. A néprajz tantárgy szabadon választható, emellett tananyagtartalma szervesen beépíthető a többi tantárgy oktatási folyamatába is.

Alapfok (A/1-6. évfolyamok)

A/1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az évkör hétköznapi és ünnepi szokásainak megismerése, a kiemelt időszakok és jeles napjaik sorra vétele alkalmával
- A hagyományok felelevenítésével, bemutatásával tantárgy iránti nyitottság kialakítása
- A tananyag elsajátítása során élményszerű megismerés, tapasztalatszerzés biztosítása, valamint a közösségi érzés kialakítása, mélyítése

Tananyag

- A jeles napok jellemző szokásai és szokáscselekvései
- Archív fotók és filmek a témával kapcsolatban
- A jeles napokhoz kapcsolódó népköltészeti, néptánc és népzenei alkotások
- A népi vallásosság megjelenési formái

Feladatcsoportok

A/1. évfolyam

Az őszi jeles napjai

– Szeptember:

29. Szent Mihály nap: a gazdasági év fordulója - az állatok behajtása, és a pásztorok elszámolása ideje, multságok. Szent Mihály legendája

– Október:

4. Ferenc nap: a vetés kezdete. Szent Ferenc legendája

20. Vendel nap: a jószág tartó gazdák és pásztorok védőszentje - vásár

26. Dömötör nap: a juhászok patrónusa - pásztor elszámolás, multságok - Dömötörözés

– November:

1. Mindenszentek napja: sírok megtisztítása, feldíszítése, gyertyagyújtás a halottaknak

11. Márton nap: Szent Márton legendája - lakomák az egész évi bőség érdekében

25. Katalin nap: időjárásjóslás - közmondások az időjárással kapcsolatban

30. András nap: férj jósló rítusok - a disznóölés kezdete

A tél jeles napjai

– December: adventi időszak jeles napjai:

4. Borbála nap: dologtöltő nap, férj jóslás - Borbála ág

6. Szent Miklós napja: Szent Miklós története - Miklós napi alakoskodás - Láncos Miklós

13. Luca nap: termékenységvarázslás, szerelem, férj, időjárásjóslás - női munkák tilalma - Luca-napi kotyolás - Lucaszék

24. Karácsony böjtje: karácsonyi asztal, éjféli mise

Karácsonyi köszöntő szokások: kántálás, regölés betlehemezés

25. Karácsony napja: munkatiltalom, a család ünnepe

26. István nap: regölés

28. Aprószentek napja: vesszőzés

31. Szilveszter: zajongás, gonoszűzés – nyájfordítás - haláljóslás

– Január:

1. Évkezdet: jósló és varázsló eljárások az időjárás a termés és az állatszaporulattal kapcsolatban. Újévköszöntés

6. Vízkereszt, három királyok napja: víz és házszentelés - Háromkirályjárás

22. Vince nap: a szőlőtermés jóslása - közmondások az időjárással kapcsolatban

26. Pál nap: Szent Pál legendája – pálfordulás – időjárásjóslás - közmondások az időjárással kapcsolatban

– Február:

2. Gyertyaszentelő boldog asszony napja: gyertyaszentelés - a szentelt gyertya felhasználása az év során

3. Balázs nap: Balázsolás - Balázs-járás

19. Zsuzsanna nap: a tavasz kezdetének megjóslása

24. Mátyás nap: jóslás az időjárásra és a termésre - közmondás az időjárással kapcsolatban

Farsangi időszak: köszöntők, dramatikus játékok, táncmultságok, vénlánycsúfolás

Farsangfarka napjai

A tavasz jeles napjai

– Március:

12. Gergely nap: Szent Gergely legendája - Gergely-járás

18. 19. 21. Sándor, József, Benedek: időjárési regula - időjóslás

- Április:

Nagyböjt időszaka: hamvazószerdától, húsvétvasárnapig - étkezési szórakozási tilalom - böjti játékok

Virágvasárnap: barkaszentelés, kiszejárás, villőzés

Nagyhét: Nagycsütörtök, kereplés - Nagypéntek, böjt - Nagyszombat, nagytakarítás, patkányűzés, jószágfüröztetés

Húsvétvasárnap: ételszentelés, határjárás

Húsvéthétfő: locsolkodás, tojásjátékok

24. Szent György nap: a tavasz első napja - az állatok egészségét biztosító rítusok - harmatszedés

- Május:

1. Májusfaállítás, udvarló szokások

12. 13. 14. Szervác, Pongrác, Bonifác: fagyosszentek - időjárési regula

25. Orbán nap: körmenetek a szőlőben felállított Orbán szoborhoz a jó termésért

Pünkösdi: a húsvétot követő ötvenedik nap -pünkösdi királyválasztás - pünkösdi királynéjárás, pünkösdlés, táncmulatságok - párválasztó, udvarló szokások

Úr napja: Pünkösdi utáni második csütörtök - körmenetek, virágsátrak

A nyár jeles napjai

- Június:

8. Medárd napja: időjóslás

24. Keresztelő szent János vagy szent Iván napja: tűzgyújtás, tűzugrás

29. Péter és Pál napja: az aratás kezdete

- Július:

2. Sárkány Boldogasszony napja: aratáshoz fűződő szokások

26. Anna nap: kender, bab, hagyma betakarításának kezdete - asszonyi dologtiltó nap - kedvelt névünnepe

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az évkör kiemelkedő jeles napjait

- a jeles napokhoz kötődő hétköznapi és ünnepi szokásokat

Legyen képes:

- nyitottan viszonyulni a hagyományokhoz

Értékelés

Folyamatos szóbeli, írásbeli számonkérés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e az évkör ünnepeit, jeles napjait

- tud-e ezekhez a jeles napokhoz köthető éneket, szokásjátékot előadni, csoportban vagy egyénileg

- részt vesz-e közösségi alkalmakon ezekben a játékokban

A/2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományok felelevenítésével, bemutatásával tantárgy iránti nyitottság kialakítása
- A tananyag elsajátítása során élményszerű megismerés, tapasztalatszerzés biztosítása, valamint a közösségi érzés kialakítása, erősítése

Tananyag

- Az emberi életút fordulóihoz kapcsolódó ünnepek megismerése
- A hagyományos családmodell megismerése
- A nagycsalád és a rokonság
- Hagyományos férfi és női, szerepek
- A gyermekek helye a családban
- A család élőhelye a parasztház
- A lakáskultúra
- Látogatás egy helyi néprajzi gyűjteménybe

Feladatcsoportok

A/2. évfolyam

Az életút fordulói

- A születéshez és a keresztelőhöz kapcsolódó szokáscselekvések
- A házasságkötéshez és a lakodalomhoz kapcsolódó szokáscselekvések
- A halálhoz és a temetéshez kapcsolódó szokáscselekvések

A hagyományos családmodell

- A nagycsalád felépítése, a rokonság szerepe

Férfi és női munkák a családban. A gyermekek helye

- Férfimunkák: a gazdálkodás irányítása, mezei munka, állatgondozás
- Női munkák: ház körüli teendők, főzés, tejfeldolgozás, ruházat előállítás, rendben tartása, takarítás, aprójószág ellátása, gyermeknevelés
- Gyermekek belenevelődése a munkákba, gyermeki munkák

A parasztház

- A népi építészet és a természeti környezet - alapanyagok, falazta, tetőfedés, tetőszerkezet
- Házípusok: közép magyar, nyugati, északi, keleti házípus

Lakáskultúra

- A lakásbelső tagolása
- A parasztház bútorai

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az életút fordulóihoz kötődő fontosabb szokásokat
- a hagyományos családmódellet jellegzetességeit
- A parasztház főbb típusait és fontosabb berendezési tárgyait

Legyen képes:

- nyitottan viszonyulni a hagyományokhoz

Értékelés

Folyamatos szóbeli, írásbeli számonkérés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e az emberi élet fordulóihoz köthető szokásokat
- tud-e ezekhez a jeles napokhoz köthető éneket, szokásjátékot előadni, csoportban vagy egyénileg
- részt vesz-e közösségi alkalmakon ezekben a játékokban
- ismeri-e a parasztház felépítését, berendezési tárgyait

A/3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos magyar népi kultúra emlékeinek megismertetése, a múlt öröksége iránti érdeklődés mélyítése
- A kézműves tevékenységek megismertetésével a népi kézműves mesterségek iránti érdeklődés kialakítása

Tananyag

- A kézműves tevékenységek keretei. Az önellátás-házimunka, a háziipar a céhek és az iparosok
- A textilkészítés ágai
- Bőrkikészítő és -feldolgozó mesterségek
- A fazekasság
- Fafeldolgozó mesterségek
- A fonható szálal anyagok feldolgozása
- Látogatás egy helyi néprajzi gyűjteménybe, vagy helyi mester műhelyébe

Feladatcsoportok

A/3. évfolyam

A kézműves tevékenységek keretei

- Az önellátás és a házimunka tárgykészítő tevékenységei:
- A kenderfeldolgozás, a fonalkészítés, és a szövés folyamata
- A ruházat darabjainak elkészítése

- Egyszerű fa háztartási eszközök készítése
- A háztartás és a gazdaság tárgyai javítása, karbantartása
- Vessző, gyékény, szalmatárolók készítése
- A parasztspecialisták
- A háziipar és a természeti környezet
- Egy- egy vidék, jellemző háziiparos központjai
- A céhek kialakulása, és működése
- Az iparosok működése a 19. század végétől

A textilkészítés ágai (a helyi sajátosságoknak megfelelően választható feladat)

- A kender és a len feldolgozása
- Fonás és szövés
- Vászón és gyapjú szőttesek
- Hímzés
- Szűrszabó, és a gubás mesterség
- A nemezkészítés hagyományai
- Kalaposok
- A kékfestés

Bőrkikészítő és -feldolgozó mesterségek (a helyi sajátosságoknak megfelelően választható feladat)

- Tímár
- Varga
- Csizmadia
- Szűcs
- Szíjgyártó
- Nyerges

A fazekasság (a helyi sajátosságoknak megfelelően választható feladat)

- Fazekasok, korsósok, tálások
- Kiemelkedő fazekasközpontok a Kárpát –medencében

Fafeldolgozó mesterségek (a helyi sajátosságoknak megfelelően választható feladat)

- Az önellátás és a háziipar keretében dolgozó mesterek és tárgyaik: kéregedények, faszerszámok, zsindely, teknő,
- Kádár, bodnár, pintér
- Bognár
- Ácsok
- Asztalosok

A fonható szálas anyagok feldolgozása (a helyi sajátosságoknak megfelelően választható feladat)

- Kaskötők, kosárfonók
- A nád felhasználása
- Gyékénykötés, gyékényszövés
- Csuhéfonás
- Szalmafonás

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a kézműves tevékenységekkel foglalkozó mesterségeket
- a mesterek által készített főbb tárgytypusokat

Legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására

Értékelés

Folyamatos szóbeli, írásbeli számonkérés, amelynek szempontjai:

- tudja-e a különbséget az önellátás – házimunka, a parasztspecialisták és a kismesterségek között
- ismeri-e a kézműves tevékenységgel foglalkozó népi mesterségeket a felhasznált alapanyagok szerint
- ismeri-e a háziipar, és a természeti környezet összefüggéseit

A/4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A magyar népi kultúra emlékeinek megismertetése, a múlt öröksége iránti érdeklődés mélyítése

Tananyag

- A folklór - szellemi műveltség, a népi kultúrában
- Népköltészet
- Népzene
- Néptánc
- Paraszti világkép: néphit, népi tudás
- Népi vallásosság

Feladatcsoportok

A/4. évfolyam

A folklór fogalma területei

Népköltészet

- A népköltészeti alkotások sajátosságai
- Népköltési műfajok: mágikus és szokásköltészet, népdal, ballada, mese, monda

Népzene

- Régi és újstílusú népdalok
- Népzenei dialektusok
- Hangszeres népzene

Néptánc

- Régi stílusú tánc típusok
- Új stílusú tánc típusok
- Táncalkalmak

Paraszti világkép: néphit, népi tudás

- Mágikus, mitikus világkép
- Hiedelem, a hiedelemvilág szereplői
- Mágikus eljárások, szövegek, tárgyak

Népi vallásosság

- Búcsú, búcsújáró helyek

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a szellemi kultúra területeit
- tudjon példát az egyes népköltési műfajokra, a régi és új stílusú népdalokra
- néhány tánc típust
- a mágikus, mitikus világkép elemeit

Legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására
- a megismert népi hagyományokat és saját tapasztalatait összehasonlítani

Értékelés

Folyamatos szóbeli, írásbeli és gyakorlati számonkérés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a folklór különféle területeit
- tud-e példát mondani a folklór (népköltészet, népzene, néptánc, paraszti világkép – néphit, népi tudás, népi vallásosság) különféle területeiről
- ismeri-e a népköltészeti alkotások sajátosságait
- tud-e régi és új stílusú népdalokat felsorolni, elénekelni
- vannak-e ismeretei a hagyományos táncalkalmakról
- ismeri-e a tánc típusokat

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományok bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet mélyítése
- A Kárpát-medence tájegységeinek, népcsoportjainak megismerése
- A hagyományok és a közösség működésének példájával a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése

Tananyag

- A Kárpát-medencetáji tagolódása
- A tájegység, a népcsoport, a nemzetiség fogalma

- A Dunántúl és a Felföld tájegységei és népcsoportjai, kiemelve a saját tájegység ismeretét
- A magyarországi német nemzetiség

Feladatcsoportok

A/5. évfolyam

A Dunántúl

- Őrség, Göcsej, Bakony, Balaton-felvidék, Somogy, Sárköz, Ormánság, Kisalföld, Hanság, Rábaköz, Szigetköz, Csallóköz, Mátyusföld, magyarországi németek
- A tájegységek elhelyezkedése, történeti kialakulása, népessége
- A tájegységek néprajzi jellegzetessége:
 - település és háztípus
 - lakáskultúra
 - gazdálkodás: földművelés, állattartás
 - táplálkozás
 - viselet
- népművészet: fafaragás, fazekasság, szövés, hímzés, bőrmunkák, pásztormunkák

A Felföld

- A palóc népcsoport, Zobor-vidék, Gömör, Matyók
- A tájegységek és népcsoportok elhelyezkedése, történeti kialakulása, népessége
- A tájegységek és népcsoportok néprajzi jellegzetessége:
 - település és háztípus
 - lakáskultúra
 - gazdálkodás: földművelés, állattartás
 - táplálkozás
 - viselet
- népművészet: fafaragás, fazekasság, szövés, hímzés, bőrmunkák, pásztormunkák

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a Dunántúl és a Felföld jellegzetes tájegységeit és néprajzi csoportjait
- néprajzi jellegzetességüket
- a magyarországi német nemzetiség történetét

Legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására
- a természet és a népi kultúra közti összefüggések felismerésére
- a megismert népi hagyományok, valamint a mai kor és saját tapasztalatai közt párhuzamot vonni

Értékelés

Folyamatos szóbeli, írásbeli és gyakorlati számonkérés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a Dunántúl és a Felföld néprajzi csoportjait
- ismeri-e elhelyezkedésüket, történeti kialakulását, népességének jellemzőit
- ismeri-e a tájegységek és népcsoportok néprajzi jellegzetességét a település, háztípus, lakáskultúra, gazdálkodás, táplálkozás, viselet, kézműves hagyományok, folklór

szempontjából

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A Kárpát-medence tájegységeinek, népcsoportjainak megismerése
- A hagyományok bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet mélyítése
- A hagyományok és a közösség működésének példájával a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése

Tananyag

- A Kárpát-medence, táji tagolódása
- A tájegység, a népcsoport, a nemzetiség, és az etnikai kisebbség fogalma
- Az Alföld és Erdély tájegységei és népcsoportjai, kiemelve a saját tájegység ismeretét
- A magyarországi cigányság története

Feladatcsoportok

A/6. évfolyam

Az Alföld

- Kiváltságos népcsoportok: jászok, kunok, hajdúk
- Jelentős mezővárosok: Debrecen, Kecskemét, Nagykőrös, Cegléd
- Árterek, mocsaras, vízjárta területek: Nyírség, Bodrogek, Sárrét, Bácska, Bánát
- A magyarországi cigányság története. Magyarországi szlovákok
- A tájegységek és népcsoportok elhelyezkedése, történeti kialakulása, népessége
- A tájegységek és népcsoportok néprajzi jellegzetessége:
 - település és háztípus,
 - lakáskultúra
 - gazdálkodás: földművelés, állattartás,
 - táplálkozás
 - viselet
- népművészet: fafaragás, fazekasság, szövés, hímzés, bőrmunkák, pásztormunkák

Erdély

- Partium, Kalotaszeg, Torockó, Mezőség, Székelyföld, Gyergyó, Kászon, Barcaság, Gyimes, Moldva, Bukovina
- A tájegységek és népcsoportok elhelyezkedése, történeti kialakulása, népessége,
- A tájegységek és népcsoportok néprajzi jellegzetessége:
 - település és háztípus
 - lakáskultúra
 - gazdálkodás: földművelés, állattartás,
 - táplálkozás
 - viselet
- népművészet: fafaragás, fazekasság, szövés, hímzés, bőrmunkák, pásztormunkák

Vizsgamunka készítése

- Rajzokkal illusztrált néprajzi gyűjtőmunka

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a Dunántúl és a Felföld jellegzetes tájegységeit és néprajzi csoportjait
- néprajzi jellegzetességeket
- a magyarországi német és szlovák nemzetiség történetét

Legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására
- a természet és a népi kultúra közti összefüggések felismerésére
- a megismert népi hagyományok, valamint a mai kor és saját tapasztalatai közt párhuzamot vonni

Értékelés

Folyamatos szóbeli, írásbeli és gyakorlati számonkérés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e az Alföld és Erdély néprajzi csoportjait
- ismeri-e elhelyezkedésüket, történeti kialakulását, népességének jellemzőit
- ismeri-e a tájegységek és népcsoportok néprajzi jellegzetességét a település, háztípus, lakáskultúra, gazdálkodás, táplálkozás, viselet, kézműves hagyományok, folklór szempontjából

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a néprajz, a népi kultúra fogalmát, területeit
- az egyén és a közösség viszonyát, a hagyományok szerepét
- a szellemi kultúra területeit, a népszokások, a népi hitvilág, a népköltészet alapjait
- a természet és az életmód alapvető összefüggéseit
- tárgyalgatás szerepét, területeit

A tanuló legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására
- az ember, a természet, a tárgyi és a szellemi kultúra közti összefüggések megértésére
- a megismert népi hagyományok, valamint a mai kor és saját tapasztalatai közt párhuzamot vonni

A néprajz tantárgy művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Néprajz - max.15 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Néprajz max. 15 perc

A vizsga tartalma

A néprajz írásbeli vizsga tartalma:

Rajzokkal illusztrált néprajzi gyűjtőmunka, és annak bemutatása

A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott feladat megoldásának lépéseit, a tanuló adott témában szerzett ismereteit, egyéni gyűjtőmunkáját.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapfokú művészeti vizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek. A vizsgán a tanuló bemutatja a gyűjtőmunkáját.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló az életkori sajátosságainak megfelelően milyen szinten:

- ismeri az évkör kiemelkedő jeles napjait és a jeles napokhoz kötődő hétköznapi és ünnepi szokásokat
- az emberi életúthoz kötődő szokásokat
- a kézműves tevékenységek megjelenési formáit
- ismeri a folklórjelenségeket
- ismeri a Kárpát-medence tájegységei és népcsoportjai

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelési szempontjai:

- megfigyelő, értelmező készség
- összehasonlító, összegző készség
- feladatmegoldó készség
- tárgyismeret
- helyes fogalomhasználat
- tárgyelemző készség

A szóbeli vizsga értékelési szempontjai:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete
- a megfogalmazás szabatosága, pontossága

Ajánlott tananyag a népművészet műfaj tantárgyaihoz - évfolyambontás nélkül

- *Magyar Néprajzi Lexikon.* www.mek.oszk.hu/02100/02115/html
- *Magyar Néprajz nyolc kötetben.* www.mek.oszk.hu/02100/02152/html
- *Balassa–Ortutay: Magyar Néprajz.* Corvina Kiadó, Budapest. 1979
- *Bihari Anna – Pócs Éva: Képes magyar néprajz.* Corvina Kiadó (Budapest 1985)
- *Fél Edit – Hofer Tamás – K. Csilléry Klára: A magyar népművészet.* Budapest 1969
- *Kósa László–Filep Antal: A magyar nép táji–történeti tagolódása.* (Budapest 1978)
Kósa László
- *Szemerényi Ágnes: Apáról fiúra* (Budapest 1973)
- *Sándor Ildikó – Benedek Krisztina: Néprajz, néphagyomány.* Képzőművészeti kiadó, Budapest 2010
- *dr. Sándor Ildikó: A néprajz és a népművészet alapjai.* Nemzeti Munkaügyi Hivatal